P. b. b. Erscheinungsort und Verlagspostamt – 1080 Wien
GZ 02Z031230 M

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

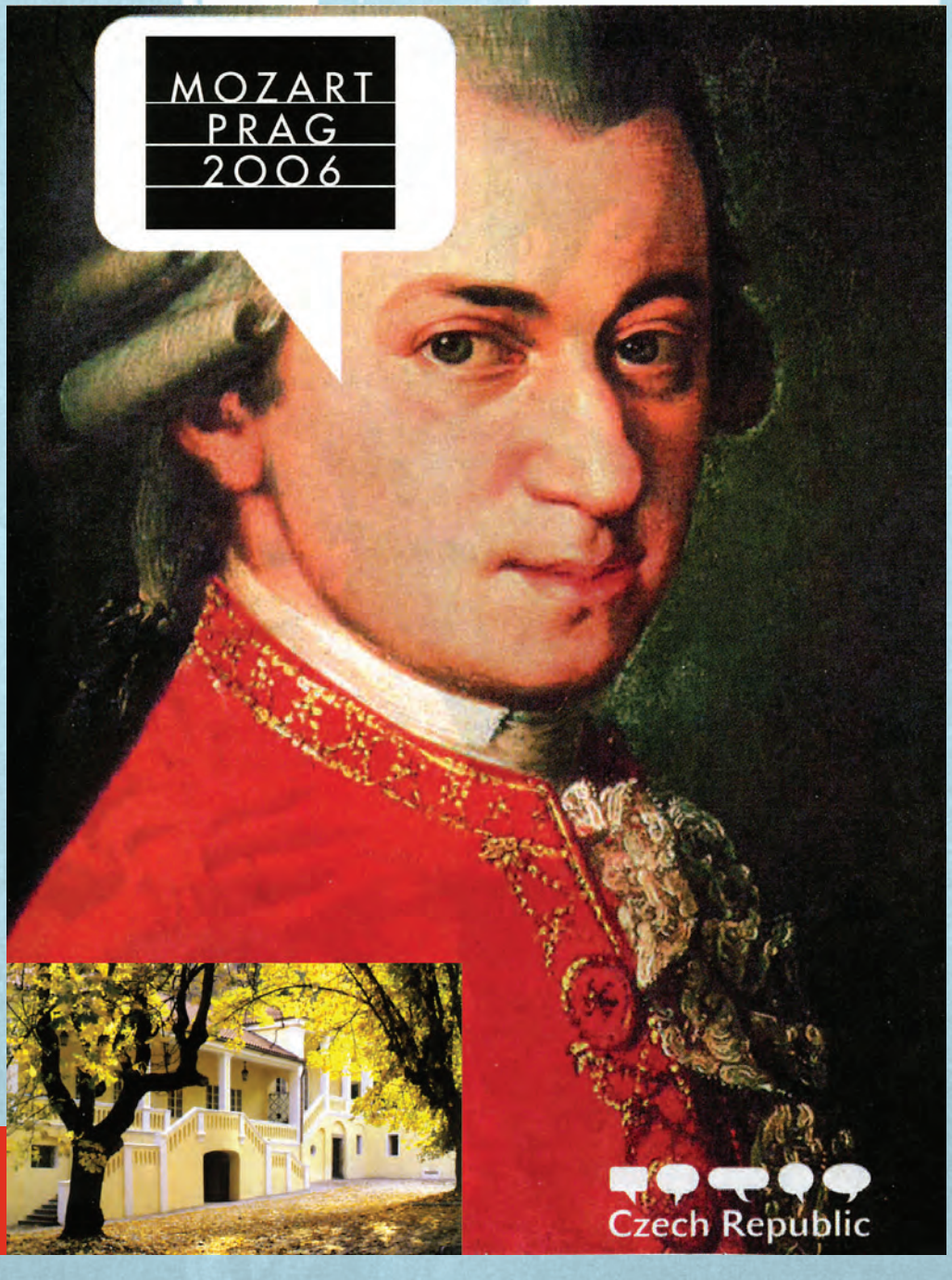

1-2 leden – únor 2006 26. ročník

- Rozhovor: Se zakladatelem Schulhoff-Quartetta Milanem Šetenou / Marie Brandeis
- Fejeton: Pozdravy jako symboly doby / Jindřich Lion
- Ekonomie: Přednáška prezidenta ČR Václava Klause 24. 11. 2005 ve Vídni

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**

Informace: Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329

13. 2. v 19:30
Anton Špelec, ostrostřelec (1932, režie: Martin FRIČ) – anglické titulky
Nejzdařilejší ze série burianovských komedií natočených na počátku třicátých let vypráví o tom, co způsobila urážka císařského majestátu a snaha vyhnout se trestu. Postava majitele dílny na výrobu hudebních nástrojů a neprávem nevyznamenaného člena městské domobrany patří k nejslavnějším rolím mistra českých komiků Vlasty Buriana. Stejnojmenná píseň z tohoto filmu nabyla obecné proslulosti. Růžena Šlemrová se zde výjimečně objevila mimo svůj obvyklý obor dámy z lepší společnosti. Výborný a netypický je i Jindřich Plachta.
Hrají: Vlasta Burian, Růžena Šlemrová, Jaroslav Marvan, Jindřich Plachta, Theodor Pištěk aj.

13. 3. v 19:30
Mozart v Praze (ze seriálu ***F. L. Věk***, 1973, režie: F. FILIP)
Čtvrtý díl televizního seriálu o počátcích národního obrození (100 min.). Podle románu A. Jiráska napsal O. Zelenka (1970). 29. října 1787 je v Praze premiéra Mozartova *Dona Giovanniho*. Dva dny před premiérou, kterou chce Věk zažít ve společnosti milované Pauly, přichází za ním kapelník Praupner a odváží ho na Bertramku. Dva sboristé onemocněli a Praupner Věka nabízí jako náhradu. Zkouška dopadne dobře, sám Mozart mu jako odměnu dá dva dvacetníky, které Věk bude uchovávat jako největší poklad...
Hrají: R. Brzobohatý, R. Lukavský, K. Höger, D. Medřická, J. Brejchová, J. Bohdalová, G. Vránová, V. Voska, M. Růžek, E. Cupák, V. Ráž a další. V Mozartově opeře *Don Giovanni* zpívají: E. Haken, K. Berman, J. Horáček, I. Žídek, D. Jedlička, M. Boháčová, E. Zikmundová.

10. 4. v 19:30
Noc na Karlštejně (1973, režie: Zdeněk PODSKALSKÝ) – anglické titulky
Filmový muzikál na námět Jaroslava Vrchlického. Karel IV. (Vlastimil Brodský) si vybudoval hrad Karlštejn s tím, že se na něm neobjeví žádné ženy, aby se tam mohl v klidu věnovat mužským záležitostem. Ovšem existuje žena (Daniela Kolářová), která si troufne přestoupit tento zákaz a pomůže tak královně (Jana Brejchová) dostat se k panovníkovi.
Scénář: Zdeněk Podskalský; hudba: Karel Svoboda; kamera: Jaroslav Kučera. Hrají: Vlastimil Brodský, Jana Brejchová, Daniela Kolářová, Karel Höger, Jaroslav Marvan, Miloš Kopecký, Waldemar Matuška, Jaromír Hanzlík aj.

Kulturní klub Čechů a Slováků společně s Rakousko-českou společností
vyhlašuje veřejnou sbírku na zřízení pamětní desky
českému písničkáři a herci
Karlu Hašlerovi,
oběti nacistického násilí v Mauthausenu.

Slavnostní odhalení desky v bývalém koncentračním táboře v Mauthausenu je plánováno na rok 2006 u příležitosti 65. výročí Hašlerova umučení. Toto připomenutí člověka-písničkáře chápeme jako vzdání úcty a díků tisícům našich občanů, kteří podobně jako on trpěli v nacistických žalářích a položili své životy v boji za svobodu. Obracíme se proto na Vás s prosbou o pomoc při realizaci tohoto projektu.

Bankovní spojení: **Bank Austria**, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **120000**,
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**, účel: **SBÍRKA – K. HAŠLER**

Výstavy:

do 24. 2. Albín Brunovský – malíř a grafik
Exponáty ze sbírky Městské galerie Bratislava, Mirbachov palác.
Slovenský inštitút, Wipplinger Str. 24-26, 1010 Wien (po-pá 9:00 – 17:00)

do 28. 2. Ľubica Lacinová, *Städtebilder Moskau – Kiew – Bratislava*
Galerie auf der Pawlatsche, Spitalgasse 2-4/H.3, co Institut f. Slawistik
www.univie.ac.at/pawlatsche (viz str. 80)

22. 2. – 12. 3. *Filharmonie Brno*
22. 2. 19:00 Koncert dvou flétnistů – Lucie Šilerové a Františka Kantora – spolu s výstavou fotografií Tomáše Tichého připomenou 50 let od vzniku Filharmonie Brno. Tomáš Tichý je autorem snímků, které zachycují atmosféru hudebních událostí od příchodu prvních diváků, přes zkoušky v zákulisí, soustředění, úsilí a vyčerpání hudebníků až po závěrečné ovace.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

14. 3. – 10. 4. *Umělá inteligence ve stopách Golema*
14. 3. 19:00 Vernisáž – Katedra kybernetiky představuje jedno z nejprogresivnějších pracovišť Českého vysokého učení technického v Praze. V roce 2000 katedra obdržela titul „Centre of Excellence" jako ocenění kvality svých vědeckých i pedagogických aktivit. Rozsáhlá výzkumná činnost zahrnuje především problematiku umělé inteligence a její praktické aplikace v nejrůznějších oborech s přímou návazností na špičkové světové firmy (Toyota, Rockwell Automation, Samsung, Hitachi, Robert Bosch, Siemens aj.). V rámci výstavy budou prezentovány praktické výsledky výzkumu v oblastech mobilní robotika, inteligentní systémy pro medicínu, počítačové vidění a systémy pro průmyslovou výrobu.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Jednotlivé akce:

13. 2. 19:30 film ***Anton Špelec, ostrostřelec*** (1932, režie: Martin Frič)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien (viz výše na této str.)

14. 2. – 11. 3. *Středoevropský divadelní kolotoč*
Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien (program viz str. 77-79, 81)

15. 2. 19:30 benefiční koncert: *Slovenskí virtuózi*
ORF Radiokulturhaus, Argentinierstr. 30a, 1040 Wien (viz str. 81)

17. 2 . 19:30 Koncert k narozeninám Friedricha Cerhy
Mozart-Saal, Konzerthaus, Lothringerstr. 30, 1030 Wien, tel. 242 002, www.konzerthaus.at

18. 2. 17:00 prezentace knihy Ladislava Nykla *Pozvánka do rogersovské psychologie*, moderuje Univ. Prof. Dr. Renate Motschnig
Akademický spolek a České srdce, Slovanská beseda, Drachengasse 3/6, 1010 Wien

18. 2. premiéra opery Leoše Janáčka *Výlety pana Broučka*
Volksoper, 1090 Wien, Währingerstraße 78, www.volksoper.at

19. 2. 16:00 Divadielko *Trio Kotkodák*, divadlo Jozefa Gregora Tajovského zo Zvolena
Otto-Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien, Rakúsko-slovenský kultúrny spolok

20. 2. 19:30 film *Na samotě u lesa* (1976, režie: Jiří Menzel)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

22. 2. 19:00 přednáška – Mária Pötz-Malíková: *F. X. Messerschmidt – záhadné charakterové hlavy* (s prezentací knihy)
Slovenský inštitút (viz str. 81)

23. 2. 20:00 koncert: Jablkoň
Kromě experimentů hraničících s klasickou a alternativní hudbou, rockem či jazzem, podniká Jablkoň výlety též do dalších žánrů, jakými jsou např. lidová nebo symfonická hudba. V rámci akce Klangaspekt Series klubu Sargfabrik. Sargfabrik, Goldschlagstr. 169, 1140 Wien. Rezervace vstupenek na Ticket-Hotline tel.: +43 (1) 24 9 24 nebo na: www.clubticket.at

25. 2. 20:00 Reprezentační a maturitní ples
Menšinová rada a Školský spolek Komenský, Parkhotel Schönbrunn, Hietzinger Hauptstr. 10-14, 1130 Wien (podrobnosti viz str. 81)

27. 2. 19:00 diskuse *Theater in Mitteleuropa*
Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien (viz str. 78 a 81)

27. 2. 19:30 film *Kamenolom boží* (2005, režie: Břetislav Rychlík)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

28. 2. 18:00 Veselý fašiangový večer pre deti i dospelých v sprievode tanečnej hudby
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, Otto-Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

4. 3. 19:30 Maškarní ples
Sokolovna Steinergasse 7, 1170 Wien (viz str. 56, 82)

5. 3. 15:00 Župní dětský maškarní ples
Sokolovna Steinergasse 7, 1170 Wien (viz str. 56)

5. 3. 16:00 Slovenský majster N spolu s čarodejníkom Lacom
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, Otto-Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

7. 3. 19:00 koncert: *Klavír a klarinet*
Hudební propojení nevšedního druhu zažila poprvé Praha v roce 2003, kdy se konal společný koncert studentů Hudební fakulty HAMU v Praze a Vídeňské univerzity hudby a herectví.
Univerzita muzických umění Wien, Anton-von-Weber-Platz, 1030 Vídeň, Haydnův sál

9. 3. 19:00 přednáška – **prof. dr. Václav Bůžek** (rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)**: *Ferdinand Tyrolský – místodržitel v Praze. Habsburk uprostřed české společnosti***
V rámci přednáškové řady *Vždy jsme byli sousedé*. Vstupné 5,- EUR.
Urania Wien, Uraniastr. 1, 1010 Wien, prostřední sál

10.-16. 3. film ***Skřítek*** (2005, režisér: Tomáš Vorel)
Groteska anebo také pestrá kaskáda gagů, skečů a tragikomických situací, kde dialogy jsou nahrazeny citoslovci, ruchy jsou stylizované, a co neřeknou zvuky, sdělí neotřelá hudba populární české kapely MIG 21.
Schikaneder Kino, Margaretenstraße 24, 1040 Wien, www.schikaneder.at, Innsbruck: Leokino, Anichstraße 36, www.leokino.at

11.-12. 3 Turnaj ve stolním tenise pro ženy, muže a žactvo
Sokolovna Steinergasse 7, 1170 Wien (viz str. 56)

12. 3. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)
Klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 3. 19:30 film ***Mozart v Praze*** (ze seriálu ***F. L. Věk***, 1970, režie: F. Filip)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien (viz protější str.)

16. 3. 20:00 koncert: Hradišťan
Hradišťan patří k nejstarším a nejznámějším moravským kapelám. Od roku 1975 je primášem a uměleckým vedoucím celého souboru Jiří Pavlica. Získal mnoho ocenění na domácích i zahraničních festivalech.
Sargfabrik, Goldschlagstr. 169, 1140 Wien. Vstupenky na Ticket-Hotline +43 (1) 24 9 24, nebo na www.clubticket.at

18. 3. 17:00 koncert: *Mozart mezi Brnem a Prahou* (v historických kostýmech) Účinkují: L. Illavský s manželkou I. Healy, prof. I. Pařík.
Akademický spolek a České srdce, Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

20. 3. dokumentární film ***Každý rok je v Praze jaro*** (2005, režisér: Pavel Koutecký)
Česká a izraelská klarinetistka několik dní před vystoupením zjistí, že každá nacvičila jinou verzi skladby. Sledování nové souhry je jednou z linií dokumentu, který se snaží postihnout zákulisí instituce, jíž je významný hudební festival Pražské jaro. S anglickými titulky.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21. 3. 14:00-17:00 I. cyklus přednášek – *Umělá inteligence ve stopách Golema*
V rámci výstavy Katedry kybernetiky při ČVUT v ČC budou prezentovány praktické výsledky výzkumu v oblastech inteligentní systémy pro medicínu, strojové a počítačové vidění. Od 18:00 opakování s číší vína.
České centrum, Herrengasse 17,1010 Wien

27. 3. 19:30 film ***Divoké včely*** (2001)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

31. 3. 19:30 koncert **Wiener Symphoniker a Lukáše Vondráčka** (klavír), diriguje V. Ashkenazy: Dvořák: *Klavírní koncert g moll, op. 33*; R. Strauss, *Tod und Verklärung, op. 24*; Rachmaninov, *Die Toteninsel, op. 29*
Wiener Konzerthaus, Grosser Saal, Lothringerstr. 20, 1037 Wien
tel.: 242002, www. konzerthaus.at

9. 4. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)
Klubovna školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3

10. 4. 19:30 film ***Noc na Karlštejně*** (1973, režisér: Zdeněk Podskalský)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien (viz protější str.)

22. 4. 17:00 divadelní přestavení ***Tenkrát v San Jose – Hoze Rohling***
Westernkomedie ve zpracování Zdeňka Homolky**.** Vlastenecká omladina, sál školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3,1030 Wien

Oznámení Česko-slovensko-rakouského Kontakt-Fora: Dne 20. 9. 2006 pořádáme **koncert Jaromíra Nohavici.** Máte-li o něj zájem, přihlaste se na tel. **0699 192 400 63**, nebo na e-mailu **mirka.snasel @chello.at**. V případě velké účasti zajistíme ještě vystoupení na 21. 9.

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu
Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.
České vysílání: stanice Dráťák v pondělí, opakování ve středu, v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.
Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.
Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm.

Program Austro-Bohemia klubu – viz str. 80.

DIVADLO BRETT
út – so, 20:00
Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55, theaterbrett@eunet.at, www.theaterbrett.at

---

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí, ani za neúplnost kalendária.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien

Česká duchovní služba oblast Vídeň

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
Tel.: +43 (0664) 406 55 41 Fax: +43 (01) 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:
mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00** hodin.
KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:
mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00** hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 12. 02. svátek sv. Cyrila a Metoděje, apoštolů Slovanů: **dětská mše svatá v 11:00** v kapli Salesianum, Hagenmüllergasse 31, Wien 3
So 18. 02. Don Bosco-Haus: **mládežnická mše svatá v 18:00**, St. Veit-Gasse 25, Vídeň 13
16:00 – nácvik tance Česká beseda
Ne 12. 03. Druhá neděle postní – svátek sv. Klementa M. Hofbauera: **dětská mše svatá v 11:00** v kapli Salesianum, Hagenmüllergasse 31, Wien 3
So 18. 03. Don Bosco-Haus: **mládežnická mše svatá v 18:00**, St. Veit-Gasse 25, Wien 13 – setkání rodin

Erstkommunion

Jedes **Kind ab der 2. Klasse Volksschule**, das am röm.-kath. Religionsunterricht teilnimmt und getauft ist, ist herzlich eingeladen, bei uns die heilige Erstkommunion (in der 3. Klasse VS) zu empfangen. Wenn wir **Ihre Personalpfarre** sind, freuen wir uns, wenn Ihr Kind an der Vorbereitung bei uns teilnimmt. Sind wir **nicht Ihre Pfarre**, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind die Erstkommunion bei uns erlebt, heißen wir Sie gerne bei uns willkommen. Dazu benötigen wir aber das **Einverständnis Ihrer Wohnpfarre** (**schriftlich**). Sind wir Ihre Personalpfarre, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind an der Vorbereitung in einer **anderen Pfarre** teilnimmt, geben Sie uns das bitte bekannt.

Das Fest der Erstkommunion Ihres Kindes ist nicht nur ein Anliegen unserer katholischen Gemeinde, es soll auch ein Fest für Ihr Kind und Ihre Familie werden. Die Vorbereitung kann aber nicht von unserer Pfarre alleine getragen werden. Daher zählen wir auf Ihre Zusammenarbeit mit uns.

Termine für die Erstkommunion 2006:

Die **Anmeldungen** werden von unserer Pastoralassistentin Frau Paula Carmignato entgegengenommen. Zur Anmeldung bringen Sie bitte: Den Taufschein Ihres Kindes, Zwei (Pass) Fotos Ihres Kindes und € 5 Materialbeitrag.

Die **Vorbereitung** der Schulkinder geht durch den Religionsunterricht und auch durch aktives Mitwirken bei den Sonntagsgottesdiensten der tschechischen katholischen Gemeinde in Wien.

Erstkommunion:

Sa 20. 05. 2006, 17:00-18:00 Erstkommunion-Probe im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25
So 11. 06. 2006, 11:00 **Erstkommunion**, Treffpunkt der Kinder: 10 Uhr im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25
Sa 24. 06. 2006, 16:00-18:00 **Spielenachmittag** – Video- und Fotobestellung im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25

Religionslehrerin: Dipl. Päd. Miriam Carmignato; Pastoralassistentin: Frau Paula Carmignato, SMDB; Gemeinde- und Liturgieleiter: P. Dr. Jan Horák, SDB

Kath. Mission für Tschechen, 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31, pořádá
Českou pouť do Říma
12.-17. dubna 2006
Ubytování u českých salesiánů Dona Bosca na Via delle Fornaci u Vatikánu s polopenzí stojí 105 €.
Společná cesta vlakem. Zájemci, laskavě se přihlaste u paní učitelky Pavly Carmignato. Počet míst je omezen.
Program: veřejná audience u Benedikta XVI. – návštěva hrobu Jana Pavla II. – obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání Páně – prohlídka antického a křesťanského Říma – vlastní program.

Tak ji máme šťastně za sebou. No přece nejklidnější dobu v roce, jak se nazývá, ač jde ve skutečnosti o čas nejhektičtější. Vinu na tom mají všichni ti Ježíškové, Kristkindeln, Fathers Christmas, Péres Noël, dědové Morozové, Weihnachtsmänner a jak se všichni ti dobrodinci jmenují, jejichž nadílky nejmladší členové rodinných klanů tak radostně očekávají. A toho očekávání jsou účastni i všichni dospěláci, neboť dětská radost je nakažlivá.

Tož jak vypadal závěr loňského roku u nás ve Vídni?

Tak jako každým rokem v tu dobu jsme se dočetli, o jak vysoké procento stoupl předsváteční obrat v obchodech, o kolik tisíců se zase zvýšil počet návštěvníků z řad turistů a domácího obyvatelstva podél trasy tradiční silvestrovské stezky vnitřním městem s desítkami jevišť, pódií a pouťovými stánky s vánočním zbožím. Letos jich prý bylo 650 000, o 30 000 víc než loni. Jak jsem koupil, tak prodávám, neměl jsem čas ani trpělivost je osobně počítat. Koupěchtivost, vlastně koupěschopnost a tím i prodej nabízeného zboží vzrostly o 4,3 %, protože prý náš blahobyt stále roste. Vždyť přes hrozby zvýšených policejních pokut a proseb o ohled na nemocné, staré osoby a malé děti vydali letos opět Rakušané téměř 2 milióny € za o půlnoci vystřelený pyrotechnický materiál, a 14,7 miliónů € za vypitých 3,7 miliónů lahví sektu. Takže marně přemýšlím, proč se zavírají z úsporných důvodů poštovní úřady a policejní stanice, proč se snižuje ze stejných důvodů počet potřebných zaměstnanců státních úřadů a státní příspěvky na zdravotnictví, kulturu a vzdělávací zařízení, když se v jiných zemích, které nedosáhly 4. místa mezi nejbohatšími státy Evropy, taková omezení nekonají. Podle usnesení ředitele Rakouských drah budou z úsporných důvodů zavírány dokonce nádražní záchody, aby se ušetřilo zaměstnávání opatrovnic čistoty záchodových mís.

Rakousko vstoupilo o silvestrovské půlnoci do šestiměsíčního prezidentství Evropské unie, do celoročních oslav 250. výročí narození hudebního skladatele Wolfganga Amadea Mozarta a oslav 150. výročí narození zakladatele psychoanalýzy, mimochodem na Moravě narozeného psychoanalytika dr. Sigmunda Freuda, zdobících v šilinkové éře pětitisícovou, respektive jen padesátišilinkovou bankovku. Přitom se stala malá nehoda, když právě na přelomu oslavného roku vyšly v deníku Standard neznámé citáty z Mozartova dopisu z 29. července 1778: „Co je mi největší vzpruhou a udržuje mě v dobré náladě je, že jsem poctivý Němec" (doslovně napsal „Teutscher"). A o 4 roky později, 29. května 1782, se zmiňuje v dopisu otci, že „Německo je mou milovanou vlastí". Rok poté, 12. července 1783, píše v dalším dopise: „Na Salcburku mi záleží velmi málo a na arcibiskupovi vůbec nic, na oboje seru (scheisse ich)."

Při 150. výročí Mozartova úmrtí 28. listopadu 1941 využil nacistický ministr propagandy Josef Goebbels těchto výroků při oslavě výročí ve Vídni o „spojení německého skladatele Mozarta s vytvářením nové Evropy" a gauleiter Baldur von Schirach vyzval mládež celého kontinentu dokonce Mozartovým jménem k válce „za nové umění". Chudák Mozart jako propagátor nacistické ideologie!

Moje letošní konečná stanice dvouhodinové tlačenice po silvestrovské stezce, jejíž úsek na Grabenu výměnou žárovkových řetězů za napodobeniny přepychových lustrů změnil vzhled ulice na kouzelný plesový sál, bylo půlnoční představení v Burgtheatru, díle architektů a stavitelů Sempera a Hasenauera, jež je dnes považováno za národní a nejlepší současné světové divadlo německého jazyka. Obvyklá veseloherní představení nahradilo letos vystoupení dvou herců s ukázkami skečů předválečných a za války většinou nacisty zabitých kabaretistů. Představení před staženou divadelní oponou připomínalo tak trochu forbíny protagonistů pražského Osvobozeného divadla Voskovce a Wericha. V půlnoční přestávce do něho pronikaly ze zasněžených ulic tlampači reprodukované zvuky neoficiální rakouské hymny – Straussovy skladby Na krásném modrém Dunaji, k nimž v parcích a na náměstích tančili uprostřed dunění ohňostrojových petard Vídeňané i turisti tradiční valčík. Na prostoru mezi paláci spolkového prezidenta a předsednictva vlády se u příležitosti letošního předsednictví Rakouska v EU na zvlášť postavené kulaté konstrukci rozzářila velká písmena pohyblivého nápisu: „Nevěříme v žádnou novou demokracii v Evropě. Buď vládne demokracie nebo nevládne. Jejími největšími nepřáteli jsou nezodpovědnost, lhostejnost a rezignace občanů. Václav Havel, CZ."

Ač lidé vyzpěvují před zimními svátky svou touhu „po vánocích bílých", plní se jejich přání tradičně ve zcela jiném termínu. Letos před Novým rokem, ale zato v takové síle, že „bílá nádhera" v řadě míst bourala tíhou mokrého sněhu ploché střechy zimních stadionů a obchodních domů a vyžádala si řadu lidských obětí. Ve Vídni došlo k historické události: před půlnocí byl z pošty odeslán poslední telegram. Kdysi převratný vynález Američana Morseho z roku 1837 ukončil vývoj od bubnových, kouřových a ohňových signálů až k dnešním divům techniky, k faxům a e-mailům samoobsluhou přímo z domova odesilatele do domova adresáta s příjmem téměř ve stejnou dobu jako jejich odeslání. A bez nutnosti nasazování zvláštních doručovatelů.

Čímž byl symbolicky zakončen rok 2005, který se vyznačoval dlouhou řadou přírodních katastrof a kalamit od záplav po hurikány, ale i řáděním teroristů, místními válkami, nepokoji, převraty a revolucemi, vyžadujícími tisíce lidských obětí. V Korutanech vzplál opět boj za dodržení příkazu státní smlouvy o dvoujazyčných nápisech v obcích s 10 % slovinského obyvatelstva. Čili nebyl to rok pěkný, a proto doufejme, že ten letošní bude lepší.

P. F. 2006!

J. L.

Obsah

Klub připravuje 2
Kalendář: únor – duben 2006 3
Editorial 5
Rozhovor 6
Kultura 8
Události 22
Zajímavosti 26
Fejeton 33
Ekonomika 34
Správy zo Slovenska 41
Sokol & sport 54
Úvahy & dopisy 59
Z české a slovenské Vídně a okolí 63
Oznámení 77
Informace & inzerce 83
Impressum 88

Upozornění:
Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Můj koníček je kvarteto,

řekl zakladatel a primárius Schulhoff-Quartetta, houslista Milan Šetena. A nebylo to jen slovní vyjádření, pan Šetena vyzařoval radost, když o kvartetu mluvil. S houslemi stráví skoro celý den. Při časově náročném zaměstnání ještě vzorově stíhá rodinu. Vyšetřit si pro naše setkání čas nebyl takový problém jako najít kavárnu, kterou oba bezpečně najdeme. Že se i to podařilo, dokládá následující rozhovor.

Poznala jsem Vás jako sólistu a člena Schulhoff-Quartetta. Proč bylo pro pojmenování kvarteta zvoleno jméno skladatele Erwina Schulhoffa? V širším povědomí je Schulhoff spojen především s tvorbou klavírní (sám byl vynikající klavírista), operní, baletní, kantátovou. Kdy kvarteto vzniklo? Orientuje se především na tvorbu Schulhoffovu?

M. Šetena: Kvarteto vzniklo v roce 2001 v Berlíně, tam tehdy působil náš violoncellista, tehdy ještě člen Petterson-Quartetta. Byli jsme tam na turné s Vídeňskou filharmonií (Wiener Philharmoniker). Ke zvolení jména kvarteta nás vedly dvě skutečnosti – jednak se nám zdálo, že komorní tvorba Erwina Schulhoffa je tak trochu „zanedbaná", volba měla i symbolické opodstatnění – violoncellista Jonáš Krejčí je podobně jako Erwin Schulhoff židovského původu.

Zmínil jste se, že Schulhoffova tvorba je opomíjena. Schulhoff je přece nejvýraznější osobností československé meziválečné avantgardy.

M. Šetena: Je to přesně tak, ale zde ve Vídni ho nikdo moc nezná. Naší činností se snažíme jméno i tvorbu skladatele takříkajíc zviditelnit, neboť právě komorní tvorba je u Schulhoffa dominantní.

Impuls k založení kvarteta vyšel z Vaší strany?

M. Šetena: Bylo to nějak vzájemné rozhodnutí. S oním cellistou jsme již jednou kvarteto založili, bylo to v době našich studií na pražské Konzervatoři.

Říkal jste, že kvartetní tvorba u Schulhoffa dominuje. Teď Vás pěkně připíchnu ke stěně dotazem. Kolik kvartetů Schulhoff napsal?

M. Šetena: Začalo to skladbou *Pět kusů*, je to vlastně Schulhoffova kvartetní prvotina. Na základě toho se rozhodl napsat *Kvartet č. 1, 2*. Potom následovalo *Divertimento pro smyčcový kvartet*, naprosto neznámý je *opus č. 25 G dur*, pro nějž neexistují noty. Vrcholem je *Koncert pro smyčcové kvarteto s doprovodem dechů*.

Asi je to řízení shora, ale než jsem odcházela na setkání s Vámi, vyslechla jsem si v rádiu v ranním pořadu Pasticcio *právě ukázku z Schulhoffova* Divertimenta. *Byla z CD Schulhoffova kvarteta.*

M. Šetena: To se opravdu podařilo. Tato nahrávka je na našem prvním CD společně s *1. kvartetem* a *Pěti kusy*. V současné době natáčíme druhé CD, mělo by vyjít v dubnu 2006 – tam bude *2. smyčcový kvartet* a *opus č. 25 G dur*. Třetí CD se má jmenovat Schulhoff-Quartett a přátelé či tak nějak podobně, kde bychom chtěli natočit právě *Koncert pro smyčcové kvarteto s doprovodem dechů*, obsazení je od pikoly po tubu. Dalším číslem tohoto CD by měl být *Sextet*, nejznámější a nejvíce hrané Schulhoffovo dílo. Všechny nahrávky vznikají v Praze.

Jste primáriem kvarteta, kdo jsou dále jeho členové? V listopadu jste měli koncert v Arnold Schönberg Center, spolupořadatelem bylo České centrum ve Vídni. Jaký byl ohlas?

M. Šetena: Takže já hraji 1. housle, Michal Kostka 2. housle, Filip Waulin violu a Pavel Jonáš Krejčí violoncello. Vystoupení v Arnold Schönberg Center byl vlastně první koncert našeho kvarteta ve Vídni, pro nás ve významném sále. Návštěvnost byla relativně dobrá, ale nic není proti tomu, že by mohla být lepší.

Činnost v kvartetu ale není Vaše hlavní zaměstnání.

M. Šetena: Hraji v orchestru Wiener Philharmoniker, ve skupině 1. houslí.

Jak k tomu došlo?

M. Šetena: Udělal jsem konkurs.

No, počkejte, pane Šeteno, to jste nějak rychle vyřídil tuto otázku. Samozřejmě, že většinou po úspěšném konkursu se člověk dostane k nějakému místu. Ale tak jednoduché to přece jen není. Není možné přijít z Prahy a říct – já chci dělat konkurs do filharmonie.

M. Šetena: To má trošku jisté pozadí. Všechno to začalo v Praze v roce 1986. Tehdy jsem studoval na konzervatoři a byl jsem ve věku, kdy jsem si chtěl přivydělat nějaké peníze. Pro prázdniny jsem si našel brigádu na letišti. Tam jsem v dvanáctihodinové směně tahal kufry, nebo odbavoval cestující. Jednou přiletělo letadlo z Frankfurtu, a když jsem sundával kufry z pásu, najednou vidím kufr se jmenovkou Tibor Kovác. Je to můj dlouholetý kamarád, známe se odmalička ze soutěží. Mimochodem, dnes hraje také ve Vídni u Filharmoniků. Počkal jsem na něho u kufru, překvapení bylo samozřejmě veliké. Tibor mi řekl, že se právě vrací z Frankfurtu, kde hrál v Evropském mládežnickém orchestru pod vedením dirigenta Claudia Abbada. Rovněž se zmínil o tom, že Abbado zakládá nový orchestr, kde by chtěl mít také lidi z Východu, a že se tedy rozhodně mám přihlásit ke konkursu. Na slovo jsem poslechl a ke konkursu do Orchestru Gustava Mahlera v Praze jsem se skutečně dostavil. Nějak se stalo, že jsem se stal v tomto orchestru koncertním mistrem. Potom jsem přijel do Rakouska, kde probíhala pracovní fáze, to bylo na Velikonoce v roce 1987. Samozřejmě, že jsem se zde seznámil s řadou lidí. Tento orchestr mladých se skládá z osmdesáti nezkušených mladých instrumentalistů – studentů, kteří nevědí nebo jen málo, jak se v orchestru hraje, takže jim v této práci pomáhají tzv. docenti, to jsou profesionální hráči z orchestru. U nás to tenkrát byl koncertní mistr Wiener Philharmoniker prof. Hetzel, u 2. houslí to byl prof. Schnitzel. Nejdříve tedy s námi program nastudovali po nástrojových skupinách jednotliví docenti, pak přišli asistenti dirigenta, v mém případě to byl Manfred Honeck, kteří pracovali s celým orchestrem. A právě s Manfredem Honeckem jsem si dobře rozuměl, spřátelili jsme se, udržovali jsem i po skončení této produkce kontakty. Viděli jsme se další rok v Praze, kam přijel vybírat další instrumentalisty do Orchestru Gustava Mahlera. Víte, když jednou máte možnost hrát pod taktovkou takové osobnosti jako je dirigent Clau-

dio Abbado, toužíte pochopitelně se pořád na této úrovni pohybovat. Takže jsem si tak nějak začal pohrávat s myšlenkou za Abbadem odejít. Poznal jsem, že všechno je nějak řízeno, protože se věci začaly hezky vyvíjet. V tehdejší době jsem byl díky účastem na různých soutěžích dobře zaznamenán na ministerstvu kultury. S několika spolužáky jsme byli vysíláni na různé hudební kursy do zahraničí. S jedním spolužákem jsem si v této době zařídil letní kurs v Lucernu. Tam jsem zkontaktoval Manfreda Honecka, vysvětlil jsem mu situaci a se spolužákem jsme se už zpět do Prahy nevrátili. Přišli jsme sem, do Vídně, Manfred měl připraven plán, což bylo od něj nesmírně odvážné, uvážíte-li, že tehdy měl mladou rodinu. Dvě malé děti a navíc si vzal na starost dva cizince, o kterých nevěděl vlastně téměř nic. Můj spolužák do dvou měsíců vyhrál konkurs na violu, zrovna se totiž místo uvolnilo, já jsem dostal pracovní povolení jako člen tzv. Bühnenorchestr, kde jsem vypomáhal, a čekal jsem, až se uvolní místo v orchestru. Během doby jsem se stále připravoval a po roce jsem vyhrál konkurs do skupiny 1. houslí ve Wiener Philharmoniker.

U koho jste studoval?
M. Šetena: Nejdříve jsem studoval u pana dr. Čapka v lidušce [Lidová škola umění] v Praze 4, na Konzervatoři šest let u pana prof. Pospíšila, ve Vídni potom u prof. Staara.

Kromě orchestrální a komorní hry se věnujete i sólistické činnosti. Nedávno jste vystupoval na koncertě na českém velvyslanectví za klavírního doprovodu paní Vigilante. Tvoříte s ní umělecké duo, anebo spolupracujete i s dalšími doprovázeči?
M. Šetena: Paní Vigilante je moje jediná doprovázečka. Hráli jsem spolu také na Konzervatoři, známe se dokonce i z LŠU. Vlastně to byla shoda okolností, že jsme se sešli zase zde, ve Vídni. Naše děti chodí spolu do stejné třídy v české škole.

Erwin Schulfhoff se stal obětí nacistického režimu. Vaše kvarteto se zaměřuje na interpretaci tzv. terezínských skladatelů. Kteří to jsou? Zaznamenali jste v roce 60. výročí ukončení 2. světové války zvýšený zájem o Vaše kvarteto?
M. Šetena: Kromě Schulhoffa patří k terezínským autorům Hans Krasa, Viktor Ullmann, Pavel Haas. Zvýšenou pozornost o naše kvarteto jsme nezaznamenali, myslím, že to nebylo dáváno nějak do souvislostí.

Hrajete kromě houslí ještě na nějaký nástroj?
M. Šetena: Jako malý kluk jsem začínal na klavír, ten jsem potom dělal jako obligátní nástroj na Konzervatoři. Trochu hraji na kytaru.

Jaké housle vlastníte? Kolikatery housle máte doma?
M. Šetena: Hraji na nástroj, který postavil Johannes Georgius Leeb v roce 1798. Houslaři toho jména byli dva, jeden byl vídeňský, druhý bratislavský. Housle, které vlastním, pocházejí od toho bratislavského. V současné době mám tu čest hrát na vynikajících houslích Josepha Rocca, které mi zapůjčil koncertní mistr Wiener Philharmoniker Rainer Honeck. Doma mám troje housle.

Jako primárius kvarteta jste Vy hlavní osobou, která určuje pojetí interpretace, anebo je výsledkem společného hledání?
M. Šetena: V žádném případě nejsem žádný „diktátor", všichni společně interpretaci tvoříme.

Jak dlouho denně cvičíte?
M. Šetena: Záleží na tom, co mám před sebou. Chtěl bych jen dodat, že orchestr Wiener Philharmoniker je současně i orchestr vídeňské Státní opery. Takže kromě zkoušek na koncerty jsou také zkoušky v opeře a večerní představení. V průměru mám denně housle v ruce šest sedm hodin. Cvičit doma není problém, bydlím v domě, kde je plno muzikantů.

Udržujete nějaké kontakty s Čechy ve Vídni? Máte spojení na českou menšinu?
M. Šetena: V orchestru hraje řada Čechů a Slováků. O české menšině ve Vídni vím, ale nemám čas na kontakty.

Hrají Vaše děti na housle?
M. Šetena: Jeden syn hrál, ten druhý je ještě moc malý. Myslím, že to nedělá moc dobrotu, když děti hrají na stejný nástroj jako otec. Samozřejmě bych chtěl, aby děti na nástroj hrály, ale budu šťastný, když budou mít hudbu rády, když ji budou poslouchat, což zatím dělají.

Jak jste začínal Vy?
M. Šetena: Jako dítě jsem začínal hrát na klavír v pěti letech. Moje hudební nadání objevil můj strýc, který mě i bratra podporoval. Hraní na klavír mě ale vůbec nebavilo, řekl bych, že mi to znechutila paní učitelka, která mě učila. Kdyby se bývalo nestalo, že jednou tato paní učitelka byla nemocná a jiná, která za ni suplovala, hned rozpoznala, že klavír asi nebude pro mě, patrně bych se nikdy hudbě nevěnoval. Tato paní profesorka doporučila rodičům, aby mě dali na smyčce. Rodiče mi koupili housličky, já jsem byl nadšený, moc se mi to líbilo. Pochopitelně pak přišly první překážky, vlastně prvních šest let jsou velmi tvrdé roky. Housle mě začaly bavit až kolem třinácti let, což souviselo s prvními úspěchy.

Znám řadu instrumentalistů, kteří v určitém věku dospěli k názoru, že už je nebaví cvičit a nechtějí hrát. Myslíte si, že to může být i Váš případ?
M. Šetena: Asi Vás zklamu, zřejmě jsem nenormální, ale u mě je to naopak. Já jsem naopak zjistil, že v tom přelomu mezi dvacítkou a třicítkou mě to cvičení začalo více a více bavit.

Co bude dělat Milan Šetena, až jednou profesně nebude hrát? Zbývá Vám při Vaší široké umělecké činnosti čas na nějaké koníčky?
M. Šetena: Jestli se toho dožiju, tak to nepůjde, že nebudu hrát. To by mně musely upadnout ruce. Můj koníček je kvarteto, které mě stojí mnoho času. Máme v Česku chalupu, kde se jinak vyřádím. Vloni jsem si tam velmi nešikovně zlomil ruku, bohudíky je to už dobré.

Předpokládám, že se Vám podaří prožít s dětmi prázdniny, když během roku jste vlastně pořád někde. Jaké by pro Vás byly ideální prázdniny?
M. Šetena: Pro mě na chalupě. Ale i tam denně cvičím, dovolím si maximálně čtyři pět dnů pauzu.

Je Schulhoff-Quartett zapojen také do mozartovských oslav? Jaké koncerty vás čekají? Jak si zajišťujete koncertní vystoupení? Máte svého manažera?

M. Šetena: Plánováno je více koncertů, zcela jistý je zatím koncert jeden, v létě. Nechceme však hrát pouze Mozarta, myslím si, že zahrnovat publikum pouze Mozartem není také dobře. Už jsem zažil jednou tzv. Mozartův rok, v roce 1991, každý večer v opeře Mozartovy opery, ve filharmonii Mozartovy symfonie atd. Naše kvarteto není žádná společnost, proto nemáme svého managera. Publicitu jsme si dělali a děláme sami. Nejdříve jsme seznámili s naším kvartetem nejbližší okruh známých, ti o nás pověděli svým známým, prostě šíří se to jako vlny. Aby si vás někdo mohl poslechnout nejen na nějakém vystoupení, je třeba natočit CD, tedy připravit zajímavý program pro nahrávku. V tomto momentě se už můžete prezentovat, svoje CD rozesílat, nabízet a hlavně čekat na ohlas. Tak se např. stalo, že se naše CD líbilo panu Christianu Meyerovi, řediteli Arnold Schönberg Center, který nás pozval ke koncertování. Jedno CD dostal také pan Christoph Wagner-Trenkwitz, no vidíte a Vy jste právě dnes v pořadu *Pasticcio*, který připravil, slyšela ukázku z našeho CD, tedy tvorby Erwina Schulhoffa. Každý z kvarteta něco dělá, sekretářku bohužel nemáme.

Je Schulhoff-Quartett známý i v České republice?
M. Šetena: Snažíme se o to, abychom vešli ve známost i tam. Čeká nás tam velký koncert, a to 14. března 2007 v Rudolfinu se zpěvačkou paní Zdenou Kloubovou, neboť byl pro nás napsán kvartet se sólovým sopránem. Premiéra skladby byla v srpnu v Obecním domě v Praze, provedení bylo velmi úspěšné. Další koncerty máme ve Španělské synagóze, a to v únoru, květnu a prosinci.

Jaké koncerty čekají kvarteto v Rakousku?
M. Šetena: V létě budeme koncertovat v Zell am See, v Salcburku, v Mödlingu v Schönberg-Hausu.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis.

UMPRUM slaví 120 let

Ke svému významnému stodvacetiletému výročí připravilo Uměleckoprůmyslové museum v Praze na sklonku loňského roku zajímavou expozici, která nesla název *Stroj času*. Výstavu, která obsahovala šest set kompletních hodinek a tři sta strojků od 16. do 20. století, uspořádalo UMPRUM k otevření nového sálu sbírky hodin a hodinek, který doplňuje stálou expozici budovanou postupně od roku 2000. Výstava, o kterou byl velký zájem, měla za úkol také připomenout roli soukromého sběratelství, které stálo u zrodu muzea před 120 lety. *(mk)*

Český fotograf byl oceněn ve Florencii

Na mezinárodním bienále současného umění ve Florencii získal cenu fotograf a malíř Tomáš Kobolka. Obdržel ji za své druhé místo v kategorii malba, za svůj olej na plátně. Bienále ve Florencii se konalo v prosinci loňského roku a ocenění Tomáše Kobolky představuje jednu z mála cen, které čeští umělci na mezinárodním poli v roce 2005 získali. Tomáš Kobolka je především fotograf a kameraman – pracoval jako fotoreportér pro časopisy a deníky, v roce 1995 vyměnil fotoaparát za kameru a natočil množství reportáží pro české a zahraniční televize a je současně také autorem hudebních videoklipů. Malování se Tomáš Kobolka věnuje teprve pátým rokem, v loňském roce měl první výstavu v pražské Galerii kritiků – expozice se jmenovala *Sloní touhy* a představila surrealisticky laděné olejomalby zvířat. Bienále ve Florencii se v loňském roce konalo již popáté a vystavovali zde ještě například sochaři Michal Gabriel a Antonín Kašpar. Národní účast na bienále byla podpořena ministerstvem kultury. *(mk)*

Zemřela Jiřina Hauková

Koncem loňského roku zemřela v Praze básnířka – členka skupiny 42 a manželka výtvarného a literárního kritika Jindřicha Chalupeckého Jiřina Hauková. Jiřina Hauková byla také překladatelka z angličtiny, zaměřovala se především na moderní anglosaskou poezii. Její básnická tvorba z let 1943-1993 byla souborně vydána ve svazku *Bosně* v roce 2000. Básnířka byla rovněž nositelkou prestižní Ceny Jaroslava Seiferta z roku 1996. *(mk)*

Jiří David bude jako jeden z mála Čechů zastoupen v Sotheby's

Dílo českého výtvarníka Jiřího Davida se bude v únoru dražit v prestižní aukční síni Sotheby's v Londýně. Pro současné české umění je to výjimečná událost, díla tuzemských tvůrců poslední doby se na zahraničních aukcích téměř neobjevují. Vyvolávací cena za dvě fotografie ze známého Davidova cyklu portrétů osobností činí 1 800 Ł (přibližně 74 700 Kč). Sotheby's je vedle aukčního domu Christie's nejprestižnější aukční síní na světě. Z českých umělců, jejichž díla kdy byla u Sotheby's dražena, lze jmenovat Františka Kupku, Václava Brožíka nebo Jakuba Schikanedera, z modernějších Josefa Sudka a Františka Drtikola. Ze současných či žijících autorů to byl jen fotograf Jan Saudek.

Obrazy sester Válových

V Galerii Montanelli na Malé Straně v Praze se představuje expozice pod názvem *Jitka a Květa Válovy – 1 : 1*. Výstava uspořádaná na počest obou těchto umělkyň, které prožily celý život spolu, nabízí po jednom obraze od obou malířek. Sestry Válovy patří bezesporu k pozoruhodným osobnostem českého výtvarného umění a jejich tvorba se výrazně liší (Květa Válová zemřela v roce 1998). Obě se dočkaly významných ocenění doma i v zahraničí. *(mk)*

Zemřela Libuše Geprtová

V loňském roce zemřela v Praze ve věku 63 let herečka Libuše Geprtová. Libuše Geprtová byla přes třicet let členkou pražského Divadla Na zábradlí, zejména během působení výrazného režiséra Evalda Schorma. Na této scéně se rovněž na přelomu tisíciletí po několik sezón objevovala v Léblově inscenaci Čechovovy hry *Ivanov*. Po několikaleté pauze se pak Libuše Geprtová vrátila na jeviště v roce 2004, a to do Divadla Bez zábradlí, kde hrála v muzikálu

Cikáni jdou do nebe. Jméno této herečky je známé také z mnoha filmů, například *Hordubal*, *Pasáček z doliny* nebo *Záchvěv strachu*. Na počátku 70. let se Geprtová proslavila rolí Viktorky v televizním přepisu *Babičky* od Boženy Němcové. Ve filmu o Boženě Němcové pak ztvárnila roli hostinské, objevila se v *Četnických humoreskách* a pracovala také v rozhlase, kde uváděla svůj pořad rozhovorů se zajímavými lidmi nazvaný *Co máš v rozhlase rád aneb Splněná přání*. *(mk)*

Imprese v Rudolfinu

Na výstavě, která končí v pražském Rudolfinu pod názvem *Imprese*, se spojují, a to nejen výtvarné, projevy různých uměleckých generací. Zastoupení umělci používají jak klasické, tak i soudobé experimentální výrazové prostředky – diváci se zde mohou setkat nejen s obrazy, fotografiemi, kresbami a objekty z různých materiálů, ale i s počítačovou hudbou a elektronicky řízenými světelnými efekty, odrazy zrcadla, projekcí animovaných filmů, v nichž si sami můžou řídit sled jednotlivých scén a vývoj příběhů. Expozice vedle sebe volně zařadila umělce odlišných projevů, a to tak, že se vzájemně neruší – experimentální fotografie Barbory Šlapetové vedle snímků hudebníka Dana Bárty, obrazy Otty Plachta, a to vše podtrženo magickou hudbou, která vychází z futuristických Chobotů Jaroslava Kozy. Jako vždy si s monumentálním řešením prostoru poradil Lukáš Rittstein, křehce působí textilní obrazy Františka Matouška, uvolněností dýchají střídmé malby Tomáše Lahody a zajímavým malířem je David Adamec. Na něj instalačně navazují obrazy Ivany Lomové, Jakub Dvorský se představuje dokonale ztvárněnými pohádkovými příběhy, u nichž je možné ovlivňovat a měnit jejich průběh, a s celkovou koncepcí dobře ladí poetika Viktora Pivovarova, která spojuje odkaz ruské avantgardy s českým lyrismem a smyslem pro absurditu. Vtipná je například *Vesmírná Odyssea* Milana Caise, celkovou instalaci doplňují magicky působící liduprázdné krajiny Michala Nesázela a sugestivní hudební nástroje Michala Cimaly, na něž autor sám zahrál. Nejstarším účastníkem tohoto výstavního projektu se stal Zdeněk Miler se svými proslavenými kresbami k animovaným filmům. *(mk)*

Model kusu můry, instalace Lukáše Rittsteina roku 2003

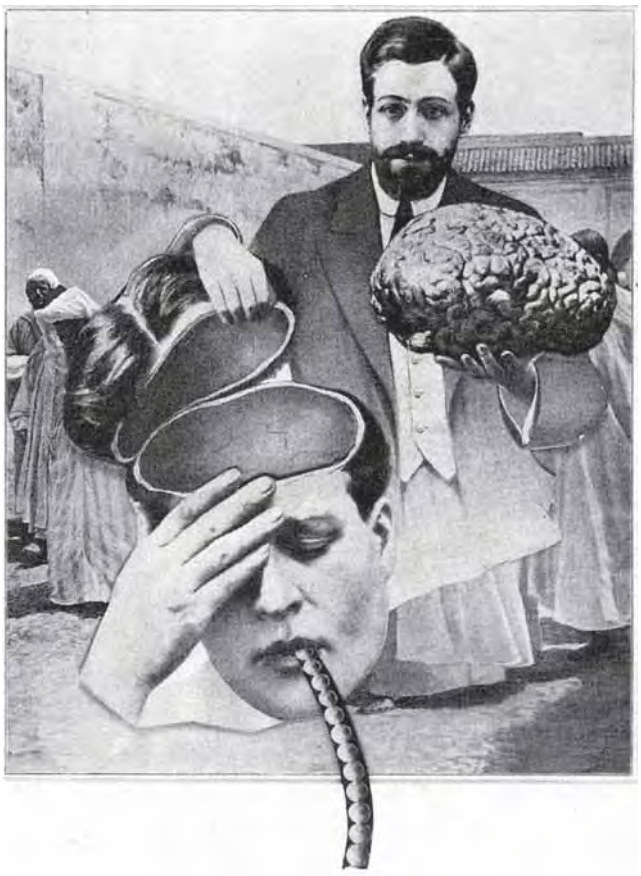

Ladislav Novák, *Citová výchova*, 1949, koláž, Galerie Smečky

Nová galerie v centru Prahy

V loňském roce byla v Praze otevřena nová Galerie Smečky. Založila ji Pražská plynárenská, která si ve spolupráci se společností Gallery již několik let buduje kvalitní uměleckou sbírku, zaměřenou především na koláž. Provoz galerie byl zahájen expozicí klíčových osobností české poválečné koláže Jiřího Koláře a Ladislava Nováka. Mezi představovanými exponáty byla i raná díla obou umělců z počátku 60. let. V letošním roce Galerie Smečky hodlá představit některé v současnosti již klasické osobnosti, které začínaly v poválečném období – Libora Fáru, Karla Trinkewitze a další –, a také nově objevené nebo dosud nezveřejněné soubory výtvarných prací. *(mk)*

Německé divadlo v Praze

Ibsenovým dramatem *Hedda Gablerová* v provedení Thalia Theater Hamburg se otevřel jubilejní desátý ročník Pražského divadelního festivalu německého jazyka. Přehlídka, která si od 1995 vybudovala prestižní postavení mezi domácími kulturními akcemi, letos hostila významné herecké osobnosti. Bruno Ganz, kterého domácí publikum zná jako vynikajícího představitele Hitlera ve filmu *Pád třetí říše*, četl z románu Thomase Manna *Doktor Faustus*. S vlastním pořadem do Prahy přijela německá herečka, hvězda Fassbinderových filmů Hanna Schygulla. Mezi dalšími hosty je proslulý švýcarský kabaretista Emil Steinberger a Armin Müller-Stahl. Epilogem nejen letošního festivalu, ale i všech deseti ročníků, je setkání dvou exprezidentů – Václava Havla a Richarda Weizsäckera –, které v kostele sv. Anny moderoval Karel Schwarzenberg. I sa-

motný program byl nabitý: *Moje sněhová královna* známého provokatéra Franka Castorfa z berlínské Volksbühne, který se inspiroval Hansem Christianem Andersenem, uvedení adaptace Musilova románu *Zmatky chovance Törlesse*, která vznikla v koprodukci Pražského komorního divadla a Salzburger Festspiele. Poprvé se letos zúčastnilo divadlo z Lucemburska: Kapuziner Theater s inscenací *Sexuální neurózy našich rodičů*. Novinkou jsou i loutky: postavičky dvou darebáků Maxe a Mórice, které uvedla norimberská scéna Salz und Pfeffer, *Cínového vojáčka* Puppentheater z Meiningeru. Franz Wittenbrink, který okouzlil Prahu už svými *Sekretářkami*, předvedl žánrově podobnou inscenaci s názvem *Mozart, s. r. o.* Cenu Max za nejlepší inscenaci německého textu v českém divadle letos obdržela inscenace hry Dey Loherové *Modrovous – naděje žen*. Off-program nabídl čtení německých her v českých překladech a projekt Miroslava Bambuška *Perzekuce.cz*, který líčí dějiny českoněmeckých vztahů v letech 1939-1945.

Osmdesát let Stanislava Kolíbala

V prosinci 2005 se dožil osmdesáti let jeden z nejvýraznějších českých sochařů, kreslířů a progresivních ilustrátorů Stanislav Kolíbal. Stanislav Kolíbal studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové a poté na AMU v Praze. Od poloviny 50. let se zabýval hlavně volným uměním, v roce 1960 se stal jedním ze zakládajících členů dnes slavné skupiny UB 12. Pro vývoj tohoto umělce je důležité tzv. bílé období (od poloviny 60. let do počátku 70. let), kdy používal při své tvorbě sádru. Jeho umělecký projev se výrazně promítl do nejrůznějších objektů, reliéfů, instalací a do pozoruhodných cyklů kreseb. Od druhé poloviny 80. let vytvářel Stanislav Kolíbal *Stavby*, v nichž dospěl k dokonalosti při řešení prostorových vztahů. Kolíbal jako autor instalací a zajímavě řešených výstavních projektů působil v Čechách i v zahraničí, byl také například autorem expozic skupiny UB 12. V poslední době jako autor architektonických koncepcí výstav spolupracuje s Národní galerií v Praze. Tvorba Stanislava Kolíbala je zastoupena ve světových galeriích, například v Guggenheimově muzeu, v Metropolitním muzeu v New Yorku, v Tate Gallery v Londýně a v mnoha dalších. Národní galerie tomuto umělci uspořádala před nedávnem retrospektivní výstavu a Národní galerie v Praze představila jeho akvarely z posledních let. *(mk)*

100 let již hraje divadlo v Libni

V pražské čtvrti Libeň oslavilo v loňském roce profesionální divadlo rovnou stovku. Počátky divadla v Libni sahají až do roku 1836, kdy tady František Deutsch zakoupil a provozoval hostinec a později k němu přistavěl divadelní sál. Poté v Libni fungovaly i letní arény, na jejichž místě byl postaven hotel U Deutschů – u něho vznikl divadelní sál s hledištěm. Scéna nazvaná Nové divadlo Praha VIII zahájila v Libni provoz v prosinci roku 1905 a koncesi provozovala subreta Marie Grossová. Tu později vystřídala Marie Zieglerová, která uváděla operety. Sál pak chátral až do roku 1949, kdy ho obnovila skupina herců pod vedením režiséra Jana Strejčka. Scéna nesla název Divadlo S. K. Neumanna až do roku 1991, kdy změnila název na Divadlo pod Palmovkou. Právě Divadlo pod Palmovkou připomnělo stoleté libeňské jubileum předpremiérou komedie Antonína Procházky *Ještě jednou, profesore*, která se v repertoáru objevila v prvním lednovém týdnu tohoto roku. *(mk)*

Vize města Plzně

Na sklonku roku 2005 probíhala v mázhauzu plzeňské radnice výstava *Plzeň – město s vizí rozvoje*. Tato expozice seznámila veřejnost s vybranými úspěšnými projekty metropole západních Čech. Její součástí byl také křest DVD *50 nej plzeňské architektury*. *(mk)*

Zemřel Miroslav Štěpánek

V loňském roce zemřel v Praze ve věku 82 let tvůrce animovaných filmů Miroslav Štěpánek. Miroslav Štěpánek se zapsal do povědomí veřejnosti především jako spolupracovník režiséra Břetislava Pojara, s nímž vytvořil nezapomenutelnou animovanou sérii o dvou medvědech, kteří se potkali u Kolína, nazvanou *Pojďte pane, budeme si hrát*. Společně s Břetislavem Pojarem spolupracoval Miroslav Štěpánek i na nedokončené adaptaci Trnkovy knížky pro děti *Zahrada*. Vytvořil také například návrhy pro celovečerní loutkový film *Krysař*, který chystal v 80. letech Evald Schorm – jeho režijní i výtvarná realizace však nakonec připadla Jiřímu Bartovi. *(mk)*

Zemřel Miroslav Lang

Ve věku 87 zemřel v prosinci loňského roku v Londýně doyen českých dokumentaristů Miroslav Lang. Miroslav Lang se narodil 21. května 1918. Brzy po maturitě, v roce 1939, začínal u filmu. Nejprve byl zaměstnán v Aktualitě – Československém filmovém týdeníku, kde prošel nejrůznějšími profesemi (reportér, kameraman, režisér). V roce 1945 byl jmenován vedoucím redaktorem týdeníku Zpravodajského filmu – v roce 1948 spolupracoval při natáčení všesokolského sjezdu. Od roku 1953 Miroslav Lang spolupracoval se zpravodajstvím *Československé televize* jako externí pracovník a od roku 1955 zde byl trvale zaměstnán ve Vysílání pro děti a mládež – podílel se například na pořadech *Vlaštovka* nebo *Zvědavá kamera* a natočil i řadu samostatných dokumentů. Po roce 1968 organizoval a režíroval přenosy z tajných míst, při nichž probíhaly rozhovory se známými osobnostmi. V listopadu 1968 emigroval Lang s celou rodinou do Anglie, kde žil 37 let v Londýně. Vytvořil tady množství animovaných filmů pro děti, byl spolupracovníkem *BBC* a *Children TV Workshop*. *(mk)*

Pravdivý příběh bratří Mašínů

V roce 2004 zaznamenala velký úspěch kniha Jana Nováka *Zatím dobrý – Mašínovi a největší příběh studené války*. Jan Novák (1953), který trvale žije v USA (mimo jiné spolupracoval na scénářích k filmům *Valmont*, *Báječná léta pod psa* nebo *Šeptej*), objevil u režiséra Miloše Formana knihu *Jenom ne strach*. Je to první česky psaná publikace o skupině bratří Mašínů a jejím autorem je Ota Rambousek (Miloš Forman býval spolužákem Zbyňka Janaty, člena skupiny bratří Mašínů). Mezi knihou Oty Ram-

bouska a Jana Nováka byly vydány ještě dvě knihy: v roce 1998 *Mašínové – zpráva o dvou generacích*, jejímž autorem byl Josef Němeček a v roce 2000 *Čtyři české osudy – tragický úděl rodiny Mašínovy* od Zdeny Mašínové a Rudolfa Martina.

Barbara Masin, dcera Josefa Mašína, je v pořadí již pátým autorem, která se ve své knize zabývá osudem rodiny Mašínovy. Barbara Masin začíná svůj příběh říjnem roku 1953, kdy z pěti členů skupiny byli na svobodě již jen tři – Ctirad a Josef Mašínové a Milan Paumer). Autorka se také vrací k postavě Josefa Mašína staršího, k jeho účasti na bojích v první světové válce a také k jeho působení v odboji na začátku druhé světové války. Hlavní náplní knihy jsou ale především popisy akcí, které organizovali Ctirad a Josef Mašínové – jejich útěk přes východní Německo, následný příjezd do Ameriky a pobyt a odchod z americké armády.

Publikace Jana Nováka a Barbary Masin se od sebe značně odlišují. Jan Novák se jeví jako daleko lepší vypravěč a děj jeho knihy čtenáře strhne. Barbara Masin čtenáři předkládá o něco méně poutavé čtení. Její přínos ale zase spočívá v tom, že na základě důkladného studia archivních materiálů i dobového tisku zaznamenala poznatky, které velmi zajímavě dotvářejí dobový kontext pro činy bratří Mašínů. *(mk)*

Vyšla nová monografie

V loňském roce vyšla monografie originální výtvarnice Aleny Kučerové, jejíž autorkou je Marie Klimešová. Ta se systematicky zabývá generací nastupující koncem 50. a začátkem 60. let. Marie Klimešová zachytila vývoj umělkyně od dětství až po současnost, její osobní i rodinné vztahy a charakteristiku její tvorby vřazenou do širších souvislostí.

Životní i umělecká cesta Aleny Kučerové byla složitá. Její otec byl v roce 1953 zatčen a odsouzen jako špión. Krátce nato byla uvězněna i její maminka, která se s ním tajně stýkala. Přesto, spíš jakoby zázrakem, se podařilo Aleně Kučerové nastoupit ke studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Během studia byla sice kvůli svému původu málem vyloučena, ale naštěstí vzhledem k politickému uvolnění v závěru padesátých let k tomu nedošlo. Během studií se umělkyně seznámila s mnohými výraznými osobnostmi, jakými byli například Eva Bednářová, Theodor Pištěk, Jan Koblasa, Karel Nepraš a také její budoucí manžel Vladimír Kopecký. Všichni tito umělci ve velké míře později určovali vývoj českého umění. V 60. letech se Alena Kučerová stala členkou známé skupiny UB 12. V polovině šedesátých byla jejím nejdůležitějším objevem technika perforace, kterou tato výtvarnice dovedla v pozdějších letech přizpůsobit všemu, co právě potřebovala vyjádřit. Kučerová se stala jednou z nejoriginálnějších představitelek proudu nové figurace, který hledal nové výrazové možnosti po předchozí vládnoucí abstrakci.

Grafika Aleny Kučerové je většinou černobílá, pouze na přelomu 60. a 70. let vznikaly v jejím ateliéru barevné tisky. Umělkyni velmi často přizval ke svým domácím i zahraničním výstavám Jindřich Chalupecký. V době normalizace byly její výstavní možnosti, stejně tak jako jí podobných umělců, značně omezeny. Účastnila se v té době různých zahraničních grafických přehlídek, kde sklízela velké úspěchy. V posledních letech se Alena Kučerová grafice nevěnuje, žije na venkově, kde vytváří půvabné objekty podobné někdejším perforacím. *(mk)*

Vyšly nové *Rychlé šípy*

Pod názvem *Rychlé šípy ve Stínadlech* vyšla v nakladatelství Olympia publikace o pětici kamarádů z dob první republiky od spisovatele Jaroslava Foglara. Kniha obsahuje trilogii *Záhada hlavolamu*, *Stínadla se bouří* a *Tajemství Velkého Vonta* a doplňuje ji 600 nových barvených ilustrací od Milana Tesleviče. Jaroslav Foglar (1907-1999) je autorem více než dvaceti knih pro mládež, přestože celých třicet sedm let měl zákaz publikovat. *(mk)*

Byly vydány neznámé texty Jaroslava Haška

Nedávná vánoční knižní nabídka v Čechách byla obohacena souborem „neznámých, utajených a pravděpodobných" textů Jaroslava Haška. Nakladatelství Modrý stůl vydalo pod názvem *Když bolševici zrušili Vánoce* výběr z povídek, fejetonů a veršů neotištěných v Haškových *Spisech 1955-1973*. V úvodu prvního oddílu se čtenář dozvídá z *Vánočního fejetonu* (Čechoslovan 1917), podle něhož byl odvozen název knihy: *Bolševici zrušili tedy Vánoce*. Věc úplně správná, neboť na Vánoce se zpívá „Radujme se, veselme se", a dnes málokdo z nás se může z bolševiků radovat a veselit". Tento fejeton je ukázkou nejenom Haškova smyslu pro satiru, ale ukazuje v závěru také jeho vizionářství: „A tak nic jiného nám nezbývá zde v cizině než přimhouřit oči, vzpomenout na poezii starých dob, na pohádku vánoční, kdy se zpívávalo: Z života čistého, z rodu královského... Pardon! Pomalu s tím »z rodu královského«. My chceme republiku!"

Když bolševici zrušili Vánoce

Haškovy krátké prózy tu mají podobu soudniček, například *Zločin Františka Pivoňky, krejčovského mistra*, nebo politické satiry *Neslavné, ale zásad plné konce strany státoprávně-pokrokové* a závěrečný text *Z přírodopisu mrzutého profesora: Kanár obecný* (Svět zvířat 1912) zas připomíná Haškovy „živočichopisné" parodie. Čtenář tak má možnost znovu si připomenout Haškovy drobné prózy a postupně tak vychutnat jeho pohotovost, ironii i přirozené užívání přechodníků. *(mk)*

Sbírky bez hranic

V roce 1999 se zapojilo pět regionů východní Francie do společného projektu, který byl nazván *Svět bez hranic*. Šlo o plán vystavit díla svých Regionálních fondů pro současné umění v celé Evropě. Po Turíně, Varšavě, Edinburghu a Trnavě celý projekt navštívil také Prahu. V České republice akci organizovala galerie Futura ve spolupráci s Francouzským institutem v Praze a Velvyslanectvím Francie v České republice. Pražská přehlídka nesla název *Naturalia*. Jako kritérium výběru bylo zvoleno téma „Osvojení a znovuobjevení přírody a jejích fenoménů". Většina vybraných umělců vystavovala v Praze poprvé. Mezi nejznámější z nich patřili například Angela Bulloch, Gloria Friedman, Richard Long, Jef Geys, Urmi Tzaigou a Hamish Fulton. Francouzský institut představil také videoinstalaci Marilene Negro a velkoformátové dílo Bertranda Laviera doplněné intervencí českého umělce Tomáše Vaňka.

(mk)

Kniha o železné oponě

Plzeňský historik a vysokoškolský profesor Tomáš Jílek připravil společně se svojí ženou Alenou a kolektivem spolupracovníků publikaci, která jako první přináší ucelený pohled na vznik a průběh takzvané železné opony v Československu. Kniha, která by se měla na knižních pultech objevit do konce února, nese název *Železná opona – československá státní hranice od Jáchymova po Bratislavu v letech 1948-1989*. Autoři v publikaci shromáždili údaje o zemské hranici v minulosti, poté v období, kdy po únoru 1948 střežil hranice Sbor národní bezpečnosti, a od roku 1951, kdy na toto území nastoupilo šestnáct tisíc pohraničníků a byly vytvořeny drátěné ploty, které byly až do poloviny šedesátých let v některých úsecích nabity elektrickým proudem. *(mk)*

Výstava v Muzeu Kampa

Před krátkým časem skončila v Muzeu Kampa zajímavá výstava dvou výtvarníků nazvaná *Turbulence* (2005). Federik Díaz a Tomáš Dvořák vytvořili pozoruhodnou projekci, při níž se nechali inspirovat drátěnými objekty Karla Malicha. Prostorová kompozice tvořená barevnými liniemi různými metodami pospojovaných drátů je výrazem svébytné filozofie Karla Malicha. A právě na proběhlé expozici bylo patrné, jak dílo tohoto umělce přirozeným způsobem působí na mladou generaci. Jedná se vlastně o komplexní zamyšlení nad kosmickými vizemi, které zasáhly tvorbu Karla Malicha a některých jeho vrstevníků, například Zdeňka Sýkory, a které zajímají i umělce budoucích generací. Oběma vystavujícím umělcům se na jejich projekci v Muzeu Kampa podařilo pozoruhodným způsobem snad ještě více umocnit zážitek z Malichovy tvorby, s níž se mohli zájemci před nedávnem setkat v Městské knihovně v Praze. Na Kampě byly spolu s projekcí vystaveny dva drátěné objekty Karla Malicha – *Světelná energie* z poloviny 70. let ze sbírky Jana a Medy Mládkových a *Událost na kruhu v proudu energie* ze soukromé sbírky. V závěru výstavy se divák mohl setkat s projekcí Zbyňka Baladrána, který v ní interpretoval kresby z Malichových skicáků. Celá výstava měla sloužit jako zajímavý experiment naznačující cestu, jakou se dá rozvíjet odkaz umělců starších generací, kteří mohou mít překvapivě blízko ke svým pokračovatelům. Z minulých úspěšných pokusů tohoto druhu lze připomenout například celoživotní dílo Jiřího Koláře, který ve své tvorbě vlastně interpretoval díla slavných mistrů, nebo Václava Stratila, který přefotografováním a zvětšením kreseb Václava Boštíka objevil jejich jedinečnost a působivost v jiných formátech a souvislostech. Experimentální expozici v Muzeu Kampa připravilo Vědecko-výzkumné pracoviště Akademie výtvarných umění v Praze pod vedením Jiřího Ševčíka. *(mk)*

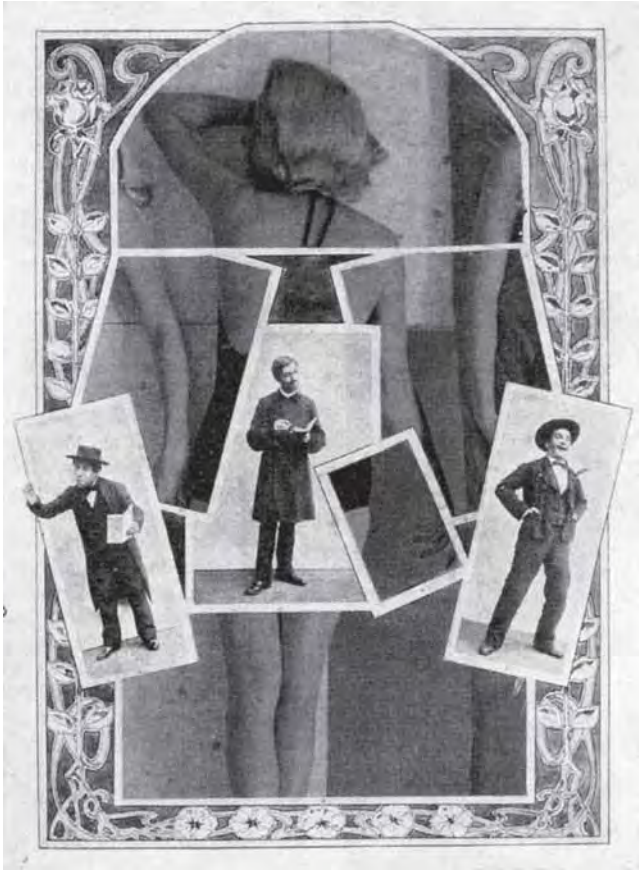

Jiří Kolář, *Bez názvu*, 1960, koláž

Výstava Aleše Veselého

V Uměleckém centru Egona Schieleho v Českém Krumlově se koná zatím nejrozsáhlejší výstava jednoho z nejvýraznějších českých výtvarníků Aleše Veselého. Se sochami tohoto umělce se dnes setkáme na nejrůznějších místech celého světa. Rozměrné objekty jsou rozmístěny v ulicích Českého Krumlova a hned před vchodem Uměleckého centra Egona Schieleho lze narazit na několikametrového *Kadiše*, který se stal jedním ze symbolů českého sochařství šedesátých let. Do některých soch je možné vstoupit, například do sochy *Skála pro jednoho*. Na nádvoří před vstupem jsou vystaveny menší objekty – *Mezi balvany* a *Expanze* (1992). V expozici je pak velmi působivý „kabinet" objektů ze 60. let. V té době se stal Aleš Veselý jednou z nejvýraznějších osobností českého sochařství i malířství. Výstava Aleš Veselý v Art Centru v Českém Krumlově bude otevřena do 17. 4. 2006. *(mk)*

Strach ve městě

V pražské Galerii kritiků byla otevřena výstava pod názvem *Strach ve městě*. Výstava obsahuje díla jedenácti umělců a skupin, například z Berlína, Paříže, Moskvy nebo Mexico City. Vystavují zde Alain Declerq z Francie, Němec Oliver Pietsch, Joaquin Segura z Mexika a Maki Gherzi z Itálie. České umění zastupují Josef Bolf, Pavel Doskočil, Dominik Lang, Filip Nerad, Zdeněk Perský, Silvie Vondřejcová a skupina Guma Guar. Výstava *Strach ve městě* zachycuje Prahu jako typické velkoměsto současného světa se všemi příznaky nebezpečí, které plyne ze života nebo i jen z pobytu ve velkoměstě. *(mk)*

Beauty Free Shop na Národní třídě v Praze

Během Vánoc mohli návštěvníci pražské Národní třídy zaznamenat nový neobvyklý obchod, který se zde objevil. Beauty Free Shop svým artiklem, který nabízí, rozhodně přesahuje běžné představy nakupujících. Ve výloze lze spatřit konzervy s lidským masem, turban naložený v akváriu nebo burku s westernizovaným designem. Sortiment podobného druhu je k dostání uvnitř obchodu – je to například model rockové hvězdy v životní velikosti, přilba s hledím z broušeného skla nebo sedačka s loveckými motivy upravená do siluety stíhačky. Z drobnějších předmětů zaujmou jehelníčky v podobě hadrových postaviček, toaletní papír s potiskem Dürerových rytin, matrjoška s tváří Mony Lisy a mnoho dalších. Při vstupu do tohoto místa návštěvníkovi chvíli trvá, než pozná, že se nejedná o obchod v pravém smyslu toho slova, ale o instalaci současného umění. Byť na první pohled vypadají vystavené artefakty jako průmyslové zboží nebo upomínkové předměty, jejich charakter výtvarného díla je zřejmý. Všechna díla jsou mezinárodní provenience – českého zákazníka osloví produkty Davida Černého, Jiřího Černického a Jana Kotíka. Umělec v roli manažera Krištof Kintera k celému projektu řekl: „Vznikl již před šesti lety, ale jeho realizace byla z různých důvodů oddalována. Teprve před pár měsíci se dočasně uvolnily exkluzivní prostory na hojně navštěvovaném místě, kde může obchod plnit své účely." Kintera podobnou mystifikaci realizoval již v roce 1998, kdy do prodejen s bílým zbožím distribuoval objekty, jež připomínaly domácí spotřebiče, ale neplnily svoji užitkovou funkci. *(mk)*

Židovské muzeum oslaví 100 let

Židovské muzeum v Praze si v letošním roce připomene sto let své existence. Ve spolupráci s židovskými obcemi, galeriemi, festivaly, zahraničními kulturními středisky atd. připravilo celoroční cyklus kulturních akcí, které by se měly konat po celé České republice. Výstavu o historii Židů v Čechách a na Moravě budou mít zájemci možnost navštívit v Jičíně, Mostě, Poličce, Břeclavi, Žatci, Chotěboři, Lipníku nad Bečvou, v Karlových Varech a Třebíči. Filmové festivaly *Jeden svět* a *Febiofest* počítají s židovskou tématikou a mimořádné akce připravuje také festival Pražské jaro a Respect. Cyklus koncertů bude spojnicí mezi židovskými synagogami v plzeňském regionu a připravuje se také koncert Schulhoffova kvarteta se skladbami terezínských autorů. V Maiselově a Španělské synagoze v Praze se uskuteční *Muzejní noc*, v dalších synagogách v ČR se budou pořádat koncerty, výstavy a přednášky nebo celé festivaly. Galerie hlavního města Prahy připravuje výstavu *Kořeny expresionismu* a další tři expozice budou k vidění v Památníku Terezín. V plánu jsou také nejrůznější divadelní projekty – na *Roku s židovskou kulturou* se podílí Festival brněnských divadel, kde se bude konat premiéra hry I. B. Singera *Tajbele a její démon*. *(mk)*

Výročí Vysoké školy uměleckoprůmyslové

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze slaví sto dvacáté výročí své existence (1885-2005) několika výstavami a také publikací, která předkládá historii školy i její současnost. Původní c. k. umělecko-průmyslová škola založená v době panování Františka Josefa I. si kladla za cíl vychovávat „v umění dovedných sil pro umělecký průmysl a vycvičení učitelských sil pro umělecký průmysl" a byla podřízena „c. k. ministeriu kultu a vyučování". Uměleckoprůmyslová škola nebyla první odbornou školou, ale byla první státní uměleckou školou Koruny české. Poskytovala studium pro adepty malířství a sochařství a později i specializaci pro příští učitele kreslení. Vysokou školou uměleckoprůmyslovou prošlo množství významných osobností českého výtvarného umění a architektury – součástí publikace je pozoruhodný soupis pedagogů a posluchačů. Na činnost školy mělo samozřejmě vliv měnící se politické klima v Československu. To se projevovalo například v nucené změně pedagogů a v omezování projevu svobodné tvorby. Přes to všechno se Vysoká škola uměleckoprůmyslová stala respektovanou institucí a výsledky, kterých dosáhla za 120 let svého působení jsou nepopiratelné. Současná existence školy navazuje ve své činnosti na bohatou historii v nových podmínkách. O jejím směřování hovoří v publikaci šéfové jednotlivých kateder, také její absolventi a především pak bohatá obrazová dokumentace. *(mk)*

Bezdomovci Petra Nikla

V Galerii Gambit byla instalována expozice malíře a reformátora Petra Nikla *Záclony*. Expozice představuje sérii černobílých fotografií z prostředí pražských bezdomovců. Na jednotlivých fotografiích se odvíjejí lidské příběhy, které působí zcela přirozeně a doplňují je uměle vyvolané situace zinscenované autorem. Celý projekt je prostoupen mimořádně bohatou představivostí Petra Nikla a zároveň výrazným sociálním cítěním. Jeho poetika se svým citem pro absurditu podobá projevům dadaistů nebo členům poválečné skupiny Šmidrů či Křižovnické škole čistého humoru bez vtipu. Petr Nikl je známý především jako malíř, autor objektů a instalací. Má za sebou řadu významných akcí, například loňskou výstavu v Rudolfinu nebo účast na přehlídkách tvorby skupiny Tvrdohlavých. Vedle výtvarného umění se zabývá také divadlem. *(mk)*

Zemřel režisér Antonín Moskalyk

Režisér *Četnických humoresek* či *Dobrodružství kriminalistiky* zemřel 27. 1. 2006 ve věku 75 let, od prosince se léčil v Masarykově onkologickém ústavu v Brně. Narodil se 11. listopadu 1930 v Chustu (dnes Ukrajina). Měl se stát podle přání svého otce učitelem. Jemu se ale na peda-

gogickou dráhu nechtělo, zato se přihlásil jako herec u Vesnického divadla v Bratislavě. Herecká kariéra jej ale nečekala. Odešel do Prahy na DAMU a začal studovat režii a posléze si přibral ještě estetiku. Po dokončení studia se pohyboval mezi divadlem, filmem a televizí. Nejvíce jej ale přitahovala televizní práce: Za svou kariéru vytvořil Moskalyk desítky televizních filmů a stovky televizních inscenací a pořadů. Do zlatého fondu televizní tvorby patří například adaptace knihy Boženy Němcové *Babička* s Jarmilou Kurandovou v hlavní roli nebo *Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou*. Největší divácký ohlas ale získaly jeho kriminální televizní seriály – *Panoptikum města pražského*, *Dobrodružství kriminalistiky* a především *Četnické humoresky*. Moskalykův přínos televizi byl oceněn v roce 2005, kdy vstoupil do televizní Dvorany slávy. V roce 1994 byl výkonným ředitelem mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, o rok později ředitelem mezinárodní filmové přehlídky Zlatý golem v Praze.

Zemřel Jiří Cieslar

Jeden z nejvýznamnějších filmových kritiků a bývalý vedoucí katedry filmových studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy Jiří Cieslar 16. ledna t. r. vlastní rukou, tři týdny před svými pětapadesátými narozeninami, zemřel. Cieslar vystudoval katedru filmové vědy na FF UK, od roku 1975 do roku 1989 pracoval ve filmovém čtrnáctideníku *Záběr*. Od roku 1990 učil na své domovské katedře. Z ní se později stala katedra filmových studií, kterou Cieslar od roku 1995 vedl. V roce 2003 se stal profesorem. Od loňského roku učil i na pražské Vyšší odborné škole publicistiky. V roce 1990 začal spolupracovat s *Literárními novinami* a své eseje a články do nich psal až do loňského roku. Když na jaře z týdeníku odešla velká část její redakce, přešel s ní do nově vzniklého kulturního časopisu *A2*. Přispíval i do *Respektu* a *Kritické přílohy Revolver Revue*, byl redaktorem filmového časopisu *Iluminace*. Jiří Cieslar dostal v roce 2003 Cenu F. X. Šaldy za vynikající výsledky v oblasti umělecké kritiky a kritické publicistiky. V době normalizace redigoval nejdéle vycházející podzemní periodikum *Acta incognitorum eruditorum*, kam také psal své recenze na literární a filmová díla. Vydal knihy *Luis Buňuel* (1985), *Filmové zápisky* (1991), *Concettino ohlédnutí* (1995), *Viktor Kolář* (2002), *Hlas deníku* (2004). Kromě několika set časopiseckých článků je autorem mnoha knižních předmluv a doslovů, podílel se na řadě českých i zahraničních filmologických sborníků. Přednášel na univerzitách v Paříži a v Londýně a byl členem Mezinárodní federace filmových kritiků (FIPRESCI), kterou reprezentoval na řadě festivalů.

Výstava Tomáše Vaňka zahájila začátkem ledna provoz Hunt Kastner Artworks, nové galerie v pražských Holešovicích

Tomáš Vaněk je s holešovickou lokalitou spojen několika momenty. Do povědomí se dostal v roce 2001 svým výstupem na finále Ceny Jindřicha Chalupeckého ve Veletržním paláci. V soutěži se prezentoval interpretací odkazu Josefa Lady, jehož populární kresby monumentalizoval, opatřil sexuálními narážkami a přes šablony nastříkal přímo na stěny sbírky moderního umění. Realizace vyvolala veřejnou debatu o ochraně i omezování umělců autorskými právy, a přestože se Vaněk stal laureátem, byla nekompromisně cenzurována. Svou další práci nazvanou *Škoda není Lada* situoval Vaněk do nedalekého Displaye. Na nejmenší součástky demontoval osobní automobil (nejprve zamýšlel rozebrat Ladu, později se spokojil se značkou Škoda) a barvou ve spreji okopíroval díly na šestimetrové archy. Do holešovického okrsku však zasáhl již dříve. V době pražského zasedání Měnového fondu do vitríny v ulici Komunardů nastříkal upozornění na zamaskovaný fotoshop: „Naproti se nám Kodak ukryl" a také pro most, přes nějž odtud míří tramvajové linky do Troje, koncipoval rozfázovaný pohyb sprejované šipky. Ačkoli jsou Vaňkovy práce na území bývalé dělnické čtvrti jen zlomkem jeho rozsáhlejší tvorby, dobře vystihují jeho umělecký přístup a uvažování. Převážně si vystačí se šablonou a sprejem, čímž je jeho postoj ke copyrightu jednou pro vždy determinován. Kde mu něco chybí nebo chce-li nějakou věc zviditelnit, přiloží připravenou formu a jednoduše ji přestříká. Veškeré projekty vytváří Vaněk pro konkrétní situaci či prostředí. Proto pro ně také používá termín „participy", v souladu s jejich nenásilným začleněním je označuje jen pořadovou číslicí. V poslední době sbírá jednovětě popisy „žitých situací" pro *Particip č. 39*: „Často se bojím, že mi v kapse zazvoní mobil, který tam nemám. Denně jezdím stejné trasy a občas se mi stane, že dojedu do práce, i když jsem původně jela nakoupit..."

Galerii, kterou vedou kurátorky Camille Hunt a Kacha Kastner, lze navštívit po telefonické domluvě (603 525 294, 777 571 306). Bez předchozího ohlášení si mohou kolemjdoucí vyzvednout již zmíněný *Particip č. 39*.

(Sylvie Petráková, redakčně zkráceno)

Ojedinělé kresby Otty Gutfreunda

Kresby výtvarníka Otty Gutfreunda zařadila do stálé expozice Moravská galerie v Brně. V Pražákově paláci (Brno,

Kresba Otty Gutfreunda

Husova 14) zůstanou do 12. března. Podle kurátora výstavy P. Ingerleho patří dílo Gutfreunda, který tragicky zemřel v roce 1927, k významným kapitolám českého umění 20. století. Soubor zahrnuje kresby a grafiky a je výjimečný svou kvalitou.

Životní dílo Karla Šlengera

Výstava v respiriu prvního patra Veletržního paláce v Praze představila prostřednictvím více než sto padesáti maleb a kreseb dílo malíře, kreslíře a ilustrátora Karla Šlengera (1903-1981). Jeho tvorba je považována za jeden z nejpodnětnějších výkonů českého umění přelomové doby sahající od třicátých let do druhé poloviny 20. století. Ve svých pracích se Šlenger vždy přikláněl k monumentalitě, používal výrazné, dynamické až gesticky výtvarné vyjádření.

Karel Šlenger, *Vášeň I*, olej na plátně

Svérázný Josef Váchal

První letošní výstava Galerie moderního umění v Hradci Králové patří spisovateli, básníku, grafikovi Josefu Váchalovi (1884-1969). V tomto roce vedle této obšírné výstavy bude vzpomenuto na tohoto výtvarného solitéra, mystika a ironika, jenž byl v Čechách doceněn až po listopadu 1989, také právě vyšlým cédéčkem s jeho posledním rozhovorem z roku 1968 a váchalovským sympoziem v Klatovech. Kromě tvorby obrazů, kreseb a grafiky byl tvůrcem autorských knih, které vydával jen v několika exemplářích. Pro knihy *Krvavý román*, *Mor v Korčule*, *Ďáblovu zahrádku* anebo *Přírodopis strašidel* a pro další vytvořil vlastní písmo, které vždy navrhl, odlil či vyřezal, vysázel, a román či ročenku ilustroval nejčastěji mnohabarevnými dřevoryty, dílo pak svázal i kolportoval. Podle kurátorky výstavy M. Vítkové stálo jeho dílo stranou hlavních proudů první poloviny 20. století snad i proto, že Váchal své práce uzavíral do knih, které vydával po jednom až dvaceti výtiscích. Dílo *Léda aneb Historie čím dál jednodušejší, jak viděti* z roku 1920 nezastírá inspiraci kramářskými písněmi a zároveň tato kresba jasně dokazuje, že Váchal patří mezi praotce českého komiksu. Galerie vlastní kromě dvou originálů knih řadu jeho obrazů, kreseb i grafik. Výstava potrvá do 19. března.

První komiks – *Léda aneb Historie čím dál jednodušejší, jak viděti*, 1920

ZE SVĚTA HUDBY

Zemřel Milan Dufek

Kapelník a zároveň zakládající člen country skupiny Rangers Milan Dufek zemřel před koncem loňského roku v Kolumbii. Zahynul tragicky při potápění. Skupina Rangers, kterou tvořili vesměs tehdejší studenti ČVUT, na sebe poprvé upozornila vítězstvím na Portě v roce 1967 a 1968. Za normalizace (1971-1989) vystupovali Rangers pod českým názvem Plavci. Koncertovali již ve čtyřiceti zemích světa včetně Ameriky, Austrálie a Oceánie. Na svém kontě mají více než sedm tisíc odehraných koncertů pro šest miliónů diváků. V roce 2004 vydali dvě DVD. *(mk)*

Pavel Kopta v podání Hany Hegerové

Nová supraphonská kompilace *Můj dík* má podtitul *Hana Hegerová zpívá písně Pavla Kopty*. Šestnáct písniček, které byly natočeny v rozmezí let 1962 a 1977, mapují období plodné spolupráce přední české interpretky Hany Hegerové s jedním z nejlepších českých textařů Pavlem Koptou. Písně vybral a sestavil šéf současné doprovodné kapely Hany Hegerové, Petr Malásek. Úvodní slovo napsal Koptův syn, pianista a herec divadla Semafor, Václav Kopta. Nejstarším příspěvkem na desce je Šlitrova *Černá Jessie* a dalšími úspěšnými hity jsou například *Milord* z repertoáru Edith Piaf, *Surabaya Johny* z *Žebrácké opery* a další. *(mk)*

Bittová v Londýně

V loňském roce se velmi úspěšně prezentovala na anglické půdě česká umělkyně Iva Bittová se Škampovým kvartetem. Iva Bittová představuje českou špičku a v zahraničí bývá přirovnávána k Björk nebo Meredith Monk. Škampovo kvarteto má zase v Británii pověst nejkvalitnějšího komorního tělesa z Čech. Vystoupení českých umělců ve Wigmore Hall bylo součástí mezinárodního turné k úspěš-

nému albu Ivy Bittové a Škampova kvarteta *Leoš Janáček: Moravská lidová poezie v písních, transkripce pro hlas a smyčcové kvarteto v úpravě Vladimíra Godára a Ivy Bittové* (vydal Supraphon, 2004). Úspěšný koncert v prestižní britské síni Wigmore Hall byl výsledkem reakce českého centra v Londýně na stále rostoucí popularitu hudby Leoše Janáčka mezi britským publikem. Vystoupení Ivy Bittové na této výjimečné akci bylo jednou z posledních akcí před jejím ročním pobytem v USA, kde se hodlá věnovat studiu a komponování hudby. *(mk)*

Zemřel Jaroslav Souček

Ve věku sedmdesáti let zemřel 2. ledna v Praze dlouholetý sólista Národního divadla, barytonista Jaroslav Souček. Jaroslav Souček se narodil 8. prosince 1935 ve Velimi. Studoval hornickou průmyslovou školu a již během tohoto studia se začal učit zpěv. Zpěv pak studoval dále na pražské konzervatoři u Konstantina Karenina a stal se členem Českého pěveckého sboru. Na svoje první divadelní angažmá nastoupil do Jihočeského divadla v Českých Budějovicích a poté do brněnské opery, kde působil do roku 1979. Ve stejném roce pak přijal angažmá v pražském Národním divadle. Jaroslav Souček ztvárnil na divadelních prknech množství postav českých oper, například Vladislava v *Daliborovi*, Kalinu v *Tajemství*, Přemysla v *Libuši*, Voka Vítkovice v *Čertově stěně*, Bohuše v *Jakobínovi*, Haraštu v *Příhodách Lišky Bystroušky*, Kněze Fotise v *Řeckých pašijích* nebo Tomeše v *Hubičce*. V letech 1960-2002 zpíval Jaroslav Souček v neuvěřitelných 2 312 představeních. *(mk)*

Návrat Jana Schneidera

Jan Schneider, textař a básník známý jako autor hitů hvězd šedesátých let, vydal koncem loňského roku album svých zhudebněných textů – stalo se tak až po patnácti letech od jeho návratu z exilu. Jan Schneider emigroval v roce 1969, v plné slávě (před emigrací stihl během osmi let kromě skládání textů pracovat pro Divadlo Na zábradlí, Paravan, Semafor a Rokoko), aby zakotvil v bavorské vesničce vzdálené čtyřicet kilometrů od Mnichova. Tam také pracoval pro *Rádio Svobodná Evropa* v hudebním vysílání. Začínal pouštěním desek a muziku prokládal básničkami. Postupně také začal psát fejetony a cestopisné reportáže a vznikl tak fantastický projekt – Jan Schneider se vydával po českých stopách po Evropě. Tak přišlo na svět množství cestopisů z Francie, Belgie, Holandska, Anglie a Německa. Ve *Svobodné Evropě* vzpomínal také Jan Schneider s Karlem Krylem v jeho pořadech na to, co se dělo v Rokoku. V Německu začal Schneider také malovat a podle svých vlastních slov dnes již více maluje než píše. Po návratu do Čech kromě malování psal knihy a teprve v loňském roce přišlo album zhudebněných textů a text-appealů v Divadle Ungelt, v němž se jeho verše zpívají a čtou. V obou případech je interpretkou Marta Kubišová. Marta Kubišová zpívala mimochodem i píseň *Magdalena*, se kterou se Jan Schneider před dvaceti lety s domovem loučil. *(mk)*

Hudební historie

Nakladatelství Lidové noviny vydalo zajímavou publikaci pod názvem *Hudební Praha*. Kniha má podtitul *Průvodce po stopách skladatelů, instrumentalistů, dirigentů a nástrojařů* a jejím autorem je Jiří František Musil (nar. 1939), polyhistor se zaměřením na hudbu i historii. Zatím nebylo určeno, kolik dalších dílů bude následovat – první díl provádí čtenáře Hradčany, Malou Stranou, Starým Městem a Josefovem, a to doslova – podle knihy je třeba se vydat pěšky podle mapy navrženou trasou. Jen Malou Stranu lze projít s více než sedmdesáti zastaveními. Autor připomíná v souvislosti s jednotlivými historickými epochami jména slavných i méně slavných hudebníků; setkávají se zde Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart, Václav Jan Tomášek, manželé Duškovi, Bedřich Smetana a mnoho dalších muzikantů, jejichž jména již dávno upadla v zapomnění, s těmi, kteří nedávno zemřeli anebo dosud žijí. Čtenář se dozvídá různé zajímavosti, jako například, že v domě U Zlatého melounu v Michalské ulici koncertovali Rubinstein, Hans von Büllow nebo Edward Grieg, dále pak kde se konal smuteční koncert za Ludwiga van Beethovena, jaká byla životní pouť stavitele varhan ve svatomikulášském chrámu, kdo byl spolubydlícím Gustava Mahlera v Dlouhé ulici, kam chodil na gymnázium Emilián Trolda nebo Otakar Ostrčil, kde dožil svůj život Jan Jeník z Bratřic. Kniha Jiřího Františka Musila upozorňuje také na zajímavé fasády domů, pamětní desky, různá zajímavá zákoutí, kostely, kruchty a podobně. Publikace byla zpracována na základě důkladné práce s prameny – paměťmi, deníky, korespondencí, tiskem, koncertními programy i slovníky, a prozrazuje tak čtenářům široký rozhled a odbornou erudici Jiřího Františka Musila, které získal dlouholetou kronikářskou a genealogickou praxí.

(mk)

Král Václav a hudebníci

Zemřel Jan Jirucha

Ve věku 60 let zemřel 4. ledna v Praze trombonista Jan Jirucha, zakladatel dixielandové kapely J. J. Jazzmen. Jan Jirucha se narodil 24. června 1945. Ve druhé polovině 60. let byl vojenským hudebníkem u Posádkové hudby ve Slaném a od roku 1968 se živil hudbou profesionálně. Jan Jirucha se například pravidelně účastnil mezinárodního festivalu swingové hudby v Národním domě na pražských Vinohradech. V roce 2001 kapela Jana Jiruchy účinkovala v New Orleansu. Jako zpěvák Jirucha úspěšně imitoval Louise Armstronga a získal tak přezdívku „český Satchmo".

(mk)

Zemřel René Gabzdyl

Ve věku 62 let zemřel na konci loňského roku v Praze René Gabzdyl. Herec, zpěvák a tanečník René Gabzdyl se narodil 25. července v Ostravě. Nedokončil studia biologie a zeměpisu na univerzitě v Olomouci a začal působit jako textař, choreograf a zpěvák v amatérském kabaretu Skumafka. V roce 1965 dostal nabídku z pražského Semaforu, kde hrál mimo jiné v inscenaci *Dobře placená procházka*. V letech 1966-1991 působil René Gabzdyl v Hudebním divadle v Karlíně, kde poté vystupoval i jako host, a to především v muzikálech. V menších rolích se představil také v několika filmech a televizních inscenacích. *(mk)*

Jubilejní koncert České filharmonie

Koncertem, který společně uspořádaly Akademie věd ČR a Česká filharmonie, si přední české hudební těleso připomnělo 110 let své existence. Za řízení šéfdirigenta Zdeňka Mácala uvedla Česká filharmonie při jubilejním koncertě skladby Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a Evžena Zámečníka přesně ve výroční den a v sále, v němž 4. ledna 1896 oficiálně hrála poprvé: ve Dvořákově síni pražského Rudolfina. Při této slavnostní příležitosti se spojily dvě tradice – pravidelné novoroční koncerty Akademie věd a záměr obnovit někdejší podporu, již vědecká instituce (původně Česká akademie věd a umění) věnovala umělcům: spisovatelům, výtvarníkům i hudebníkům. Udělovala například ceny za nejlepší umělecká díla – jejími prvními laureáty byli Antonín Dvořák, Zdeněk Fibich, Karel Bendl, J. B. Foerster, Josef Suk, Vítězslav Novák, Leoš Janáček. Tentokrát udělila Čestnou medaili De scietia et humanitate optime meritis současnému šéfdirigentovi České filharmonie Zdeňku Mácalovi.

První koncert České filharmonie tehdy řídil Antonín Dvořák. Hrály se jeho skladby *Třetí rapsodie*, *Biblické písně*, předehra *Othello* a symfonie *Z nového světa*. Středeční výroční koncert nekopíroval program původní. Připomněl však dvě zásadní osobnosti české hudby – Bedřicha Smetanu (hrála se *Předehra*, *Polka*, *Furiant* a *Skočná* z *Prodané nevěsty*) a Antonína Dvořáka (skladatelova *Symfonie č. 5 F dur op. 76*, kterou Dvořák komponoval v létě 1875). Navíc dal příležitost hudbě soudobé, dílu Evžena Zámečníka, jež vzniklo na výzvu České filharmonie.

Zdeněk Mácal dirigoval s vervou, kontaktně a „radostně" (chvílemi připomíná tanečníka s taktovkou). Současný šéfdirigent se při vedení prestižního tělesa hlásí zejména k odkazu Václava Talicha a u orchestru oceňuje muzikální projev. Zdůraznil to v rozhovoru pro časopis *Harmonie*: „Zvláště dnes, kdy celá řada orchestrů hraje vlastně stejně a nerozeznáte je od sebe, je cenné, že si filharmonie udržuje něco specificky českého. Vše vychází ze zpěvnosti, vřelosti, a to nejen smyčců, ale i všech skupin dechových nástrojů. Nevím, jestli tomu tak už bylo před sto deseti lety, ale Talich kdysi otevřel orchestru nové výrazové možnosti, které jsou zde v nějaké míře stále přítomny." Sedmdesátiletý Mácal připomíná, že jeho i hudebníky čeká ještě hodně práce, například „orchestr stmelit v lidské, mimopódiové rovině", a tvrdí, že hudba je nikdy nekončící proces. *(Marta Švagrová, redakčně zkráceno)*

Novoroční koncert brněnské filharmonie

Novoroční koncert Státní filharmonie Brno byl mimořádně slavnostní. Filharmonici si připomenuli 50. výročí založení orchestru. Oficiálně vznikl právě 1. ledna 1956 sloučením Státního symfonického orchestru Československého rozhlasu a Symfonického orchestru Brněnského kraje. Na koncertu nazvaném *Čím začala filharmonie* zazněla hudba Ludwiga van Beethovena pod vedením dirigenta Petra Altrichtera. Do nového půlstoletí existence vstoupil orchestr s novým názvem Filharmonie Brno. Těleso s více než 100 hráči je jedním z největších středoevropských orchestrů. První koncert nového orchestru se v roce 1956 uskutečnil 18. ledna. Tento první koncert filharmonie se zopakuje stejným repertoárem jako před 50 lety.

Supraphon a prestižní ocenění Grand Prix du Disque de l'Academie Charles Cross

Prestižní ocenění Grand Prix du Disque de l'Academie Charles Cross, přiznané v Paříži kompletu nahrávek dirigenta Karla Ančerla, je pro českou značku Supraphon úspěchem, na který firma čekala 23 let. Supraphon získal tuto cenu naposledy v roce 1983, a to za Mahlerovu *3. a 8. symfonii* v provedení České filharmonie řízené Václavem Neumannem. Ančerl byl v roce 1960 druhým z Čechů, který Grand Prix du Disque de l'Academie Charles Cross obdržel. Bylo to tehdy za nahrávku *6. symfonie – Symfonických fantazií* Bohuslava Martinů. Česká filharmonie má od té doby ve své diskografii už desítku těchto ocenění. Úplně prvním takto vyznamenaným byl podle archivu Supraphonu v roce 1959 dirigent Václav Neumann a umělci z Národního divadla s nahrávkou Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky*. Archivní nahrávky dirigenta Karla Ančerla a České filharmonie, díky novým technologiím dokonaleji ošetřené tak, že jejich zvuk je na CD čistší a bohatší než dosud, zaujaly tuzemské i zahraniční recenzenty. Začaly vycházet v roce 2002 a Supraphon projekt rozvrhl na tři roky. Celkem vyšlo dvaačtyřicet disků s hudbou českých skladatelů (Smetana, Dvořák, Janáček, Martinů, ale i Kabeláč, Hanuš, Vycpálek, Mácha, Krejčí), kompozicemi 20. století (Prokofjev, Stravinský, Bartók) i velkými díly romantismu (Brahms, Čajkovskij, Liszt). Dirigent Ančerl se díky staronovým snímkům stal na mezinárodní scéně a na světovém trhu objevem. Desky jsou sestaveny z již legendárních a oceňovaných nahrávek, obohaceny o několik nevydaných kusů.

Vedle Václava Talicha a Rafaela Kubelíka je Karel Ančerl (1908-1973) pokládán za největšího českého dirigenta

20. století. Českou filharmonii přivedl během svého působení od roku 1950 do 1968 k virtuozitě a mezinárodnímu uznání. Obohatil její repertoár o klasiky 20. století, uváděl díla Bohuslava Martinů v době, která skladateli nebyla nakloněna a absolvoval s orchestrem zájezdy do Austrálie a Asie. Po emigraci působil v Kanadě. Za jeho doby se také převratně zdokonalila technika hudebního záznamu vynálezem dlouhohrající desky. S tím souviselo rozšíření nahrávací činnosti orchestru. *(LN)*

Projekt „Mozart Praha 2006" chystá koncerty, operu, výstavy i film

Po rodném Salcburku a Vídni, kde žil posledních 10 let, se Praha, dějiště největšího skladatelova triumfu, právem počítá k „mozartovským" městům. Česká metropole zažije největší oslavy jedné osobnosti v historii. K jejich organizaci se spojilo sedmnáct pražských hudebních subjektů: orchestry, festivaly, divadla, muzea.

Zatímco například Vídeň vyčlenila na letošní celoroční oslavy 30 miliónů €, musí se české instituce spokojit s mírným navýšením prostředků od ministerstva kultury a grantem z rozpočtu Hlavního města Prahy. Veřejnost čekají po celý rok koncerty, operní a baletní představení i výstavy.

Film *Adieu Mozart*, jehož scenárista Zdeněk Mahler se inspiroval návštěvami skladatele v Praze a jeho vřelým vztahem k pěvkyni Josefině Duškové, poběží na *ČT* pravděpodobně 3. března. Národní divadlo přispělo do programu šesti inscenacemi. Vůbec poprvé bude proveden jeho *Apollo a Hyacintus*, intermezzo ke školní hře na latinský text. V sezóně se na pražských jevištích budou hrát hlavně „pražské" opery *Don Giovanni*, *La Clemenza di Tito* a *Kouzelná flétna*. Mozartův památník, Mozarteum, měla Praha jako první (veřejnost zná spíše to salcburské). Nachází se v Klementinu a Národní knihovna je na čas zpřístupní veřejnosti. V jeho sbírce je kolekce vzácných dobových opisů a tištěných vydání Mozartových skladeb. Instituce Mozartova památníku, který byl založen v roce 1837, čtyři roky před proslulým salcburským Mozarteem, je vlastně historicky prvním „mozarteem" v celosvětovém měřítku. Další výstavní aktivity připravují také Národní divadlo, Státní opera, Muzeum české hudby i památník na Bertramce. Rozsáhlá výstava *Mozart a Praha* by měla stávající exponáty z českých sbírek doplnit o zápůjčky ze zahraničí. Kompletní program na celý rok a texty o Mozartových pobytech v Praze zájemci naleznou na stránce www.mozartpraha2006.cz. Vstupenky lze koupit v síti BTI, ale také v pokladnách jednotlivých pořádajících institucí.

Petr Bende a jeho band

V zasněžené obci Holčovice u polských hranic v jedné pronajaté chalupě teď v lednu zkouší kapela Bende band. Petr Bende spolu se šesti muzikanty zde „pracovně" odpočívá. Parťáky si našel na Moravě, někteří jsou z brněnské konzervatoře a v této sestavě vystupují už tři roky. „Jsme parta. Věděl jsem, že s nimi budu hrát i po *SuperStar*. Nechtěl jsem najaté hudebníky z Prahy, ale tým. I fanoušci pak cítí, že jim hrajou kámoši, který to baví," vysvětluje P. Bende. Petr Bende (8. srpna 1977) je vyučený truhlář, který při práci a později jako nezaměstnaný skládal hudbu a koncertoval. Druhé místo v druhé řadě *SuperStar* mu zajistilo popularitu, píseň *Anděl perutí mách* se drží v první desítce většiny hitparád, v roce 2005 vydal album.

Petr Bende a jeho band

JUBILEA

Emanuel Chvála
1. 1. 1851, Praha – 28. 10. 1924, Praha
Skladatel a hudební kritik v *Národní politice* a spisovatel. Ve své skladební činnosti dával přednost lidovému tónu a v jediné opeře *Záboj* se přidržel vzoru Zdeňka Fibicha, z jehož školy vyšel. Opera byla poprvé v Praze provedena v roce 1918.

Petr Jonáš
4. 1. 1941, Praha
Dirigent. Absolvent varhanního a dirigentského (u V. Smetáčka) oddělení pražské konzervatoře. Šéf Pražské komorní opery, vedoucí Komorní opery ND, angažován v Turecku, hostoval ve Francii, Španělsku, Belgii aj., šéfem a ředitelem opery Ústí nad Labem.

Eduard Haken
22. 3. 1910 Šklín na Ukrajině – 12. 1. 1996 Praha
Basista. Jeden z nejvýraznějších a nejvýznamnějších uměleckých osobností ND v Praze. Osobitá, krásná a sugestivní barva hlasu, objemný tón se schopností zvukové gradace ve všech polohách a jedinečná pěvecká technika vytvořily spolehlivý základ pro umělcovo interpretační mistrovství umocněné výraznou vlohou hereckou. Nejčastěji zíval Kecala, nejvíce miloval Vodníka, v obou rolích vytvořil vzory českého operního interpretačního umění. Velký rozsah jeho basu od sytě znějících profundních hloubek až po barytonové výšky mu umožnil zpívat role od Borodinova Končaka nebo Mozartova Komtura až k vysoce položenému partu Kašpara z *Čarostřelce*.

Karel Boleslav Jirák
28. 1. 1891, Praha – 30. 1. 1972, Chicago
Skladatel, dirigent, teoretik a pedagog. Studoval soukromě u V. Nováka a J. B. Foerstra. Působil jako korepetitor a kapelník v Hamburku, v Brně, profesorem pražské konzervatoře, dirigent Hlaholu. V r. 1947 odešel do USA,

kde působil v Chicagu jako profesor Roosevelt University. Opera: *Žena a Bůh.*

Vilém Prokop Mlejnek
19. 2. 1906, Praha – 29. 7. 1975, Rokytnice
Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře. Violoncellista, sbormistr, po válce šéf opery v Ústí nad Labem, v Kladně, dirigent činoherního orchestru Vinohradského divadla, spoluzakladatel a gambista sdružení Pro arte antiqua. Opery: *Romantikové* (1925), *Miriam*, *Koza Tereza*, *Pohádka o dvou jehlách*, *Tajemný hudec*.

Jiří Bělohlávek
24. 2. 1946, Praha
Je dnes nejvýraznější osobností mezi českými dirigenty své generace. Ve čtrnácti letech začal na konzervatoři studovat hru na violoncello, ale už tady založil se spolužáky malý orchestr a poprvé si stoupl za dirigentský pult. Roku 1972 absolvoval AMU (dirigování), pak nastoupil do Státní filharmonie Brno, zároveň byl asistentem Václava Neumanna, šéfdirigenta České filharmonie. Absolvoval mistrovské kursy u Sergiu Celibidache a v roce 1971 se stal finalistou Karajanovy soutěže. Třináct let vedl Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, od r. 1981 byl stálým dirigentem a 1990-92 šéfdirigentem České filharmonie. Po dvou letech na svůj post rezignoval, na jeho místo nastoupil Gerd Albrecht. V roce 1994 založil z nejlepších mladých absolventů hudebních učilišť Pražskou komorní filharmonii, z níž vybudoval špičkový evropský ansámbl. Jako hostující dirigent působí Jiří Bělohlávek u nejlepších orchestrů po celém světě, nejčastěji ve Velké Británii, USA, Japonsku i Austrálii, dirigoval orchestry v Berlíně, Frankfurtu, Mnichově, Vídni, Stockholmu i Paříži. V letech 1995-2000 byl hlavním hostujícím dirigentem BBC Symphony Orchestra v Londýně. Od roku 1995 je profesorem dirigování na AMU. Od 1977 se datuje i jeho činnost operní, loňského prosince např. úspěšně debutoval v newyorské Metropolitní opeře s Janáčkovou *Káťou Kabanovou*. Má na svém kontě řadu nahrávek – především pro Supraphon, pro anglickou firmu Chandos nahrál v 90. letech šestnáct CD se skladbami českých autorů – dvakrát získal v Paříži prestižní cenu Diapason d'Or. Nejnovější záznam symfonií Bohuslava Martinů s Českou filharmonií byl letos nominován na americkou cenu Grammy. Zasloužilý umělec (1986), Zlatá deska Supraphonu (1986, 1987, 1999, 2005), medaile Za zásluhy (2001), Cena časopisu Harmonie (2004). Jiří Bělohlávek žije s rodinou a psem v Praze.

Jan Šrubař
5. 3. 1951, Brno
Dirigent. Dirigování vystudoval na JAMU u F. Jílka, O. Trhlíka a J. Waldhanse. Působil v Banské Bystrici, dále v Ostravě. Samostatně nastudoval např. Kubelíkovou *Veroniku*.

Marta Krásová
16. 3. 1901, Protivín – 20. 2. 1970, Vráž u Berouna
Mezzosopranistka. Zpěv studovala v Praze a ve Vídni. Působila v bratislavské opeře, posléze získala angažmá v Národním divadle. Její umění bylo výsledkem mimořádného talentu, přemýšlivosti a pracovitosti, disponovala neobyčejným hlasovým fondem i jevištně impozantním zjevem. Svými rolemi vytvořila na dlouhou dobu takřka jejich interpretační ideál. Mezi její vrcholné kreace patřila např. Donna Isabella, Pana Róza a především Kostelnička.

Václav Talich
28. 5. 1883, Kroměříž – 16. 3. 1961, Beroun
Dirigent. Absolvent pražské konzervatoře (housle u O. Ševčíka), uměleckou dráhu začal jako houslista a koncertní mistr berlínské filharmonie, dirigent plzeňské opery, posléze šéfem opery ND, 1. 3. 1948 je propuštěn, poté šéfem Slovenské filharmonie, 19. 1. 1954 poslední koncert. Mimořádně dbal na zvukovou krásu, kterou dociloval zpěvností všech orchestrálních hlasů. K jeho nejslavnějším nastudování patří *Julietta*, *Káťa Kabanová*, *Armida*, *Don Giovanni*. Vychoval řadu vynikajících dirigentů – K. Ančerla, J. Krombholce, V. Kašlíka ad.

Gabriela Preissová
23. 3. 1862, Kutná Hora – 27. 3. 1946, Praha
Libretistka. Působila jako spisovatelka, autorka povídek ze Slovácka. Její drama *Gazdina roba* upravil a zveršoval jako libreto pro svoji operu *Evu* Josef Bohuslav Foerster, druhé drama použil jako libreto *Její pastorkyně* Leoš Janáček.

Jan Václav Novák
30. 3. 1876, Praha – 5. 2. 1939, Praha
Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře, 1903-05 korepetitor brněnské opery, učitel na hudebních školách, klarinetista ČF. O: *Božský mistr* (1915).

Rozhovor s Maestrem Jiřím Bělohlávkem

Na tři roky se stanete šéfdirigentem Symfonického orchestru BBC, jednoho z nejprestižnějších hudebních těles na světě. Z českých dirigentů se srovnatelné pocty dostalo jen Rafaelu Kubelíkovi či Liboru Peškovi. Aby se člověk stal špičkovým dirigentem, musí mít nějaké speciální povahové vlastnosti? Například být dominantní?

Být dominantní určitě je jednou z charakteristik dirigenta. Ta profese vyžaduje kromě talentu a odborných schopností i základní lidskou přesvědčivost. Dirigent musí umět svoji představu s hudebníky uskutečnit, přimět je k ní, dokázat ji prostě z hráčů vyloudit.

A jak ji z nich vyloudíte? Je lepší křičet a chovat se autoritativně, nebo hráčům spíš citlivě domlouvat?

Neexistuje univerzální recept – myslím, že nejlepší metodou je zůstat v každém okamžiku umíněně sám sebou a pokusit se nalézt vhodný způsob jednání. Někdy bude účinné tiché gesto, jindy „kravál" – ale všeobecně bych řekl, že romantická doba křičících imperátorů, lamačů taktovek, trhačů vlasů a partitur a házení židlí po hráčích je už asi nenávratně pryč. Toho nelituji. Mým ideálem dirigenta je respektovaná tvůrčí osobnost, která nad všechnu autoritu staví spolupráci a vzájemnou inspiraci. Je ovšem pravda, že tvůrčí kvas může způsobit i vypjaté reakce.

Zažil jste takové vypjaté reakce?

Každý dirigent prožije napjaté chvilky... Ale mnohé bývá také zveličeno – hudebníci mají velmi rádi „muzikantskou latinu". Slavné jsou zkazky o italském Maestrovi Arturo Toscaninim, který častoval své muzikanty vášnivými výkřiky „Assassini" (Vrazi!) a s dramatickými gesty odcházel ze zkoušek, aby se nechal přemlouvat k pokračování v práci – to prý ostatně praktikoval i náš Václav Talich. Znám to pouze z vyprávění, ale o Toscaninim existuje i filmový záznam podobné scény. Byl jsem svědkem vzniku jedné fámy o tom, jak můj již zesnulý kolega Zdeněk Košler v návalu hněvu chtěl hodit židli po nějakém nešťastníkovi. Zdeněk mi sám tu situaci líčil: byl velmi rozrušen z neustále se opakující chyby v nějaké pasáži a ve snaze vydobýt z hráčů požadovanou nuanci se tak rozpálil, že má-

lem upadl ze stupínku a té židle se zachytil. Ovšem legenda o vrhu židlí už byla na světě.

Dáte si do své koncepce od hráčů mluvit? Je při zkoušce ještě místo pro improvizaci?
Přicházím před orchestr vždycky s jasnou představou, jak bych si přál, aby skladba zazněla, ale pokud při zkoušce dostanu od některého z hudebníků nápad, který je přínosem a nenarušuje základní koncepci, neváhám ani chvíli a s vděčností jej přijmu. Víte, nejkrásnější chvíle při živém provádění hudby stejně nastává až tehdy, když je skladba dokonale zvládnuta a připravena – všichni již vědí, v jakém duchu se bude ubírat. A tehdy může přijít šťastná chvíle, která může otevřít nový pohled. To je ono políbení Múzou. Ten okamžik není možné předem naprogramovat, ale dostaví-li se, vnímám jej s naprostou jistotou. Vím, že se všechny dílčí síly propojily v harmonický celek, i posluchači cítí, že teď se něco stalo. Že jsme se dotkli něčeho mimořádného, většího, než je jenom technická dovednost. Proč se to stane nebo nestane, tomu je těžko rozumět. Ten moment, o kterém mluvím, je skutečně mezi nebem a zemí, ten nemáme v kapse, neumíme si ho vytáhnout, kdykoli si zamaneme. Musí se sám dostavit.

Když máte před důležitým koncertem, chodíte si pro posilu do kostela?
Nemám tu potřebu. S Bohem začínám každý svůj pokus o uchopení skladby, snad to tak mohu říct. Člověk prostě vždy začíná tím, že se snaží být v souladu sám se sebou, světem, a tedy i svými ideály.

Existuje nějaká dirigentská zásada, kterou se řídíte i v běžném životě?
Mám zásadu, že nikdy nechci být za dirigentským pultem falešný, nechci v hudbě něco předstírat. A to se snažím dodržovat i ve svém životě.

Kdybyste zavřel oči, poznáte, že právě diridujete český orchestr?
Možná že ano. Je ale pravdou, že ve 2. polovině 20. století, díky rozvoji technologie hudebního záznamu a výměny informací, jsme dospěli k situaci, že nejtypičtější znaky jednotlivých orchestrů poněkud ustoupily všeobecné technické virtuozitě, a vlastně velmi podobnému ideálu zvuku všech moderních symfonických orchestrů.

Takže globalizace zasáhla i hudbu?
Já si myslím že ano. Ale nejsem si tak úplně jist, zda je to ten nejšťastnější vývoj. O to víc se snažíme, abychom v českých orchestrech udrželi kvalitu, která je nám vlastní, a to je bohatá zpěvnost smyčcového zvuku a jadrný rytmus. Právě podle melodiky a rytmu se asi dají české orchestry rozpoznat. Ale kdyby o to někdo hodně stál, je určitě možné docílit toho, že český orchestr bude hrát Debussyho, a nikdo nepozná, že to není francouzský orchestr.

Prodělává vývoj i dirigování? Pracujete například dnes jinak než za časů Rafaela Kubelíka?
Od doby Jeana Baptisty Lullyho (1632-1687), bušícího rytmus holí o zem, který je považován za prvního dirigenta, se dirigování vyvíjelo přes dirigující koncertní mistry houslí až po dnešní moderní dirigentský projev. Současnou dirigentskou techniku určují soubory gest, které mají společný základní dorozumívací kód. Ale jinak se mohou výrazně lišit, podle temperamentu každého umělce.

Říká se, že i dirigování ovlivňuje móda. Jaké pohybové kreace jsou právě teď za dirigentským pultem „in"?
Jeden čas byla například tendence dirigovat bez taktovky. Ale pak se ukázalo, že taktovka má pořád svoji úlohu. Že je to prodloužená paže, zaostřený bod, který se dá dobře sledovat. To nejdůležitější v dirigování se ale dá shrnout do lapidární věty: Je možno dělat vlastně cokoli, jenom je nutné, aby to bylo přesvědčivé.

Pomáhají si dirigenti k dobrému výkonu dopingem? Například alkoholem?
Jsou umělci, kteří k výjimečnému výkonu potřebují vnější pomůcku, jiní jej umí navodit koncentrací nebo jiným způsobem. Je známo, že např. skvělý americký dirigent Leonard Bernstein si před tím, než vstoupil na pódium, podpořil svoji energetickou základnu douškem whisky. Ještě výraznější případ býval houslista Henryk Szeryng. Když hrál, býval skutečně těžce pod vlivem alkoholu, a přitom hrál křišťálově čistě.

Ve které z těch četných zemí, kde jste měl možnost pracovat, jste se muzikantsky cítil nejlépe?
Já mám krásné zkušenosti s anglickými orchestry. A musím říct, že i velké americké orchestry přinášejí velké potěšení. Protože jsou to ansámbly, kde se od první chvíle pracuje na hudební stránce věci, o technice se vůbec nemluví. Tam je samozřejmostí, že všichni jsou předem dokonale připraveni, všechno zahrají a vše umí zahrát mnoha způsoby, tak, jak si to zrovna budete přát.

V čem se nejvíc liší práce se Symfonickým orchestrem BBC a například s Českou filharmonií?
Viz předcházející odpověď. Pro mě je to v Londýně poněkud namáhavější, protože musím mluvit anglicky. A já moc rád své představy říkám do jemných detailů. Moje pětileté trvalé hostovaní v Londýně mělo harmonický průběh, vylepšovalo se to. Takže doufám, že v tom novém pracovním vztahu to bude podobné.

Co máte na Anglii nejraději?
Její smysl pro fair play. Mně je příjemná jistota, kterou jsem si zatím ověřil úplně bez výjimky, že když se něco nedaří, když například některý hudebník v orchestru hraje špatně, tak to je proto, že mu to prostě v té chvíli lépe nejde. Ale určitě to není proto, že vám chce sdělit, že jste pitomec anebo že s vámi nesouhlasí.

Je rozdíl mezi hudební mentalitou Čechů a Angličanů?
Čeští hudebníci vyhrávají většinou svou spontánní muzikálností a emotivností. Britští držívají své city více na uzdě.

Mimochodem – myslíte, že je ještě něco pravdy na úsloví Co Čech, to muzikant?
Bohužel to už neplatí, protože pro to jako společnost nic neděláme. Naopak děláme všecko pro to, aby přirozená hudebnost byla utlučena komerčním brakem.

Houslista Pavel Šporcl nosí na vystoupení místo fraku pirátské šátky a jezdí na turné s finalistkou SuperStar Martinou Balogovou. Je to cesta, jak přilákat mladé k vážné hudbě?
Zažil jsem s Pavlem Šporclem jeho krásné výkony v Čajkovského koncertu i v Mendelssohnovi a moc se mi líbila jeho dravá jistota, s níž se zmocňoval houslového repertoáru. Jeho image je výsledkem jeho rozhodnutí a má na ně právo. Já to považuji za omyl a slepou uličku, navíc výlučně lokálního významu, poněvadž ve světě podobnou kontroverzní image pěstuje již po léta Nigel Kennedy. Je ovšem pravda, že statistiky návštěvnosti jeho kon-

certů mu dávají za pravdu – přivedl na své koncerty mnoho teenagerů, zejména náctiletých nanynek. Odpověď na otázku, zda se mu tím podařilo vzbudit opravdový zájem o hudbu, nebude asi tak jednoznačná. A turné s hvězdou ze *SuperStar* je logickým pokračováním šátku na hlavě. Nejvíc jsem ovšem zvědav, až bude panu Šporclovi o dvacet víc, co si na hlavu vezme pak.

Vy neposloucháte jinou hudbu než vážnou? Žádný rock? Pop? Jazz?
Pro svoji zábavu a relaxaci poslouchám nejraději ticho. Profesionálně poslouchám hudbu řadu hodin denně, je tedy nabíledni, že pozorně vybírám, co poslouchám. A rock a pop a všechny tyhle tzv. moderní styly se do mých kritérií jednoduše vůbec nevejdou. Je to ztráta času...

Berete na milost alespoň crossover, tedy snahy o sbližování vážné a populární hudby typu „tři světoví tenoři na stadionu"?
Já to nemám rád, přestože o propojení různých hudebních žánrů se pokoušeli seriózní skladatelé – například Igor Stravinskij nebo náš Bohuslav Martinů, kteří třeba vstřebávali prvky jazzové hudby a včleňovali je do svých symfonických kompozic. Jenže tehdy to byl vážný pokus o kombinaci dvou skutečných kvalit. Dnes jsou to mnohdy komerční slepence.

Odsuzujete i hokejovou operu* Nagano*?
Byl to pro mne sympatický pokus o hudební podívanou. Nevím, jestli to naplňuje žánr opery, ale to je jiná otázka. Ale určitě to nepatří do Stavovského divadla! Kdyby to hráli v moderním sále, tak by to bývalo bylo úžasné. Ale když jsem viděl pitomé hokejové slogany rozvěšené po Stavovském divadle, bylo mi nevolno.

Co si vybavíte jako první, když si vzpomenete na svoje dětství?
Náš domov, rodiče. A svého tátu, jak hraje na piáno.

Pamatujete si, co jste cítil, když jste poprvé slyšel zvuk velkého orchestru?
Já jsem jako kluk chodil do Kühnova dětského sboru. A pamatuju se dodnes, jak jsem byl úplně ochromen a okouzlen, když jsem poprvé stál na jevišti tehdejšího Smetanova divadla, to mi bylo tak deset, dvanáct. Zpívali jsme v Bizetově *Carmen*. A když spustil v závěru čtvrtého dějství celý ten ansámbl a všecko se to rozehřmělo, byl to ohromný zážitek. Určitě taky nikdy nezapomenu na svůj absolventský koncert, jeden z mých prvních doteků se skutečně velkým, profesionálním orchestrem. Řídil jsem Mahlerovu *Čtvrtou symfonii* s Pražskými symfoniky. A měl jsem tehdy pocit velkého štěstí.

Můžete po koncertu usnout?
Takové dvě tři hodiny to skutečně trvá, než se člověk uklidní. Když jsem doma v Praze, jdeme se ženou a pejskem na noční procházku. A když nejsem doma, jdu třeba s přáteli na sklenici vína a pak ještě čtu v posteli nebo hraju šachy s computerem v mém telefonu.

Kolik máte momentálně v hlavě partitur?
Mnoho. Myslím, že to jsou stovky skladeb.

Když člověk poněkolikáté slyší tutéž melodii, stává se, že se jí pak nemůže zbavit, usadí se mu nepříjemně v hlavě. S tím problém nemíváte?
Ano, to je někdy opravdu hodně nepříjemné. Když dlouho a intenzivně na nějaké skladbě pracuju, stává se, že se mi pak někdy hudba začne zdát.

Sir Charles Mackerras má jachtu, Libor Pešek jezdí v off-roadech a střílí a vy se, s prominutím, jenom „rejpáte v hlíně"? Efektnějšího koníčka nemáte?
Já mám jen velmi neefektní koníčky – opravdu s potěšením zahradničím. Ostatně uvidíme, který z těch koníčků déle bude sloužit... Taky rád chodím do přírody, pěstuju pěší turistiku. Tedy rekreační, abyste mi rozuměla.

Když jsme u sportu, je pravda, že jste se stal dirigentem vlastně proto, že jste si pochroumal ruce při hokeji?
Určitě to nebyl ten hlavní důvod. Ale je to tak, že jsem při studiu hry na violoncello – to byl můj původní obor na konzervatoři – narazil na fyzické limity zaviněné úrazem při klukovském hokeji. Nevydržel jsem cvičit tak dlouho, jak bych byl potřeboval, ruka neposlouchala...

Takže jste chtěl být původně hokejistou?
To ne! Prostě jsme hráli hokej na plácku dole u Majzlíkárny. Byla tam plovárna, Majzlíkovy a později Šedivé lázně, v místech, jak je záliv pod Vyšehradem. Říkalo se tomu hezky česky „hafen". Když jsem byl kluk, Vltava ještě zamrzala a samozřejmě „hafen" zamrzl jako první. Pamatuju se, že jsme s rodiči šli po zamrzlé Vltavě až někam k Braníku. To bylo nádherné, na ty úžasné obrazce, vzduchové bubliny zamrzlé v ledu, nezapomenu.

Dojímá vás ještě dnes hudba? Nebo už si to profík vlastně nemůže dovolit?
Jestliže nějakého „profíka" hudba nedojímá, je umělecky mrtev. A to, co předvádí, může být možná dobrá technická exhibice, ale s uměním už to nebude mít nic společného.

Ale rozplakat se dojetím s taktovkou v ruce, to asi nemůžete...
Je to nemužné, viďte? A přece se to děje, uvnitř, v duši prožívám přívaly emocí, které by vydaly na opravdový nářek anebo na dionýsovské veselí – záleží na tom, co právě hrajeme. Ta senzibilita, přecitlivělost a síla prožitku lety vůbec neslábne, spíše naopak.

Když připomínáte stárnutí, dirigenti se většinou dožívají vysokého věku ve skvělé kondici, například siru Mackerrasovi bude letos osmdesát a stále pracuje. To je dirigování tak zdravé?
Jistý omlazovací prvek je určitě v té neustálé mentální aktivitě. A psychologové taky tvrdí, že dirigování je proto tak zdravé, že se při něm vydává hodně energie, a zároveň si člověk neustále potvrzuje svoji dominantnost. A to mu prospívá i fyzicky.

Dirigování je fyzicky namáhavé, bývá srovnáváno s prací dřevorubce. Co vás po koncertu nejvíc bolí? Po koncertu?
Fyzicky zpravidla nic, někdy trochu záda. Nejvíc mě vlastně bolí, že už je po všem.

(Tereza Vinická, redakčně zkráceno)

Češi jako Rakušané?

Přechodné období, během kterého nemohou čeští občané přes členství země v Evropské unie volně odcházet pracovat do některých zemí EU, jako například do Rakouska, vzbudilo již hodně zlé krve. Řada Čechů toto opatření vnímá jako do nebe volající nespravedlnost a jeden z hlavních důkazů tvrzení, že mezi členskými zeměmi nepanuje skutečná rovnoprávnost. Nic na trpkých pocitech nemění ani skutečnost, že mnozí šikovní živnostníci rychle našli způsob, jak omezení obcházet. Česká diplomacie se vytrvale snaží o umožnění volného přístupu českých občanů na pracovní trh všech členských zemích, ale prozatím se jí to vůbec nedaří v případě obou klíčových zemí – Německa a Rakouska. Wolfgang Schüssel nedávno znovu jasně dal najevo, že o zkrácení přechodného období prozatím neuvažuje. Jak se však ukazuje, představitelé České republiky by měli mít pro své partnery při jednání značné pochopení – sami totiž zvažují možnost zavedení podobných opatření vůči možným budoucím členům Evropské unie, Rumunsku a Bulharsku. Český sociálnědemokratický místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí v jedné osobě Zdeněk Škromach podobnou možnost vysvětloval argumentem, který známe z vystoupení Wolfganga Schüssela i představitelů německé vlády – země si musí chránit svůj pracovní trh. Ministr Škromach tuto úvahu ovšem ještě podložil čísly o prudkém nárůstu počtu Slováků zaměstnaných v ČR po vstupu obou zemí do EU. Podle jeho údajů v českých zemích pracuje téměř o 30 procent více občanů Slovenska než období před květnem 2004, v absolutních číslech se jedná téměř o 80 tisíc osob. Jedním dechem ministr Škromach dodal, že samotná Česká republika, respektive její občané, ovšem pracovní trh žádné jiné země neohrožují a není tedy důvod, aby i vůči ní byla uplatňována restriktivní opatření. Maně se však člověku v této souvislosti vybavuje ono biblické „Co sám nemáš rád, nečiň druhému." Na druhé straně je však třeba přiznat, že procento Rumunů a Bulharů, kteří se v případě vstupu těchto zemí do Evropské unie rozhodnou hledat práci v některé jiné členské zemi EU, bude mnohem vyšší než podíl Čechů ochotných odejít pracovat do ciziny. *(MaFr)*

ODS před volbami chce získat i méně vydělávající

Značné rozpaky vyvolaly mezi ekonomickými experty plány na hospodářské reformy, které na kongresu opoziční Občanské demokratické strany koncem listopadu předestřel její stínový ministr financí Vlastimil Tlustý. Kromě již obvyklého požadavku tzv. rovné daně ve výši 15 % a rovného důchodu, který by měl činit ovšem pouze 20-25 % průměrné mzdy, přišel i se státem zaručeným příjmem, tedy položkou, která by v sobě spojovala odečitatelné položky z hrubého příjmu a plošnou sociální dávku. Tento příjem by u dospělých činil 6 000 korun (200 €) na osobu a u dětí by kolísal od 600 (šesté a další děti v rodiny) do 3 600 Kč (druhé a třetí dítě, první by dostávalo 2 400 Kč). Se zvyšujícími se příjmy by se ovšem vyplácená dávka snižovala, osamělý jednotlivec by však nárok na její vyplácení ztrácel zcela až od příjmu 40 000 Kč. V prvním roce zavedení by reforma státní rozpočet stála 18 miliard korun, Tlustý však tvrdí, že pozitivní efekt reforem by vedl naopak k zvýšení zisků státního rozpočtu v roce 2010 o 31 miliard. Odborníci však jeho optimismus většinou příliš nesdílejí a ptají se, na úkor jakých výdajů hodlá ODS hovořící o úsporném státu financovat své ambiciózní představy v sociální oblasti. Příliš nadšení Tlustého plány nejsou ani očekávaní koaliční partneři ODS – lidovci. Těm vadí, že by se nepříznivě dotkly střední třídy. Sociální demokraté pak vcelku pochopitelně projekty ODS označily za neseriózní a za pouhé balamucení lidí. S jednoznačnou podporou se ovšem projekt nesetkal ani v Občanské demokratické straně, kde je naopak kritizován hlavně z pravicových pozic. Například bývalý místopředseda ODS a nynější neoficiální poradce Václava Klause Miroslav Macek se například vyjádřil, že Tlustého plán mu až příliš připomíná komunistické „každému podle jeho potřeb". Macek také odmítl, že by chtěl ze svých daní platit „zajištění" různých „lemplů a nemakačenků", kterých je v zemi podle jeho názoru stále velké množství. Přitom ovšem není vyloučeno, že jedním z rozhodujících impulsů k představení projektu státem zaručeného příjmu se stal právě Mackův článek, v němž tento zkušený politik konstatoval, že politická strana toužící uspět v parlamentních volbách v České republice musí v předvolebním boji používat silně levicovou rétoriku, zejména pokud se jedná o oblast sociálního zabezpečení. Toho se ostatně drží i hlavní konkurent ODS, vládní sociální demokracie, která ve svém programu slibuje například růst průměrných platů až do výše 25 000 Kč a razantnější reformy, které by více sáhly do peněženek občanů naznačuje pouze v oblasti zdravotnictví. Nicméně je třeba si uvědomit, že volební programy většinou představují pouhá rétorická cvičení a po volbách zajímají už málokoho. To si uvědomují i rozumnější voliči a údaje podobných plánů berou s rezervou. Vlastimil Tlustý ovšem projevuje takřka vizionářský zápal, když hovoří o svých plánech, a proto není vyloučeno, že na rozdíl od většiny svých kolegů hodlá vytčené představy i opravdu realizovat. Je ovšem věčná otázka, zda podobní nadšenci jsou pro zemi požehnáním nebo naopak tragédií. Rozhodně však představují velký risk. *(MaFr)*

První verze volebního programu ČSSD

Pokud budou mít sociální demokraté silné slovo ve vládě, která vznikne po letošních volbách, pacienti budou platit u lékaře, rodiče se dočkají více peněz od státu a vysoké školy zůstanou bez školného. Počítá s tím první verze volebního programu ČSSD, o níž informují *Hospodářské noviny*. ČSSD podle nich zvažuje zvýšit rodičovský příspěvek na polovinu průměrné mzdy, tedy na 9 500 korun. Plán ČSSD pro rok 2010 počítá s částkou 12 500 korun. Mezi plány sociálních demokratů je i snížení daní z příjmů firem, zvýšení investic do vědy a výzkumu o 10 % ročně a zavedení nového předmětu ve školách – povinné výuky rodičovství. *Hospodářské noviny* napsaly, že první verze programu nenabízí žádné zásadní reformy důchodů, daní ani sociální sítě či vzdělání.

Menšinová vláda?

Prezident Václav Klaus odmítá myšlenku menšinového kabinetu sociálních demokratů s podporou komunistické strany. „Jasně jsem dal najevo při svém dvojím jmenování

vlád, že s menšinovou vládou s touto podporou se smířit nehodlám. Tečka," řekl pro *Hospodářské noviny* prezident. Podle ústavy je prezident pověřen jmenováním premiéra a na jeho návrh i celé vlády, ale konstituce dále nedefinuje, koho má či musí jmenovat. Klaus prohlásil, že bude po premiérském kandidátovi chtít, aby mu dokázal, že má vyjednanou podporu pro sestavení vlády. Sociální demokracie by se však na jinou než komunistickou podporu spoléhat zřejmě nemohla. „Pokud bude prezident na svých podmínkách trvat, dojde ke střetu. Právo na to nemá, náš ústavní systém je prostě jiný," prohlásil místopředseda ČSSD Petr Vícha. Ústavní odborníci se shodují, že Klaus by v boji se sněmovnou ovládanou levicí neuspěl.

K situaci v českém zdravotnictví

Ministr zdravotnictví David Rath a nový šéf České lékařské komory (ČLK) Milan Kubek ovládají české zdravotnictví, domnívá se *Mladá fronta Dnes*. Deník také společně s *Lidovými novinami* kritizuje komoru za to, že má charakter spíše odborové organizace než profesní. Podobně se vyjadřují *Hospodářské noviny*. Podle *Mladé fronty Dnes* nyní Rath a Kubek „drží prst nad zdravotnictvím". Deník se domnívá, že je tento tandem silný mimo jiné i proto, že je ČSSD „ve zdravotnických kramflecích slabá". Sociální demokraté spolu s Rathem (a pravděpodobně nyní i s Kubkem) hodlají vrátit zdravotnictví do pevných státních rukou, pojišťovny coby zástupci pacientů oslabí, vliv politiků zesílí. „Úmysl je vede dobrý, řešení je špatné, pro pacienty nevýhodné," myslí si *Mladá fronta Dnes*.

Podle *Lidových novin* Rath po ministerstvu a VZP ovládl i lékařskou komoru a může se soustředit na další cíl. „Budou to nemocnice?" ptá se deník. Veřejnost ani pacienti nemají žádný nástroj, jak samolibého ministra zastavit. Jedině volby, píše deník. *Lidové noviny* také kritizují nového šéfa ČLK Kubka. Podle deníku s jeho nástupem do čela komory padla naděje, že se ČLK „oprostí od nálepky pseudoodborové organizace a náplní své práce se přiblíží standardu lékařských komor v EU".

I *Hospodářské noviny* se dívají na situaci v ČLK kriticky. Domnívají se však, že za „úpadek komory" nemůže jen Rath a Kubek. Na „podivných obchodech, politizaci a klesající prestiži" nesou podle deníku vinu i lékaři, kteří se do práce komory nezapojují. Stačí přitom relativně málo: ohlídat si, zda je na sjezdech zastupuje někdo s vyšším kreditem, nebo jen další člen Rathova fanklubu, píše list.

Senát podpořil odsouzení komunismu, jak o něm jedná Rada Evropy

Senát podpořil návrh evropské rezoluce o odsouzení komunistických zločinů. O přijetí dokumentu v těchto dnech rozhoduje Parlamentní shromáždění Rady Evropy (RE). Schválit rezoluci, která poukazuje na masivní porušování lidských práv v zemích s komunistickým režimem, senátorům doporučil výbor pro lidská práva. Ani jeden ze senátorů se nepostavil proti přijetí. Hlasování se zdrželi oba senátoři za KSČM, jeden ze sociální demokracie a jeden z lidoveckých senátorů. Předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS) byl spokojen, že návrh rezoluce byl přijat v tak výrazném počtu. Senát považuje tuto rezoluci za významnou.

Rezoluce konstatuje, že totalitní komunistické režimy, které panovaly ve střední a východní Evropě v minulém století a které jsou v několika zemích světa stále u moci, se bez výjimky vyznačovaly masivním porušováním lidských práv. Vyzývá všechny komunistické a postkomunistické strany, aby přehodnotily svou minulost, a pokud tak neučinily, aby se jasně distancovaly od zločinů totalitních komunistických režimů. Rezoluce podle předkladatelů vydláždí cestu k usmíření a dá impuls historikům, aby se daným obdobím zabývali.

Ústav pro zkoumání a zveřejňování zločinů KSČ má v Senátu zelenou

V Česku možná vznikne Ústav paměti národa, který by lépe než dosud shromažďoval, zkoumal a zveřejňoval zločiny komunistického režimu na českém území. Má mít na starosti také dokumenty bezpečnostních složek bývalého režimu včetně komunistické Státní bezpečnosti. Podobné instituce už mají na Slovensku, v Polsku nebo v Německu. Se vznikem ústavu počítá senátorský návrh zákona, který horní komora v prvním čtení podpořila značnou většinou. Na další projednávání budou mít nyní senátní výbory tři měsíce kvůli tomu, aby předlohu dostala k projednání Poslanecká sněmovna až v po volbách. Zákon, který předložili hlavně senátoři ODS a zástupci dalších pravicových stran, má podle místopředsedy horní komory Jiřího Lišky (ODS) umožnit dostatečně objasnit dobu nesvobody. Velkým důvodem pro zřízení ústavu jsou nejen vysoké preference KSČM, ale především nostalgie po minulém režimu a bagatelizování jeho zločinů.

Poslanci schválili zákon o střetu zájmů

Poslanecká sněmovna schválila zákon o střetu zájmů, jehož cílem je posílit kontrolu majetku politiků a dalších veřejných funkcionářů. Zákon se nebude vztahovat na manžele a manželky veřejných funkcionářů. Společné jmění manželů však pod zákon o střetu zájmu spadá. Pokuty by mohly dosáhnout výše až půl miliónu korun. Předloha by měla nabýt účinnosti 1. ledna 2007. Musí ji však ještě projednat Senát a podepsat prezident.

Míra korupce v ČR

Podle Transparency International patří Česká republika v rámci Evropské unie mezi státy s největší mírou korupce. Ze zemí evropské pětadvacítky dopadly hůře pouze Lotyšsko a Polsko. Na žebříčku zahrnujícím 159 zemí se Česko dělí o 47. až 50. příčku s Řeckem, Namibií a Slovenskem.

Politický horor

Bývalý předseda vlády a ČSSD Miloš Zeman právě dopsal svou novou knihu *Vzestup a pád české sociální demokracie*. „Já si myslím, že někteří lidé pochopí, proč je třeba volit sociální demokracii, a jiní lidé zase pochopí, proč je třeba nevolit některé konkrétní sociální demokraty," řekl Zeman deníku *Právo*. Kniha bude mít 260 až 270 stran. Vyjít by měla v březnu. Zeman již dříve řekl, že knihu pracovně nazval *Politický horor*. První Zemanovy knihy po

odchodu do penze se prodalo 135 000 výtisků a vynesla mu 2,5 miliónu Kč hrubého.

Debata o nemocnicích opět ve znamení obvinění a silných slov

Parlamentní debata o vzniku neziskových nemocnic se zase odehrávala ve znamení vzájemných obvinění a slovních útoků místy až osobní povahy. Zejména ODS tvrdí, že komunisté a sociální demokraté v čele s ministrem zdravotnictví Davidem Rathem připravují zákonem vyvlastnění mnoha nemocnic, případně jim hrozí zrušením. Rath zase obviňuje občanské demokraty z toho, že odporem k zákonu dokazují svůj zájem na tom, aby na nemocnicích sami nebo jejich známí vydělali. Rozprava tak kopíruje několik debat, které sněmovna již dříve na toto téma absolvovala.

Aktuální verze sporného návrhu zákona počítá v první fázi se vznikem téměř 140 veřejných neziskových nemocnic, které by měly nárok na smlouvu se zdravotními pojišťovnami. Mimo jiné by ale musely veškerý svůj zisk investovat zpátky do léčení a rozvoje. Autoři předlohy říkají, že tak chtějí vytvořit základní síť zařízení, která každému zaručí péči. Kritici se obávají toho, že ostatním nemocnicím hrozí likvidace, protože je stát odřízne od veřejného pojištění. Dostávaly by z něj peníze jen za akutní péči. Ostatní zákroky by si lidé museli platit. Rath tvrdí, že se nemocnice do dvou let budou moci rozhodnout, zda se do seznamu neziskových zařízení zařadí, či z něj vystoupí. „Seznam je otevřený," uvedl. Odpůrci zákona ale míní, že se nemocnice nebudou moci rozhodnout svobodně, pokud chtějí přežít. Navrhovaný zákon mimo jiné ostře kritizují hejtmani, kteří jsou většinou členy ODS. Pokud parlament normu schválí, obrátí se na Ústavní soud.

V EU začal boj kvůli DPH, Česko vetovalo rakouský návrh

Reforma režimu daně z přidané hodnoty v zemích Evropské unie byla hlavním tématem jednání ministrů financí členských zemí EU v Bruselu. Návrh předsedajícího Rakouska počítá například se zrušením nižší sazby DPH na výstavbu bytů a vytápění domácností pro nové členy již od roku 2008. Český ministr financí Bohuslav Sobotka s polským a kyperským kolegou rakouský návrh vetoval. Podle Sobotky je návrh rakouského předsednictví nevyvážený a je v rozporu se zájmy České republiky. ČR má nyní v rámci EU povolenou sníženou sazbu DPH na výstavbu a opravu bytů a domů a na vytápění domácností jen do roku 2008. Na zasedání ministrů financí se již déle diskutuje prodloužení této výjimky až do roku 2015, rakouský návrh však s žádným prodloužením nepočítá. ČR by tak musela již za dva roky zvýšit sazbu DPH z 5 na 19 %, což by mohlo výrazně zdražit bytovou výstavbu a náklady bydlení. Zatímco u nových členských států EU chce Rakousko výjimky zrušit či omezit, u starých členů mají zůstat nedotčené a trvalé. To podle Sobotky porušuje princip rovného zacházení mezi všemi členskými státy. Česká republika posléze veto odvolala. Stavba bytů bude dražší už za dva roky. ČR se prý podařilo najít způsob, jak ponechat většinu výstavby bytů i rodinných domů ve snížené sazbě DPH i po roce 2007, kdy Česku končí výjimka, řekli bez dalších podrobností premiér Jiří Paroubek a ministr financí Bohuslav Sobotka.

Poslanec Kraus se vzdal mandátu, nahradí ho Grega

Poslanec ČSSD a bývalý předseda klubu sociálnědemokratických poslanců Michal Kraus se oficiálně vzdal poslaneckého mandátu. Učinil tak notářsky ověřeným zápisem, který doručil předsedovi sněmovny. Ve sněmovně ho nahradí Andrej Grega.

Michal Kraus

Kraus odchází z politiky kvůli své cestě do Ghany, kde před čtyřmi lety vyjednával o investicích do továrny na zpracování kakaových bobů. Předseda vlády J. Paroubek vidí za nynějším zájmem médií o Krausovu cestu „brutální, politicky motivovanou kampaň", která se opírá o „svědectví zločince". Upozorňuje tím na informace Františka Riga, s nímž Kraus v Ghaně byl a který je nyní ve vězení za podvody. Finanční policie před týdnem oznámila, že začala prověřovat okolnosti Krausovy návštěvy v Ghaně. V případu jde o podezření z praní špinavých peněz.

Česká republika čtvrtá v péči o životní prostředí

Česká republika je podle britského deníku *The Guardian* na čtvrtém místě na světě v globálním přehledu péče o životní prostředí, který byl připraven pro letošní Světové ekonomické fórum v Davosu. Tabulku připravili vědci ze dvou amerických univerzit. Na prvním místě je podle nich Nový Zéland, následuje Švédsko, Finsko, Česká republika a Velká Británie. Vědci srovnávali řadu parametrů od emisí škodlivých plynů, přes ochranu přírodních parků, kvalitu vzduchu po kvalitu vody. Vzhledem k tomu, že zjistili značné rozdíly u zemí s podobným „ekologickým dědictvím", vyvozují, že v tomto oboru má kritický význam dobrá správa věcí veřejných.

Ministr Jandák by vepřín v Letech neboural

Důstojný památník holokaustu postrádá v Česku ministr kultury Vítězslav Jandák. Uvedl to v *Pressklubu Frekvence 1*. „Proč likvidovat něco ve jménu něčeho?," odpověděl na otázku, zda se zasadí o vykoupení vepřína na pozemku bývalého romského tábora v Letech u Písku. O odstranění vepřína se zasazuje Výbor pro odškodnění romského holokaustu i někteří politici. Premiér Jiří Paroubek nedávno uvedl, že problém chce vyřešit do voleb.

„Cítím totiž potřebu, aby byl v této zemi vybudován skutečný památník holokaustu. Někdo namítne, že tu máme Terezín, ale když vidíme, co to by holokaust – že to byli Romové, slabomyslní, Židé, tak si myslím, že skutečný památník u nás chybí. Měl by být vybudován na jiném místě, které může být navštěvováno ze zahraničí, bude dostup-

né všem lidem, a ne kvůli tomu bourat vepřín," řekl Jandák, jehož tato stavba v Letech neuráží. „Je tam důstojný pravoslavný kříž, u kterého se bohužel schází velmi málo lidí. Většinou tehdy, když jsou u toho televizní kamery a novináři. Proto hledám něco jiného. Abychom skutečně něco důstojného pro Romy, Židy a oběti holokaustu vybudovali," dodal.

Podle historických pramenů zahynulo v letském sběrném táboře pro Romy, který fungoval od roku 1942 do roku 1943, na 326 lidí a přes pět stovek vězňů bylo převezeno do Osvětimi.

Obec Lety nechala ve čtvrtek odstranit kámen, který na jejím pozemku u bývalého romského tábora instalovala krajně pravicová Národní strana. Kámen s nápisem Obětem označila za památník obětem druhé světové války. Proti památníku protestovaly i romské organizace, podle nichž je znevážením Romů, kteří v pracovním táboře za války zahynuli. Pobouřila je i vyjádření představitelů NS, podle nichž tábor byl jen pracovní a Romové v něm umírali na běžné nemoci. NS považuje odstranění pomníku za krádež a chce podat trestní oznámení, neboť usilovala o to, aby byl kámen uznán za kulturní památku, což Jandák už předem odmítl.

Urban: Ministerstvo průmyslu neuvažuje o obnově těžby uranu

Ministerstvo průmyslu a obchodu nepředpokládá, že by se v Česku v tomto nebo v příštím desetiletí obnovila těžba uranových rud. Výjimkou je ložisko v Dolní Rožínce, kde by se mělo těžit nejméně do roku 2008, řekl novinářům ministr průmyslu a obchodu Milan Urban. Poslední uranový důl v Česku a v Evropské unii provozuje státní podnik Diamo. „Stávající ceny uranu nám tak nahrávají, že jsme mohli vládu požádat, aby ložisko umožnila mít dál v činnosti," řekl generální ředitel Diama Jiří Jež. Osobně věří v rozkvět uranového průmyslu v ČR, která má v přepočtu na plochu jednoznačně největší zásoby uranu na světě. „Ložiska nejsou mimořádně kovnatá, ale v dnešní době by se dalo uvažovat o jejich obnovení. Je to ale běh na dlouhou trať," dodal Jež.

Slovenská vláda vyhlásila 24hodinový smutek

Slovenská vláda vyhlásila 24hodinový smutek v reakci na leteckou katastrofu, při níž zahynulo 42 vojáků, kteří se vraceli z kosovské Prištiny do Košic. Z trosek slovenského vojenského letadla, které se zřítilo na severovýchodě Maďarska, se záchranářům podařilo vyprostit všech 42 těl obětí. Letecké neštěstí tedy přežil pouze jeden člověk. Všech 43 lidí, kteří byli ve čtvrtek na palubě havarovaného slovenského letounu na severovýchodě Maďarska, byli slovenští občané.

Ministři se shodli, že nehoda musí být podrobně vyšetřena, aby se zamezilo podobným leteckým neštěstím. Dzurinda nechtěl spekulovat o možnosti, že havarovaný typ letounu An-24 je příliš zastaralý. Předseda vlády vyjádřil soustrast příbuzným obětí a poděkoval záchranářům. Po jednání s premiérem Mikulášem Dzurindou podal slovenský ministr obrany Juraj Liška demisi, kterou premiér přijal. Ministr se rozhodl odejít z funkce po největším leteckém neštěstí v historii Slovenska, ale zodpovědnost za tragédii Liška odmítl. Prohlásil, že nemá pocit, že by neudělal maximum pro lepší fungování slovenských ozbrojených sil. „Jednoduše v době, kdy se taková tragédie Slovensku přihodila, jsem byl ministrem obrany, a srdce mi říká, že je správné, abych podal demisi," dodal. Dzurinda ocenil jeho působení v čele ministerstva a vyzdvihl, že pod Liškovým vedením armáda nedávno přešla na plně profesionální službu. Příčiny nehody nebyly dosud objasněny a zkoumá je vojenská komise. Ve čtvrtek se Liška spolu s ostatními politiky a velením armády rozloučil s oběťmi havárie při pietním aktu v Prešově.

Pořadí politiků podle průzkumu STEM

Pořadí nejoblíbenějších politiků se od posledního měření aktuálního průzkumu agentury STEM příliš nezměnilo. Nejpopulárnější zůstává ministr kultury Vítězslav Jandák před ministerským předsedou Jiřím Paroubkem. Třetím nejpopulárnějším politikem je ministr financí Bohuslav Sobotka. Na čtvrté příčce zůstala ministryně školství Petra Buzková (ČSSD), až na pátém místě skončil stejně jako v minulém průzkumu první zástupce opozice – pražský primátor a místopředseda ODS Pavel Bém. Ministr zdravotnictví David Rath (za ČSSD) je naopak nejhůře hodnoceným politikem – téměř dvě třetiny respondentů mu vystavily negativní hodnocení. Více odpůrců než příznivců má také místopředseda ODS Ivan Langer, šéf lidovců Miroslav Kalousek, ministr práce Zdeněk Škromach (ČSSD), předseda ODS Mirek Topolánek a předák komunistů Vojtěch Filip. Od listopadu se žebříček popularity výrazně nezměnil, mírně si pohoršil jen ministr vnitra František Bublan (za ČSSD). Ministři Cyril Svoboda (KDU-ČSL), Pavel Němec (US-DEU) či Radko Martínek (ČSSD) si naopak polepšili. Z podrobného šetření vyplynulo, že lídři mají nejsilnější podporu uvnitř vlastních stran. Paroubek se kromě toho ale těší i značné popularitě u příznivců KSČM a Filipa zase dobře hodnotí sympatizanti ČSSD, ke Kalouskovi mají relativně vstřícný vztah příznivci ODS.

NOVÁ SLOVA, NOVÉ POJMY

Slovníček oblíbených slov šestnáctiletých v Čechách

Bárbína dívka, která velmi dbá o svůj vzhled
Diskant chodí na diskotéky, bere drogu extázi, pije drahý alkohol
Hoper posluchač hip hopu, nosí široké oblečení
Korbič, namakanec chodí do posilovny, má svaly
Kofola Rom
Oika posluchač skinheadských kapel typu Orlík, chodí na fotbal
Regína dívka, která často střídá partnery
Řiťopich homosexuál
Schíza, můra, držka ošklivá dívka
Smažka, fetka bere tripy, poslouchá techno
Špína jedinec, který o sebe nepečuje
Zajíček mladý hoch
Zhulenec kouří marihuanu, poslouchá ska, reggae nebo jungle

Gutenbergův tisk je v Národní knihovně

V knihovně v Chebu byl objeven přibližně 550 let starý tisk, tzv. Gutenbergova odpustková listina. Tento tisk patří k vůbec nejstarším na světě. Národní knihovna, která jej odkoupila, zaplatila biskupství plzeňskému, které spravuje knihovnu v Chebu, čtvrt miliónu korun. Tisk, který pochází z roku 1454, vyrobil ve své dílně v Mohuči Johann Gutenberg a do dnešních dnů se ve světě zachovalo pouhých pár desítek exemplářů. Odpustkové listiny vznikly ze strachu křesťanského světa před tureckou expanzí. Listiny, které byly po tisících opisovány, sloužily jako potvrzení o přijetí milodaru i jako záruka, že jejich majitel má možnost dvakrát požádat kněze o udělení rozhřešení. V době, kdy byla po odpustcích velká poptávka, Gutenberg poskytl svůj vynález a vyráběl ve velkém nákladu formuláře listin, kam bylo možné doplnit jen jméno dárce, datum a místo vystavení. Po smrti původního příjemce ztrácely listiny cenu, ale vzhledem ke kvalitě pergamenu byly používány k dalšímu zpracování. Podle názoru odborníků lze význam objevu odpustkové listiny srovnat se získáním fragmentu latinského překladu *Dalimilovy kroniky*, za kterou Česká republika v loňském roce zaplatila více než deset miliónů korun. Výjimečnost objevu odpustkové listiny je o to větší, že se jedná teprve o druhý tisk z proslulé dílny, který se nachází v Česku. *(mk)*

V projektu *24 hodin Mozarta* se objevil i koncert z Prahy

Monumentální televizní přenos napříč kontinenty je jedním z vrcholů oslav 250. výročí narození geniálního hudebního skladatele Wolfganga Amadea Mozarta, jež si v pátek 27. ledna připomenul celý svět. Projekt s názvem *24 hodin Mozarta* zprostředkuje prostřednictvím satelitu miliónům diváků do více než 30 zemí záběry z koncertních sálů ve Vídni, Salcburku, Berlíně, Pekingu i z pražského Stavovského divadla. V podání České filharmonie zazní mimo jiné předehra k Mozartově opeře *Don Giovanni*. Obdobná akce se konala před více než pěti lety u příležitosti připomínky 250. výročí úmrtí dalšího z velikánů světové hudby – Johanna Sebastiana Bacha.

Čeští lyžaři objevili Hochficht

Ceny v českých horských střediscích se již před nějakou dobou prakticky vyrovnaly cenám požadovaným za stejné služby v Rakousku a tak není divu, že čeští milovníci zimních sportů se čím dál častěji vypravují za hranice své země. Velmi si oblíbili i rakouské Alpy, v poslední době však čím dál více objevují i v rakouských střediscích umístěných blíže českým hranicím. Šanci stát se hitem letošní zimní sezóny má určitě především hornorakouský Hochficht v překrásném prostředí Šumavy. K jeho popularitě jistě významně přispívá i skutečnost, že je jedním z cílů populárních skibusů směřujících z jižních Čech do proslulých šumavských lyžařských areálů. Již od počátku prosince začala provozovat linku do Hochfichtu společnost ČSAD Autobusy České Budějovice, do konce roku se přidal i její hlavní konkurent, firma Jihotrans. Ceny jsou přitom pro lyžaře výhodné – zpáteční jízdenka z Písku stojí u ČSAD Autobusy České Budějovice 270 Kč, z Českých Budějovic dokonce pouze 190 Kč, navíc cestující mají nárok na slevu 3 € na skipas. Nutno však konstatovat, že od ledna není Hochficht jediným zahraničním střediskem, do kterého se sportovci mohou dostat prostřednictvím jihočeských skibusů – Jihotrans totiž nabízí i jízdenky do německého Mitterdorfu ležícího pouhých 5 km od hraničního přechodu ve Strážném. To také umožňuje nízkou cenu 176 Kč. Sleva na skipas sice tvoří pouze 2 €, ale na druhé straně vyjde i tak skipas v Mitterdorfu podstatně levněji, protože stojí pouze 15 €, tedy o plných 12 € méně než v Hochfichtu. Lze proto očekávat tvrdou konkurenci mezi oběma středisky navzájem, pozadu jistě nebudou chtít zůstat ani střediska na české straně hor jako Zadov nebo Kramolín. Doufejme, že důsledkem konkurence ale nebudou nějaké krachy nebo snahy o úspory na úkor bezpečnosti provozu, ale naopak zlepšení celkové úrovně nabízených služeb a pokles nikoliv zrovna nízkých cen. *(MaFr)*

První československý bál v Obecním domě v Praze

České a slovenské cimbálové muziky, slovenské a české hvězdy populární hudby, ale i bryndzové halušky doprovázely první československý bál v Obecním domě v Praze, píší *Lidové noviny*. Slovenský velvyslanec Ladislav Ballek však při slavnostním zahájení připomněl i nedávnou tragickou smrt 42 slovenských vojáků, kteří zahynuli v troskách letadla při návratu z mise v Kosovu. Český premiér Jiří Paroubek je přesvědčen, že se tento ples stane symbolem blízkosti našich dvou národů. Podle něj ve světě mají stále v paměti „starou dobrou značku Československo". Místopředseda slovenské vlády Pál Csáky zase soudí, že soužití obou národů nebylo ani rozdělením společného státu narušeno. Organizátoři československého bálu chtějí, aby se nová tradice stala symbolem kulturní blízkosti obou národů a společné cesty v Evropské unii.

Morava je bezpečnější než Čechy

V loňském roce se stalo v České republice nejméně vražd za posledních deset let. Oproti předchozímu roku, kdy jich bylo 227, klesl jejich počet zhruba o pětinu na 186. Ubylo také případů znásilnění a vykradených aut. Naopak více evidují policisté kapesních krádeží a bankovních loupeží, tuto trestnou činnost se jim navíc nedaří objasňovat. Informuje o tom *Mladá fronta Dnes*. Celkem policisté loni vyšetřovali 344 tisíc trestných činů, o rok dříve jich bylo zhruba o sedm tisíc více. Stále větší oblibu si mezi kriminálními živly získává také přepadávání peněžních ústavů. Loni lupiči přepadli 182 bank, v roce 2004 o 6 méně. Policie podle listu objasnila 40 % těchto loupeží. Nejčastějším trestným činem zůstává podle statistik vykrádání automobilů. Loňský rok pro policii vybočil z průměru tím, že řady policistů kvůli neschválenému policejnímu zákonu opustilo velké množství lidí.

Morava je bezpečnější než Čechy. Vyplývá to z policejních statistik o kriminalitě v jednotlivých krajích za rok 2005. Z nich je zřejmé, že nejméně zločinu je na Vysočině, ale velký pozor si musí dávat lidé zejména v Praze. Zatímco v metropoli policisté zaznamenali téměř 100 000 zločinů, na Vysočině jich bylo 7 000. Společně se Středočeským krajem Praha vede i v počtu vražd, naopak nejméně se

mohou bát o život lidé v Pardubickém kraji, píše *Mladá fronta D*nes.

Lánské příměří mezi prezidentem a premiérem

Oba státníci jako by zapomněli na dřívější ostré slovní výměny. Jejich spory, které loni hýbaly politickou scénou, nejsou podle prezidenta a premiéra osobní, ale ideové. Václav Klaus přitom zdůraznil, že je třeba rozlišovat ideové vztahy a kontakty od osobních. Premiér Jiří Paroubek vnímá názorové konflikty mezi ním a prezidentem Václavem Klausem jako přirozené spory mezi státními institucemi. Schůzku, na niž tradičně začátkem roku zve prezidentský pár předsedu vlády s manželkou, považuje Václav Klaus za užitečnou, protože si na ní měli možnost vyříkat věci přímo, nikoli přes média. Hovořili například o koordinaci svých zahraničních cest nebo plánech vlády do červnových voleb. Václav Klaus podle svých slov apeloval na premiéra, aby společně přispěli k umírněnosti nadcházející volební kampaně. Prezident si nepřeje, aby předvolební souboje politických stran vedly k takovému rozpolcení země, které by po volbách už nešlo „slepit". Oba ústavní činitelé ocenili jako dobrou zprávu informaci, že stát loni hospodařil s výrazně nižším schodkem, než jaký plánovala vláda a schválili poslanci. Zatímco oba státníci jednali mezi čtyřma očima o politice, jejich manželky si prohlédly lánský zámek, přilehlou oboru i zámecké skleníky. Jídelníček slavnostního novoročního oběda – šunková rolka, lánské pečivo a koláčky, hovězí vývar, to vše korunované daňkem na víně a zapíjené zámeckým vínem a kávou.

Kde jsou země vražedníků?

Rakousko se může pochlubit skutečností, že patří mezi tři členské země EU s nejnižší mírou vražd. Na 100 000 obyvatel zde ročně připadá jen 0,9 vraždy, což je údaj, kterému s úspěchem konkurují pouze výsledky z Řecka a Kypru. Naopak opravdovou divočinu z tohoto ohledu představují pobaltské státy, kde v letech 2000-2002 připadalo kolem 10 vražd na 100 000 obyvatel, přičemž v Estonsku, které se jinak chlubí vynikajícími hospodářskými výsledky, to bylo dokonce 10,4 vraždy. Nové členské země vůbec patří mezi smutné rekordmany v této oblasti a jejich přistoupení významně zvedlo celkový průměr Evropské unie na 2,8 vraždy na 100 000 obyvatel. I když Česká republika patří s 2,1 vraždy mezi nimi k těm lepším, 2,1 vraždy na 100 000 lidí nelze považovat za nějaký skvělý výsledek. Ještě hůře přitom dopadlo Slovensko, které vykazuje „míru vražednosti" 2,5. Statistika mimo jiné nabourává i mýtus o spojení jižanského temperamentu a vražd – již jsem uvedl, že nejmíň vražd na počet obyvatel vykazuje Řecko a Kypr, hluboko pod průměrem se pohybuje i Itálie. Větší roli zřejmě sehrává celková společenská situace v zemi. Institut Eures srovnal situaci v EU i s poměry v USA. Zde počet vražd na obyvatele s 5,6 výrazně překračuje průměr EU, na druhé straně se však ani neblíží děsivým údajům z Pobaltí. Na druhou stranu však zde asi panují značné regionální rozdíly. V Evropě snad tendence k sjednocování zvyklostí povede k podstatnému snížení vražednosti v nových zemích a nedojde k opačnému jevu, kdy by naopak začal růst počet vrahů ve starých členských zemích.

(MaFr)

U Poláků Češi oblíbení

Podle výzkumů společnosti CBOS patří v Polsku Češi k vůbec nejoblíbenějším národům a v popularitě je předběhli jen Italové a Angličané. Celkem si Češi vydobyli sympatie u 46 % dotázaných, podobně jako Španělé a Američané. Druzí jmenovaní se však v žebříčku popularity u Poláků až překvapivě rychle propadají, přestože Polsko patří v Iráku k nejvěrnějším americkým spojencům. O pozici Rakušanů se agentury nezmínily a nezveřejnily ani informaci, který národ získal nejméně příznivců z řad polských občanů. Nějaký skvělý výsledek asi nebylo možno očekávat u Němců, kterým z pochopitelných důvodů Poláci nemohou odpustit události spojené s druhou světovou válkou. Popularita Čechů ukazuje, že naopak dřívější zuřivé spory o Těšínsko a další trpké stránky společné historie dvacátého století odezněly. Přesto se však zdá jako určité varování, že i nejúspěšnější národ, Italové, získal kladné hodnocení pouze u slabé nadpoloviční většiny, konkrétně u 52 % obyvatel. *(MaFr)*

V Plzni bude Pattonův pomník

Na květen letošního roku je v Plzni plánováno odhalení pomníku, který by měl symbolizovat válečnou pouť generála George S. Pattona, osvoboditele jihozápadních Čech. Pomník je sestaven z měděné desky, do níž je symbolicky vtisknuta Pattonova helma. K desce vede vítězná cesta udusaná botami Pattonových vojáků. Za ní pak pokračuje cesta plná kamení, která naznačuje nesplněné cíle. Celá trasa je lemována pásy s daty druhé světové války i Pattonova života. Pomník vznikl na základě návrhu Petra Kostnera, Ondřeje Kupsy, Ondřeje Peckerta a Tomáše Palkovského. *(mk)*

Čeští vědci v Antarktidě

Na Rossově ostrově v Antarktidě byl před nedávnem zahájen provoz první české výzkumné stanice – čeští botanikové budou v těchto extrémních podmínkách provádět unikátní výzkum rostlin. Celkové náklady na vybudování stanice překročily čtyřicet miliónů korun. Základna bude obydlena pouze během antarktického léta, po zbytek roku znemožňuje jakoukoliv činnost tma. Čeští vědci odletěli z Prahy do Buenos Aires a dál pak pokračovali vojenským vrtulníkem přes argentinskou stanici Marambio až na českou základnu.

Rossův ostrov se nachází na okraji Antarktidy proti výběžku Jižní Ameriky. Je pustý a neobydlený a nejbližší lidé jsou právě na argentinské stanici – hodinu letu vrtulníkem. Podle odborníků byl Rossův ostrov vybrán pro výzkum proto, že se jedná o málo známé území, které je ideální pro dlouhodobý ekologický výzkum a zároveň umožní prosazení české vědy v Antarktidě.

Nápad na vybudování české vědecké stanice v Antarktidě vznikl na základě dlouhodobého výzkumu na tomto neobydleném kontinentu. Podíleli se na něm klimatologové, rostlinní fyziologové, geomorfologové a chemici z Masarykovy univerzity. Geologické výzkumy zajišťuje Česká geologická služba a Geologický ústav Akademie věd ČR. Jihočeské akademické ústavy a Jihočeská univerzita se věnují botanice, rostlinné a živočišné fyziologii.

Vzhledem k oteplování dochází k odledňování a tento proces se odehrává ve všech okrajových částech Antarktidy, a tím i na Rossově ostrově. Právě vznik a vývoj jeho odledněného území a vliv na rostlinná společenstva bude český projekt zkoumat. *(mk)*

Na železnici už není ani jedno provozuschopné Pendolino

Také poslední souprava supervlaku Pendolino se porouchala. Podle personálu vlaku jde o stejnou závadu jako u předchozích souprav. Mluvčí Českých drah Aleš Ondrůj to potvrdil. Bližší podrobnosti o příčinách poruchy musí podle něho ale sdělit italská společnost Alstom, jejíž technický personál byl přítomný přímo ve vlaku. Výrobce nese veškerou zodpovědnost za tyto závady a má termín k jejich odstranění do 31. ledna, dodal mluvčí. Softwarová porucha vyřadila z provozu začátkem ledna čtyři soupravy Pendolino. V provozu tak byl do dnešního dne jediný rychlovlak na trase z Prahy do Ostravy. Šesté Pendolino pokračuje v testování tratí a sedmé čeká na přidělení technického průkazu. Viceprezident Alstomu Terence Watson přitom již minulý týden oznámil, že firma zná příčinu poruch, které tyto vlaky vyřadily z provozu, a že do konce ledna všechny soupravy opraví. Pět souprav Pendolin by tak mělo začít jezdit v prvním únorovém týdnu.

České dráhy budou po Alstomu žádat pravděpodobně 600 000 € (17,2 miliónu Kč) jako smluvní pokutu za závady na těchto vlacích. Celkové škody za odstavení vlaků se však odhadují na několik desítek miliónů korun. ČD prý budou tyto peníze požadovat po svých bývalých manažerech. Ministr dopravy Milan Šimonovský požaduje od předsedy řídícího výboru Českých drah, aby přešetřil celou smlouvu a okolnosti, které vedly k jejímu sjednání. Smlouva je podle ministra pro českou stranu nevýhodná, zejména z hlediska sankcí proti výrobci. V tuto chvíli nelze vyloučit, že projekt dopadne krachem, řekl v neděli generální ředitel ČD Josef Bazala. Pokud výrobce závady neodstraní, České dráhy by od smlouvy odstoupily a Pendolina vrátily.

Hliníkova komůrka

Humpolec bude mít další turistickou atrakci. Po hliníkové destičce, umístěné na obelisku v městském parku Stromovka, která je věnovaná přistěhovalci Hliníkovi, vzniká v městském kině Hliníkova komůrka. To je pracovní název pro Hliníkovo muzeum, který mu přiřkl jeden z duchovních otců Hliníka, Zdeněk Svěrák. Jak informuje deník *Vysočina*, Hliník je fiktivní postava z úspěšného filmu *Marečku, podejte mi pero*. Právě zde zazněla z úst herce Zdeňka Srstky bájná věta: „Hliník se odstěhoval do Humpolce." Na výstavě proto nebudou chybět ukázky z filmu, část bude věnována artefaktům vytvořeným příznivci této postavičky a recesisty. Své místo zde najde i pohled odeslaný z Ameriky na adresáta Hliníka v Aluminiové ulici.

V centru Brna se staví

Obří jáma rozdělila Náměstí Svobody v Brně na dvě části – a bude hůř. Stavbaři využívají mírné zimy, aby střed města připravili na největší změnu posledních let. Termín toho mumraje je jasný: do voleb. Do té doby zmizí ze srdce města asfalt, kruhový objezd z poloviny šedesátých let i dráty nad náměstím. Podle projektu Tomáše Rusína a Ivana Wahly je nahradí kamenná dlažba, upravená tramvajová trať a zejména nová dominanta: fontána s verši Jana Skácela. Vyroste z bronzu a bude mít průměr patnáct metrů. Desetimetrový prstenec vytvoří rošt zdobený vybranými verši Jana Skácela. Střed fontány, metr vysoký válec o průměru pět metrů, nabídne několik režimů. Od klidné hladiny, v níž se bude odrážet náměstí, přes vodu čeřenou bublinami z trysek a hladinu tiše přetékající přes kraj až po trysky stříkající stabilně nebo pulsně do výše asi jednoho metru. Fontána bude stát u ústí Kobližné ulice – její návrat tam má připomínat slavnou Merkurovu kašnu, která tam stávala do roku 1860. Její největší část je dnes umístěna v Biskupském dvoře.

Svou práci museli odvést i archeologové. Na náměstí odkryli nejen zbytky historické brněnské kanalizace, ale také základy kostela svatého Mikuláše. Ten uprostřed prostranství stál do roku 1870 a v budoucnu ho bude připomínat reliéf v dlažbě.

Kamenná dlažba opraveného náměstí by měla plynule navazovat na Masarykovu třídu. Na rozdíl od ní by však spáry mezi dlaždicemi měly být mnohem menší, aby se neopakovala situace s jejich postupným vymetáním jako na Masarykově. Následovat budou úpravy dalších ulic, zejména Zámečnické Kobližné, Rašínovy či České.

Největším problémem Brňanů a obyvatel města ale není materiál dlažby, ani podoba kašny. Jsou jím veřejné záchodky. Od chvíle, kdy z náměstí zmizel slavný brněnský Hříbek, zastávka se sociálním zázemím, se je nepodařilo

vybudovat. Pak zmizela i náhradní sociální zařízení v Rašínově ulici. Definitivním řešením ale budou až nové záchodky v Kozí ulici. Na náměstí se prostě záchodky nevešly, a proto město dalo povinnost vybudovat je investorovi stavby v jedné z proluk.

Po dokončení oprav zůstanou na náměstí tramvajové koleje, které však budou sloužit pouze pro historickou tramvaj a pro případ výluk na okolních tratích. Automobily budou moci jen na nezbytnou plochu oddělenou patníky a od Kobližné k České poroste nové stromořadí.

Ve středu Brna přibývá obchodů nabízejících značkové módní zboží

Na rozdíl od minulých let ve středu Brna přibývá obchodů nabízejících značkové módní zboží, sportovní vybavení či kosmetiku. A zájem mezinárodních společností o pronájem maloobchodních prostor v centru moravské metropole prý dokonce stále stoupá. Nepotvrzují se tak obavy, že značkové prodejny skončí v obchodních centrech na okraji města, zatímco historické jádro zaplaví asijští prodejci. Společnosti si příchod do Brna obvykle pochvalují. A nestěžují si ani na nezájem kupujících, i když zboží nepatří k nejlevnějším. Například italské módní zboží začala zhruba před čtvrt rokem nabízet ve své prodejně na Masarykově třídě Miss Sixty a Energie. Mezinárodní firmy obvykle vstupují na český trh v Praze. „Pokud se jim daří, začnou zvažovat další expanzi. A Brno patří k atraktivním a preferovaným místům maloobchodu v republice," soudí Jan Kotrbáček ze společnosti Cushman & Wakefield Healey & Baker, který se pronájmu obchodů v centrech měst věnuje. Příchod solidních partnerů znamená podle něj jistotu nájemních vztahů, majitelé objektů se proto nebojí investovat do rekonstrukcí a vzhled města může jen získat. Tržnice s levným zbožím z centra ale dosud zcela nezmizely. „Pokud jsou stánky vázány na stavební povolení, musí se čekat, až vyprší dané lhůty." Novela tržního řádu však alespoň výrazně omezila pouliční prodej, což asi zpříjemní atmosféru ve městě.

Brněnské Janáčkovo divadlo potřebuje miliardu korun

Největší stánek múz v republice, brněnské Janáčkovo divadlo, potřebuje na opravu bezmála miliardu korun. Brněnští radní pošlou žádost o dotaci ministerstvu kultury, i když vědí, že jim to může způsobit problémy při získávání peněz na Janáčkův koncertní sál. „Čistě pragmaticky: Potíže v Janáčkově divadle máme teď. Budování sálu zatím nezačalo," připustil možné dopady první náměstek primátora Jan Holík. Podle něj by od ministerstva chtěli polovinu sumy potřebné na zbývající část rekonstrukce divadla a jeho zázemí.

Odhady nákladů se pohybují od půl miliardy až po bezmála miliardu, podle rozsahu prací. Divadlo přitom prochází omlazovací kúrou už několik let a opravy si již nyní vyžádaly víc, než stálo jeho vybudování v letech 1960 až 1965. Ve špatném stavu je zejména statika, železobeton použitý ke stavbě se na některých místech drolil před očima. Výměnu si vyžádal celý plášť divadla, kvůli otřesům okolí a pohybům v podloží se zkřivil natolik, že nešla otevírat většina oken. Kompletně přeskládat bylo nutné monumentální vstupní schodiště a výměna už postihla i hlediště. „Před námi jsou náročné celky. Jeviště včetně všech pohyblivých stolů, vzduchotechnika, inženýrské sítě a většina zázemí," popisuje ředitel Národního divadla Brno Zdeněk Prokeš. Letos přitom město počítá jen s dvacetimiliónovou dotací.

Ministerstvo kultury zatím žádost neobdrželo. Stát v minulých letech hradil výstavbu nové scény Městského divadla Brno, první milióny korun dal také na přípravu stavby koncertního sálu. V Brně proto panuje nejistota, zda bude ministerstvo ochotno peníze dát.

Čechy v Rakousku inspiruje ekologie

Mezi oblasti, v nichž se v České republice využívají ve velké míře inspirace z Rakouska, rozhodně patří ekologické přístupy k recyklaci různých odpadových materiálů. Vzor představuje už samotný princip třídění odpadu a celková míra jeho recyklace. Zatímco v České republice se znovu využívá jen asi 18 % odpadu, v Rakousku je to více než polovina. Důvodů je několik – především není v ČR tak rozšířen systém separování odpadů a například koše na veřejných prostranstvích s něčím podobným nepočítají vůbec. Míra kompostování bioodpadu se podle českých ekologů dokonce spíše snižuje kvůli neochotě lidí zabývat se touto nepříliš atraktivní a dost pracnou činností. Celkovou situaci v míře recyklací chtěla vláda zlepšit plánem nakládání s odpady, který schválila již v roce 2003, jeho realizace však stále vázne. Ministerstvo životního prostředí dodnes nedokázalo připravit jediné nařízení, které by dosažení cílů uvedených v plánu usnadňovalo, naopak ministerstvo průmyslu a obchodu si pospíšilo s vypracováním studie, podle níž by zvýšení míry recyklace odpadu na úroveň běžnou v Německu či v Rakousku vážně ohrozilo českou ekonomiku.

Pozitivní posuny inspirované rakouskými zkušenostmi tak lze pozorovat spíše na menších projektech. Jako příklad můžeme uvést recyklaci přepáleného oleje, kterou začala provádět jihomoravská firma Daruel. Té se podařilo podepsat smlouvu asi s dvěma stovkami subjektů, mezi nimiž je i několik desítek školních jídelen o odběru přepáleného rostlinného tuku, z něhož potom vyrábí metylester používaný jako přísada do bionafty. Společnost Daruel chce přitom do svého podnikání zainteresovat i jednotlivce a začít získávat přepálený olej i z domácností. Za každý litr oleje by pak vyplatila vybrané škole 1 korunu. Tím by firma nejenom významně ulehčila kanalizaci, ale zároveň by si zajistila i velmi slušné výdělky. Výtěžnost přepáleného oleje dosahuje zhruba 90 %, což zhruba odpovídá řepkovému oleji. Získaný metylester Daruel vyváží právě do Rakouska, kde ho díky výhodným dotacím prodá zhruba za 23 až 24 korun za litr. Na speciální lince přitom může firma zpracovat až 300 tun rostlinného oleje měsíčně. Podnětů z Rakouska ovšem nevyužívají pouze soukromé podniky, ale i města. Například radní Mariánských Lázní se ve snaze získat větší nezávislost městské teplárny na stále dražším zemním plynu vypravili do Rakouska, kde studovali technologii topení biomasou, konkrétně drvoštěpkou. Od jejího zavedení, které má být od roku 2007 podpořeno i ekologickou daní, si představitelé města slibují, že jim nejen ušetří problémy v případě podobných krizí, jakou jsme zažili na počátku tohoto roku v souvislosti se spory

mezi Ruskem a Ukrajinou, ale zároveň umožní minimálně udržet cenu centrálně dodávaného tepla pro domácnosti. Mezi další výhody topení drvoštěpkou má patřit i nízká pořizovací cena, hodně nízké emise a možnost využití popílku vzniklého při spalování na hnojivo. Vedle firem a samospráv ovšem šetrný přístup k životnímu prostředí ovšem zaujal i řadu jednotlivců z České republiky.

Jako třetí příklad tak můžeme uvést stavbu rodinného domku v Liberci, který před několika lety za spolupráce rakouského odborníka na ekonomický a ekologický provoz domu vyprojektovala brněnská kancelář Burian-Křivinka na základě rakouské technologie nízkoenergetických dřevostaveb. V domku panují přírodní materiály a zelenou střechu tvoří zahrada. Svým vzhledem budí značnou pozornost a není divu, že se o něm objevila reportáž i v jedné z regionálních mutací rozšířeného deníku *Mladá fronta Dnes*. Domek však zároveň ukazuje i Achillovu patu mnohých rakouských inspirací – pro české podmínky jsou občas příliš nákladné. Navíc ani dotační politika státu v oblasti ekologie a podpory ekologického chování nedosahuje relativní štědrosti, jakou známe z Rakouska. Lze však doufat, že se zvyšujícím se blahobytem si i občané České republiky budou moci dovolit více uvažovat o nutnosti šetrného chování k přírodě a uzpůsobí tomu i své návyky. Rakousko jim jistě do značné míry může sloužit jako příklad, pokud ovšem nedojde k opačnému trendu a obě země se nezačnou přibližovat tím, že se v Rakousku parametry šetrného chování ke krajině především pod vlivem jisté části průmyslové lobby naopak výrazně nezhorší.

(MaFr)

Nový terminál na letišti Ruzyně přivítal první cestující

Na pražském letišti Ruzyně začal fungovat nový dvoupodlažní terminál. Historicky první přílet obstarala pravidelná linka Soluň – Praha a slavnostního otevření se zúčastnil i prezident Václav Klaus. Terminál je určen pro lety spojující země Schengenského prostoru, kde je umožněn volný pohyb lidí bez hraničních kontrol. Ten tvoří 13 z 15 bývalých členských států EU, bez Británie a Irska, plus Norsko a Island. Deset nových členských zemí do něj má vstoupit v roce 2007. Pak budou všechny lety z nového terminálu v podstatě vnitrostátními. Celý terminál je v modro-bíločervené kombinaci, stavěl se 2,5 roku, byl rozdělen do šesti částí, o které se soutěžilo, a to umožnilo významné snížení investičních nákladů kolem dvou miliard korun. Celkové náklady na terminál byly 8,2 miliardy korun, myšleno s prstencem a spojovacím objektem. Terminál je financovaný Evropskou investiční bankou a zajištěný konsorciem mezinárodních bank. V současné době pojme kapacitu 11 miliónů cestujících, kapacita se bude postupně zvětšovat s dalšími stavebními úpravami, to znamená dostavěním dalšího prstu, až na 20 miliónů cestujících.

Z Ruzyně létá 50 leteckých společností do 103 míst na celém světě. Problémem je spojení letiště s Prahou. Chybí metro či rychlodráha, na což upozornil i Václav Klaus. Také metro k letišti už začíná nabývat konkrétní obrysy. Optimisté tvrdí, že by sem první souprava mohla přijet v roce 2012. O prodloužení trasy A se hovoří už asi deset let. Nyní rada města rozhodla o změně územního plánu. Úsek metra s osmi stanicemi má být dlouhý přes 14 kilometrů a náklady se odhadují na 38 miliard korun. Prodloužená linka obslouží podle primátora Pavla Béma území, kde bydlí 200 tisíc Pražanů. Kromě přepravy cestujících na letiště, pomůže metro i lidem ze Středočeského kraje. Radní chtějí, aby na výstavbu metra přispíval vyšším podílem stát, město totiž platí 90 % nákladů.

Čeští vědci oslaví půl století Spojeného ústavu jaderných výzkumů

Vědci slaví půl století existence Spojeného ústavu jaderných výzkumů v ruském Dubně, který v roce 1956 spolu

Letiště Praha – Ruzyně

s Rusy zakládali a dodnes v něm pracují špičkoví čeští fyzikové. Asi 130 kilometrů severně od Moskvy se v Dubně vystřídají při výzkumu hmoty tři desítky vědců, vědeckých aspirantů a studentů z Česka. Na dlouhodobějších projektech tam pracuje přes deset Čechů. Na jejich výzkumy česká vláda každoročně přispívá 1,4 miliónu $ (asi 33 miliónů Kč). Celkový roční rozpočet ústavu je 37 miliónů $ (asi 875 miliónů Kč). Češi zastávají významné funkce, řídí laboratoře a oddělení.

Institut založily v 50. letech tehdejší socialistické státy jako protipól Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN) se sídlem v Ženevě. Nyní obě organizace spolupracují. V současnosti pracuje v Dubně 5 500 lidí z 18 zemí světa, především bývalých sovětských republik a satelitů Sovětského svazu. Ústav objevil několik nových chemických prvků. Má urychlovače částic i jaderný reaktor.

Cenu Karla Čapka získal Jiří Stránský

Cena Karla Čapka pro rok 2006 byla předána prozaikovi, scenáristovi a předsedovi Českého centra Mezinárodního PEN klubu Jiřímu Stránskému. Cenu uděluje každý sudý rok právě České centrum Mezinárodního PEN klubu. Jiří Stránský byl oceněn „za prozaické, scenáristické a publicistické úsilí o zachování historické paměti, za vytrvalé prosazování a obranu demokratických hodnot i za čapkovský apel na osobní svědomí".

LN: ***Jaký máte vztah k dílu Karla Čapka?***
Patřím ke generaci, kterou Karel Čapek od mládí provázel. Jezdíval na statek k mému dědečkovi, protifašistický boj byl naší rodině a Karlu Čapkovi společný, takže když po válce ono osvobozování dostalo tu podivnou faleš, byl pro mě autorem, díky němuž jsem se v těch situacích dokázal zorientovat. Obdivuju jeho novinařinu, eseje. Jeho názory nepovažuju rozhodně za nijak archaické.

LN: ***Může to vypadat, že cenu dostáváte jakožto předseda českého PEN klubu na odchodnou...***
Já jsem to vůbec nečekal. Je mi letos pětasedmdesát, tak by se to mohlo spojovat s lecčím... Když ovšem porota měla informaci, že na předsedu českého PEN klubu již kandidovat nebudu, neměla důvod mi nijak podkuřovat.

LN: ***Jakého díla si ze své bibliografie ceníte nejvíce?***
Úspěch zaznamenává třeba má scenáristická tvorba – filmy *Bumerang* a *Kousek nebe*... Říkává se, že mou vlajkovou lodí je povídková kniha *Štěstí*, jiní si cení *Tiché pošty*, další zas mých knih pro děti, těžko říci...

(oh)

Univerzitu povede třiačtyřicetiletý profesor fyziologie Václav Hampl

Univerzita Karlova (UK) má po šesti letech nového rektora. Je jím třiačtyřicetiletý fyziolog Václav Hampl, který bude zřejmě vůbec nejmladším rektorem Karlovy univerzity v historii. Hampl v čele univerzity střídá fyzika Ivana Wilhelma. Hampl začne příští rok v únoru, kdy Wilhelmovi končí funkční období. Hamplovými protikandidáty byli bývalý děkan 1. lékařské fakulty UK Štěpán Svačina a proděkan 3. lékařské fakulty UK Michal Anděl. Hampl získal potřebou většinu hlasů až ve třetím kole volby.

Za hlavní téma pro tři roky v čele největší a nejstarší české univerzity si Václav Hampl vybral zlepšení oblasti vědy a výzkumu. Plánuje, že vědecká pracoviště univerzity více propojí s firmami a průmyslem. Hampl věří, že to pomůže přinést více peněz do univerzitní pokladny a škola tak nebude závislá jen na dotacích státu. Z utržených peněz by se hradilo například zvýšení platů pro akademické pracovníky, které Hampl nyní považuje na podprůměrné. Nastupující rektor věří, že dobré výsledky ve vědě a výzkumu pomohou Univerzitu Karlovu lépe prezentovat v zahraničí. „Věhlasná vědecká práce je tím, co spoluutváří obraz univerzity jako uznávané instituce," prohlásil Hampl. Dalším cílem, který si Hampl zadal, je zlepšení spolupráce mezi jednotlivými fakultami. „Univerzita musí více fungovat jako celek," zdůvodňuje Hampl.

Nastupující rektor chce prosadit, aby vysokoškoláci mohli studovat i na více fakultách UK současně. Hampl hodlá také vysílat více studentů na stáže do zahraničí. V nejbližších dnech si Hampl chce vybrat své nejbližší kolegy a potom začít s prací.

Václav Hampl, narozen 1. července 1962
- vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK, obor obecná biologie;
- od roku 2002 působí jako profesor lékařské fyziologie na 2. lékařské fakultě UK;
- posledních pět let předsedal Akademickému senátu UK;
- v letech 1991 až 1996 působil v USA na University of Minnesota;
- věnuje se vědecké práci, působil ve vedení Centra experimentálního výzkumu chorob srdce a cév;
- od roku 2002 je členem městského zastupitelstva v obci Rudná;
- nikdy nebyl v žádné politické straně;
- manželka je psycholožka, mají tři děti.

Kolik je vlastně občanů ČR?

Na zajímavý problém upozornil koncem prosince český deník *Právo* – v údajích o počtu obyvatel České republiky existují rozpory, a to ne zrovna malé. Zatímco Český statistický úřad tvrdí, že zemi obývá 10 220 580 osob, české ministerstvo vnitra operuje s číslem větším o 240 000. Ani jedna z institucí přitom není schopna určit, zda právě její údaj by měl být brán za bernou minci. Obě si naopak uvědomují slabiny svých přístupů a někteří z jejich představitelů naznačují, že pravda může ležet tak někde uprostřed mezi oběma čísly. Zástupci samospráv naopak však mají jasno a řada starostů viní Český statistický úřad z četných chyb. Pochopitelně teoretické zdůvodnění rozporů je až tak moc nezajímá, jde jim především o peníze. Ministerstvo financí totiž při přerozdělování daní podle počtu lidí v jednotlivých lokalitách vychází z údajů Českého statistického úřadu. Rozdíly v evidenci počtu obyvatel tak mohou vést u některých samospráv až k miliónovým ztrátám. Brněnská radnice hovoří pak dokonce o stamiliónech. Některá města, aby si zajistila zařazení do vyšší kategorie, sahají až ke kuriózním krokům, kdy třeba všem lidem, kteří ve městě nahlásí trvalý pobyt, vyplácejí určitou částku, třeba tisíc korun. Uvedená investice se přitom samosprávám bohatě vyplatí. Města a obce však především vyvíjejí tlak, aby napříště nerozhodovala čísla statistiků, ale údaje z evidence obyvatel a vynutily si již zřízení meziresortní komise, která se má tímto problémem zabývat. Jedinou spolehlivou metodou ke zjištění počtu obyvatel státu ale

stejně zůstává sčítání lidu. To se však i vzhledem k vysokým nákladům již tradičně koná pouze jednou za deset let, přičemž to zatím poslední proběhlo v roce 2001. Na spolehlivější údaje o počtu obyvatel ČR si tak budeme muset ještě pár let počkat. *(MaFr)*

Paroubek: Já megalodon

Jiřímu Paroubkovi se přezdívá Buldozer. Mylně. S takovým neohrabaným, tupým kolosem nemá nic společného; jeho původ leží hluboko na dně praoceánu. Skutečnost se vyjevila poté, co si analytici opoziční ODS začali lámat hlavu nad tím, proč Paroubek nakázal 3. ledna vysílat na *Nově* film *Lovec žraloků*. Přezdívka Buldozer je vlastně pomluva. Kolikrát ho v zimě ani nenastartuješ, musíš mu pod motorem zapálit noviny, aby vůbec naskočil. Zuzana Paroubková jasně dosvědčuje: „Ani v největších mrazech nemusím ráno pod Jirkou topit."

Tohle už si ODS uvědomuje. Šéf strany Mirek Topolánek tedy nechal ustavit tajný tým, který pátral po Paroubkově původu. Experti ke svému zděšení objevili, že premiér je přímý potomek megalodona (plným názvem carcharodon megalodon), dávno vyhynulého druhu obrovského žraloka, nejdokonalejšího predátora, jakého kdy tato planeta nosila. Žádný buldozer, ale žralok s chrupavčitou kostrou, díky níž hbitě mění postoje. Žraloci patří do třídy paryb a jsou označováni za „živoucí fosilie", neboť při jejich vývoji nedošlo k výraznějším změnám.

A jsme doma: paryba – Paroubek, to je jasné. A že Jiří připomíná fosilii, u níž nedošlo ke změnám, toho si už všiml taky kdekdo. Závěr expertů: zatímco většina českých politiků pochází trapně z opice, Paroubek z megalodona.

Tajný tým ODS dokládá nové zjištění i vykopávkami. V lokalitách Ždánického lesa, Moravskoslezských Beskyd a Hostýnsko-vsetínské vrchoviny (takzvaných flyšových

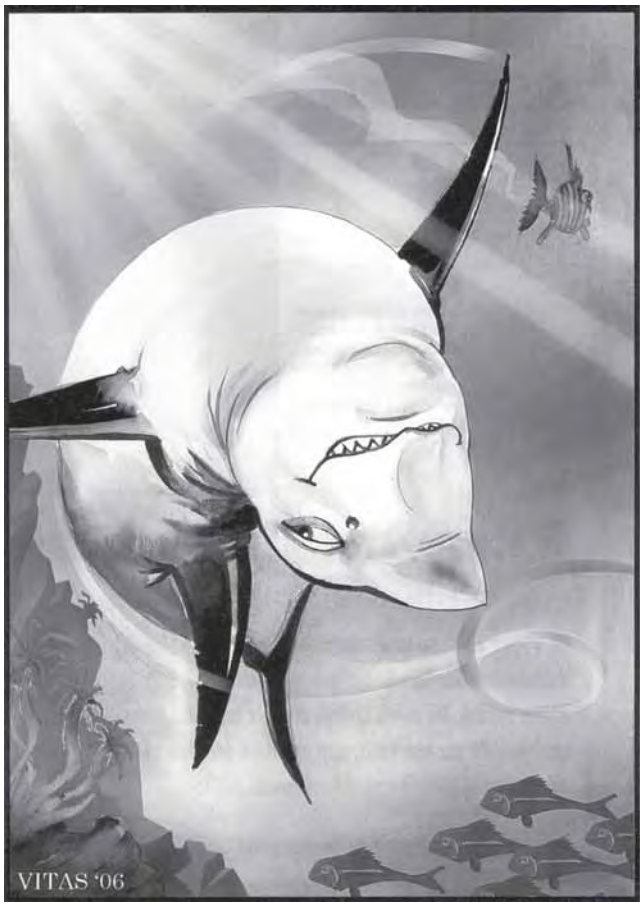

Karpat) byly objeveny fosilní zbytky dvacetimetrového megalodona. ODS však oficiálně objev tají. Topolánek prvního ledna v *České televizi* jen obtížně vysvětloval, proč si do *Otázek Václava Moravce* přinesl harpunu.

(Martin Fendrych, Týden)

LEDEN

Pranostiky

Připadne-li Nový rok na čtvrtek, předpovídá se mírná zima, větrné jaro, parné léto, krásný podzimek, mnoho ovoce a hojnost obilí.

Lednová zima i na peci je znát.

Boží křtění sníh a led na vodu změní.

Svatý Antonín poustevník přináší led, nebo jej bere.

Svatý Fabián, zimy pán, svatého Pavla obrácení – zimy odvracení.

Když v lednu hřímá, přijde ještě tuhá zima.

My lidé si zvykáme psát datum nového roku. Snad se i několikrát spleteme a napíšeme rok předcházející. Ale přírodě je to úplně jedno. Panuje království paní Zimy. Ta, aby nás odškodnila za skoro pravidelná období „tříkrálové" zimy s jara vánkem, nabízí nám svůj vrchol na 15. leden, a když jí to nevyjde, podstrkuje nám vedlejší střed na 22. a 23. ledna, v období tzv. „fabiánské" zimy.

Zkrátí-li se zimě následkem teplejšího proudění z Atlantiku zimní dech, nabídne nám v inverzní situaci v údolích Šumavy moře mlh a na vrcholcích zazáří v plném jasu šumavští velikáni ve stoji spatném s hlavičkou skloněnou k pokání pod tíhou mrazivě jiskřivého korálu jinovatky. V mrazivém tichu mezi tisíci jiskřivých svící obchází smrt. Má černou šálu jinovatky. Pokud nepraskne vrchol pod tíhou ledu, sjedou při první oblevě jedovaté korálky ke kořenům. Stromy umírají ve stoje. A za tu tragédii může člověk! *(mk)*

ÚNOR

Pranostiky

Sněhový únor – sílí úhor.

Kdyby měl únor tu moc jako leden, nechal by v trávě zmrznout tele.

Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodrží.

Na Hromnice vezmi kabanice.

Únorová zima začíná v lidovém podání „hromniční" zimou. Hromnice jako svátek zmizely v Čechách z občanského kalendáře od roku 1984. Snad někomu vadil jejich význam náboženský, snad i pověrečný. Na Hromnice se světívaly v kostele svíce „hromničky". Ty si pak lidé rozsvěceli při nebezpečných bouřkách a modlíce se u nich, věřili, že je ochrání před krupobitím i úderem blesku. Je zajímavé, že k Hromnicím se soustředilo nejvíce pranostik a lidových zvyků.

Od „hromniční“ zimy se žádá počasí s velkou oblačností a sněžením. Nežádoucí je naopak déšť. Z bílého února mají radost hospodáři, lyžaři i děti. Únor je také měsíc společenský. Přeje plesům i maškarnímu veselí. V některých letech po jeho začátku s ostrými mrazíky se po polovině svého panování umoudří, někdy dosype ještě trochu sněhu. V závěru měsíce však jeho druhý největší světec, svatý Matěj, dává tušit, že vláda paní Zimy bude co nevidět končit. Sluneční paprsky, pod jejichž dotekem změkl sníh, prozrazují při opalování blízkost jara. Ale pozor! Ten životadárný kotouč na nebeské klenbě se může stát, v tom kterém místě porušením ozónové vrstvy, i životu nebezpečným. A za to může člověk! *(mk)*

Na Hromnice – skřivánek přes hranice.
Je-li pěkné počasí na svatého Blažeje, zvedou se brambory.
Svatá Agáta bývá na sníh bohatá.
Svatá Dorota sněhem stromy ometá.
Svatá Apolena v mlhu často zahalena.
Krátký masopust – dlouhá zima.
Na svatého Matěje do závěje naleje.

OBYČEJE A POVĚRY ZE STARÉ ŠUMAVY

Nejrůznější kalendářní obřady a obyčeje, v nichž se mísily ozvěny předkřesťanských obřadů a církevních svátků, patřily neodmyslitelně k životu šumavského lidu. Pokud bychom se zaměřili na současné zimní období, tak bychom mohli začít Novým rokem. Ten se neslavil, a to proto, že pro lidi na venkově býval přelomem roku spíše Štědrý den (tj. doba zimního slunovratu). Církevní charakter si podržel i svátek Tří králů (6. ledna), kdy si lidé dávali v kostele světit křídu, vodu a sůl. Křídou pak psával hospodář nebo také hospodyně na všechny dveře usedlosti „K + M + B“ a příslušné datum. Dříve také chodíval domů kantor, neboť lidé neuměli psát a za napsání příslušných nápisů dostával výslužku. Svěcenou vodou se vykropovaly místnosti, aby stavení bylo uchráněno od zlého.

V pozdější době někdy po domech chodívali chlapci převlečení za tři krále a zpívali koledy. Tento svátek také předznamenával konec temných zimních podvečerů.

Za polovinu zimy byly považovány Hromnice (2. února), sami hospodáři říkávali: „Na Hromnice půl píce, na druhou stranu ještě více.“ V tento den se v kostelích světily svíčky, které se potom doma zapalovaly při bouřkách, neboť se věřilo, že uchrání stavení od blesku. Hromničky se zažehávaly také, když někdo umíral v adventní době.

Nesporně nejrozvernější zimní zábavou byl masopust, po němž následovalo dlouhé postní období, trvající až do velikonoc. Na mnoha usedlostech se před masopustem zabíjel dobře vykrmený vepř, hospodyně vybíraly z truhel uschované zásoby, neboť na stole musela být o masopustu všeho hojnost. Typickým pečivem bývaly na Šumavě podlouhlé plné šišky a nadívané kulaté koblihy. K jídlu se peklo maso, nakupoval se dostatek piva a kořalky. Církevní mravokárci již od středověku horlili proti masopustu „pro obžerství, chlast a smilstvo nesmírné, kteréž se provozuje“, nikdy se však tuto lidovou zábavu nepodařilo vymýtit. O její životnosti svědčí to, že se v některých šumavských obcích provozuje dosud.

Součástí masopustu byl také průvod maškar, chodíval o masopustním pondělí nebo úterý. Měl své typické postavy: medvěda s medvědářem, koně (klibnu), kolomazníka, Žida, roztodivné fantaskní figury a také „čuchnu“, který prolézal domy a vytahoval pečivo, šunku, jitrnice i vejce, které prý vyčuchal. Průvod masek obcházel jednotlivé usedlosti, kde maškary přednášely žertovné verše, v minulosti snad i hrály jednoduchá představení a za to dostávaly výslužku a bývaly i pohoštěny. Nakonec se všichni sešli v hospodě, kde průvod končil taneční zábavou a veselicí. O půlnoci v úterý zatroubil pastýř na roh a rychtář pokynem ruky utišil hudbu – začínal půst, během něhož se další zábavy pod přísným trestem nesměly konat. Někde ještě o půlnoci „pochovávali Bachusa“ (pálili hrachovinu z masky medvěda) či „líbali basu“.

Následující den o popeleční středě se lidé scházeli v kostele pro požehnání a pro „popelec“, z popelu udělaný křížek na čele. Tím začal církevní půst, během něhož bylo povinností – i když ne vždy dodržovanou – projevovat více zbožnosti a pokory.

(mk)

Pozdravy jako symboly doby

Slušný pozdrav je nejen výrazem slušné výchovy, ale i odrazem doby. Mění se ovšem stejně často jako názvy ulic. Podle dobových zvyklostí, podle právě vládnoucího režimu, podle mentality obyvatel té které země. Vezměte si takovou Vídeň. Tam když vás jako neznámého zákazníka neosloví vrchní a číšníci dnes jako kdysi titulem pane rado či pane doktore, pak vás chtějí urazit. A když jim stokrát vysvětlíte, že nejste ani doktor ani rada, berou to na vědomí slovy „ano, pane doktore“ nebo „k službám, pane rado“.

I vstoupivší ženy pozdraví staromilným „rukulíbám, milostivá paní“ nebo podle titulu manžela „ručičku líbám, paní vrchní radová“ či „paní architektová“, i když takto oslovené dámy většinou nerozeznají gotiku od postmoderního stavebního slohu. Jednoduše zdědily titul po manželovi. Za císaře pána jim kavárenští zaměstnanci ty ručičky skutečně líbali, což už dnes v rámci modernizace většinou nečiní.

Jiná doba, jiné mravy. Následovalo zevšeobecnění pozdravů slovy Má úcta jasnosti, kteréžto slovo bylo později zdemokratizováno titulem vašnosti, až se posléze vynechalo úplně a dnes se říká, chce-li být zdravitel velice uctivý, jednoduše maucta. Přičemž už to slovo ztratilo vnitřní obsah, neboť o skutečném úctydání není většinou ani vidu ani slechu. V nastalé době různých totalitních režimů se vymazalo i rovnostářství sokolského Nazdar a nahradilo se různými duševními zkomoleninami. Například pozdravem Heil Hitler. Byl jsem vždycky zvědav, zda německý vůdce odpovídá takto ho zdravícím podvůdcům slovy Heil Göring, Heil Goebbels a podobně, nebo zda jen podporuje jejich vyslovená přání potvrzením slovy Heil mir! Nebo ještě logičtějším Heil mich!

Na Slovensku se v té době zdravili lidé slovy Na stráž, aniž by si vzájemně poradili, co mají strážit. To pozdější pozdrav v Čechách Čest práci sice nepotřeboval bližšího vysvětlení, jenže jej užívali i ti největší nemakačenkové, takže pozbyl svého významu.

Náš podnikový kádrovák měl na dveřích své kanceláře nápis „Jsme všichni odboráři, a proto se zdravíme Čest práci!" Jako bezpartijní, i když odborář, jsem se neodvážil vstoupit do tohoto slovního hájemství a když mě soudruh jednou po mém použití pozdravu Dobré jitro pokáral za mou neuvědomělost, začal jsem ho zdravit hornickým Zdař bůh. Byli to konečně představitelé nejuznávanější kategorie dělnické třídy a kdo byl víc?, jak se tehdy ptalo náborové heslo tohoto nejuvědomělejšího povolání.

Ani soudruh kádrový se neopovážil proti němu něco namítnout, ale já začal přemítat, jak se dostalo do tohoto dělnického pozdravu jméno boží. Ani jemu, bezvěrci – kádrovému, ten pánbíček v tom pozdravu nevadil, či ho alespoň nebral na vědomí. Konečně v češtině figuroval stvořitel světa v mnoha pozdravech a v mnoha formách, dokonce i jen zdrobnělinou „pánbíček" jako přání božské pomoci při kýchnutí spoluobčana.

I my jako kluci jsme si ho přisvojili v našem kdysi nejpoužívanějším pozdravu „Tě bůh". Později jsme ho ovšem vyměnili za neznabožské, abstraktní Tě pic, ještě později za Tě péro a pak jsme si podle rozmaru a nálady nahradili pic a péro různými součástmi lidského těla – rukou, nohou, sedacím zařízením a tak podobně.

Jako námořnická velmoc, opírající se o slavnou vltavskou flotilu, ujal se po vlastech českých později námořnický pozdrav Ahoj, který se udržel mezi kluky, ale i mezi odrostlejšími dědky a babkami do dnešních dnů. Konečně máme i ministerstvo financí a nikdo to nepovažuje za drzost, i když z nás málokdo nějaké finance vlastní.

Cizinci se při zaslechnutí tohoto pozdravu často ptají, jak jsme se k tomu námořnickému pozdravu jako vnitrozemci dostali. Neuměl jsem nikdy odpovědět, ačkoliv jej používám do svého dnešního kmetského věku. Snad se zrodil při spuštění na vodu naší kdysi největší lodě Primátora Dittricha... Ovšem člověk musí vědět, vůči komu si může dovolit jej použít. Svého profesora na gymplu bych si tak byl nedovolil oslovit, i když je to pozdrav neutrální, neurážlivý, populární. Ale k samoobsluze jen mezi dobrými přáteli. Tam, kde bychom byli jako kluci neváhali dodat slova vole vole.

A tak se pomalu dostáváme ke konci výpočtu dějepisu historického vývoje pozdravů. V dnešním racionálním světě používá mládež mezinárodního, krátkého a libě znějícího italského slova Ciao (čti čao!), při jehož vyslovení vidíme před sebou opálené, štíhlé Italky a sytě modré mare azura, oplachující středozemní břehy našeho kontinentu. A pro koho obsahuje pozdrav ciao stále ještě příliš mnoho písmenek, ten si může posloužit ještě kratším populárním pozdravem americké mládeže Hi! (čti haj!).

Jak se zdravili lidoopové a jejich následníci, nevím. Vlastně o starých Římanech jsme se učili, že zdravili své císaře slovy Ave, morituri te salutant! Ale já jsem chtěl vylíčit vývoj pozdravů jen od starorakouského, monarchistického Rukulíbám, paní vrchní radová či K vašim službám pane tajný poštovní rado, až k dnešnímu poněkud kratšímu a demokratičtějšímu Ahoj! v Česku, nebo Servus! v Rakousku. Tomu druhému oslovený odvětil „a já koně a jedem!"

Pane bože, jak se ten náš svět rychle vyvíjí a mění!

Jindřich Lion

Chrudimské vodovody a kanalizace pro rakouskou Energii AG

Rakouská společnost Energie AG získá prostřednictvím jí ovládané firmy Vodovody a kanalizace (VAK) Jižní Čechy kontrolu nad fungováním vodovodní sítě ve východočeském chrudimském regionu. Jako klíčové se ukázalo rozhodnutí Hlinska na konci prosince, díky kterému získala města podporující vstup Rakušanů většinu. Hlinsko by za svůj postoj mělo získat nejen deset až dvanáct miliónů korun na dividendách, ale VAK Jižní Čechy mu přislíbil i opravu kanalizace v části města. Důležitou roli při volbě zastupitelů jistě hrála i garance vývoje cen vodného a stočného pro domácnosti v příslušné oblasti. Pokud se provozovatelé nedohodnou s představiteli samosprávy jinak, měly by růst pouze o inflaci. Vodovody a kanalizace Jižní Čechy v současnosti zásobují Českobudějovicko, Táborsko, Jindřichohradecko a Prácheňsko, do koncernu Energie AG však patří i Vodovody a kanalizace Beroun dodávající vodu obyvatelům Berounska a bývalého okresu Praha – Západ. Prostřednictvím společnosti Městské tepelné hospodářství Kolín ovládá Energie AG i dodávku pro středočeský Kolín, město, které se dynamicky rozvíjí díky nově vybudované automobilce TPCA. Energie AG ze tří čtvrtin patří zemi Horní Rakousy, menší podíly v ní vlastní i EVN, Wiener Stadtwerke Holding AG a Linz AG. *(MaFr)*

Rakouská firma mezi nejdynamičtějšími v České republice

Společnost Cofia Intercredit Czechia loni v prosinci představila žebříček nejdynamičtějších firem v České republice Štiky českého byznysu 2005. Sestavuje ho podle údajů za poslední tři roky, které vypovídají o nárůstu obratu, poměru čistého zisku k vlastnímu kapitálu a k celkovým aktivům, platební schopnosti a míře zadluženosti. Její nejvyšší příčku obsadila letos firma B. Braun Medical, která provozuje v České republice devět klinik zaměřených na onemocnění ledvin a zároveň obchoduje se zdravotnickým materiálem, jako například s endoprotézami nebo injekčními stříkačkami. Tato firma s pouhými padesáti zaměstnanci za rok 2004 vykázala tržby v rozsahu 1,4 miliardy korun a její čistý zisk dosáhl 201,5 miliónu korun (asi 6,7 miliónu €). Hned za ní se však v žebříčku objevila česko-rakouská strojírenská firma Mars, dceřiná společnost rakouské Mars Greiftechnik GmbH, která při tržbách 160 miliónů Kč vyprodukovala zisk 20 miliónů, následovaná českou pobočkou německé firmy Scheu+Wirth, podnikající ve stavebnictví. Protože základní parametr pro umístění firmy v pořadí představuje její růst a celkový stav jejího hospodaření, přední místa patřily spíše menším podnikům. Jediným gigantem, který se dokázal ve společnosti menších štiček prosadit, představuje tabákový koncern Philip Mor-

ris, který při tržbách přes 13 miliard vykázal přes 3,7 miliardy korun zisku. Výborné postavení česko-rakouského podniku, sídlícího v Českých Velenicích a specializovaného na výrobu stavebních a důlních strojů ukazuje, že spojení rakouského kapitálu a českého umu může přinést ovoce v podobě až nečekaně vysokých zisků. *(MaFr)*

Evropský technologický institut do Brna?

Velkou pozornost budí v českých médiích poněkud kontroverzní snaha vybudovat v Brně ve spolupráci s proslulou americkou Mayo Clinic prestižní centrum kardiovaskulárního výzkumu, nejedná se však o jediný ambiciózní vědecký projekt spojený s moravskou metropolí. Masarykova univerzita a brněnské Vysoké učení technické usilují také o to, aby se právě Brno stalo sídlem Evropského technologického institutu. V něm by se koncentrovali zejména odborníci na technické obory, biotechnologie a biomedicínu, kteří by se kromě samotného bádání aktivně zapojovaly i do praktické aplikace zjištěných poznatků. Brno se přitom snaží své požadavky podpořit i poukázáním na skutečnost, že má výhodnou polohu v blízkosti dalších států, které by se mohly na budování centra podílet, mezi něž patří i Rakousko. O osudu projektu se bude rozhodovat na jaře, kdy o celé záležitosti bude jednat evropská komise. V úvahu ovšem přichází i varianta, že komisaři nakonec podpoří jakousi decentralizovanou variantu celého institutu – centrum by tak pouze koordinovalo síť zařízení rozmístěných po celé unii. Tím by se samozřejmě vyřešila řada složitých problémů spojených s budováním jednoho ústředního pracoviště, na druhé straně by však podobné rozmělnění projektu mohlo snížit jeho účinnost. Vzhledem k současným vztahům v rámci Evropské unie však bude možná snaha o nějaké konsensuální řešení silnější než snaha o nalezení čistě racionálně nejlepšího řešení.

(MaFr)

Léky z Čech do Rakouska?

Až 550 miliónů Kč (18,3 miliónu €) chce ve středočeském městě Slaný investovat německá farmaceutická firma Dermapharm do závodu na výrobu léků, jehož dokončení plánuje již na rok 2007. Společnost, která vznikla v Bavorsku na počátku devadesátých let, vyrábí hlavně dermatologické a terapeutické produkty, nyní zaměstnává kolem 400 osob, především ve svých dvou výrobních závodech v bývalé NDR. Své pobočky otevřela i ve Švýcarsku a Rakousku, kde se jejím sídlem stala Vídeň. Nyní se poohlíží po levnější pracovní síle pro svoji výrobu, než jakou představují bývalí východní Němci, a vedle České republiky chce své aktivity rozvíjet i na Slovensku a v Polsku. Ve slánském závodě by mělo najít místo v první fázi asi 100 lidí, později by se však jejich počet měl zvýšit zhruba na dvojnásobek. I když nezaměstnanost na Slánsku, podobně jako na blízkém Kladensku, v posledním období poklesla, nový podnik by přinesl další významné ulehčení. Představitelé úřadu práce však dosud neví, jaké typy zaměstnanců bude německá firma potřebovat a zda oba regiony budou moci příslušnou pracovní sílu nabídnout – farmaceutický průmysl totiž zde představuje naprostou novinku.

(MaFr)

Wal-Mart do Čech i Rakouska?

V německém i českém tisku se objevily informace, že největší obchodní řetězec světa, americký Wal-Mart, zvažuje možnost expanze do střední Evropy prostřednictvím koupě sítě obchodů Norma. Diskontní obchody Norma, které fungují především v Německu, ale také ve Francii, Rakousku nebo České republice, vlastní německá rodinná firma, jejíž zástupci podobné zprávy prozatím dementovali a zdůraznili, že trvají na další nezávislosti svých podniků. Připravovanou transakci nepotvrdili ani představitelé Wal-Martu. Nicméně o možném razantnějším vstupu amerického giganta na středoevropský trh se hovoří už dávno. V Německu sice podniká Wal-Mart již osm let, ale prozatím se mu zde příliš nedaří a vykazuje dlouhodobé ztráty. Američané ale již vícekrát dali najevo, že tento region nehodlají opustit a plánují zde další rozvoj svých aktivit. Přitom však zdůrazňují, že nehodlají stavět na zelené louce, a proto počítají s převzetím nějakého již existujícího řetězce. Z tohoto hlediska by se Norma jevila jako ideální řešení. V samotné České republice vlastní třicet prodejen a vykázala za rok 2004 tržby ve výši 1,3 miliardy korun. Jeho koupí by si tak vytvořil Wal-Mart velmi vhodné nástupiště pro vytvoření základny schopné konkurovat například společnosti Tesco, která se v poslední době snaží pronikat i do oblasti diskontů. V hypermarketech přitom Wal-Martu podle některých odborníků již ve střední Evropě dávno ujel vlak a jeho šance spočívají právě pouze v diskontní sféře. Zákazníci v České republice i v Rakousku by jistě příchod nového silného hráče jedině ocenili, protože by s sebou přinášel šanci na příznivé úpravy cen výrobků, přinejmenším do doby, než se mu podaří na hlavu porazit své konkurenty a vytěsnit je z trhu. Jako složitější problém se jeví otázka, zda americký řetězec nebude mít určité problémy s přizpůsobením se evropským pravidlům ochrany spotřebitele, to však už by záleželo na kvalitě legislativy a ochotě příslušných orgánů vynucovat si její dodržování. *(MaFr)*

Jogurty Olma brzo i v Rakousku

Stále více českých výrobků se dokáže prosazovat na pulty v Rakousku a dalších zemí tzv. „staré patnáctky" v Evropské unii. Platí to i pro české potravinářské produkty, i když ty s výjimkou piva představují v regálech rakouských či německých obchodů zatím stále spíše vzácnost. Rozšířit počet českých potravinářských producentů dodávajících své výrobky i rakouským spotřebitelům se chce v nejbližší době zařadit i mlékárenská společnost Olma, sídlící, jak ostatně naznačuje již její název, v Olomouci. Její mléčné pochoutky znají v současnosti nejen čeští zákazníci, ale pronikla před nějakou dobou i na Slovensko, do Polska či do Maďarska. Některé speciální výrobky vyváží i do Asie a Afriky. Nedávno se jí podařil i průlom na přesycený německý trh prostřednictvím jednoho z obchodních řetězců v německo-českém příhraničí. Ve zdejších náročných podmínkách zaujalo například olomoucké bio mléko, pudink se šlehačkou nebo smetanový jogurt Pierot. Vynikající kvalitou prosluly bio jogurty produkované Olmou. Posílena tímto úspěchem se chystá česká mlékárenská společnost oslovit i zákazníky v dalších zemích s vyspělým potravinářským obchodem, mezi něž patří i Rakousko. Podobně jako

u Německa, i zde hodlá olomoucká firma postupovat velmi opatrně a nelze asi očekávat, že by v nejbližších týdnech či měsících rakouské rodiny zaplavila bombastická reklama přesvědčující, že kdo nejí jogurt z Olmy, není cool či in. Nedojde asi ani k nějakému zaplavení trhu moravskou mléčnou vlnou. Výrobky české firmy však díky své dobré kvalitně mohou představovat zajímavé doplnění a obohacení sortimentu. *(MaFr)*

Osm miliard pryč, kdo byl vinen?

Mezi nejproslulejší tunely v české ekonomice devadesátých let patří transakce, na základě které vytáhla rakouská společnost B. C. L. Trading podnikatele Baraka Alona z české Komerční banky zhruba osm miliard korun. Představenstvo Komerční banky schvalovalo od roku 1996 financování Alonových obchodů prostřednictvím tzv. akreditivů. Ty umožňovaly, aby za půjčky podnikatel ručil z jedné čtvrtiny složenými penězi na účtu a ze zbytku zbožím ve skladech. Později se však ukázalo, že obchody B. C. L. Trading existovaly pouze na papíře a banka přišla o obrovské sumy, protože se ukázalo, že ve skutečnosti nemá ani zboží ani peníze údajně blokované na účtu. Následovaly vleklé spory, které mají určit podíl viny jednotlivých aktérů podivných transakcí. Soudní jednání probíhají v České republice i v Rakousku. Již více než před dvěma lety vyhrála Komerční banka spor u rakouského obchodního soudu s B. C. L. Trading o náhradu části způsobené škody ve výši 216 miliónů korun. Alonova společnost však příslušnou částku nezaplatila a příslušné rakouské úřady Alonovu společnost poslaly na návrh Komerční banky do konkursu. Do Rakouska bylo předáno i stíhání samotného Alona, který byl mezitím zatčen v Maďarsku, kde se měl podílet na krachu místní Postabanky. V případě Alonova podílu na tunelu do Komerční banky však zatím rozsudek nepadl. V České republice se před soud dostalo naopak bývalé představenstvo Komerční banky i část tehdejšího nižšího managementu této finanční instituce. V prvním případě obvodní soud pro Prahu 1 počátkem prosince rozhodl, že tehdejší vrcholní představitelé banky v kauze firmy Baraka Alona nechtěli vědomě instituci, kterou řídili, poškodit a osvobodil je. Vzhledem k tomu, že ve svém rozsudku soud určitým způsobem kritizuje postup policie při vyšetřování případu, nelze vyloučit, že někteří z obžalovaných bankéřů budou od státu požadovat i odškodnění, například náhradu za ušlý zisk. Osvobozením vrcholových manažerů se paradoxně poněkud zkomplikovala situace jejich bývalých podřízených, v jejichž případu soud zatím nerozhodl. Ti navíc musí čelit i obviněním v souvislosti s kauzou bývalého šéfa Českomoravského fotbalového svazu, podnikatele Františka Chvalovského, který má na svědomí další miliardy vylákané z Komerční banky. I u nich však se bude asi obtížně prokazovat subjektivní míra zavinění. *(MaFr)*

Rakouský vlastník přinesl rozvoj výroby

Společnosti Carborundum Electrite v Benátkách nad Jizerou na Mladoboleslavsku se daří. Díky novému vlastníku, rakouské společnosti Tyrolit, která podnik získala koncem roku 2004, výrazně stoupla výroba brusiva v Carborundu a firma si stanovila ambiciózní plán do tří let zpětinásobit obrat a zvýšit počet zaměstnanců o sto lidí na celkem čtyři sta. Tyrolit se pustil do rozsáhlých investic, především do nového strojního vybavení a do rekonstrukce výrobních hal. Rakouská firma hodlá vynaložit celkem 400 miliónů korun, počítá však s poměrně rychlou návratností – již letos by se měl loňský obrat Carborunda 330 miliónů více než zdvojnásobit na 720 miliónů korun a pro rok 2009 se počítá s jeho výší kolem 1,5 miliardy korun. Tyrolit ovšem ví, že se neangažuje v nějaké tuctové firmě – právě Carborundum Electrite je nestarším evropským výrobcem brusných nástrojů z umělého korundu a firma produkuje velmi široký sortiment kvalitního sortimentu brusiva. Díky spojení se silnou rakouskou společností se českému výrobci může vrátit dřívější sláva v plném lesku. *(MaFr)*

Střední a východní Evropu v UniCredit Group bude vést Rakušan Hampel

Koncem minulého roku bylo rozhodnuto o vedení nově vzniklé bankovní sítě UniCredit Group ve střední a východní Evropě, do které patří například Bank Austria Creditanstalt nebo české finanční instituce HVB Bank Czech Republic a Živnostenská banka. Pozici šéfa získal dosavadní předseda představenstva Bank Austria Creditanstalt Erich Hampel, který má za sebou i kariéru v rakouské pobočce Citibank a v Postsparkasse. Vedení UniCredit Group ve střední a východní Evropě pro něj jistě představuje novou velkou výzvu – za zmínku stojí, že například v České republice bude UniCredit po plánovaném spojení obou českých součástí, tedy HVB Bank Czech Republic a Živnobanky, ovládat čtvrtou největší instituci na českém bankovním trhu. Celý region navíc poté, co se podařilo vyřešit problémy spojené s náklady na transformaci ekonomik států dříve patřících do sovětského bloku, prodělává značně dynamický rozvoj, který se pochopitelně snaží využít i banky. Snad tedy Ernst Hampel svou úlohu zvládne ke spokojenosti vlastníků UniCredit Group, ale i klientů bank v této skupině sdružených. *(MaFr)*

V Ostravě vyroste nová továrna za půl miliardy

Automobilový průmysl prožívá v České republice opravdový boom, který se pochopitelně ještě zvýší, pokud země získá plánovanou obrovskou investici Hyundai na postavení automobilky. Nejedná se však pouze o samotnou výrobu automobilů – v republice vznikají četné specializované továrny, které vyrábějí nejrůznější komponenty pro motorová vozidla. Jeden takový závod hodlá v ostravském průmyslovém parku Hrabová vybudovat i americká společnost CTS Corporation, produkující elektronické součástky a senzory pro automobily. Až dosud CTS Corporation zásobovala své evropské zákazníky z továrny ve Velké Británii, nový závod v České republice by však měl umožnit významné zvýšení kapacity výroby. Na výstavbu továrny hodlá CTS Corporation vynaložit kolem půl miliardy korun (asi 16,7 miliónu €) a práci v ní najde zhruba za tři roky kolem 160 zaměstnanců. Ti se rozhodně nemusí bát, že by zůstali v Hrabové nějak osamělí. CTS Corporation není totiž zdaleka jedinou firmou, která chce v této severomoravské zóně podnikat. Dokonce může americká firma počítat se svými krajany – svoji investici v Hrabové

již totiž oznámila firma Briggs & Stratton, která zde hodlá na jaře začít s budováním montážního závodu na malé spalovací motory a finální výrobky drobné zahradní techniky, v níž má do roku 2012 vzniknout celkem 300 pracovních míst. Dalším sousedem CTS Corporation se stane i zákaznické centrum GE Money Multiservis, které chce už do roku 2008 zaměstnat kolem 500 osob, především vysokoškoláků a středoškoláků. Ale opravdovým průkopníkem v Hrabové je dceřiná společnost tchajwanské firmy Asus, která svou halu na výrobu a opravy výpočetní techniky dostavěla v zóně již minulý rok. Asus by přitom měl patřit mezi největší zdejší zaměstnavatele, protože počítá s přijetím zhruba 800 zájemců o práci. Rychlé zaplnění průmyslové zóny Hrabová jasně ukazuje, že zájem zahraničních investorů o Českou republiku neklesá, zvláště když se jim zde nabízí dobře připravená zóna v oblasti, kde není větší problém s nalezením vhodné pracovní síly. Atraktivita severomoravské průmyslové oblasti samozřejmě ještě výrazně stoupne, pokud se uskuteční již zmiňovaná obří investice jihokorejské automobilky Hyundai v moravskoslezském kraji. Připomeňme, že největším favoritem je zóna v Nošovicích, kde se krajskému úřadu podařilo na poslední chvíli dohodnout se se všemi vlastníky pozemků o jejich odprodeji. Do úvahy přicházela ještě další lokalita nedaleko Ostravy – Mošnov, kde by určitou výhodu představovala bezprostřední blízkost mezinárodního letiště. Do úvahy ovšem přicházela i jedna lokalita na střední Moravě, ve Zlínském kraji – Holešov. Podle posledních jednání zástupců Moravskoslezského kraje a agentury CzechInvest v Jižní Koreji se však zdá, že automobilka jednoznačně preferuje Nošovice. V době uzávěrky časopisu konečné rozhodnutí Asiatů nebylo známo, v době, kdy budete časopis číst, už by však mělo být jasno, protože podle představitelů státní agentury CzechInvest, která spolu s vedením Moravskoslezského kraje zastupuje při jednání český stát, výsledek Hyundai oznámí již do konce ledna. Právě jejich výše může totiž za určitých okolností představovat kámen úrazu. Česká republika již jednou byla favoritem na výstavbu automobilového závodu KIA, její vyjednavači však nedokázaly naplnit představy Jihokorejců v oblasti pobídek a společnost dala proto přednost Slovensku. Ruce české strany však i v současnosti svazuje zákon, který nejvyšší možný rozsah pobídek poměrně jasně specifikuje. Přesto se zdá, že na rozdíl od předchozího jednání by mohlo vše vyjít. Česká republika by tak dále posílila svoji pozici automobilové velmoci, kterou si již dnes udržuje především díky Škodě Auto a nové kolínské továrně TPCA. *(MaFr)*

Rakouské transportéry do ČR

Ještě v roce 1987 tehdejší Československo vyvezlo zbraně a zbrojní materiál v přepočtu za více než 600 miliónů € a o dva roky později, přes zřetelný pokles v obchodě s touto komoditou, si udržovalo pozici sedmého největšího exportéra zbraní na světě. Politické změny však s sebou přinesly dlouhá léta dalšího poklesu s malými výkyvy, v roce 2001 dosáhl český vývoz zbraní a zbraňových systémů hodnoty pouze 60 miliónů €, tedy necelé desetiny úrovně z roku 1987. Od té doby však začaly české zbrojařské firmy znovu alespoň částečně dobývat ztracené trhy a v roce 2004 objem jejich vývozu poskočil na 90 miliónů €. Jak přitom upozorňují analytici, zatímco dříve prakticky veškerá česká vyvážená produkce končila ve státech Asie a Afriky, dnes se některé výrobky českých zbrojařů dokážou uplatnit i na náročných evropských trzích – do států EU putovala plná třetina českého exportu v této oblasti. I díky dlouhým létům společného státu představují velmi významného zákazníka pro české zbraně a komponenty zbraní Slováci. Na dlouhých tradicích jsou založeny i vztahy k vůbec největšímu partneru českého zbrojařského průmyslu – Indii. Obří asijský stát mimochodem již dlouhou dobu kupuje u Tatry Kopřivnice pro svoji armádu speciální nákladní auta. Do Rakouska žádná významnější dodávka českých zbraní v posledních letech neodešla. Naopak není vyloučeno, že se Rakousko stane významným dodavatelem pro českou armádu. Rakouská společnost Steyr-Puch, kterou ovšem vlastní americká firma General Dynamics, se totiž účastní veřejné soutěže na vůbec největší zakázku samostatné české armády – na dodávku 234 obrněných transportérů do České republiky a nabízí vozidla Pandur II 8 × 8. Přitom však představitelé rakouské firmy naznačily, že by se konečná montáž transportérů prováděla až na českém území a řada komponentů by pocházela od českých výrobců. Celý kontrakt v hodnotě plných 25 miliard korun ovšem může skončit i ostudou a skandálem. Podle tisku totiž právě Steyr, považovaný za favorita soutěže, zvažuje odstoupení, protože nesouhlasí se způsobem, jakým české ministerstvo obrany změnilo dodatečné zadání soutěže. Spory se točí především kolem ceny – původní nabídky obou hlavních rivalů, tedy Steyru a finské společnosti Patria, totiž přesáhly maximální hranici stanovenou ministerstvem obrany, tedy 25,3 miliardy korun. Snad ale nakonec dojde k dohodě, která stvrdí pozoruhodnou změnu v oblasti zbrojního průmyslu. Zatímco v první světové válce nejkvalitnější část výzbroje rakouské armády pocházela z českých Škodových závodů, dnes se budou vojenská vozidla naopak dodávat do České republiky z Rakouska. Tomuto vývoji nasvědčují i články v českém tisku, podle nichž příslušná komise doporučila vybrat právě nabídku společnosti Steyr-Puch, mj. i s ohledem na problémy konkurenčních Patrií v sousedním Polsku. *(MaFr)*

Česká konkurenceschopnost se zlepšila, za Rakouskou však stále pokulhává

Mezinárodní institut pro manažerský rozvoj koncem prosince uveřejnil žebříček zemí podle konkurenceschopnosti jejich ekonomik. Tu hodnotil především z hlediska výkonnosti ekonomiky dané hodnocením zahraničního obchodu země, nezaměstnanosti, cenové hladiny a množství zahraničních investic. K dalším parametrům patřila i infrastruktura země v širokém slova smyslu, tedy včetně kvality vzdělání, zdravotnictví nebo vědy a výzkumu, dále efektivita obchodu, do které zahrnuli hodnotitelé nejen produktivitu práce, ale i kvalitu legislativního prostředí a výkonnost domácí vlády, v níž se projevuje například míra inflace, rozsah schodku veřejných financí nebo úroveň demokracie v zemi. Jedná se tedy o velmi komplexní hodnocení zahrnující řadu nejrůznějších faktorů, a proto tím více potěší, že se České republice podařilo posunout se o několik příček výše na obstojné 30. místo. Znamená to po Estonsku nejlepší výsledek státu z bývalého sovětského bloku.

Slušné 34. místo patří Slovensku, Polsko skončilo až 46. Je jistě skvělé, že Česká republika dokázala překonat například Španělsko, Řecko či Itálii, na druhé straně však za Rakouskem ještě dost pokulhává, konkrétně o plných 14 míst. A Rakousko se naopak z podobné dálky dívá na ty úplně nejlepší – USA, Hongkong nebo Singapur. Z evropských států se do první desítky dokázaly prosadit vedle evropsko-amerického Islandu také Finsko, Dánsko, Švýcarsko a Lucembursko. Naopak Německo patří z rakouského hlediska do pole poražených, protože obsadilo až 20. příčku a Francie dopadla ještě hůř – probojovala se jen 29. místo, tedy těsně před Českou republiku. Samozřejmě i tento žebříček konkurenceschopnosti nelze brát jako zcela přesné a nezpochybnitelné měřítko, nicméně do určité míry jistě o ekonomické realitě vypovídá. A částí této reality je i skutečnost, že Česká republika v posledních letech prodělala velký posun k lepšímu, nicméně pár důležitých kroků k těm nejlepším v Evropě jí ještě schází. A leccos k vylepšení zůstává i v Rakousku. *(MaFr)*

Vítkovice vykázaly strmý růst zisků

Podobně jako řadě dalších velkých českých průmyslových podniků se v prvních třech čtvrtletích loňského roku vedlo skvěle i hutní společnosti Steel Vítkovice. Vykázala zisk ve výši 2,19 miliardy Kč (73 miliónů €), což znamená oproti roku 2004 nárůst o plných 1,39 miliardy. Za celý rok pak společnost očekává zisk kolem 2,5 miliard. Její tržby se v období mezi lednem a zářím 2005 zvedly ve srovnání se stejným obdobím v předcházejícím roce o 22,4 % a téměř o 100 % vzrostla i přidaná hodnota výrobků. Přitom v podniku pracovalo pouze 1 603 zaměstnanců, tedy o 46 lidí méně než v roce 2004. Až do loňského listopadu Vítkovice Steel vlastnila z 99 % státní firma Osinek, od které však akcie odkoupila celkem za 7,05 miliardy korun ruská společnost Evraz Holding, která se zavázala mimo jiné i k investicím do Vítkovic ve výši 2,5 miliardy korun a k podpoře regionu v rozsahu dalších zhruba 800 miliónů korun. Příliv ruských peněz do regionu by tak mělo pocítit například zdejší učňovské školství a další vzdělávací instituce, zdravotnictví i místní sport. Pokud se společnosti Vítkovice Steel podaří nastoupený trend udržet, ruští podnikatelé rozhodně nebudou své investice litovat. *(MaFr)*

Reálná mzda by v ČR měla stoupnout i letos, důchody ale stále nízké

Podle většiny ekonomů čeká české domácnosti letos poměrně ekonomicky příznivý rok. Vládní koalice se vzhledem k volbám nebude zrovna hnát do nějakých nepopulárních kroků a naopak se bude snažit naklonit si voliče různými opatřeními v jejich prospěch. Již od ledna například většina ekonomicky aktivních obyvatel pocítí schválené úlevy na daních, nahoru o necelých 5 % šly i důchody. Celkově by se měla zvýšit i reálná mzda – zatímco ceny by měly stoupnout zhruba o 3 %, nominální mzdy podle předpokladů zhruba o 5-6 %, odbory dokonce požadují až sedmiprocentní vzestup. O 5 % například narostou mzdy všem zaměstnancům rozpočtových a příspěvkových organizací, tedy většině veřejného sektoru. Průměrná mzda by tak na konci roku mohla přesáhnout hranici 20 000 korun (asi 670 €). Lze však očekávat, že se budou více rozevírat příjmové nůžky mezi jednotlivými výdělky – ještě lépe se bude dařit zaměstnancům v dynamicky se rozvíjejících a již dnes dobře finančně zabezpečených odvětvích jako jsou telekomunikace nebo bankovnictví, například v textilním průmyslu naopak nelze nějaké výrazné nadlepšení očekávat ani letos. Problém představuje i výše důchodů – i po lednovém růstu dosahuje průměrný důchod pouze 8 128 korun (asi 271 €). Vzhledem k tomu, že nahoru půjdou zejména ceny energií, lze očekávat, že i nadále se budou mnozí důchodci, včetně těch, kteří v době svého produktivního věku patřily ke střední třídě, potýkat s vážnými finančními problémy. Přitom ani výhled do budoucnosti pro ně nevypadá nijak růžově – hned od ledna následujícího roku má totiž výrazně vzrůst regulované nájemné, které v současnosti využívají především důchodci. Jeho vzestup pak má pokračovat další dva roky, což mnohé důchodce pravděpodobně přivede do velmi komplikované situace. Na rozdíl od mladých rodin s dětmi nemá tato skupina ani mnoho zastánců v parlamentu a v politických stranách. Ani média se k nim podle názoru sociologů nechovají příliš laskavě. Politické strany dobře odpozorovaly, že staří lidé se buď přidržují již dříve navyklých schémat hodnocení politických stran (tedy volí strany, které volili nebo podporovali již od mládí), nebo se celkem snadno nechají zatlačit do pasivní defenzívy a k volebním urnám vůbec nepřijdou. Navíc řada seniorů hodně podléhá názorům svých potomků. Funguje zde často i malé sebevědomí starších lidí, pečlivě živené obrazy v televizi, tisku a v dalších médiích, kde mladý rovná se skvělý, schopný, úspěšný. Staří lidé jsou pak portrétováni většinou jako balvan bránící ekonomicky aktivní části populace v rozletu. Ale to samozřejmě není pouze v České republice – podobné předsudky již dávno našly své místo třeba i v Rakousku. Jistě – od seniorů nehrozí násilné vzpoury a revoluce, ale nestálo by za to, kdyby se každý zahleděl občas do budoucnosti? Možná by zde platila parafráze biblického výroku – co sám bys nechtěl prožít, nedávej zakusit jinému. A kdo by chtěl zažít živoření, kdy jen za bydlení musíte dát i více než 60 % veškerého svého příjmu a ještě se na vás společnost kouká skrz prsty? *(MaFr)*

Václav Klaus

Die heutige Denkpause in der EU und das langfristige Funktionieren der gemeinsamen europäischen Währung (Současná přestávka na přemýšlení v EU a dlouhodobé fungování společné evropské měny)

Die heutige Debatte über die EU, und in dieser Hinsicht **über die Zukunft von uns allen**, scheint mir einigermaßen seltsam und in jedem Falle sehr verengt und deshalb ungenügend.

Man diskutiert (oder vielleicht, man kann schon sagen, diskutierte) einige Aspekte der europäischen Verfassung, das heißt die EU-Institutionen und ihre eigenen Beziehungen. Der wirkliche Inhalt wird nicht diskutiert. Die Debatte ist auch über die Erweiterung der EU, aber die benützten Argumente finde ich sehr oft protektionistisch oder sogar merkantilistisch. Man erwähnt auch die so genannte Lisabon Agenda, die aber von niemandem ernst gemeint und ernst genommen wird. Diese Agenda, wie sie heute verstanden wird, setzt vor-

aus, dass es möglich ist, einige wirkungsvolle Veränderungen zu dem heutigen, unveränderten europäischen sozio-ökonomischen System schmerzlos anzukleben. Das geht leider nicht. Dieses System ist kohärent, innerlich verbunden, hat klare ideologische Basis, hat viele, gut motivierte und gut organisierte Befürworter, die bereit sind, es zu verteidigen, und hat Gegner, die unorganisiert und nur verstreut sind.

Ich bin überzeugt, dass wir weiter gehen müssen. Wir müssen die tieferen Etagen der heutigen, in Europa herrschenden Ordnung tasten, öffnen und bezweifeln. Vor unseren Augen gibt es sichtbare Probleme. Das Wirtschaftswachstum ist zu langsam. Konkurrenzfähigkeit sinkt. Arbeitslosigkeit ist hoch. Wir erleben „the aging" (die „Älterung") der Bevölkerung und in einigen Ländern sogar die Depopulation. Wir sind Zeuge der Pensions- und Gesundheitspflegekrisen. Wir haben – wie wir besonders jetzt in Frankreich sehen – große Schwierigkeiten mit Immigration und Multikulturalismus. Wir fühlen auch das Defizit der Demokratie.

Die Hauptursache aller diesen Probleme sehe ich in dem sozio-ökonomischen System, das heutzutage in Europa herrscht; nicht in einzelnen Fehlern der Politik oder der Politiker, nicht im Mangel an Wissenschaftsfonds in verschiedenen Ländern, nicht in der niedrigen Qualität der europäischen Universitäten, nicht in (– angeblich –) wenig Computern für die begabten Schüller, wie manchmal behauptet wird. **Das Problem ist das System selbst.**

Dieses relativ freundliche System leider verspricht den Europäern das heutige und immer wachsende Niveau ihres Wohlstands ohne direkte Beziehung zu ihrer eigenen ökonomischen Leistung. Die Europäer haben es geglaubt. Wir wissen aber, dass das langfristig nicht möglich ist. Es ist nicht nur die Frage des demotivierenden Paternalismus. Ich bin überzeugt, dass dieses System – nicht die Globalisierung oder der amerikanische Unilateralismus – auch für die heutige, jede Dynamik blockierende – Rigidität und Unflexibilität der europäischen Wirtschaft verantwortlich ist.

Diese Rigidität und Unflexibilität hat viele Dimensionen, die ich hier heute Abend nicht besprechen möchte. Das wäre zu ambitiös. Ich kann mich nur mit einem Thema befassen, und das Thema, das ich gewählt habe, ist **die Beziehung der gemeinsamen europäischen Währung, des Euro, zur heutigen europäischen wirtschaftlichen Realität.**

Euro – wie alle anderen institutionellen Gestaltungen – hat seine Vorteile und Nachteile, Beiträge und Verluste, Erträge und Kosten. Jede Münze hat zwei Seiten, auch der Euro. Man sollte in Europa nicht nur über Vorteile und positive Erträge sprechen, wie es so oft der Fall ist, und wie es „politically correct" sein wird.

Meine allgemeine Kritik des Euro ist relativ bekannt und breit publiziert.%% Heute möchte ich nur 2 Punkte besprechen:

- **die Rolle des Euro in der Stärkung der Rigidität der europäischen Wirtschaft;**
- **die Beziehung zwischen dem Euro und der europäischen, heute nicht existierenden Verfassung.**

Ad 1) Die Einführung des Euro in 12 Mitgliedstaaten der EU hat **die Transaktionskosten** für manche Industrie- und Geschäftsleute und ihre Firmen als auch für viele Touristen **verkleinert**. Diese beiden Gruppen haben damit ein Geschenk bekommen, aber den Preis zahlen sie direkt nicht. In dieser Hinsicht sind sie „schwarze Passagiere" (free-riders). **Der Preis trotzdem existiert.** Die Einführung des Euro hat den Europäern eine wichtige Variable – den Wechselkurs, und eine wichtige Politik – die Geldpolitik (monetary policy) weggenommen. Und das kostet etwas. Das hat den Freiheitsgrad (the degree of freedom) des Systems begrenzt.

Ich muss schnell klarstellen, wie ich das meine. Der Wechselkurs ist eine der wichtigsten Preisen in jeder Wirtschaft und nur in einer stationären Wirtschaft können die Preise konstant bleiben. Das wissen wir alle und das haben wir in der kommunistischen Ära gut verstanden. Den Wechselkurs sehe ich nicht als ein Objekt der Manipulation, besonders nicht in den Händen der Politiker. Ich verteidige keine absichtlichen Abwertungen der Währungen. **Ich verteidige nur die Flexibilität des Wechselkurses.** Dasselbe gilt für die Geldpolitik. Ich bin kein Befürworter der monetären Masterminding der Wirtschaft, aber die Zinsen und die Geldmenge müssen den ökonomischen Bedingungen im Lande entsprechen. Und diese Bedingungen unterscheiden sich in einzelnen Ländern und bewegen sich unterschiedlich in der Zeit. Sie können nicht uniform und konstant bleiben.

Die Existenz des Euro vergrößert eine wichtige Dimension der Rigidität der europäischen Wirtschaft. So eingeführte Rigidität könnte mit der Flexibilität anderen Variablen kompensiert werden, aber das sehen wir in der Realität nicht. Die Preise und Löhne sind „downward" inflexibel und die Arbeitskraftsmobilität (labour mobility) ist in Europa auch sehr klein. Die Rigidität wurde vergrössert.

Das Wirtschaftswachstum ist ein Komplexphänomen und ist von vielen internen und externen Faktoren beeinflusst, besonders kurzfristig, aber meine vorläufige Hypothese sagt: **die Verlangsamung des Wachstumstempos in fast allen europäischen Ländern in den ersten Jahren dieses Jahrzehntes hat mit dem Euro etwas zu tun.** Diese Hypothese sollte man empirisch analysieren und entweder bestätigen oder ablehnen. Ich warte, und freue mich, auf diese Studien.

In jedem Falle braucht Europa Flexibilität und ich bin davon überzeugt, dass wir gerade jetzt notwendige Reformen in dieser Richtung einführen müssen. In Europa sehe ich aber heute keine „Reformneigung" (propensity to reform). Die Motivation fehlt, oder sind die Kräfte, die das heutige System verteidigen, stärker. Eventuelle Reformen werden keine kurzfristigen Effekte haben und ihre potenziellen Erträge kann man bestimmt nicht in einer Wahlperiode erwarten. Deshalb sind sie für die Politiker so uninteressant. Verschiedene starke und laute rent-seeking Gruppen brauchen keine Veränderung, sie sind mit dem Status quo zufrieden. Reformen würden andere, nicht so gut organisierten Gruppierungen favorisieren. Ich habe Angst, dass die Rigidität und Unflexibilität leider mit uns bleiben werden. Der Euro hat uns nicht geholfen.

Ad 2) **Die Währungsunionen waren in der Geschichte immer mit politischen Unionen (und Fiskalunionen) verbunden.** Kurzfristig und mittelfristig können sie allein existieren, langfristig aber nicht. Das zu sagen ist mehr als eine unbestätigte Hypothese, das ist eine Lehrbuchwahrheit.

Ich bin ein bekannter Gegner des Supranationalismus in Europa, des Staates Europa, des „ever-closer Europe", der europäischen politischen Union. Ich weiß auch, dass eine wichtige Gruppe der europäischen Politiker ursprünglich die Idee hatte, die Währungsunion als Instrument für die Schaffung der politischen Union zu benützen. **Die Währungsunion war für sie kein Ziel, nur ein Mittel.** Die ökonomischen Argumente waren für sie nicht die wichtigsten. Der EZB Präsident Jeane-Claude Trichet hat im Jahre 2004 (in Dublin) dazu gesagt: *„We Europeans have been very bold in creating a single currency in the absence of a political federation, a federal government and a federal budget."* Das war – für mich – kein Mut. Die Politiker, die die Geld- und Wechselkurspolitik nicht gut verstehen und als etwas Unwichtiges betrachten, waren „nur" bereit, die Geld- und Wechselkurspolitik aufzugeben. Das war nicht mutig, das war unverantwortlich. Sie waren nicht bereit, ihre Fiskalpolitik irgendwohin zu übergeben, was aber Konsequenzen hat, die sie in Betracht nehmen sollten.

Dieselben Politiker wollten die Idee der politischen Union auch mit der Hilfe der europäischen Verfassung durchsetzen. Wie wir alle wissen, existiert die Verfassung – nach Frankreichs- und Hollandsvolksabstimmungen – nicht und wir müssen die seriöse Frage stellen: **braucht die Währungsunion die europäische Verfassung? Und damit die politische Union?** Kurzfristig wahrscheinlich nicht, aber langfristig kann ich mir nicht vorstellen, die Währungsunion ohne die politische Union zu behalten. (Man könnte die Frage schwächer formulieren, z. B. kann solche Währungsunion größere Erträge als Kosten haben?). Diese seriösen Fragen sollten in Europa ernsthaft diskutiert werden.

Ich bin nicht sicher, dass die Antwort Ja zu diesen Fragen korrekt ist. Die Prognosen (oder vielleicht Wünsche), dass die gemeinsame Währung

den Konjunkturzyklus (business cycle) harmonisieren wird und dass dadurch die Notwendigkeit der unterschiedlichen Geldpolitiken und Wechselkursschwankungen senken wird, wurden nicht erfüllt. Es wurde überzeugend demonstriert, dass die Politik der Europäischen Zentralbank für einige Länder (Italien, Frankreich, Deutschland) zu streng ist. Für andere Länder (Irland, oder einige skandinavische Länder) im Gegenteil ist sie zu locker.

Man kann ein Gesetz formulieren: **Die langfristige Existenz des Euro (und besonders die Qualität seines Funktionierens) braucht entweder hohe Arbeitskraftsmobilität und flexible Preise und Löhne (die aber in Europa nicht existieren), oder größere und tiefere politische Integration.** Das ist nicht mein Wunsch oder meine Empfehlung, nur meine Warnung.

Die höhere Stufe der politischen Integration hat in diesem Sinne zwei Hauptaufgaben:

- die einheimischen Wirtschaftspolitiken zu disziplinieren (das war die ursprüngliche Idee des Stabilitätspaktes);
- die extensive Einkommensumverteilung im Falle des unterschiedlichen Wirtschaftswachstums in verschiedenen Ländern zu ermöglichen.

Das Los des Stabilitätspaktes ist bekannt. Die Realität hat den Mangel an der Wille der europäischen Politiker zu der gemeinsamen Haushaltsdisziplin ganz klar gezeigt. **Die Relativisierung des Stabilitätspaktes in den letzten Jahren war deshalb eine starke Herde der europäischen politischen Integration und der europäischen Währungsunion.**

Auch die Volksabstimmungen in Frankreich und Holland sind eine solche Herde gewesen. Das Nein dort hat ohne Zweifel die politische Integration der EU verlangsamt. Es hat den Unwillen der Leute zu dem ambitiösen und ingenieurischen Projekt der europäischen politischen Eliten entdeckt. **Es war auch ein klares Nein zu weiteren europäischen Umverteilungsprozessen, die aber in jeder politischen Union und Währungsunion notwendig sind.** Das Europrojekt hat in sich die Ambition, die spontanen Marktprozesse durch die politische Umverteilungsmechanismen zu ersetzen. Wie wir sehen, ist es nicht so einfach. Wenn die differenzierte Politik nicht möglich ist, muss die Solidarität kommen. Sie wurde aber in den Volksabstimmungen nicht „ratifiziert".

Die politischen Voraussetzungen des Euro sind langfristig primär, nicht sekundär. Die europäische Verfassung war in dieser Hinsicht die implizite Voraussetzung für das positive langfristige Funktionieren der europäischen Währungsunion.

(Vortrag gehalten in der Österreichischen Nationalbank, Wien, 24. November 2005)

26 kandidátov na najlepšiu hru roka

15. decembra 2005 sa uskutočnila uzávierka 6. ročníka súťaže *Dráma 2005*, ktorú organizuje Divadelný ústav Bratislava. Do súťaže bolo prihlásených 26 textov. Odborná komisia bude tieto texty vyhodnocovať do mája 2006. Počas festivalu *Nová dráma / New Drama*, ktorý sa uskutoční 9.-14. mája 2006 v Bratislave, sa bude konať scénické čítanie finálových textov a slávnostné vyhodnotenie súťaže. Víťazný text bude uvedený v jednom z profesionálnych divadiel na Slovensku. Súťažou v uplynulých ročníkoch prešlo spolu 120 textov a víťazné a finálové texty boli vydané v Divadelnom ústave. Mnohé z hier boli úspešne inscenované napríklad v Slovenskom komornom divadle Martin, Slovenskom národnom divadle, divadle GunaGuči Štúdiu 12 Bratislava. *(ao)*

Taký bol VI. ples v opere...

Tohtoročnú plesovú sezónu otvoril v sobotu 7. januára 2006 vo veľkom štýle VI. ples v opere. Ples v jednej z najkrajších historických budov v Bratislave bol večerom plným elegancie, skvelej nálady, výbornej hudby, tanca a zábavy, ktorá trvala až do skorých ranných hodín. A pre dámy bol v neposlednom rade taktiež príležitosťou predstaviť sa v pôsobivých večerných róbach, z ktorých väčšina pochádzala z dielne slovenských módnych návrhárov.

Symbolickým úderom na gong otvorila VI. ples v opere britská spevácka hviezda Gabrielle. Pozvanie hostiteľa plesu, spoločnosti Orange Slovensko, prijalo tento rok takmer 600 hostí. Úlohy moderátorky a sprievodkyne celým večerom sa dobre zhostila Kamila Magálová. Počas efektnej úvodnej tanečnej choreografie v štýle „šachovej partie" sa predstavila aj v úlohe šachovej kráľovnej. Motív tejto vznešenej kráľovskej hry sa niesol celým úvodným ceremoniálom. Úprava budovy trvala tri dni a dve noci, počas ktorých prešla hlavná sála spolu s foyer divadla magickou premenou. Výzdobu priestorov efektne dopĺňalo vyše 3 500 živých kvetov. V úlohe režiséra celého večera sa tento rok predstavil Ján Ďurovčík.

„Ples v opere je jedinečná udalosť s neopakovateľnou a srdečnou atmosférou, ktorú vytvárajú veľmi príjemní ľudia – naši hostia, za čo im patrí veľká vďaka. Teší ma, že sa nám podarilo vytvoriť tradíciu špičkového podujatia, ktoré prispieva aj k etablovaniu Bratislavy ako dôležitej metropoly v tomto regióne. Naši hostia prichádzajú nielen zo Slovenska a z Európy, ale dokonca aj zo zámoria," uviedol Pavol Lančarič, generálny riaditeľ spoločnosti Orange Slovensko a predseda Čestného plesového výboru.

Ples v opere bol večerom zábavy, o ktorú sa prominentným hosťom postarali slovenskí aj zahraniční účinkujúci – Gabrielle, Jimmy Somerville, Petra Janů, Miroslav Dvorský, Martin Malachovský, Janek Ledecký, Peter Nagy a skupina Indigo, Lenka Filipová a Diabolské husle Berkyho Mrenicu, Balet SND a Interklub Madit. O pohodlie prítomných počas celého večera a noci dbalo vyše 120 kuchárov a čašníkov, na svoje si prišli aj nároční gurmáni. Podávali sa skutočné špeciality – čerstvé ustrice, grilované chobotničky či pečené prepelice.

Vyvrcholením večera bolo vystúpenie najväčšej hviezdy plesu, soulovej divy Gabrielle, ktorá prišla na pozvanie organizátorov do Bratislavy po prvýkrát. Presne o polnoci zaspievala prítomným hosťom niekoľko svojich najznámejších skladieb vrátane nezabudnuteľného hitu *Out of Reach*. „Ešte nikdy som nebola na plese. Som veľmi príjemne prekvapená jeho úrovňou a najmä srdečnosťou ľudí, ktorí ma na Slovensko pozvali a vďaka ktorým som mohla v tomto krásnom divadle spievať. Celý večer som sa skvelo zabávala," povedala Gabrielle po skončení svojho vystúpenia.

O tom, že Ples v opere patrí medzi najprestížnejšie spoločenské podujatia, svedčí aj prítomnosť významných osobností z politického, spoločenského a kultúrneho života. Medzi prominentnými hosťami ani tento rok nechýbali prezident SR Ivan Gašparovič s manželkou, premiér Mikuláš Dzurinda, predseda NR SR Pavol Hrušovský a ostatní ústavní činitelia a zástupcovia diplomatického zboru.

Aj tento rok bol garantom vysokej spoločenskej úrovne podujatia Čestný plesový výbor, ktorého členmi sú Emília Vášáryová, Ľubica Vargicová, Regina Ovesny-Straka,

Peter Dvorský, Martin Huba, Marián Chudovský, Ľubomír Roman, Pavel Traubner a Pavol Lančarič. *(ao)*

Poplatok za výber lekára

Minister Zajac určil pravidlá, ako si môžu pacienti za poplatok vybrať lekára. Kto zaplatí, môže si zvoliť lekára i sestru.

Pacienti si za peniaze budú môcť v nemocnici vybrať konkrétneho lekára, sestru alebo pôrodnú asistentku, ktorí sa budú o nich starať. Výšku poplatku za túto službu si určí každá nemocnica sama. Pacient si bude môcť vybrať aj tých, ktorí nie sú zamestnancami nemocnice. Ministerstvo zdravotníctva verí, že tento nadštandard zvýši kvalitu služieb a vydalo pre nemocnice smernicu, ako majú postupovať. Fungovať to má tak, že ak si pacient vyberie lekára či sestru a zaplatí, časť peňazí dostanú oni, časť nemocnica. Vo svete si také takéto služby ľudia platia cez individuálne zdravotné poistenie. Aj riaditelia našich nemocníc pripúšťajú, že takáto forma je priehľadnejšia, ale u nás to zatiaľ nefunguje.

Niektorí riaditelia sa obávajú, že pacienti si budú predplácať najmä skúsených lekárov, takže tí mladší sa nedostanú k operáciám a bude ich to brzdiť vo vývoji. Lekárska komora sa zasa obáva, že v systéme nastane chaos a pacienti budú zmätení. Riaditeľ košickej fakultnej nemocnice Jaroslav Šajty naopak možnosť výberu víta a tvrdí, že to nebude na úkor pacienta. S primármi a prednostami bude rokovať o tom, čo spoplatnia. Zatiaľ pýtajú päťtisíc korún za výber pôrodníka, ale podľa Šajtyho iba vtedy, „ak lekár príde k pôrodu v mimopracovnom čase".

Zástupkyňa riaditeľa bratislavskej fakultnej nemocnice Katarína Sedláková potvrdila, že od februára asi zavedú za výber chirurga operatéra poplatok päťtisíc korún a za výber pôrodníka 7 500. Slovenská lekárska komora je presvedčená, že nemocnice tieto poplatky vyberať nemôžu, pretože takúto službu zákon nedefinuje. Podľa generálneho sekretára komory Eduarda Kováča poplatky zavádzajú chaos do systému verejného zdravotného poistenia a nejasnú legislatívu si bude môcť každý lekár vyložiť inak. Proti poplatkom protestovala aj Asociácia na ochranu práv pacientov. Ministerstvo tvrdí, že poplatky pomôžu odstrániť korupciu lekárov. Samotní lekári sa obávajú, že ju môžu naopak zvýšiť. Podľa názoru lekárov, ktorí nechceli byť menovaní, veľa závisí od toho, akú veľkú časť z pacientovho poplatku si vezme nemocnica a koľko nechá lekárovi. Ak bude suma pre lekára príliš malá, môže sa stať, že pacient ho bude uplácať navyše. Alebo nastane situácia, že lekári odídu do súkromných nemocníc, kde dostanú viac.

Problém môže byť aj výber zdravotnej sestry. Podľa Kataríny Sedlákovej z bratislavskej fakultnej nemocnice je to vzhľadom na organizáciu práce v nemocnici nereálne. „Myslím si, že túto možnosť budú využívať samostatné sestry s licenciou, prípadne agentúry domácej ošetrovateľskej služby," povedala.

Usmernenie ministerstva sa týka nemocníc, ktoré má v pôsobnosti. Ide o veľké fakultné nemocnice v Bratislave, Košiciach, Martine, Trnave, Nitre, Banskej Bystrici, Prešove, ďalej sa týka nemocníc v Nových Zámkoch, Poprade, Žiline, Trenčíne.

Výber lekárov môžu spoplatňovať aj ústavy srdcových a cievnych chorôb v Bratislave, Košiciach a Banskej Bystrici, Detské kardiocentrum v Bratislave, Národný onkologický ústav v Bratislave, detská nemocnica v Bratislave a Košiciach, niektoré psychiatrické nemocnice. V nemocnici v Nitre napríklad zavedenie poplatkov vôbec neplánujú. Jej riaditeľ Viktor Žák povedal, že doteraz takúto požiadavku nemali a ak aj príde, budú ju riešiť individuálne. *(ao)*

V New Yorku sa predstavili mladí slovenskí umelci

Koncert pod názvom *Mladí slovenskí umelci v New Yorku* sa konal vo štvrtok v historickej Bohemian Hall v bývalej štvrti českých a slovenských krajanov na newyorskom Manhattane. Podujatie zorganizoval Generálny konzulát SR v spolupráci s krajanskou organizáciou Spoločnosť pre umenie a vedy. Jedna z účinkujúcich, dvojnásobná držiteľka ocenenia Zlatý Slávik, popová speváčka Misha, ocenila túto možnosť prezentovať sa pred publikom v USA. Misha má však pred sebou aj ďalšie koncerty: koncom januára vystúpi v newyorskom hudobnom klube Knitting Factory. V rámci pracovného turné po USA sa slovenská speváčka predstaví aj v Bostone. *(tasr)*

Slovenské hity zarábajú milióny

Amerika má nový kasový trhák. Horor *Hostel* režiséra Eliho Rotha v rebríčkoch návštevnosti v jednom týždni porazil *King Konga* a *Narniu*. Tento „lacný" horor, ako ho označuje produkcia, za víkend zarobil vyše dvadsať miliónov dolárov, no celý stál „iba" štyri a pol milióna. Ešte prekvapivejší ako prvé zisky je fakt, že *Hostel* zobrazuje Slovensko, nakrúcal sa v Prahe a zaznejú v ňom aj české a slovenské hudobné hity.

Príbeh, ktorý bude v susednom Česku prístupný divákom od osemnástich rokov, je plný mučenia, krvi, drog, sexu a násilia. Hororová dejová línia vychádza z nevinného výletu trojice kamarátov, ktorí sa ocitnú na Slovensku. A zažijú tu peklo. Podľa americkej upútavky sa im začnú napĺňať tie najkrutejšie fantázie. Len ťažko sa teda dá uveriť, že filmové dobrodružstvá s drastickým obsahom bude sprevádzať napríklad aj pieseň *V slepých uličkách*. Na plátne sa vraj mihne Team, Marika Gombitová, Michal David a Tublatanka. Maťa Ďurindu sme však správou o tom, že *Pravda víťazí* oslovila aj americkú produkciu, neprekvapili. „Jasné, že o tom viem, veď som podpisoval zmluvu. Je to pozitívne, že Tublatanka sa svojím spôsobom spolupodiela na americkom filme, ktorý produkuje Quentin Tarantino. Myslím, že film bude mať úspech," prorokuje hororu Ďurinda. Má kladný vzťah k Tarantinovi aj strašidelným filmom, výhradu má k prezentácii Slovenska americkou filmovou spoločnosťou. „Film som zatiaľ nevidel, ale myslím, že zo Slovenska spravia bezprávnu krajinu, kde prekvitá kriminalita a neexistujú zákony. Ukážu nás v inom svetle, ako si zaslúžime. A Slovensko je pritom svojou kultúrnosťou minimálne tam, kde aj Spojené štáty."

V hudobnej spoločnosti Teamu a Gombitovej sa cíti dobre. „Sú to moji kamaráti zo šoubyznysu. Ak sa však ten film týka Slovenska, hudba Michala Davida mi tam geograficky nesedí," uzavrel Ďurinda.

Vo filme dostali priestor aj českí herci Jan Vlasák či Miroslav Táborský. „Výsledok som zatiaľ nevidel. Mal som iba

malú rolu, Tarantina som nestretol. S režisérom sa mi však spolupracovalo príjemne," spomína Táborský. Pred nakrúcaním si scenár čítal podrobne, vedel, do čoho ide. Veľký hororový fanúšik však nie je. „Mám radšej optimistickejšie filmy."

Slovenské a české piesne sa nemajú dostať na soundtrack k filmu. Tam budú iba symfonické nahrávky. Film sa do našich kín dostane 30. marca. *(ao)*

Literárny fond udelí Cenu Jána Hollého za preklad

Umeleckú hodnotu prekladov na Slovensku sa chystá ohodnotiť Výbor Sekcie pre umelecký preklad pri Literárnom fonde. Do súťaže o výročnú Cenu Jána Hollého sa možno prihlásiť do 15. januára – s básnickými, prozaickými, dramaturgickými a esejistickými prekladmi umeleckej literatúry, vydanými do roku 2005. Porota vyberie desať kníh do užšieho finále. Najlepší z prekladov získa Cenu Jána Hollého, ostatné preklady ocenia prémiami za knižnú tvorbu. Súčasťou ceny je finančná odmena a spolu s ňou sa udeľuje aj Pocta Literárneho fondu vydavateľovi oceneného diela.

Cenu Slovenského spisovateľa získal Milan Rúfus

Výročnú cenu vydavateľstva Slovenský spisovateľ za rok 2005 odovzdali básnikovi Milanovi Rúfusovi za jeho poslednú zbierku *Báseň a čas*. Cena Slovenského spisovateľa je najstaršia vydavateľská cena na Slovensku. Vydavateľstvo ju udeľuje od roku 1962 a upozorňuje tak na pozoruhodné diela zo svojej produkcie. Vydanie a hlavne čitateľský úspech Rúfusovej básnickej zbierky *Báseň a čas* označil riaditeľ vydavateľstva Martin Chovanec za triumf ducha. V čase, keď na Slovensku a v celej Európe viedol rebríčky najčítanejších kníh americký bestsellerista Dan Brown, vyšla útla zbierka 39 básní Milana Rúfusa – a vyhodila ho zo sedla. Rúfus debutoval v roku 1956 básnickou zbierkou *Až dozrieme*. Odvtedy vydal 20 zbierok, jeho básne vychádzajú aj vo výberoch a vydáva sa aj jeho súborné dielo. Milan Rúfus prekladá aj poéziu z cudzích jazykov – Puškina, Jesenina, Hrubína, Seiferta, Ibsena. Jeho vlastné básne boli preložené do 16 jazykov. *(ao)*

Divadelný prehľad

Keď sa bratislavské Divadlo Astorka Korzo '90 po vyše desaťročí muselo presťahovať zo svojho sídla na Suchom mýte do podzemia neďalekej budovy ministerstva kultúry, sotvakto z jeho členov tušil, aké priestorové možnosti im ich nový domov ponúkne. Samozrejme, nielen im, ale aj divákom. Tí si už okrem hľadiska bývalého kina zvykli aj na komorný „trezor" a od budúceho týždňa sa pri návšteve inscenácie Thomasa Bernharda *Pred odchodom na odpočinok* (premiéra bola 10. januára) usadia pre zmenu už vo foyere.

V netradičnom priestore so zvláštnou interiérovou architektúrou popri päťdesiatke návštevníkov už veľa miesta pre hercov nezostáva, tiesnivému charakteru Bernhardovej hry to však vyhovuje. „Ide o analýzu ľudských a spoločenských vzťahov minulého storočia, no výsostne sa dotýkajúcu aj dneška," hovorí nový umelecký šéf súboru Roman Polák. „Je to hra ťažká, zvláštna, ale potrebná, aj preto, že naša spoločnosť sa ešte musí vyrovnať so svojou fašistickou minulosťou."

Hra vychádza z príbehu bývalého badensko-württemberského premiéra Karla Filbingera, ktorého neskôr usvedčili zo spolupáchateľstva fašistických zločinov. Pikantériou je aj to, že Filbinger mal dlhodobý vážny spor s dvorným režisérom Bernhardových hier Clausom Peymannom. „Druhou líniou je komplikovaný patový vzťah troch súrodencov v podaní Petra Šimuna, Zity Furkovej a Zuzany Kronerovej," dodáva režisér Juraj Nvota. „Práca s Bernhardovými textami je nesmierne náročná, jeho písanie má zvláštny rytmus, zrejme súvisiaci s jeho pľúcnymi ochoreniami. Svoje myšlienky formuloval a ukladal v krátkych blokoch, ani nie vetách, akoby na jeden výdych."

Bernhard, ktorý napriek svojej kontroverznosti patrí medzi najvýznamnejších dramatikov minulého storočia, nie je ani nášmu publiku neznámy. Jeho *Ignorant a šialenec* bol vlani ocenený štyrmi Doskami na Divadelnej Nitre, mnohí poznajú *Divadelníka* i ďalšie texty. Máloktorý autor však tak zanevrel na svoju krajinu ako on. Po viacerých škandáloch s inscenovaním svojich diel opustil v roku 1984 Rakúsko, usadil sa v Španielsku a v testamente zakázal uvádzať svoje hry na rakúskych scénach.

Druhou tohtoročnou premiérou Astorky bola 20. januára hra Romana Olekšáka *Smajlíci*, ktorá zvíťazila v prestížnej súťaži českých a slovenských hier Cena Alfréda Radoka. Maja Hriešik, ktorá hru spolu s autorom režíruje, ju charakterizuje ako kompromis medzi reality šou a divadlom, protagonistami sú Marián Miezga, Boris Farkaš, Jana Oľhová, Juraj Loj či Táňa Pauhofová.

Na marec je zasa pripravená novinka od ďalšieho slovenského autora – text Pavla Weissa naštudoval Roman Polák. V komornom príbehu o tragikomickom živote dvoch žien v podaní Marty Sládečkovej a Anny Šiškovej si zahrá aj riaditeľ divadla Vlado Černý. Po trojici premiér z línie Moderná dráma v Astorke príde k slovu aj klasika – od februára začne známy český režisér Jan Antonín Pitínský skúšať shakespearovských milencov *Rómea a Júliu*.

Obraz sa musí namaľovať sám

„Som šťastná, že po tom, čo ma v poslednom čase postretlo, som sa dokázala pozbierať a začala opäť maľovať," hovorí výtvarníčka Viera Kraicová. „Dostala som sa z pomerne nepríjemnej choroby a musela som sa vyrovnať aj s deprimujúcou udalosťou, akou bola krádež v mojom ateliéri, keď som prišla o dvadsať obrazov. Najviac ma zarmútilo, že zmizli aj dva portréty môjho otca, snáď tie obrazy niekde žijú." A len tak mimochodom, pre seba dodá niečo o tom, že keby galérie obrazy viac nakupovali, menej by ich zmizlo.

Napriek tomu šťúpla čiperná dáma, ktorej ťažko uveriť jej osemdesiatpäť rokov, má momentálne dva dobré dôvody na radosť. Pred pár dňami ju vydavateľstvo Petrus potešilo reprezentatívnou knihou *Skutočná veľkosť – malé formy Viery Kraicovej*, predstavujúcou (popri olejomaľbách) druhú rovinu jej maliarskej tvorby – temperové obrázky.

„Tieto malé veci robím permanentne a najradšej, začala som s nimi koncom osemdesiatych rokov. Išlo spočiat-

ku o novoročenky, ktorých formát určila veľkosť obálky. Jednoduché námety som postupne variovala, snúbi sa v nich hravosť s vážnosťou, radosť so zaujatím." Výsledný tvar vyplynie z hrania sa s farbou („Tá si môže u Kraicovej dovoliť všetko," hovorí kunsthistorička Katarína Bajcurová.). „Tu urobím jeden fľak, tam druhý a už vzniká rozhovor, keď ich je veľa, niečo preškrtám a naraz sa vynoria veci, o ktorých som ani netušila, že sa tam objavia," odhaľuje bez veľkých slov tajomstvo svojej tvorby. „Obraz sa musí namaľovať sám, vyplávať na povrch ako podzemné vody."

Nemá potrebu tváriť sa dôležito, umelo niečo dramatizovať. „Je to dobrodružstvo, hľadanie, cielené skúmanie i náhoda. Pri tvorbe si užívam slobodu, nenechám sa ničím obmedzovať, čo mi napadne, to urobím. A hlavne rýchlo, je to ako beh, žiadne veľké prípravy a predsavzatia, že práve teraz urobím veľké dielo." Zo zdanlivých štúdií, denníkových maliarskych básní sa stala plnohodnotná súčasť jej výtvarného prejavu, ktosi ich nazval definitívnymi skicami.

Tou druhou radosťou je cena Christmas, ktorú si prevzala od výtvarníckeho Združenia A-R . „Neviem, čo tých chlapcov viedlo k tomu, že si vybrali práve mňa." Tí chlapci (a jedno „dievča"), to sú päťdesiatnici, všetko špičkoví výtvarníci, ktorí sa dali dohromady na alternatívnych výstavách, organizovaných koncom 70. rokov disidentom a matematikom Františkom Mikloškom – Klára a Milan Bočkayovci, Ladislav Čarný, Daniel Fischer, Otis Laubert, Vladimír Kordoš, Marián Meško, Igor Minárik, Marián Mudroch a Dezider Tóth. A tí chlapci vedia veľmi dobre, že pani Kraicová je dámou slovenskej maľby, spolu s ich priateľom a učiteľom väčšiny z nich Rudolfom Filom sú najvýznamnejšími predstaviteľmi gestickej a ozdobnej maľby. Keď vznikali korene neskoršieho Združenia A-R, v tvorbe Viery Kraicovej dominovala olejomaľba a veľké úspechy slávila aj v knižnej ilustrácii.

Teoretici jej pririekli pomenovanie akčná maliarka. „Mojej letore vyhovuje živá, voľná maľba, pravda, tie veľké plátna mi už dnes nesedia. Keby som mala tridsať rokov, tak by som sa inak rozháňala, no teraz mi zostali tie malé papieriky, to je môj výtvarný svet. Hoci, ešte mám pokušenie vyskúšať aj oleje, aj som to skúsila, no farbičky už zaschli, ťažko idú z tuby von. No nesťažujem sa, rozradostňuje ma, že v mojom veku ešte viem maľovať."

Čo je vianočná cena Christmas Združenia A-R

Vianočná cena Christmas Združenia A-R je vyjadrením pocty významným osobnostiam nielen za ich tvorbu, ale aj za ľudské a mravné postoje v minulom režime. Ocenením je každoročne nový album prác členov Združenia A-R a doterajších laureátov – od roku 1993 sú nimi Alojz Klimo, Stefan Schwartz, Rudolf Fila, Jiří Valoch, Adriena Šimotová, Milan Paštéka, Ludvík Kundera, Jindřich Štreit, Dalibor Chatrný, Václav Cigler, František Mikloško a Jozef Jankovič.

Divadelná premiéra: *Veselá vdova* v novom šate je aj v Banskej Bystrici

(Franz Lehár: *Veselá vdova*. Štátna opera Banská Bystrica. Réžia a choreografia: Dana Dinková. Hrajú: Jaroslav Dvorský, Šimon Svitok, Eva Šeniglová, Štefan Šafárik a ďalší. Premiéra: 16. a 17. decembra)

Veselých vdov pribúda. Akoby sa s nimi dokonca vrece roztrhlo. Po nútenej prestávke, ktorú si opereta užívala v posledných rokoch, odpremiérovali s týždňovým odstupom ten istý titul opery v Bratislave aj Banskej Bystrici. „Je to úplná náhoda. Ja som sa o svojej réžii dozvedela už pred rokom. Nedávno som sa podieľala v bratislavskom Národnom divadle na pohybovej spolupráci iného titulu a až tam som zistila, že aj oni pripravujú *Veselú vdovu*," smeje sa Dana Dinková.

V Bystrici má pod palcom choreografiu aj réžiu. „Teším sa na porovnanie, hlavne čo sa týka réžie a celej koncepcie diela." Pod bratislavskú choreografiu sa podpísal jej blízky spolupracovník Jaroslav Moravčík, ako konkurenciu ho však neberie. „Naozaj sa skôr teším na porovnávanie celku, pretože ja som v Banskej Bystrici prerábala libreto a dopisovala mikropríbehy, ktoré mi v tomto diele chýbali. Ako tanečnica som s *Veselou vdovou* tancovala aj na mesačnom turné a dej dobre poznám. Okrem mnohých nových tanečných čísel som sa snažila aj o činohernú časť. Zdalo sa mi totiž, že próza je iba povinná a uchodená. Mikropríbehy tam chýbali," vysvetľuje choreografka a režisérka.

Okrem porovnávania sa teší aj na reakcie divákov, najmä tých, ktorí operetu dobre poznajú. „Som zvedavá, ako prijmú môj autorský vklad a zásahy do libreta."

Hlasovanie o cenách Aurel bude verejné

V znamení niekoľkých noviniek sa bude niesť ďalší ročník udeľovania sošiek Aurel 2005, cien slovenskej národnej skupiny Medzinárodnej federácie fonografického priemyslu (SNS IFPI). Medzi najhlavnejšie zmeny patrí, že hlasovanie Akadémie populárnej hudby, ktorá o cenách rozhoduje, bude v tomto ročníku verejné. Riaditeľka SNS IFPI Henrietta Plechovová povedala, že výsledky hlasovania jednotlivých akademikov budú verejne dostupné na internete – hneď po odvysielaní priameho prenosu z galaprogramu (na *STV* 22. marca).

Akadémiu tvoria hudobní vedci, publicisti, redaktori, profesionáli spolupracujúci s hudobným priemyslom. V tomto ročníku ju zostavia na základe návrhu členov Rady cien a zmeny sa dotknú aj orgánu zabezpečujúceho dohľad nad výsledkami hlasovania. Ďalšími novinkami budúceho ročníka sú zmena miesta slávnostného galaprogramu i produkčnej spoločnosti.

Galavečer bude po prvý raz hostiť športová hala v Žiline a program bude určený nielen akademikom a ľuďom z hudobného priemyslu, ale aj širokému publiku, ktoré je v podstate konečným adresátom tvorivého snaženia v hudobnom byznyse.

Ceny sa aj naďalej budú udeľovať v dosiaľ známych kategóriách, rozšíria sa o tzv. žánrové ceny, v ktorých budú oceňované i kategórie ako alternatívna hudba, hip-hop/rap, prípadne ďalšie.

Slovensko bude šéfom únie až v roku 2016

Slovensko bude predsedať Európskej únii v druhom polroku 2016. Vyplýva to zo zoznamu zostaveného na zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy. Ako prvé spomedzi nových členov bude únii predsedať Slovinsko – v prvom polroku 2008. Druhé bude v januári 2009 Česko. Najdlhšie budú čakať Malta (2017) a Estónsko (2018).

Jozef Jankovič sa snaží „poľudštiť" Brusel

„Vždy som sa zaujímal o politiku, lebo politika dosť podstatnou mierou ovplyvňuje ak nie priamo umenie, tak vnímanie umenia v spoločnosti," hovorí sochár Jozef Jankovič. Súbor jeho obrazov je momentálne súčasťou umeleckej výzdoby sídla Európskej komisie v Bruseli. Onedlho sa k nim pripojí aj autorovo najnovšie nadrozmerné dielo s názvom *Pokus o stretnutie II*. Expozícia je odpoveďou Slovenska na iniciatívu komisára Jána Figeľa, ktorý ako hlavný zastrešovateľ rezortu kultúry v rámci 25-členného kolégia vyzval členské štáty Európskej únie, aby zapožičali svoje umelecké diela na skrášlenie budovy.

Berlaymont, monumentálna oranžovo-sivá stavba na Schumanovom námestí, je pre mnohých priam zosobnením obrazu, aký medzi občanmi starého kontinentu predstavuje Európska komisia alebo bruselské inštitúcie ako také: vzdialená, mohutná, neosobná.

Podľa slovenského veľvyslanca pri EÚ Maroša Šefčoviča je preto výber reliéfov z cyklu *Poľudštená geometria* priam symbolicky vhodný do budovy, kde vznikajú návrhy európskych zákonov. „Aj komisia sa teraz snaží poľudštiť svoju komunikáciu s občanmi, lebo doteraz jej táto vlastnosť dosť chýbala," povedal na otvorení výstavy.

Jozef Jankovič je na Slovensku i v zahraničí známy ako autor komorného i monumentálneho sochárstva, reliéfnej koláže, kresby či grafiky, zameranej na osud človeka a tajomstvo jeho života. „Jeho predstava ľudského tela sa počas komunizmu odlišovala od tej, ktorú prezentoval totalitný režim, keďže Jankovič ho znázorňoval v podobe poníženej a odcudzenej figúry, a nie ako hrdinu," komentovala na vernisáži riaditeľka Slovenskej národnej galérie Katarína Bajcurová. A tak napríklad súsošie *Obete varujú*, súčasť Pamätníka SNP v Banskej Bystrici, ktoré Jankovič vytvoril spolu s architektom Dušanom Kuzmom, bolo počas normalizácie odstránené a až v roku 2004 sa vrátilo na svoje pôvodné miesto.

Monumentálne sochy Jankoviča dnes stoja aj v modernej štvrti La Défense v Paríži či v Olympijskom parku v Soule. Jeho bruselskú zbierku tvorí desať obrazov, pri ktorých sa inšpiroval citáciami a interpretáciami známych svetových klasikov moderny a avantgardy: Richardom Paulom Lohsem, Kazimírom Malevičom, Eduardom Chillidom či Danielom Burenom.

Ich diela si „prisvojil" či „poľudštil" a návštevníkom výstavy odporučil, aby sa na jeho reflexie z nich tiež dívali a pokúsili s nimi komunikovať. „Problém komunikácie je snáď večným problémom, a hlavne rozdelenie medzi Východom a Západom bolo historicky také veľké a ďalekosiahle, že dialóg medzi nimi dodnes nie je normálny a stále viazne či už na stereotypoch správania alebo na nedostatku vôle," povedal Jankovič pre *SME*.

Vstupom do únie sa podľa neho veľa nezmenilo, lebo zmena myslenia si vyžaduje dlhodobý proces. Zvlášť to vníma vo vzťahu k západoeurópskym umelcom. „Východoeurópania poznajú umenie zo západnej Európy lepšie, lebo sa oň aj počas komunizmu viac zaujímali. Naopak, západní umelci akoby si zvykli na to, že na východe je nejaká železná opona a že tam preto pravdepodobne nič veľkého nevzniká. Samotná Európska komisia má ťažkú úlohu, lebo z jedného centra sa pomerne ťažko dá obsiahnuť tá obrovská masa v celej svojej rozmanitosti. Ale ak sa tento problém raz podarí vyriešiť a nájsť správnu rovnováhu, bude to pre všetkých veľké plus."

Febiofest 2006 bude na Slovensku od 27. marca

V poradí 13. medzinárodná prehliadka filmu, televízie a videa Febiofest 2006 sa v Prahe uskutoční od 23. marca do 31. marca. Ešte pred koncom pražskej prehliadky sa Febiofest po 12. raz presťahuje aj na Slovensko: začne sa v Bratislave 27. marca a svoje putovanie cez Banskú Bystricu, Nitru, Martin, Žilinu, Poprad a Prešov ukončí 25. apríla v Košiciach. Ponúkne vyše 400 filmov z viac ako 50 krajín sveta v 14 sálach v Prahe a neskôr v šiestich českých mestách a ôsmich mestách Slovenska. Jeho súčasťou budú aj obľúbené sprievodné akcie ako Febiofest Junior festival, premietanie pre deti a mládež, ako aj veľký hudobný festival Febiofest Music Festival, ktorý by mal ponúknuť okolo 50 hudobných skupín na troch pódiách, informoval riaditeľ festivalu Fero Fenič.

Febiofest je najväčšou audiovizuálnou prehliadkou v strednej Európe, v ostatných rokoch dosahuje návštevnosť asi 140 000 divákov. Výnimočné postavenie má festival aj v SR. „Slovenský Febiofest, aj keď je samostatnou akciou so samostatným programom, samostatnou dramaturgiou, je stále najväčšou prehliadkou českej audiovízie na území Slovenskej republiky. Len pripomeniem, že v rámci Febiofestu bude určite odpremierovaných minimálne päť nových českých filmov, čo je podľa mňa veľmi dobré a veľmi dôležité," povedal riaditeľ prehliadky Febiofest na Slovensku Peter Dubecký.

Trinásty český Febiofest, respektíve 12. slovenská prehliadka, sľubuje okrem iného prezentáciu nových filmových počinov v sekciách venovaných Latinskej Amerike a angloamerickému filmu, alebo retrospektívu talianskeho režiséra Luchina Viscontiho.

Novou tvárou džezu je aj desaťročná Pavlína Morvayová

Trendom posledného obdobia je medializovanie ľudí, ktorí v podstate nič nevedia, ich jedinou devízou je, že sa zúčastnili na niektorej z reality show. V bratislavskom *Slovenskom rozhlase* sa stretli ľudia, ktorí možno nebudú až takí mediálne známi, ale vedia o to viac. Konala sa tu pravidelná súťažná prehliadka *Nové tváre slovenského džezu*.

Predseda poroty, gitarista a skladateľ Matúš Jakabčic, vybral do finále šesť formácií, ktoré spĺňajú podmienky, aj keď ich žánrový rozptyl bol dosť rôznorodý. Vzhľadom na to, že jedinou skupinou s jednoznačným džezovým jazykom bol mladý kvartet Happy Four Friends zo Žiliny, dostali spoločnú cenu za džezový prístup.

Asi najväčším prekvapením večera bol výkon desaťročnej (!) hráčky na zobcovej flaute, Bratislavčanky Pavlíny Morvayovej, ktorá v sprievode svojho otca Daniela (gitara) zahrala niekoľko džezových tém. Zobcová flauta je náročný nástroj a Morvayová bola brilantná, čo sa týka tónu, techniky i rytmu, hoci zatiaľ neimprovizuje a sóla má vypísané. Za to si vyslúžila cenu za mimoriadny interpretačný výkon a muzikalitu.

Speváčka Zuzana Vlčeková z Prievidze svojím plným altom dokázala, že na Slovensku nevyrastajú len dobrí in-

štrumentalisti, ale aj vokalisti. Ak bude rásť, Silvia Josifoská sa určite dočká toľko očakávanej konkurencie. Vlčeková dostala cenu za spevácky výkon.

Mužský spevácky kvartet Juicy Beats si vybral náročnú disciplínu spievanie à capella, za čo si vyslúžil cenu za skupinový spevácky výkon.

Prešovský gitarista David Kollar predviedol svoju skupinu D. K. Band, ktorá oscilovala medzi jazzrockom a inštrumentálnym rockom. Toho druhého bolo možno trochu viac a súťaž je džezová, takže to bolo na hrane žánru. Hra protagonistu však bola taká presvedčivá, že získal cenu za inštrumentálny výkon.

Pôvodne mimo súťaže vystúpilo trio Eduardo Borsuci in Optima Forma z Brezna. S džezom nemalo veľa spoločné, ide o „hardvéristu s notebookom" a rytmiku basgitara – bicie, ale práve táto rytmická sekcia, bratia Černákovci, bola taká presvedčivá, že získala cenu za výkon.

V posledných ročníkoch súťaže to s úrovňou vyzeralo trochu bezradne, ale toho roku každý účastník niečím príjemne prekvapil.

SuperStar slávikov neohrozila

Televízia *Markíza*: Slávik 2005. Slovenský fanúšik je verný fanúšik. Ak sa do jeho mysle zapíšete, na dlhé roky vám bude posielať svoje hlasy, aj keď v kútiku duše dúfa, že vyhrá vysnené nablýskané auto. Aj anketa Slávik 2005 sa skončila bez väčších prekvapení. Sošky si zase odniesli známe mená slovenskej populárnej hudby.

Galavečer v neútulnej bratislavskej Inchebe predovšetkým dokázal jedno – že špička slovenskej popmusic sa nemusí až tak báť rýchlokvasených kolegov zo SuperStar, že by ich obrali o dlhé roky budované pozície. Veľký útok finalistov súťaže sa nekonal a každým dňom ich popularita slabne. Jediným oceneným z prvej várky SuperStar sa stala speváčka Katarína Koščová ako objav roka.

Prvým zlatým Slávikom si svoje postavenie zlepšila čoraz populárnejšia Zuzana Smatanová, ktorá nahradila nečinnú speváčku Mishu. Z akcie si odniesla až tri sošky. Stala sa speváčkou roka, má hit roka (*Nech sa deje, čo sa má*) a spolu s Desmodom získala aj Rádioslávika za hit *Pár dní*, ktorý nie a nie vyšumieť z hláv slovenských občanov.

To, že sa na predných miestach ankety objavuje meno Mariky Gombitovej, už nikoho neprekvapí. Aj keď ju nevidno, na túto ikonu 80. rokov nevedia ľudia zabudnúť. Svedčí to o tom, že hybnou silou ankety zostáva popri vecných cenách sila zvyku, sentiment a nostalgia. Napriek prísunu mladej krvi. V popredí sa stále drží aj Jana Kirschnerová, hoci svoju poslednú slovenskú pesničku nahrala v roku 2003. Na Slávikoch predstavila anglickú pieseň, to znamená, že je už mysľou v Londýne, kde by mala začať nahrávať svoj sľubovaný európsky album.

Oproti minulému ročníku sa opäť spievalo a hralo naživo. Večer to iste osviežilo, aj keď pódiové výkony neboli s výnimkou Kirschnerovej bandu príliš presvedčivé (svoju zakríknuto hrajúcu kapelu hľadal na pódiu aj český zázrak menom Aneta Langerová), v prípade umelo tlačeného interpreta menom Lobo sa skôr hodí slovo katastrofálne.

Snažil sa aj moderátor večera Andy Kraus, ktorý sa počas celého jeden a polhodinového programu pokúšal nájsť hranicu medzi vážnosťou a uragánovským humorom. Osvedčený konferencier Miroslav Žbirka stál tentoraz na druhej strane a tešil sa z obhajoby prvenstva v kategórii spevák roka pred Richardom Müllerom a Paľom Haberom.

V kolónke skupina roka sa poradie Elán, No Name a Desmod zopakovalo z minulého ročníka. Pozícia Elánu je taká neotrasiteľná, že Ráž a spol. začínajú v počte získaných Slávikov dýchať na chrbát českému rekordmanovi Karlovi Gottovi. Modernejšie esemeskové hlasovanie (ktoré sa pridalo ku klasickému hlasovaniu poštou) zrejme vyradilo Kazíka a Jadranku, ale elánisti sa môžu stále spoľahnúť aj na mladé publikum.

Otázku „Prečo sa ľudia musia každý rok pozerať na tie isté tváre?" sa dramaturgovia snažili vyriešiť kategóriami metla roka (kto je to, preboha, Ramada?) alebo sklamanie roka (smutný víťaz Slameného slávika Emily bola paradoxne minuloročným objavom ankety). Najväčšie otázniky však vyvoláva kolónka Skokan roka, oživujú stratených duchov minulosti. Minulý rok pripadla cena odpočívajúcemu Robovi Grigorovi, tentoraz reinkarnovaným Taktikom. Koho si z vyslúžilých hviezd na budúce vyberieme? Bude to Gravis, YPS, Madam alebo Zenit?

SLÁVIK 2005

Spevák:	
1. Miro Žbirka	11 436 hl.
2. Richard Müller	4 555 hl.
3. Pavol Habera	3 844 hl.
Speváčka:	
1. Zuzana Smatanová	7 392 hl.
2. Marika Gombitová	4 610 hl.
3. Jana Kirschner	3 825 hl.
Skupina:	
1. Elán	7 916 hl.
2. No Name	5 914 hl.
3. Desmod	4 291 hl.

Objav: Katarína Koščová
Skokan: Taktici
Rádioslávik (najhranejšia skladba v rádiách): *Pár dní* – Desmod a Zuzana Smatanová
Slamený slávik: Emily
Hit roka (hit podľa čit. *Nového Času*): *Nech sa deje, čo sa má* (Zuzana Smatanová)
Metla roka (podľa čit. *Nového Času*): Ramada

Moja návšteva v Európskom parlamente

Vďaka Inštitútu pre dunajský priestor a strednú Európu sa mi 13.-15. 12 naskytla možnosť navštíviť Európsku radu a Európsky parlament so sídlom v Štrasburgu.

Európsky parlament je najväčším mnohonárodným parlamentom na svete – má 732 poslancov z 25 krajín. Od roku založenia 1979 sa každých 5 rokov volia poslanci Európskeho parlamentu priamym hlasovaním podľa pomerného zastúpenia, buď na regionálnej, alebo na národnej úrovni, alebo v kombinácii oboch. V súčasnosti má Európsky parlament sedem politických skupín a skupinu nezávislých poslancov. Dvanásťkrát ročne sa poslanci stretávajú na plenárnych schôdzach. Európsky parlament má 20 výborov, ktoré vykonávajú prípravné práce plenárnych schôdzí. Vypracuvávajú a prijímajú správy o legislatívnych návrhoch a iniciatívne správy. Európsky parlament má tri základné právomoci: zákonodarnú moc, právomoc v ob-

lasti rozpočtu a právomoc v oblasti kontroly. Súčasným predsedom Európskeho parlamentu je Josep Borrell Fontelles. Každý občan únie má právo prístupu k časti dokumentov Európskeho parlamentu, Rady Európy a Európskej komisie. Na internetovej stránke Európskeho parlamentu môžu občania nájsť zápisnice z rozpráv na plenárnych zasadnutiach, prijaté texty, správy parlamentných výborov, archív parlamentných dokumentov, tlačové správy a iné.

Za Rakúsko nás v Európskom parlamente prijala poslankyňa Dr. Maria Berger, vedúca delegácie SPÖ – poslancov pri Európskom parlamente. Odpovedala nám na otázky, či už týkajúce sa súčasných tém prerokovávaných v Európskom parlamente, alebo možností praktík či práce v Európskom parlamente. Stručnú správu o vývoji diania v EP nám predniesol maďarský poslanec Szabolcs Fazakasz. Mali sme aj možnosť zúčastniť sa plenárneho zasadania EP, kde sa počas našej prítomnosti riešila otázka prispievania Británie do európskeho rozpočtu. Žiaľ, naša návšteva bola príliš krátka na to, aby sme si utvorili o práci poslancov jasnejší obraz.

Poobede nasledovala návšteva Rady Európy. Rada Európy bola založená v roku 1949 a dodnes má 46 členov. Štatút Rady Európy hovorí, že každý európsky štát sa môže stať jej členom, pokiaľ dodržuje princípy právneho štátu a garantuje svojim občanom dodržanie ľudských práv a základných slobôd. Jej ciele sú okrem iného ochrana ľudských práv, pluralistickej demokracie a právneho štátu. Vypočuli sme si prednášku v anglickom jazyku *Rola Rady Európy v Európskom politickom celku*.

O 18:00 nás prijal rakúsky veľvyslanec, vedúci stáleho zastúpenia Rakúska v Rade Európy Dr. Wendelin Ettmayer. Návšteva Európskeho parlamentu a Rady Európy bol zaujímavý a poučný zážitok, ktorý ak mate tú možnosť, odporúčam každému. *(Andrea Ozábalová)*

Užitočné adresy:
Európsky parlament
1, avenue du Président Robert Schuman
BP 1024
F-67070 Strasbourg
www. europarl.eu.int

Európska rada: www.coe.int

Institut für den Donauraum und Mitteleuropa (IDM)
Hahngasse 6/1/24
A-1090 Wien
www.idm.at

Informačné kancelárie:

Palisády 29	Kärtner Ring 5-7
SK-811 06 Bratislava	A-1010 Wien

Predvianočné Francúzsko

Pri mojej návšteve Francúzska som si nenechala ujsť ani kultúrnu časť. Navštívila som mestečko Colmar, ktoré sa nachádza asi hodinu od Štrasburgu. Tu nájdete najznámejšie múzeum Unterlinden, ktoré je sčasti bývalým gotickým dominikánskym kostolom. Sú tu vystavené umelecké predmety zo stredoveku a renesancie. Najzaujímavejším prvkom je snáď Isenheimský oltár, najvýznamnejšie dielo západného umenia z tých dôb. Mathias Grünewald nakreslil jeho tabule v rokoch 1512-1516. Vyrezávaný oltár zhotovil okolo roku 1500 Nikolaus von Haguenau. Tento oltár je venovaný svätému Antonovi, patrónovi tzv. Antónovho ohňa. Cez chodby múzea, prechádzajúc okolo veľkých sudov a vinných lisov, sa dostaneme do podzemia múzea, kde môžeme vidieť staroveké vykopávky od doby železnej až po vázy gréckej kultúry. V modernejšej prístavbe múzea nájdeme aj modernejšie diela, ktoré pochádzajú z 20. storočia – cez avantgardu a impresionizmus v zastúpení maliarov ako Picasso, Monet, Renoir, Ernst či Dix. Táto výstava sa sezónne mení a obohacuje a dopĺňa celkové bohaté vybavenie múzea.

Colmar je mestečko, ktoré si už dávno zvyklo na turizmus a tomu je aj prispôsobené. Okrem múzea Unterlinden si nenechajte ujsť starú colnicu „Koïfhus“, kostoly sv. Martina a Matúša a „Klein-Venedig“ – malebné domčeky a rybárske reštaurácie vinúce sa popri riečke. Určite navštívte i jednu z početných pekární a ochutnajte *pain au chocolat*, *pain d'épices* (korenisté koláčiky) alebo iné z výborných maškŕt. Výhodou je, že sa skoro všade dohovoríte po nemecky.

Takýto výletík je krásnym doplnkom do zbierky vášnivých cestovateľov, ale aj rajom pre gurmánov, či nákupných nadšencov. V zime či v lete, víkend v Colmare a Štrasburgu (tri alebo štyri dni sú ešte lepšie) je zážitkom na celý život. A zanechá túžbu vrátiť sa. *(ao)*

Muzikál *Rocky Horror Show*

Nový muzikál Jozefa Bednárika niektorý označujú ako jeho najlepší. Myslím si však, že s jeho staršími dielami ako *Evanjelium o Márii*, alebo *Jozef a jeho zázračný farebný plášť* sa novospracovaný *Rocky Horror Show* nedá porovnávať. Rozhodne však ponúka farebnú, priam multimediálnu show, ktorá pobaví nie príliš konzervatívneho diváka.

Rozdielny a možno práve preto atraktívnejší je tento muzikál v integrácii publika do deja. Po rozsiahlom úvodnom vysvetľovaní, ktoré po 10 minútach začne byť trochu unavujúce, sa divák naučí tlieskať a vzdychať od prekvapenia na dohodnutý signál. Takisto aj striekať z vodnej pištole, keď simuluje dážď, alebo ohadzovať hercov – novomanželov ryžou – a to ešte zďaleka nie je všetko. A to nie je jediný „highlight“ tohoto predstavenia. Na dvoch obrazovkách môžeme vidieť príbehy, ktoré podporujú dej predstavenia.

Dejová línia je prekvapivá. Od honosného a veľkolepého začiatku a farebnosťou, muzikálnosťou a situačným humorom nabitej prvej časti, sa prenesieme do druhej, v ktorej nielenže publikum už stráca svoju interaktivitu, ale aj prehľad o vypovedanej myšlienke, postráda dejové vyvrcholenie, ktoré je podmienkou každého dobrého dramatického diela a koniec prenecháva divákovi otvorený a špekulatívny, ktorý ho oberá o pocit naplnenosti z umeleckej hodnoty diela.

Možno by sa mohlo pri takom dejovo aj ideovo voľnom diele obmedziť trochu tej americkej bombastickosti a pridať trochu umeleckej hodnoty, a to sa netýka len réžie, ale aj prevažne mladých neznámych hercov. Ľudia otvorení novým a miestami nekonvenčným zážitkom môžu toto predstavenie v divadle Aréna navštíviť vo vybrané dni počas celého januára. *(ao)*

Potulky po Bratislave

Z námestia SNP sa dostaneme na dnešné Župné námestie, ktoré sa začalo formovať už v stredoveku, keď bol voľný priestor postupne využitý na trhy a neskôr bol zastavaný. Bol tu postavený kostol trinitárov (sv. Trojice), ktorý postavili na mieste zbúraného gotického kostola sv. Michala – podľa ktorého dostala meno aj Michalská brána. Kostol trinitárov postavili v 18. stor. (1721-1725) v barokovom slohu. Základom kompozície je oválna loď zaklenená kopulou, ku ktorej sa pripája presbytérium. Dispozíciou je kostol trinitárov podobný viedenskému Chrámu sv. Petra. V interiéri kostola sú viaceré hodnotné sochárske a maliarske umelecké diela. Najpôsobivejšia je iluzívna freska na kopuli lode kostola od talianskeho umelca Antonia Galli Bibienu. Trinitári prišli do Uhorska v roku 1696 z úlohou využiť svoje kontakty v Oriente na sprostredkovanie mierového rokovania s Turkami. V roku 1717 bol vedľa kostola postavený aj kláštor. V roku 1782 Jozef II. rád zrušil a v nasledujúcom období kláštorná budova chátrala. V roku 1844 budovu kláštora asanovali a bol tu postavený Župný dom. Novoklasicistická budova na Župnom námestí slúžila ako ústredný úrad Prešporskej župy. Dnes ju čiastočne využíva Slovenská národná rada.

Ďalší kostol, ktorý sa na tomto námestí nachádza, je kostol kapucínov. Kostol bol postavený v roku 1717 a svoj architektonickým stvárnením zodpovedá charakteru kapucínskej rehole, jednoduchosť až strohosť je zásadou, ktorou sa mnísi ako reformovaní františkáni hlásili k odkazu svätého Františka z Assisi. V barokovom interiéri si

Barokový kostol trinitárov

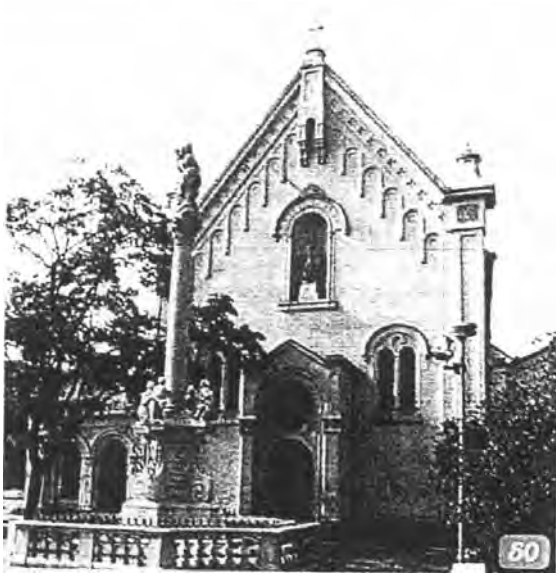

Kostol a klaštor kapucínov

zaslúži pozornosť ústredný obraz na hlavnom oltári namaľovaný kapucínskym mníchom Udalricusom. Rozmerné dielo z roku 1737 zobrazuje patróna chrámu sv. Štefana ako dáva Uhorsko pod ochranu Panny Márie. V dolnej časti diela vidno vtedajšiu Bratislavu aj s hradom. Za kostolom je dodnes fungujúci kláštor. Pred vchodom do kostola postavili v roku 1723 na pamiatku strašného moru, ktorý vyčíňal v Bratislave desať rokov Stĺp Immakuláty.

Na druhej strane oproti Kostolu trinitárov ešte donedávna bol obchodný dom zlínskej obuvníckej firmy Baťa (žiaľ známy bratislavský objekt bol predaný inej zahraničnej firme). Firma Baťa realizovala tento objekt podľa architekta V. Karfíka, ktorý mal zložitú úlohu využiť malý nepravidelný pôdorys, tak aby výšková budova nezatienila výhľad na Michalskú bránu.

Gotická Michalská brána je jediná vstupná brána, ktorá sa zachovala z pôvodného stredovekého opevnenia. Bola postavená v prvej polovici 14. stor. A prvý krát sa spomína pod menom „Michaelerthor". Jej pôvodná gotická architektúra sa pomerne dobre zachovala. Tvorí ju hranolová veža s priechodom v prízemí, ktorý má z oboch strán kamenné portály. Vstup do prechodu chránil padajúci most, padajúca mreža (v priestore vonkajšieho portálu) a ťažké dubové vráta (zachovalo sa horné brvno s otvormi). Hornú osembokovú časť veže postavili začiatkom 16. stor. Dnešnú barokovú strechu dostala veža pri obnove v roku 1758. Na vrchole strechy je medená plastika archanjela Michala, dielo bratislavského majstra Petra Ellera. Pri zosilňovaní mestského opevnenia v 15. stor. postavili v roku 1445 pred bránou bolverk (barbakan), najskôr len provizórne zo zemných valov, neskôr kamenný. Jeho úlohou bolo chrániť vlastnú bránu pred prípadnou delostreľbou. V prvej polovici 18. stor. aj bolverk prestavali. V roku 1712 postavili predbránie s prechodom pre chodcov. Do priestoru bolverku stavali obytné domy. Príchod k predbrániu zabezpečoval spočiatku padací most a od roku 1727 kamenný, ktorý sa zachoval až dodnes. Na veži bol byt strážnika, ktorý z jej hornej plošiny pozoroval mesto a okolie a hlasom trúby alebo zvonmi oznamoval požiar alebo blížiaceho sa nepriateľa. Na veži sa dodnes zachovali dva zvony zo 16. stor. Strážnik zároveň obsluhoval aj

hodiny, ktoré spočiatku mali číselníky len na troch stranách (okrem smeru k židovskému getu), lebo Židia odmietali platiť príspevok na udržiavanie hodín. V súčasnosti je v Michalskej veži expozícia zbraní.

Pod michalským mostom je zvyšok hradnej priekopy, dnes tieto priestory prechádzajú rozsiahlou revitalizáciou a michalská priekopa sa má premeniť na exkluzívnu časť pešej zóny. Projekt vypracoval architekt Rastislav Janák.

Na Michalskej ulici sa nachádza niekoľko architektonických skvostov.

Segnerova kúria je z roku 1648 a je postavená v duchu severnej renesancie. Je to jediná meštianska renesančná kúria, ktorá sa v Bratislave zachovala. Pôvodne kúria patrila bohatej protestantskej rodine, pochádzajúcej z talianskeho Rimini. V roku 1704 sa tu narodil Johann Andreas Segner (1704-1777). Preslávil sa ako vedec a vynálezca. Segnerova kúria sa od bežných meštianskych domov odlišuje pravidelnou dvojkrídlovou dispozíciou a náročne upravenou fasádou. Nad portálom z diamantovou bosážou je erb majiteľa domu s datovaním. Predné krídlo bolo využité ako obytný priestor pre bohatého majiteľa, dvorné trakty slúžili ako prevádzkové, skladové a obytné priestory pre služobníctvo.

Kaplnku svätej Kataríny začali stavať v roku 1311 pre rád cistercistov. Dostavaná bola v roku 1325, kedy ju aj vysvätili. Je to jednoduchá gotická jednoloďová stavba s polygonálnym uzáverom. Fasádu upravili v prvej polovici 19. stor. v klasicistickom slohu.

Palác Uhorskej kráľovskej komory slúžil potrebám najvyššej finančnej inštitúcie feudálneho Uhorska. V rokoch 1753-1756 postavili na mieste štyroch domov veľký barokový palác podľa projektu cisárskeho staviteľa G. B. Martinelliho. V roku 1772 budovu rozšírili prístavbou na mieste domu, ktorý už stál na dnešnej Ventúrskej ulici. Prístavbu realizovali tak, že uličku ku Klariskému kostolu preklenuli dlhým prechodom. Martinelli vytvoril štvorkrídlový palác s pravidelným dvorom a monumentálnou fasádou. Po presťahovaní kráľovskej komory do Budína premenili palác na snemovú budovu, kde sa konali v rokoch 1802-1848 zasadnutia uhorského snemu.

Po prenesení snemu do Budína mal palác po roku 1849 postupne rôzne využitie. V rokoch 1951-1953 ho upravili pre potreby Univerzitnej knižnice, ku ktorej pripojili v šesťdesiatych rokoch aj susedný palác de Pauliho na Ventúrskej ulici. Posledná veľká rekonštrukcia Univerzitnej knižnice sa začala v roku 2004 a 14. apríla 2005 bola opäť uvedená do prevádzky. Univerzitná knižnica bola pretransformovaná na moderné multifunkčné kultúrno-knižničné centrum.

Na Michalskej ulici č. 3 sa nachádza Jeszenákov palác – barón P. Jeszenák bol majiteľ veľkých latifundií v bratislavskej župe. Tento palác patrí medzi najstaršie barokové paláce v Bratislave. Je štvorkrídlový s pavlačovým dvorom a bol postavený v roku 1730. Ďalej na Michalskej ulici č. 12 sa nachádza pôvodne gotický dom zo 14. stor. upravený a prestavaný v 16. a 18. stor. Dom patril k bežnému typu gotických priechodových domov. V prechode domu na pravej strane je vidieť pôvodné gotické sedílie, v ľavom múre priechodu je guľa z francúzskeho bombardovania mesta v roku 1809 (napoleonské vojny).

Emília Vášáryová

Jedna z posledných federálnych herečiek – hovoria o nej Česi. V Prahe reprezentuje Slovensko v tom najlepšom svetle. Hrá v Činohernom klube, na Pražskom hrade a spolu s filmom *Pelíšky* sa stala súčasťou vianočných a silvestrovských večerov v domácnostiach so zapnutými televíznymi obrazovkami po oboch stranách našich spoločných hraníc. Minulý rok získala Českého leva za postavu rezignovanej prekladateľky, ktorá sa netají svojou zlostnou xenofóbiou. Bratislavskí diváci ju však vidia aj vo veselších úlohách. Po boku Milana Lasicu alebo Juraja Kukuru stvárňuje príťažlivé ženy so zmyslom pre humor. Momentálne v SND pripravuje s Emilom Horváthom komédiu *Posledná cigara* od Bengta Ahlforsa. Je o tom, že aj starnutie sa dá prežiť so smiechom a chuť do života je rozhodnutím každého z nás. Herečka Emília Vášáryová.

Emília Vášáryová (1942) – po skončení VŠMU bola 2 roky členkou divadla Nová scéna, od roku 1964 je v súbore Slovenského národného divadla. Ako dvadsaťročná zažiarila po boku Jana Wericha vo filme *Keď príde kocúr*, ktorý získal rad svetových cien. Už v mladosti sa vypracovala na výraznú charakterovú herečku.

Dôležité filmy: *Polnočná omša* (1962), *Bláznova kronika* (Lenka), *Námestie sv. Alžbety* (1965), *Medená veža* (1970), *Kto odchádza v daždi* (1974), *Červený cigán* (1992), *Orbis pictus* (1997), *Modré z neba* (1997), *Pelíšky* (1998), *Horem pádem* (2004).

Televízne inscenácie: *Peter a Lucia* (1968), *Balada o siedmych obesených* (1969), *Červené víno* (1972), *Buddenbrokovci* (1974), *4 ženy* (1984), *Staroružová dráma* (1989), *Európa moja láska* (1993).

Ocenenia: Cena Nadácie Alfréda Radoka (1996), Krištáľové krídlo (1999), Zlatá slučka (1999), DOSKY (1999, 2002, 2004), Cena Jozefa Kronera (2000), Igric (2000), Cena Karla Čapka (2002), Cena Václava Havla Medaila za zásluhy (2003), Český lev (2004).

Momentálne hrá v SND v hrách *Stoličky*, *Tančiareň*, *S vylúčením verejnosti*, *Dom nad oceánom* a *Hypemarket*. V divadle Aréna účinkuje v hre *Koza*, v štúdiu L+S *Život na trikrát*. Žije v Bratislave s manželom, kostýmovým výtvarníkom Milanom Čorbom.

Je zábavné skúšať komédiu?

Je to hlavne tvrdá práca a pokým inscenáciu neuvidí divák, tvorcovia nemusia tušiť, či sú na správnej ceste. Budovať komické situácie sa dá, len keď máte obecenstvo. Skúšame preto tak, že v hľadisku sedia dvaja traja ľudia – šepkárka, inšpicientka alebo dramaturg, – a pozorujeme ich reakcie.

Ide o istý druh techniky, ktorý sa dá naučiť?

Je to aj technika, samozrejme. Je to umenie zvláštnej skratky na javisku, strihu, nesmie sa v situáciách zotrvať, slovom, je to náročný žáner.

V hereckých kruhoch sa traduje historka, že keď istý slávny anglický herec umieral a niekto sa ho opýtal, čo je ťažšie – umieranie, alebo urobiť na javisku komédiu – odpovedal, že určite to druhé.

Je pravda, že čím je človek starší, tým viac sa v ňom prebúdza zmysel pre humor? Ste veselšia ako voľakedy?

Asi to nesúvisí s vekom. Človek môže podediť humorný pohľad na život, ale niekedy sa mu stanú také situácie, že oň príde. Zrejme už v génoch si nesieme, či sa radšej smejeme, alebo nie, a či lepšie komunikujeme – lebo humor je hlavne o komunikácii. Americký herec Dustin Hoffman vo svojej knihe napísal, že na pravom ramene mu sedí

veselý anjel radosti a na ľavom – anjel smútku. Títo dvaja sa o nás v živote bijú, ide len o to, ktorý zvíťazí.

Jan Werich, s ktorým ste hrali v legendárnom filme* Keď príde kocúr*, raz povedal, že žena nemá zmysel pre nezmysel. Súhlasíte s ním?
Možno! Muži-umelci niekedy majú naozaj väčší sklon k nezmyslu, ale neviem to posúdiť. (Smiech.) Isté však je, že sám Werich to potom mnohokrát poprel, keď uznával a obdivoval svoje kolegyne, ktoré boli veľmi vtipné a múdre. Pani Adamová, Zázvorková, Bohdalová boli preňho ženy, ktoré vedeli ten nezmysel na javisku robiť majstrovsky.

Boli ste mladučká herečka, a on – veľký pojem. Ako si naňho spomínate?
Bol to láskavý, milý, múdry človek, s ktorým bolo každému veľmi dobre. Keď zomrel, dostala som od jeho dcéry Jany parte, v ktorom stálo: „A mějte se tady dobře!" Miloval život a prial ho aj tým druhým. To bolo na ňom úžasné.

Tvrdil, že pravé šťastie je v láske k druhým.
Veď to je asi jediné, čo nás zachraňuje.

Veľmi málo hovoríte o svojich deťoch. Nechcete prezradiť, čím sa zaoberajú vaši synovia?
Neželajú si to, a ja ich rešpektujem. Človek sa by mal prezentovať predovšetkým tým, čo robí, a nie súkromným životom. Tí, čo odhaľujú svoje súkromie, to robia preto, aby si ich niekto všimol.

Aj po rozdelení republiky ste ostali československou herečkou. V českých médiách odznelo, že u nich ste dokonca obľúbenejšia, ako na Slovensku. Cítite to takto?
Ja sa nesťažujem! Pracujem predovšetkým na Slovensku a v Čechách mi ponúkajú zaujímavé príležitosti, čo ma veľmi teší, ale je to už práca navyše. V Čechách ľudia majú radi hercov, divadlo, český film, ktorý má obrovskú tradíciu oproti nášmu. Tam je udalosťou, keď príde do kín nejaká domáca novinka a Česi považujú za svoju povinnosť pozrieť si ju. Problém je v tradícii a potrebe.

Znamená to azda, že Slováci domáci film vlastne ani nepotrebujú?
Neviem, to už nechám na sociológov. Pamätám si, ako ľudia stáli v rade na lístky na slovenský film *Tisícročná včela*. Záujem publika bol veľký, ale odvtedy si na nič podobné nepamätám. Pričom my máme byť na čo hrdí – mali sme aj máme dosť osobností, ktoré by si zaslúžili, aby sa o nich napríklad nakrútili filmy. Pre národ je záujem o ľudí, ktorí niečo dokázali a sú výnimoční, jednou z nádejí na jeho prežitie. U nás chýba úcta k autorite.

Ako si to vysvetľujete?
Neviem, a ani nechcem mentorovať na túto tému. V SND hráme hru *Hypermarket* od Viliama Klimáčka, ktorý boduje aj v Čechách, kde viackrát získal Radokovu cenu, čo je anonymný súbeh, pričom píše po slovensky. Hra mala svoju prvú premiéru práve v Prahe. Má ironický nadhľad a okrem iného mapuje náš súčasný jazyk, ktorým sa hovorí na ulici a ktorým zrejme rodičia hovoria pred svojimi deťmi. A moja postava Anny tam odrazu povie: „Z posledných prieskumov sa zistilo, že na Slovensku pravidelne číta knihy 5 tisíc ľudí." Ak to tam autor napísal, asi to tak naozaj bude. Viete, čo je to päť tisíc ľudí z päť a pol miliónového národa? Nič. Možno je to v tom.

Vaša sestra Magda je vyštudovaná sociologička. Zhovárate sa s ňou na tieto témy?
Keď sa stretneme, nevedieme žiadne politické a ani divadelné rozhovory. Medzi nami je dosť veľký vekový rozdiel a nikdy sme takéto témy spoločne neriešili. Ona má na to iných ľudí. A ja tiež. (Úsmev.)

Neprekvapuje vás, že sa nechce vrátiť k herectvu?
Nie, Magda už pred novembrom 1989 hovorila, že by s herectvom najradšej skončila. Vedela som, že má vyššie ambície.

V Čechách hráte v divadle len po slovensky. Zamýšľali ste sa nad tým, prečo Česi tak vrelo prijímajú slovenčinu?
Prijímajú ju, lebo jej ešte rozumejú. Jednoducho im neprekáža.

Neprekáža im ani vaša konkurencia?
Nie je toho až tak veľa, čo robím. Navyše, roly, ktoré hrám, sú väčšinou veľmi ťažké. V Prahe idem vlastne do dosť veľkých rizík s vedomím, že to nemusí dobre dopadnúť, pretože hrám súčasných autorov, ktorí ešte nie sú odskúšaní. A ak to náhodou vyjde, je to potom pre mňa šťastie.

Každé divadelné predstavenie vyžaduje veľa síl. Ako sa cítite, keď skončí?
Zvyčajne je to naozaj ako po ťažkej fyzickej práci. Človek je svojim spôsobom vykúpaný, vypotený, vystresovaný. Stres je nevyhnutný, aby sa nabudil adrenalín v tele, keď herec musí dobre odohrať predstavenie, ktoré už dlho nehral, alebo keď musí reagovať na nepredvídateľné veci. Niekedy sa stanú nečakané lapsusy – nie je svetlo, kde ho potrebujete mať, inokedy sa potknete, zraníte... Javisko je rizikové pracovisko a všeličo sa deje aj v zákulisí, kde sa musíme skoncentrovať. Je to dosť veľká námaha.

Mali ste zranenia?
Ale áno, už som si všeličo na javisku porobila. Naposledy som si asi pred dvomi rokmi zlomila ruku a ešte som to predstavenie dohrala do konca.

Po takejto námahe je potrebný odpočinok, v lete ste však nakrúcali nový film Jana Hřebejka* Kráska v nesnázích*. Máte vôbec niekedy prázdniny?
Už som ich pár rokov nemala. V uplynulom lete som ešte na Pražskom hrade dohrávala 14 predstavení *Rómea a Júlie* a popri tom sme v noci alebo dopoludnia nakrúcali. Je to model môjho života, aký žijem. A v auguste som si ho len preniesla do Prahy.

Hráte mamičku slovenského herca Romana Luknára a svokru Ani Geislerovej, ktorej mamu hrá zas Jana Brejchová. Aká je vaša postava?
Charaktery sú napísané krásne, ale nakrútili sme množstvo materiálu, takže neviem, čo z toho režisér nechá na plátne. Sama som zvedavá. Môj syn je vo veľmi zlej situácii, dostáva sa do väzenia, ale príbeh sa menil už počas nakrúcania. Niektoré postavy režisér preobsadil, lebo zmenil ich vek. Roman Luknár je však skvelý, a bolo by dobré, keby sme na Slovensku nezabudli, že máme takého dobrého herca.

Ako ste vychádzali s Janou Brejchovou?
S Janou sa poznáme veľmi dlho, dokonca sme v rámci československých filmových týždňov spolu cestovali po svete. A teraz v lete sme spolu zažili jednu nádhernú noc. Hřebejkovci majú na Vltave houseboat, kam nás obidve pozvali na večeru. Zhodou okolností na okolitých houseboatoch žijú aj Slováci. Tí sa dali dokopy a vozili nás do noci dve a pol hodiny po nádherných miestach Vltavy. Cítili sme sa s Janou ako dievčatká, preliezali sme z jednej lode do druhej a ráno ma už Jana

vítala na pľaci: „Už sa ťa neviem dočkať! Celú noc som nespala – bola som tak vzrušená z toho, čo sme zažili, akoby som mala ísť na prvé rande!" Táto krásna chvíľka nám zostane, aj keby sme sa už nikdy nestretli. Veľmi nás to spojilo.

Jana Brejchová dlhé roky nenakrúcala. Ako to komentovala?
Nepýtala som sa jej na to. Možno jej nikto neponúkol dobrú rolu.

Obidve ste v mladosti zažili svetovú slávu, boli ste hviezdami zo socialistického bloku 60. rokov. Ako dnes vnímate stratené príležitosti, ktoré sa nezrealizovali kvôli železnej opone?
Nekomentujem, čo človek nezažije. Vo svojej profesii som zažila úžasný a zaujímavý život, ktorý mi nikto nevezme. To je všetko. V Čechách síce kultúra funguje omnoho lepšie, ale niečo funguje aj u nás. Je toho menej, vždy to tak bolo, ale sme len na začiatku – v plienkach. Čo napokon na Slovensku bude, a čo nie, sa časom vykryštalizuje. Nevidím to nejako tragicky. Neznášam bedákanie a nariekanie. Myslím si, že v kultúre sa napriek všetkému dejú úžasné veci. Som veľký fanúšik hudby a keď si len spravím prehľad o programoch, ktoré nemôžem vidieť, lebo každý večer pracujem, je to povznášajúce. Netreba nariekať. Aj knihy vychádzajú skvelé a ten, kto chce, si to všetko nájde. Ľudia chodia do nášho divadla, majú ho radi a vedia oceniť prácu, ktorú robíme. Keď nás bolo v Československu 15 miliónov, bolo to viditeľnejšie, samozrejme. Teraz sme maličkí, tak sa musíme uspokojiť s tým málom, čo máme, aj s menšími odozvami. S tým sa nedá nič robiť.

Páči sa vám, že sme takí maličkí?
(Smiech.) Moja mama ma naučila vetu, ktorú často opakujem: „Čo nemôžeš mať, to nech ti nikdy nechýba." Ja nehovorím, čo by som chcela. Mám, a hotovo. Človek by mal byť vďačný za to, čo je, a nie za to, čo by malo byť. Táto filozofia by mohla byť užitočná pre ľudí, ktorí sú stále nespokojní, frflú a závidia druhým. Toto mi je cudzie. Je ako je, a ja som spokojná.

Keď ľudia komentujú vašu príťažlivosť, vysvetľujú ju vyrovnanosťou a harmóniou. Vždy ste boli taká vyrovnaná, alebo ste mali aj obdobia pochybností?
Ale ja vôbec nie som vyrovnaná! Možno tak pôsobím v komunikácii, ale to je iné... Myslím, že vyrovnaní sú len ľudia, čo nie sú ďaleko od naivity. Mám nároky, ale hlavne na seba, nie na iných. V čom inom, ak nie v nespokojnosti so sebou samým sa môže človek konfrontovať s týmto komplikovaným svetom, v ktorom žijeme? Snažím sa pracovať na sebe, aby som čas, ktorý som tu, využila, a aby som ho neznepríjemňovala druhým. Som človek plný pochybností, ale nie som plná zlosti, zášti, ani nenávisti. Aspoň sa o to usilujem. Veľmi by som chcela starnúť do akej-takej múdrosti, nie do hlúposti. Prijať život taký, aký je, a nie ho stále niekomu kaziť nárekmi „čo všetko by som mohla, keby..." A harmónia možno vyplýva aj z toho, že rada pracujem. Keď vidím, že niečo nie je, tak to spravím a nečakám, či mi pomôže niekto druhý. Idem, a pokúšam sa. Nehovorím slovíčka „to sa nedá". Skúšam to aj v živote. A ak aj je veľmi zle, stále si hovorím: „Skúsim to urobiť tak, aby bolo lepšie." To je celá moja filozofia. Ale nepíšte to tam všetko, veď ja, preboha, nechcem poučovať a kázať! (Smiech.)

Ide vám na nervy kázanie, keď niekto poučuje vás?
Záleží na tom, kto to je. Veľmi rada sa nechám poučiť ľuďmi, ktorí sú múdri, netrepú hlúposti a nepoužívajú prázdne frázy. Takých môžem počúvať od rána do večera.

V tomto ste iste veľmi náročná, lebo vo svojom živote ste stretli naozaj výnimočné osobnosti...
Výnimočné osobnosti nikdy veľa nehovoria. Za ľudí hovoria ich činy. Tí, čo niečo dokážu, sú v živote tichí, skromní, zvláštni, až utiahnutí. Sú to veľké osobnosti, čo nepotrebujú okolo seba robiť žiadne bubliny a nepotrebujú sa podpisovať veľkými písmenami. Väčšinou majú veľmi nenápadné a milé podpisy. Takýto ľudia sú nenahraditeľní. Poznám ich, chvalabohu, dosť. To len tí zakomplexovaní stále kričia: „Tu som!"

Ako sa to, o čom hovoríte, zlučuje s herectvom, ktoré vyžaduje dávku exhibicionizmu a ego sa konfrontuje so slávou?
Herectvo nie je o tom, aby človek vyšiel na javisko ukazovať sa a vytŕčať. Existujú síce herci, ktorí chcú vyzerať za každú cenu neodolateľní, ale ak má byť herectvo tvorivou činnosťou, treba počítať s veľkou drinou a pochybnosťami. Je to o snahe komunikovať s ľuďmi, ktorí prídu, o snahe pokúsiť sa s nimi spojiť a vytvoriť zázrak toho, kvôli čomu sa vybrali do divadla. Myšlienky dobrých autorov pomáhajú človeku žiť, alebo ho aspoň trochu poučia. A keď divák vidí, koľko námahy herec vynaloží pre to, aby mu niečo povedal, že je ochotný sa aj zosmiešniť, aby myšlienky autora zarezonovali, keď si nechá nazrieť do duše, myslím, že to rozpozná. Spisovatelia píšu dobré knihy a divadelné hry pre to, aby sme sa mohli konfrontovať. A divák by sa mal rovnako konfrontovať – nie však s hercom, ale s ľudským osudom.

Váš výkon v hre Terrence McNeally* Majstrovská lekcia Márie Callas *bol nezabudnuteľný. Vyčerpávala vás úloha tejto svetovej divy?
Hra bola ťažká, lebo je o tragických osudoch veľkej ženy, ktorá skutočne žila. Cítila som zodpovednosť za to, že som sa vlastne dotýkala niekoho, kto už nie je medzi nami. A platí zásada, že o mŕtvych len dobre. Je o nej a zároveň to neprestáva byť divadelnou hrou. Náročné to bolo aj preto, že text mal 90 strán a ja som celý čas „nezliezla" z javiska.

Brali ste ju osobne – trápili ste sa?
Naštudovanie hry sú nekonečné skúšky. Mnoho pokusov, ktoré nakoniec režisér vyhodí a ide sa odznovu, kým dôjdeme k tvaru, ktorý sa ponúkne divákovi. Základ je byť v dobrej psychickej a fyzickej kondícii. Trénuje sa dennodenne – či sa chce, či nie, či má niekto starosti v rodine, alebo nejaký zdravotný problém, kontinuálne sa musí udržiavať koncentrácia. Postupne, deň za dňom budujeme stavbu, ktorá musí byť pevná. V prípravnom štádiu sa nedá ísť na 50 %.

To je ako príprava kozmonauta...
(Smiech.) Takto by som to nezveličovala, ale podobá sa to na prípravu vrcholového športovca. Vždy sa týchto rolí bojím, nechcem do toho ísť, lebo viem, koľko ma to bude stáť energie. Ale keď to potom spravím, som rada, že som sa k tomu ešte vyburcovala.

Neznervózňujete svojho manžela, keď sa pripravujete?
To nie! Naučila som sa nenosiť si prácu domov.

Učíte sa v divadle?
Učím sa sama, po nociach, a aj v divadle tak, že nikto o tom nevie. Ne-

viem si predstaviť, že by som doma hovorila: „Nechajte ma, teraz sa musím sústrediť!“ To nie.

Popri úlohách krásnych žien ste sa nebáli ukázať v úlohe zanedbanej, odpudzujúcej Věry Horeckej v poslednom Hřebejkovom filme* Horem pádem. *Vôbec vám to neprekážalo?

Pre mňa je podstatné, aby to bolo uveriteľné. Stretávam často osamelé ženy, intelektuálky, ktoré si všetko vedia zdôvodniť, ale žijú úplne samé. Hľadajú, kde sa dá, nájdu si záľubu v alkohole, niektoré nemôžu byť bez cigariet, iné bez psov, alebo bez jedla... Pritom sú to ženy, ktorým to myslí. Ako je to možné, že s nimi nikto nechce žiť? Je to tajomstvo – asi ľudský údel, osud. Stačí len maličký krôčik, a človek zostane sám, ani nevie ako. Sú mi blízke a snažím sa im porozumieť. A moja úloha bola veľmi dobre napísaná a presne odpozorovaná zo života, navyše s humorom, ktorý mám veľmi rada.

Mnohí kritici vyčítajú tvorcom, že v ich filmoch nie je jasné, aký majú vlastne postoj a obviňujú ich z alibizmu. V snímke* Horem pádem *diváci nevedeli odčítať, či je to protirasistický film, alebo naopak. Stretli ste sa týmito výhradami?

V tomto som na Hřebejkovej strane. Nepáčia sa mi čierno-biele interpretácie sveta. Veď ten rasistický prvok tu reálne je! Ľudia, čo bývajú v blízkosti nejakých strašných sídlisk a v ťaživých podmienkach, šomrú rovnako ako šomre táto Horecká, čo trávi svoj čas kdesi v tmavej izbe. Životná skepsa takýchto ľudí časom graduje, a oni si už ten ventil nájdu. Prečo zakrývať oči pre tým, že sú aj takí medzi nami? Ak by ste sa ich opýtali, ako sa im žije, tak by polovica z nich odpovedala podobným spôsobom, ako Horecká. Máme sa tváriť, že to neexistuje? Hřebejk necháva divákovi možnosť uvedomiť si, ako by reagoval on sám. Horecká reaguje prehnane, ale my, ľudia často preháňame v živote. Vieme byť nemilosrdní, keď nie je niečo tak, ako si to želáme, navyše ak sme ešte k tomu nešťastní, nemáme peniaze a rozpadli sa nám vzťahy. Taký človek potom dokáže byť temný zo svojho nešťastia. A to neznamená, že ho za to musíme odsúdiť. Môžeme ho mať radi, pozrieť sa, aký vlastne je, čo sa mu stalo. Horecká je surová aj k svojmu synovi, aj k neveste, ktorú nepozná, lebo je uzavretá v klietke. Ale práve preto je to úžasne zaujímavý charakter. Nebavilo by ma hrať babičku, ktorá pečie buchty.

Je dôležite zažiť a vidieť, akými nechceme byť?

Asi by sme mali a mohli byť k sebe úprimní.

SVETLANA ŽUCHOVÁ

Celkom obyčajný prípad

Literárna tvorba

Jedna z odměněných prací v rámci celoslovenské soutěže psaní povídek pro začínající autory. Povídka byla uveřejněna ve sborníku »Poviedka 2004« (vydavatelství Koloman Kertész Bagala, P. O. Box 99 / LCA, 180 00 Bratislava 1), s jehož svolením povídku přetiskujeme.

Dobrý deň, pani Malá? Nech sa páči, tuto si môžete zložiť kabát, posaďte sa. Dlho ste čakali? Prišla som o niečo skôr, čakala som na recepcii. **Ponúkli vás kávou? Minerálkou? Dali ste si niečo?** Minerálku, kávu nepijem. **Musím im povedať, nech kúpia aj bezkofeínovú, však? Pani Malá, čo vás ku mne privádza?** Strach. Strach z parazitov. Z tých, čo sa o nich píše v každom časopise. Každé ráno je to to isté. Stojím nahá pred zrkadlom. Priblížim sa k zrkadlu, pán doktor, tak blízko, až sa na ňom zráža dych. Pozerám sa na paru na skle. Nie je prúd vzduchu z ľavej dierky slabší ako z pravej? Lebo to by mohlo, pán doktor, veď vy to iste viete najlepšie, svedčiť o vážnych veciach. Napríklad o parazitoch. Viete, o tých malých slizkých zvieratkách prisatých na nosnú prepážku, čo roztlačia kostné vrstvičky, rastú z mojich živín a pomaly upchávajú dutinu, vzduch neprúdi a prvý prejav takýchto parazitov, písali v časopise, je menší prietok vzduchu nosnou dierkou. Urobte si doma ľahký test, tak písali v časopise, vezmite si malé zrkadielko, vreckové kozmetické zrkadielko, aké používate, keď si trháte riasy, upravujete obočie, viete, v časopisoch takto poradia jednoduchým ľuďom, ako si dávať pozor na zdravie. Dajte si zrkadielko tesne k tvári a dýchnite, hlboký nádych, rýchly výdych pekne nosom a potom rýchlo! Oddiaľte zrkadielko a pozrite na dych, ale rýchlo, lebo rýchlo mizne! A keď dýchnem druhýkrát, zrkadlo je už vlhké, nič nevidno. A tak celý deň nemám istotu, premýšľam, či som ráno videla dobre, či nebolo vzduchu napravo trochu menej a či sa mi v nose neusídlil parazit. A stále znovu vyťahujem zrkadielko, keď stojím v rade, akoby som si chcela vybrať smietku z oka, skontrolovať mejkap, vytiahnem zrkadielko, očistím chrbtom ruky, priložím tesne k tvári a hlboký nádych, rýchly výdych a pozerám na sklo. A každé ráno, to je ešte len začiatok, lebo potom sú tu oči. V časopise písali, pozrite si zreničky, lebo okrem nosových parazitov existujú aj očné parazity, ako iste viete. Povedali by ste si, že na oči mám viac času, ale niekedy sa vraj parazit zachytí celkom na kraji a zrenička potom pulzuje, parazit vykúka, zrenička sa stiahne a potom dlho nič. A tak si idem oči vyočiť, nevidím malý pohyb zreničky? O chvíľu mi oči slzia, pán doktor, vidím rozmazane, vidím dvojmo a dvojité videnie, to som sa včera dočítala, je príznakom najvážnejších, mozgových parazitov! **Pani Malá! Obavy o zdravie sú vo vašom veku celkom prirodzené! Tešíme sa, keď sa ľudia o seba starajú. Mnohému sa dá zabrániť, ak sa na všetko myslí včas. Bojíte sa, samozrejme, to je prirodzené, strach pozná každý z nás. Veríte v Boha, pani Malá? Možno by vám to pomohlo.** V Boha, pán doktor, neverím, vysvetlím vám prečo. Verila som kedysi, že mi Pán Boh posiela znamenia, že na mňa dáva pozor, keď som

Svetlana Žuchová: *Životopis*

Narodila som sa na Vianoce 1976. Vyštudovala som psychológiu na Viedenskej univerzite a dúfam, že v máji tohto roku doštudujem medicínu. Poviedky som publikovala v časopisoch *Dotyky*, *Rak*, *Romboid*, *Vlna*, *Os*, v týždenníku *Slovo* a v roku 2001 v zborníku súťaže *Poviedka*. Z angličtiny som preložila divadelné hry Sarah Kane a Marka Ravenhilla, ktoré vyšli vo vydavateľstve Drewo a srd. Onedlho vyjde v tom istom vydavateľstve môj preklad románu Michela Fabera *Pod kožou*. Z nemčiny som preložila štvrtý diel knihy Leonharda Schlegela *Základy hlbinnej psychológie*, ktorý by mal vyjsť v trenčianskom vydavateľstve F špecializovanom na publikácie z oblasti psychiatrie a psychoterapie. V roku 2003 mi vo vydavateľstve Drewo a srd vyšla zbierka poviedok *Dulce de Leche*. Mám rada psychológiu a cestovanie.

našla na chodníku desaťhaliernik, vždy som si bola istá, že niečo znamená, že všetko bude v poriadku, že sa ničoho nemusím báť. Ale raz, to som sa mala práve vydávať za Petra, naozaj to už bolo dávno, sedela som s kamarátkou v kaviarni, na Zelenej ulici to bolo, a zrazu vidím, ako okolo kaviarne prechádza kominár a hneď sa aj chytím za gombík a držím ho v ruke, až kým kominár nezmizne z dohľadu. Viete, pán doktor, mala som sa vtedy vydávať, všetko bolo pripravené, na farskom úrade sme museli vybaviť povolenie, lebo v našom kostolíku sa zvyčajne nesobáši, ale všetko sme zariadili, len pozvánky sme ešte neposlali, lebo, predstavte si, omylom nám na ne vytlačili nesprávny čas. Bola to mrzutosť, báli sme sa, či ešte prídu včas, ale v tlačiarni sa toľko ospravedlňovali, sľúbili, že sa poponáhľajú a že nič nemusíme doplatiť. Aj o tom som sa vtedy s kamarátkou rozprávala, ale aj o Petrovi, on vtedy pracoval v čalúnnickej dielni, neskôr sa stal vedúcim, a len čo sa to dalo, dielňu odkúpil, ale ako som to vtedy mala vedieť, pán doktor. Aj o tom sme sa vtedy s kamarátkou rozprávali, že Peter je spoľahlivý a dobre vyzerá, ale ja som nikdy iného muža nepoznala, pán doktor, a odvtedy, čo ma požiadal o ruku, všetko ako sa patrí, odvtedy som nemala pokoja. A keď išiel okolo ten kominár, kamarátka, Nela sa volala, ona teraz žije vo Švajčiarsku, pán doktor, aj ona, keď videla, ako sa držím pre šťastie za gombík, aj ona povedala, Vidíš, to je znamenie, dnes vyzdvihnete pozvánky a o dva týždne budete mať krásnu svadbu, v sobotu o dva týždne budete svoji. **Každý máme svoju vieru, pani Malá!** Áno, aj ja som tomu vtedy verila, pán doktor. Lenže ja som vtedy cestou za Petrom stretla Tomáša. Petrova dielňa bola trochu za mestom, vtedy sa tam chodilo vlakom, lokálkou, a v tom vlaku som stretla Tomáša, ktorý bol lyžiarsky inštruktor. Rozprával mi, celú cestu mi rozprával, ako si otvorí lyžiarsku školu, v tých časoch to vôbec nebolo možné, vlastná lyžiarska škola, to sa v tých časoch naozaj vôbec nedalo, pán doktor. Ale Tomáš bol tvrdohlavý, nedal si povedať, a keď sa spýtal, kam idem, povedala som, že navštíviť sestru. On sa o Petrovi nikdy nedozvedel. Zdalo sa, že je všetko jasné, aj to, prečo bola na pozvánkach chyba, veď som ráno stretla kominára, keby toho nebolo, iste by som rozmýšľala dlhšie, ale takto to bolo znamenie, a tak sme svadbu zrušili a Tomáš mi navrhol, že môžem uňho na lyžiarskych kurzoch robiť inštruktorku, že hneď v zime môžem ísť s ním. Bola som celkom dobrá lyžiarka, u nás sa lyžuje každý, viete, pán doktor, a Tomáš povedal, že zavolal aj do televízie, že príde aj televízia a nakrúti o jeho kurzoch reklamný šot. Ja som také slovo ani nepoznala, pán doktor, Reklamný šot? spýtala som sa. Viete, ja som vtedy pracovala v kuchyni, v Diétnej jedálni, iste ju poznáte, pán doktor, Diétna jedáleň na Hlavnej ulici, raz sme dokonca vyhrali anketu časopisu KVET o najlepšiu jedáleň v meste. Trochu sa mi aj zdalo, že to nie je môj svet, svet, v ktorom sa nakrúcajú reklamné šoty, ale kto už mal vtedy také možnosti, pán doktor, dostať sa do televízie, a Tomáš sľúbil, že keď sa bude natáčať, iste sa ako nová inštruktorka dostanem do záberu, a hlavne tu bol stále ten kominár, ten boží posol, takže si nebolo prečo robiť starosti. Takže keď som chodila okolo obchodov s lyžiarskymi potrebami, takých je v našom meste veľa, ako viete, už som si vyberala, čo si kúpim, aby bolo všetko, ako má byť. Vtedy som ani na parazity ešte nemyslela, tie prídu až neskôr, pán doktor, bola som ešte mladá, a verila som, že kominár bol znamením, že všetko dobre dopadne a niet sa čoho báť. Iste to už tušíte, pán doktor, nebudem to naťahovať, týždeň pred odchodom Tomáš zavolal, že sa stala nepríjemnosť, že v triede, ktorá bola prihlásená do kurzu, dostalo jedno dieťa žltačku a všetky ostatné museli očkovať, a po očkovaní sa nemôžu lyžovať, samozrejme, nič sa nedá robiť, detí bude menej a tak stačí jedna inštruktorka, a iste chápem, že svoju starú inštruktorku nemôže sklamať, ona sa predsa stará o bezvládneho otca, ten týždeň v horách je pre ňu jediným rozptýlením, lebo ináč musí trikrát denne vymieňať bezvládnemu otcovi plienky, a okrem toho potrebuje peniaze, na lieky pre otca, musím to chápať, že ju odmietnuť nemôže, ale nech nie som smutná, lebo my dvaja si to ešte vynahradíme, a o mesiac bude ďalší kurz, tam môžem samozrejme ísť, ale budem si musieť zaplatiť lístok na vlak, lebo nič sa nedá robiť, bude mať teraz menší zárobok a neostane mu na benzín. Nebudem to naťahovať, pán doktor, Tomáša som viac nevidela, ani Petra, samozrejme. Peter sa potom oženil, má tri dcéry a odkúpil tú čalúnnickú dielňu, je teraz majiteľom dielne a má auto a pekný dom za mestom. A ja som sa tiež nakoniec vydala, pán doktor, ale takého ako Peter som už nestretla. A teraz už nemôžem veriť znameniam, pán doktor. **Ale možno to vôbec nie je také zlé, pani Malá! Možno to bolo naozaj znamenie, ktoré vás malo varovať, upozorniť, aby ste boli opatrná a vedeli, čo v Petrovi máte!** Všetko je možné, pán doktor, ale na čo sú mi takéto nezrozumiteľné znamenia? Nie, nie, ja už žiadnym znameniam neverím. Žiadnemu kominárovi viac nenaletím! Odvtedy som si musela vždy poradiť sama. **Musíte prísť na iné myšlienky, pani Malá. Zbytočne sa trápite myšlienkami na minulosť a obavami z budúcnosti, musíte si užívať prítomnosť, vychutnávať každý nový deň.** Hovoria mi, Nemysli na to, Zabav sa, teš sa z maličkostí. Usporiadaj oslavu, piknik pre priateľov. Ale niečo vám poviem, pán doktor. Dcéra maturuje, chceli sme usporiadať oslavu. Chcem, aby sa ľudia tešili so mnou. A zároveň sa bojím, lebo sa bojím, že sa netešia, že to všetci len predstierajú, chcú sa tešiť, vedia predsa, že je to môj Veľký deň, Veľký deň s veľkým Vé, veď dcéra maturuje, chceli by sa tešiť, ale nevedia ako, lebo ich Veľký deň to nie je, viete, oni majú práve v tej chvíli malé dni, malé dni s malým em. Svoju radosť len ustarostene predstierajú, keď sa nedívam, nervózne sa dívajú na hodinky, dopiť ešte pohár šampanského a ísť, aby ešte stihli dopísať správu, vyzdvihnúť malú zo škôlky, viete, o čom hovorím, pán doktor, musia sa vrátiť domov, kým príde žena z práce, vytriezvieť, kým prídu svokrovci na večeru a bude treba ísť o nich autom na stanicu. Oni majú malé dni, ale majú ma radi a vedia, že ja mám dnes Veľký deň, dcéra maturuje, ale medzitým sa aj dcéra kdesi vytratila, mladí ľudia, pán doktor, majú dnes iné záujmy. **Preháňate, pani Malá. Sú to vaši priatelia, vaši príbuzní, vaša radosť je ich radosťou.** Nie, nie, pán doktor, viem, o čom hovorím. Mám radšej malé dni, za ktoré nenesiem zodpovednosť, ktorými nikoho neobťažujem. Keď sa oslávenec nedíva, radšej nervózne pozriem na hodinky a poviem tým, čo so mnou stoja v kruhu a trochu stŕpnuto zvierajú pohárik sektu, tým, čo so mnou zdielajú tento obyčajný malý deň, radšej sa medzi tými spoluvlast-

níkmi môjho malého dňa, pán doktor, malého dňa s malým em, radšej sa medzi nimi pozriem na hodinky a poviem, Ešte tento pohárik a musím ísť, musím utekať, musím nakŕmiť psa, vziať ho na prechádzku skôr, ako pôjdeme do divadla, manžel priniesol lístky, utekám, veď už takto to ledva stihnem. Viem, o čom hovorím, pán doktor, minule kolega vydával dcéru, Tak vy máte dnes Veľký deň, hovorím mu, keď som ráno prišla k nemu, ešte tam nikto nebol, čakalo sa na nevestu a na ženícha, Tak vy máte dnes Veľký deň, snažím sa byť slušná, Vydávate dcéru! Samé starosti, stále samé starosti, hovorí, sme v byte, kde sa majú ženích s nevestou odobrať od rodičov, stojí v kuchyni, v ruke cigareta, Čo vám ponúknem? Kávičku? Cigaretku? pýta sa, volá ma do spoločenstva ľudí s malým dňom, s malým dňom s malým em, pán doktor, Nič sa nebojte, dáme si kávičku, cigaretku, ani sa nenazdáme a budeme to mať z krku, túto oštaru. Potom príde nevesta v bielom, iste si to viete predstaviť, ona má dnes svoj Veľký deň. Chce, aby bolo všetko dokonalé. Sú pripravené chlebíčky? Šampanské? Kameraman? Kľaká si pred rodičov ženícha a ďakuje im za syna, za svojho budúceho manžela, viete, ako to je, pán doktor, chceli to mať podľa tradície, a ženích si kľaká pred rodičmi nevesty a ďakuje im za dcéru, za svoju budúcu manželku. A rodičia nevesty sú rozvedení, nestretávajú sa, len teraz, pri príležitosti Veľkého dňa svojej dcéry, nevesty, stoja vedľa seba so svadobnými pierkami na sviatočných kabátoch, potom si všetci pripijú a na záver prípitku sa vyhlási, že v obývačke sa nefajčí, ale že kuchyňa bude dnes fajčiarňou, kto si chce zapáliť, môže ísť do kuchyne. A onedlho stojí v kuchyni krúžok ľudí, v ruke cigareta: Tak toto by sme mali, myslia si, ešte tento pohárik, táto cigareta a pôjdeme: Variť obed, vyzdvihnúť na stanicu svokrovcov, ktorí prišli na víkendovú návštevu, odviezť auto do servisu, kúpiť dcére šaty na stužkovú. Veľa času nemáme, o tretej treba ísť ešte na obrad. Treba sa ponáhľať. Len ako to povedať neveste, ktorá práve ponúka hostí v obývačke chlebíčkami, chce, aby sa v tento Veľký deň všetci dobre cítili, aby na všetko zabudli, aby jedli, pili a hodovali, aby tancovali a smiali sa, ako to povedať neveste, ktorá práve nakúka do kuchyne plnej cigaretového dymu: Má každý, čo potrebuje? Netreba ešte niekomu doliať šampanské? Chlebíček? Syrový alebo šunkový? Oni pamätali aj na vegetariánov, pán doktor, dnes nemá mať žiadny vegetarián výčitky, že musel zo slušnosti zjesť šunkový chlebíček, ale nikto už nechce ani šampanské, príbuzní a priatelia, boli tam naozaj len najbližší, pán doktor, všetci si zakrývajú poháre dlaňou, Nie, nie, mne už nie, ja už nemôžem, som tu autom, o chvíľu budem aj tak musieť ísť, aby ma neodtiahli, parkujem tuto na ulici, viete, ako je to s parkovaním v meste, však večer to roztočíme! A sprisahanecky sa pozrú na nevestu s podnosom v ruke, aby jej to nebolo ľúto, aby im to nemala za zlé, že v jej Veľký deň, v jej Veľký deň s veľkým Vé, ktorý je len a len jej Veľkým dňom, že ešte aj v jej Veľký deň musia skočiť do supermarketu na týždenný nákup. Viem, o čom hovorím, pán doktor, nebudem robiť žiadne oslavy, žiadne pikniky, len aby som prišla na iné myšlienky, lebo potom stojím niekde v kúte, mám na krku svoj Veľký deň a aj tak musím myslieť na tie parazity a raz za čas sa obrátiť chrbtom, vytiahnuť to moje kozmetické zrkadielko a hlboký nádych, rýchly výdych, pozorovať, či sa mi v nose neusídlil parazit. **Žene vo vašom veku to môže byť smiešne, pani Malá, ale musím sa opýtať, patrí to k tomu. Drogy? Alkohol? Fajčíte?** Fajčím, pán doktor. Drogy neberiem, to už nie je môj svet. Ani nepijem, ale fajčiť fajčím, pán doktor. Viem, je to nezdravé, aj parazitom sa v dyme dobre darí. Ale niečo vám poviem, pán doktor. Beriem život vážne. Beriem vážne, čo sa píše v časopise. V článku, spôsobne členenom, je najprv úvod, v ktorom sa píše o pani Marienke, anonymnej pani Marienke asi v mojom veku. Pani Marienka si raz ráno pri pravidelnej prehliadke s kozmetickým zrkadielkom všimla, že s jej dychom nie je niečo v poriadku. Pani Marienka si všimla, že vľavo sa zrkadielko zarosilo slabšie. To je úvod článku, nasleduje štatistika, poznáte to, pán doktor, sám sa venujete osvete. Pani Marienka je jednou z 10 % žien, ktoré musia bojovať proti parazitovi. Našťastie rozumná pani Marienka nenechala nič na náhodu a parazita si všimla ešte ako parazitie šteniatko, ako malého parazitíka prichyteného na sliznici prísavkou vratkou ako tenké nohy žriebätka. Pani Marienka brala život vážne, v jej kabelke nikdy nechýbalo kozmetické zrkadielko, a to jej zachránilo život. Na záver článku preventívne opatrenia zhrnuté v žltom rámčeku. Aj ja beriem život vážne, pán doktor, tak ako sa píše v časopise. Celý deň trpnem a dávam pozor aj na manžela, a keď sa vzpiera, čakám, kým zaspí a tajne mu prikladám zrkadielko k nosu. A beriem vážne, čo mi povedia. Napríklad raz, to bolo ešte veľmi dávno, keď som pracovala v tej Diétnej jedálni, ako som povedala, na Hlavnej ulici, samoobsluha, ale v čase obeda stáli ľudia až na ulici. Jedáleň potom zavreli, ale keď som bola mladá, všetci ju poznali a raz sme vyhrali súťaž v časopise, viete, ako to býva, časopis KVET usporiadal anketu o najobľúbenejšiu jedáleň v meste a my, Diétna jedáleň na Hlavnej ulici, sme vyhrali prvé miesto. A vtedy sa stalo, že zavolali vedúcej a pozvali ju do rozhlasu, do popoludňajšieho vysielania, a naša vedúca práve vtedy nemohla a opýtala sa ma, či by som nešla ja. Viete, pán doktor, pre mňa to bola veľká vec, Veľká vec s veľkým Vé, ja som o tom nikdy ani nesnívala, že by som bola v rozhlase, keď to nevyšlo s Tomášom, povedala som si, že to nie je pre mňa, že ja nie som z tých, čo chodia do televízie, ako som si to len mohla myslieť, a teraz toto, akoby to malo byť odškodnenie, a hneď som aj zavolala manželovi, hneď vtedy, keď mi to vedúca povedala, hneď vtedy som mu zavolala, Predstav si, ja idem do rozhlasu! A manžel povedal, že to potom nahráme na kazetu. V ten deň, pán doktor, husto snežilo. Rozhlasové štúdio bolo na sídlisku, bolo sa treba viezť električkou, išla som tam v predstihu, aby som nič nezmeškala, nebola som si istá, či to nájdem, niekoľkokrát som sa musela pýtať, štúdio bolo v nízkej nenápadnej budove vedľa škôlky, a keď som ho nakoniec našla, hneď za vchodom bol pult ako v hoteli a mladá recepčná mi povedala, nech si sadnem vedľa, lebo pán redaktor zvyčajne mešká. Chcela som dobre vyzerať, aj keď to bol len rozhlas, ale ten redaktor, iste ho aj vy dobre poznáte, bol vtedy slávny, pripravoval relácie nielen do rozhlasu, ale aj do televízie, vždy niečo o výžive, o zdravej strave, o reštauráciách, a on ma pozval do svojho vysielania, aby som predstavila víťaznú jedáleň ankety časopisu KVET. **Pani Malá, nerád to robím, ale máme málo času, pýtal som sa na drogy, na**

alkohol, povedali ste, že fajčíte? Rád by som sa vrátil k tejto téme. Počkajte, pán doktor. Nechajte ma dopovedať, prosím, ja vám vysvetlím, prečo fajčím. Beriem život vážne, ako som povedala. Chcela som dobre vyzerať, hoci to bol iba rozhlas, už kvôli tomu redaktorovi. Viete, ja som si predstavovala, že oni sú umelci, že v štúdiu bude kamarátska atmosféra, že si urobíme kávičku a budeme sa rozprávať, tak si to vždy predstavujem, že to v rozhlase býva, ale keď prišiel redaktor, ja som mala vlasy celkom mokré z tej snehovej chumelice, niečo sa ma spýtal a ja som mu do mikrofónu odpovedala a potom prišiel jeden herec, tiež známy, naozaj známy herec a redaktor ma predstavil, Toto je pani z Diétnej jedálne na Hlavnej ulici, povedal, a herec sa usmial, Výborná jedáleň! usmial sa a už si aj sadal za pult s mikrofónom, lebo mal s redaktorom nahrávať druhú polovicu vysielania. Hanbím sa za to, pán doktor, dodnes sa za to hanbím, ale ja som mu v tej chvíli uverila. Ja som si naozaj myslela, že pozná našu jedáleň, že tam možno sám chodí obedovať, keď povedal, Výborná jedáleň, naozaj som si myslela, že teraz to príde, že redaktor sa spýta, či si aj on dá kávu, lebo mne kávu ponúkol hneď na začiatku, že sa porozprávame o jedálni a o našom jedálnom lístku, na ktorom sme si dávali záležať, už-už som to čakala a potom vidím, ako si herec za mikrofónom nasadil okuliare, už aj zabudol, že v štúdiu nie je sám, vtedy som sa zahanbila, že beriem život tak vážne, na okamih som verila, že pozná našu jedáleň a potešila som sa, naozaj som sa potešila, že ju má rád. **Pani Malá? Plačete? Veď je to už dávno, pani Malá, sami ste povedali, že je to už tak dávno. Čo tam po redaktorovi! Máte krásnu dcéru, pani Malá, maturantku, neplačte! Chceli ste mi povedať, prečo fajčíte.** Fajčím, just! Ja im ukážem! Všetkým tým, ktorých ja beriem vážne! Hneď pred tým štúdiom som si zapálila cigaretu. Ešte stále husto snežilo a bol aj vietor, mala som len niekoľko zápaliek a ledva sa mi podarilo pripáliť si, ale vtedy nad nimi na chvíľu víťazím. A potom, keď dofajčím, keď zahodím ohorok do kaluže, ktorá vzniká zo snehu okolo kanála, pod ktorým tečie v potrubí horúca voda, zase viem, že parazitom cez rozum neprejdem. Zase je všetko ako predtým. **Neplačte, pani Malá. Skúste neplakať! Život predsa treba brať vážne. Tešíme sa, keď ľudia berú život vážne a keď sa starajú o svoje zdravie. Už je vám lepšie, pani Malá? Nie, ospravedlňovať sa nemusíte, na to ste predsa tu. Vidím, že už neplačete. Myslím, že pre dnešok môžeme skončiť, čo poviete, pani Malá? Skončíme pre dnešok, pani Malá?**

Pivarník povede Rapid, hvězda Příbrami možná přejde do Rakouska

Z českých zemí už celé desítky let odcházejí fotbalisté do Rakouska, aby zde posílily místní kluby. Mnozí z nich se přitom dokázali prosadit jako opravdové hvězdy. Připomeňme jenom pozice jaké si dokázal vydobýt v minulosti například Antonín Panenka nebo brankář Ladislav Maier. I v současnosti najdeme v rakouské lize řadu hráčů z Čech, z nejnovějších posil uveďme například hostování dřívějšího kanonýra Milana Pacandy, který po nepovedeném angažmá v pražské Spartě zakotvil v Innsbrucku. Přitom se zdá, že další přestupy z českých do rakouských týmů se již rýsují. Významnou událostí by se mohla stát změna dresu útočníka a tvůrce hry Marily Příbram, letos třicetiletého Václava Kolouška. Ten patřil mezi hlavní strůjce triumfu Slovanu Liberce v ligovém ročníku 2001-2002. Po krátkém působení v Itálii a návratu do Liberce se stal hráčem Slavie Praha, jeho kariéru však významně přibrzdila leukémie. Po vyléčení se už Kolouškovi nepodařilo prosadit se do základní sestavy pražského klubu a odešel do Příbrami. V současnosti o jeho získání usiluje Pasching, který by v jeho osobě získal zkušeného hráče s velkou schopností dávat góly. Zatímco o angažmá Kolouška se v době uzávěrky našeho listu ještě jednalo, příchod další osobnosti do rakouského fotbalu je už hotovou záležitostí. Místo asistenta trenéra vídeňského Rapidu totiž přijal osmatřicetiletý bývalý slovenský reprezentant Roman Pivarník, který dosud vedl druholigového tým Kroměříže. Ten už vídeňské prostředí dobře zná – právě v Rapidu totiž strávil velmi úspěšné tři roky v polovině devadesátých let dvacátého století, během kterých zde získal s týmem Rakouský pohár, vybojoval ligové prvenství a v Lize mistrů postoupil až do finále. Nyní však se Rapidu tolik nedaří – v Bundeslize se pohybuje kolem třetího místa, výkony v Lize mistrů se často blíží ostudě. Pivarník má patřit mezi osobnosti, které přispějí k obratu k lepšímu. V Rapidu nový asistent posílí už tak dost silnou československou kolonii – v kádru vídeňského týmu našli už uplatnění Češi Bejbl s Kinclem a Slováci Labant, Valachovič a Hlinka. Snad se jim všem dohromady podaří vylepšit pozici Rapidu nejen na domácí, ale především na mezinárodní scéně, kde se vídeňský klub trápí podobně jako pražská Sparta. *(MaFr)*

Jakub Janda

Vítěz Turné čtyř můstků není spokojen se správným načasováním odrazu, které mu narušily pokusy na mistrovství světa v letech Kulmu, kde skončil na sedmém místě. „A to je ten problém. Technika je dobrá, s tou jsem navýsost spokojený, ale ta pomalejší rychlost na hraně mi dělá problémy s přesností odrazu. Ale ta chyba je jen ve mně," řekl při setkání s novináři Janda. Nelituje, že na MS v letech byl, ačkoliv svou účast dost zvažoval a dokonce v jednu chvíli chtěl z dějiště odjet. „Technika zůstala dobrá a ten problém s přesností měli všichni kluci," řekl Janda, co vypozoroval, když sledoval závod SP v Japonsku, který vynechal. „Chci dobře vnímat menší můstek, ještě to bude chvíli trvat, ale snad se to spraví," řekl. Přesný plán do olympijských her v Turíně Janda nemá. Ví jen, že jeho program bude přibližně stejný jako v průběhu sezóny. „Já ani nevím, kdy ty závody na olympiádě jsou," řekl překvapivě. Rozhodně se nechystá ve vysoké nadmořské výšce v Pragelatu trénovat. Loni tam byl a cítil, že v řídkém vzduchu necítí žádný odpor, žádný tlak na lyže. „Pro mě by bylo nejlepší přijet, skočit a odjet. Je totiž problém to udýchat," řekl. Jeho tým pracuje na tom, aby bydlel v Itálii nebo Francii u moře a na závody přijel z nulové nadmořské výšky. „Věřím, že to tak bude, ale teď nemám žádnou informaci. Budu to řešit, až mi řeknou: ‚Sbal se, jedem tam a tam.' Loni jsme to vyzkoušeli a bylo to dobré," dodal.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	*19:30 – 21:00*	*odbíjená (muži)*

Župní trénink ve stolním tenisu (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Pondělí	*19:15 – 21:00*	*stolní tenis*

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Úterý	*16:00 – 17:30*	*ženy a muži*

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	*18:00 – 19:30*	*odbíjená (muži)*
	19:30 – 21:00	*nohejbal (muži)*
Středa	*19:30 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*

Sokol Vídeň III/XI
(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	*19:00 – 21:00*	*odbíjená (muži)*
Čtvrtek	*19:00 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: br. Anton Valenta, tel. 01/600 20 20, 0676/964 59 74, fax 01/604 60 12,
e-mail: sokol10@aon.at, www.sokol-x.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna

Úterý	*18:00 – 19:00*	*showdance*
	19:00 – 20:00	*aerobic*
	20:00 – 21:00	*badminton (ženy)*
	21:00 – 22:30	*fotbal*
Středa	*19:00 – 20:00*	*badminton (muži)*
	20:00 – 22:00	*odbíjená (mix, Sokol III)*
Čtvrtek	*09:00 – 10:30*	*ladypower*
Pátek	*15:30 – 19:00*	*SVS (dorostenci, Sokol V U-17)*
	19:00 – 21:00	*SVS (Sokol V)*

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	*19:30 – 21:00*	*míčové hry (muži)*
Čtvrtek	*17:30 – 18:45*	*základní sportovní gymnastika (žactvo)*
	19:30 – 20:30	*kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)*

Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Pondělí	*17:00 – 17:45*	*cvičení rodičů s dětmi*
	18:00 – 19:15	*žactvo a dorost*
Úterý	*19:30 – 20:30*	*gymnastika „speciál" (ženy a muži)*
Čtvrtek	*19:30 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*
Pátek	*20:00 – 21:30*	*základní sportovní gymnastika (muži)*

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	*19:00 – 21:20*	*gymnastika, míčové hry (ženy + muži)*

Nacvičujeme na
XIV. všesokolský slet v Praze 2006

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň III/XI
každý čtvrtek od 19:00 hodin
v tělocvičně školy Komenského,
Sebastianplatz 3,1030 Wien.
Nacvičuje sestra **Nela Štěrbová**.
Dotazy/Anfragen:
mobil: **0650 967 8080**
e-mail: k.sterba@gmx.at

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň XII/XV Tyrš
každý čtvrtek od 20:15 hodin
v sokolovně Angeligasse 21,
1100 Wien.
Nacvičuje sestra **Irča Floriánová**.
Dotazy/Anfragen:
tel.: **586 86 86**
e-mail: raumdekorflorian@aon.at

Sestra **Marie Píbilová**
podporuje sestru Floriánovou
při nácviku „Ta naše písnička česká".
Dotazy/Anfragen:
tel.: **330 97 87**
e-mail: maria.pibil@aon.at

Sokolská jednota XVI/XVIII
a Vlastenecká omladina
srdečně zvou na
Maškarní ples
v sobotu 4. března 2006
od 19:30 hod.
v sokolovně Steinergasse 7, 1170 Wien.

Vídeňský Sokol
srdečně zve na
Župní dětský maškarní ples
v neděli 5. března 2006
od 15:00 hod.
v sokolovně Steinergasse 7, 1170 Wien.

Vídeňský Sokol
pořádá
turnaj ve stolním tenise pro ženy, muže a žactvo
ve dnech 11. a 12. března 2006
v sokolovně Steinergasse 7, 1170 Wien.
Přesné informace k termínu, přihláškám, startovnému apod. budou včas zveřejněny.

Bližší informace
na internetové stránce
ČOS:
www.sokol-cos.cz

XIV. VŠESOKOLSKÝ SLET 2006

Sestra Zorka Lopreis připravuje zájezd (včetně ubytování)
s cestovní kanceláří Sanotours na
XIV. všesokolský slet 2006.
Bližší informace co nejdříve!

SOKOLSKÁ ŽUPA RAKOUSKÁ
VERBAND DER ÖSTERREICHISCHEN SOKOL-VEREINE

DRACHENGASSE 3/5
A-1010 WIEN

ODPOVĚĎ NA:
ANTWORT AN:
sokol@sokol-wien.at
ČÍSLO JEDNACÍ:
UNSER ZEICHEN:
VÍDEŇ
WIEN:
v prosinci 2005.
im Dezember

Sestry a bratři!
Sokolská mládeži!
Krajané, přátelé a příznivci!

Sehr geehrte Mitglieder!
Freunde und Interresierte!

Jdeme s dobou, a otevřeli jsme WEB-ovou stránku Sokolské župy Rakouské s cílem presentovat se veřejnosti. Jak minulost tak i přítomnost jsou jejím hlavním obsahem. Budeme Vás informovat o nás, našich podnicích a úmyslech, a stejně tak budeme dokumentovat jejich průběh. Pro styk s Vámi bude sloužit naše e-mailová adresa.

Wir gehen mit der Zeit, und haben eine WEB-Seite des Verbandes eröffnet. Sie soll Ihnen Informationen über uns und unsere Tätigkeit heute und morgen liefern. Für den Kontakt mit Ihnen haben wir eine e-mail Adresse eingerichtet.

www.sokol-wien.at
sokol@sokol-wien.at

Nazdar!

Dipl.-Ing. Jiří Nováček
starosta - obmann

Helena Kofroňová
jednatelka - Schriftführerin

Ze sokolské historie – Jindřich Fügner

Sokolské hnutí vzpomenulo minulý rok na podzim smutného výročí svého zakladatele Jindřicha Fügnera, který zemřel 15. listopadu 1865, tedy před 140 lety. Jindřich Fügner se narodil 10. září 1822 v pražské měšťanské rodině a byl určen pro obchodnickou dráhu. Ačkoliv jeho předkové byli Němci, zapůsobily na mladého Fügnera silně revoluční události v roce 1848 a pro své svobodomyslné názory musel dokonce přerušit studium na gymnáziu. Přesto byl velmi vzdělaný, zajímal se o filozofii, kulturu a umění, hrál také na varhany. Při obchodních cestách si rozšiřoval vědomosti i v zahraničí. Nezapomínal ani na kulturu těla, pěstoval bruslení, jachting, jízdu na koni aj. Oženil se a v roce 1853 se narodila jeho dcera Renáta (později manželka Miroslava Tyrše). Fügner se stal vedoucím pražské pobočky italské pojišťovny a tím byl hmotně zabezpečen. V roce 1861 se setkal na Křivoklátsku s Miroslavem Tyršem, s nímž sdílel stejné názory zejména na možnosti obrody českého národa v době uvolnění po pádu bachovského absolutismu. Jejich snahy našly odezvu a vyústily v založení Tělocvičné jednoty pražské v únoru 1862. Tento první český tělovýchovný spolek – nazvaný později Sokol – sdružoval významné české vlastence (bratři Grégrové, R. Thurn-Taxis, J. Barák, V. Náprstek a další). Fügner se stal prvním starostou Sokola, Tyrš náčel-

níkem. Zatímco Tyrš vytvářel pro novou organizaci náplň tělocvičnou a ideovou, Fügner uplatňoval zásady demokracie (tykání a oslovování bratře) a staral se o rozvoj společenského života (první sokolské šibřinky 1865). Byl však především mecenášem jednoty a poskytl hmotné prostředky na stavbu nové sokolovny, kterou postavil v rekordním čase architekt V. I. Ullmann (cvičit se začalo již v prosinci 1863). Tato budova na rohu ulic Žitné a Sokolské slouží svému účelu dodnes. Jindřich Fügner se nedočkal plného rozvoje Sokola, zemřel předčasně ve 43 letech. Jeho odkaz však žije dál. Také letos sokolské delegace uctily Fügnerovu památku u obelisku, který se tyčí nad společným hrobem Tyrše a Fügnera na Olšanských hřbitovech v Praze. *(redakce časopisu SOKOL)*

Vánoční oslava v Sokole X

Naše každoroční vánoční oslava se konala v sokolské hale Vídeň X v sobotu 11. prosince 2005. Programem provázeli dr. Vladimíra Malá a Werner Kallin, který důstojně zastoupil Oli Burianovou. Takřka přesně na sto členů, hostů a přátel všech sokolských jednot zažilo vydařené představení. Vyslechli jsme veselé vánoční příběhy a básně podané v češtině i němčině a zaposlouchali jsme se do krásných tónů komorní hudby přednesené členy Sokola X a jejich přáteli. Shlédli jsme také kouzelné taneční a pěvecké vystoupení dětské folklorní skupiny Rozmarín. Vyvrcholením

Soubor Rozmarín při vystoupení

programu byl již tradiční společný zpěv vánočních koled. Samozřejmě se všichni přítomní hosté mohli občerstvit u bohatého bufetu. Prožili jsme společně opravdu krásné, slavnostní odpoledne.

Výbor Sokola X

P. S. Na tomto místě chceme srdečně poděkovat všem, kteří nás podpořili svými peněžními dary!

Předvánoční posezení Sokola Vídeň III/XI a odboru III. Českého srdce

Předsálím Slovanské besedy se šířila vlna kávy a vánočního cukroví, sestry se již oháněly za pultem lákavého bufetu, ve velkém sále připravovali další sestry a bratři dlouhý stůl s dárečky do tomboly a slavnostně prostřené stoly a vánoční stromek na pódiu zvaly pomalu se trousící hosty k zasednutí. Předvánoční odpoledne pořádané společně sokolskou jednotou Vídeň III/XI a odborem III. Českého srdce mohlo začít.

Starosta sokolské jednoty br. Miřička všechny přítomné – a bylo jich na šedesát – mile přivítal a předal mikrofon těm, kteří pro toto odpoledne připravili pásmo vánočního povídání, zpěvu a hudby. S. Pařízková nás svým příspěvkem provedla dobou adventu se všemi lidovými zvyklostmi, br. Miřička přečetl tragikomickou vánoční povídku a znovu s. Pařízková přispěla další veselou povídkou nejen pro zasmání, ale také k zamyšlení nad výběrem vánočního dárku. Naši hudební umělci – br. Ruttner a br. Drnek – vstupovali do programu sólovou hrou a zpěvem, a br. Seďa zahrál několik vánočních koled. Jak už se stává, i při nejlepší vůli se vloudí chybička. Jakýmsi nedopatřením nebyl po ruce klíček od klavíru. Ještěže si br. Seďa přivezl svůj hudební nástroj – keyboard – s sebou. Hudební doprovod br. Ruttnera by býval jistě lépe zněl na klavíru, ale díky br. Seďovi jsme ho mohli přece jen uskutečnit. Po přestávce, kterou přítomní využili k posilnění u bufetu k zažití první části programu a také k prodeji tombolových lístků, jsme pokračovali básní a povídkou v podání s. Štěrbové, dalšími hudebními vstupy a zakončili povídkou o narození Ježíška přednesenou s. Pařízkovou. Soudíc dle ocenění posluchačů se program líbil. O následující zábavu se pak dále staral br. Seďa střídavě se svou manželkou. A že se písničky líbily, svědčí i to, že si je mnozí s nimi zpívali.

Pořádající spolky využívají tohoto setkání také vždy k tomu, aby pogratulovali svým členům – jubilantům k jejich výročí dosaženém v právě končícím roce a odměnili je květinou. Také tohoto úkolu se úspěšně ujal br. Miřička.

Společně jsme povečeřeli, vybrali výhry tomboly, vzájemně se pobavili, vzájemně si popřáli radostné vánoční svátky a do Nového roku hodně zdraví a štěstí. *(n. š.)*

Příběh tohoto pěkného odpoledne fotograficky zachytil br. Ing. Kostroun. Několik fotografií zde pro dokreslení uveřejňujeme:

Česká nominace na ZOH

Na Zimní olympijské hry do italského Turína míří největší česká výprava v historii. V Turíně bude Českou republiku reprezentovat rekordní počet 83 sportovců.

Biatlon (10): Roman Dostál, Michal Šlesingr, Zdeněk Vítek, Ondřej Moravec, Tomáš Holubec, Irena Česneková, Lenka Faltusová, Kateřina Holubcová, Magda Rezlerová, Zdeňka Vejnarová.

Boby (6): Ivo Danilevič, Roman Gomola, Miloš Veselý, Jan Kobián, Radek Řechka, Martin Bohman.

Krasobruslení (1): Tomáš Verner.

Lední hokej (23): Dominik Hašek, Milan Hnilička, Tomáš Vokoun; Tomáš Kaberle, František Kaberle, Filip Kuba, Pavel Kubina, Marek Malík, Jaroslav Špaček, Marek Židlický; Jaromír Jágr, Petr Průcha, Martin Ručinský, Martin Straka, Jan Bulis, Petr Čajánek, Martin Erat, Milan Hejduk, Aleš Hemský, Robert Lang, Rostislav Olesz, Václav Prospal, David Výborný.

Alpské lyžování (10): Ondřej Bank, Kryštof Krýzl, Filip Trejbal, Martin Vráblík, Boris Zakouřil, Petr Záhrobský, Šárka Záhrobská, Lucie Hrstková, Eva Kurfürstová, Petra Zakouřilová.

Akrobatické lyžování (3): Nikola Sudová, Šárka Sudová, Aleš Valenta.

Běh na lyžích (11): Lukáš Bauer, Martin Koukal, Dušan Kožíšek, Jiří Magál, Petr Michl, Milan Šperl, Kateřina Neumannová, Helena Erbenová-Balatková, Iva Janečková, Eva Nývltová, Kamila Rajdlová.

Severská kombinace (5): Pavel Churavý, Ladislav Rygl, Tomáš Slavík, Patrik Chlum, Aleš Vodseďálek.

Skoky na lyžích (5): Jakub Janda, Jan Matura, Antonín Hájek, Jan Mazoch, Ondřej Vaculík.

Snowboarding (3): Martin Černík, Michal Novotný, Petra Elsterová.

Saně (4): Jakub Hyman, Lukáš Brož, Antonín Brož, Markéta Jeriová.

Rychlobruslení (1): Martina Sáblíková.

Rychlobruslení na krátké dráze (1): Kateřina Novotná.

Seifertovy verše i za mřížemi

K udělení Nobelovy ceny Jaroslavu Seifertovi se v listopadu 1984 vyslovil v samizdatovém fejetonu spisovatel **Ludvík Vaculík**. Zavzpomínal na tři roky starou událost, kdy se kvůli básníkovi dostal do vyšetřovací vazby. „V lednu 1981 jsem se na dva dny octl jen v kalhotách bez pásku a v košili bez vázanky v těsné místnosti, kde seděli už dva: instalatér, jenž tu neholen a zachmuřen už druhý den vrtěl hlavou nad tím, že i přidržení vlastní manželky počítá se za znásilnění, a temperamentní mladík, jenž střídavě lítal po cele a pak se hroutil na kavalec a s hlavou v dlaních úpěl: „Takovej vůl? Já jsem takovej vůl, je tohle možný?" V opilství se s kamarádem vlomil do tabákového kiosku, kamarád utekl a jeho teď čeká něco těžšího než trest: rozhodnutí o jeho charakteru. Když jsem zvěděl jejich příběhy a slušelo se, abych řekl svůj, mlčel jsem, až se mě mládenec, unavený výhledem do budoucna, zeptal: „Vy jste tu proč?" – „Podepsal jsem, aby Jaroslav Seifert dostal Nobelovu cenu." Ticho – pak instalatér zvedl těžkou hlavu: „Seifert? Ten básník?" Kývl jsem. Mládenec pomalým krokem, tedy jináč, než když myslel na proklaté kuřivo, přešel celou, zastavil se a řekl: „Tatínek kouřil z dýmky / vždy večer, než šel spát. / Vidím ho z měchuřinky / do dýmky tabák cpát... tenhle Seifert?"

W. A. Mozart

Na Moravě na něj sáhla smrt a v Praze mu jistý italský impresário pomohl k triumfu. Češi se rádi chlubí svým zvláštním vztahem k W. A. Mozartovi, který se narodil právě před 250 lety. Co jsou mýty a co realita? Má kulaté výročí a všichni by ho chtěli mít tak trochu pro sebe. „Největší dárek, který německá kultura kdy nadělila světu," píše o rakouském skladateli prosincový *Der Spiegel*. Čeští mozartologové jsou zase přesvědčeni, že Wolfgangu Amadeu Mozartovi ze všech nejlépe „rozuměli jeho Pražané", zatímco Vídeň ho ožebračila a uvrhla do společného hrobu pro chudé. „Mozart byl v Česku (Tschechien) pětkrát. A vy?", hlásá agentura CzechTourism na billboardech rozmístěných po Rakousku. Tamní strana Svobodných kontruje, že skladatel nebyl v Tschechien, ale v Böhmen, a jeho Pražané nebyli Češi, ale Němci, protože Praha „platila za německé město". Mozart pobyl na území dnešní České republiky celkem něco málo přes pět měsíců, z toho tři měsíce v Praze. Hned první výlet na české území mohl být zároveň poslední zastávkou na jeho pozemské pouti vůbec. Byl tu totiž blízko smrti. Kdyby však v Olomouci, kde v roce 1767 náhle onemocněl, skutečně zemřel, nikdo by ho dnes neznal. Bylo mu teprve jedenáct let. Americký spisovatel David Weiss ve svém životopisném románu *Mozart – člověk a génius* nicméně zasadil tuto dramatickou událost raději do Francie. Připadala mu zřejmě atraktivnější než Morava, kde malý Wolfgang před 239 lety skutečně ochořel. Jak to bylo podle historických pramenů, které ve své monografii *Mozart a Praha* cituje například muzikolog Tomislav Volek? Když Vídeň v roce 1767 zachvátila smrtící epidemie neštovic a nemoci podlehla uprostřed svatebních příprav i velkovévodkyně Marie Josefa, šestnáctiletá dcera císařovny Marie Terezie, právě tam pobýval Leopold Mozart, arcibiskupský kapelník ze Salcburku a jeho syn Wolfgang. Otec přijel své zázračné dítě, které udivovalo svou hrou už na francouzském a anglickém královském dvoře, předvést i rakouskému panovníkovi Josefu II. Ze zamořeného města se však Leopold Mozart záhy rozhodl prchnout. Choroba totiž zabíjela každé druhé dítě, které se neštovicemi nakazilo, a u velké části těch, co přežily, zůstaly celoživotní následky v podobě jizev. Otec a syn Mozartové se nevrátili do Salcburku, ale zamířili na Moravu, kde pan Leopold zamýšlel uspořádat několik koncertů u zdejších aristokratů. Když pobývali v olomouckém hotelu U Černého orla, ulehl malý Wolfgang s horečkou. Podle přivolaného lékaře šlo o neštovice. Nemocného se ujal hrabě Podstatský, rektor zdejší univerzity, který domluvil přestěhování pacienta a jeho otce do olomouckého arcibiskupského paláce, kde se během následujících osmi týdnů budoucí světoznámý skladatel uzdravil a zotavil. „Zde se v jistém smyslu začíná nová éra Wolfgangova života," píše tehdy radostně Leopold Mozart v jednom ze svých dopisů. Zpáteční cestu do Vídně Mozartovi přerušili hned druhý den v Brně – byl 24. prosinec a zázračný teenager strávil v moravské metropoli Vánoce. Předposlední den roku tu uspořádal koncert. Nebylo ale možné sehnat kvalitní doprovodný orchestr a Mozart se musel spokojit s muzikanty, kteří vyhrávali v městské věži. Dnes se v Brně na počest génia každoročně pořádá soutěž klavíristů do jedenácti let.

Podruhé se Mozart ocitl na českém území až o dvacet let později. To už byl na vrcholu tvůrčích sil. V lednu 1787 se tu hrála jeho opera *Figarova svatba* (jednu z repríz Mozart sám řídil) a měla takový úspěch, že si u něj Nosticovo (dnešní Stavovské) divadlo objednalo další zpěvohru. Jednatřicetiletý Vídeňan se tedy dal do práce na *Donu Giovannim*. Mozartolog Tomislav Volek zdůrazňuje, že zatímco ve Vídni byl Mozart frustrován „nezájmem mocných, český národ byl schopen rozpoznat génia". „Mozart viděl, že jeho hudba se v Praze neprovozuje jen v salonech, ale žije i v ulicích. Vzpomeňte na onu známou historku o tom, jak skladatel v Praze potkal učně pískajícího si úryvek z *Figara*," vypráví Zdeněk Mahler, autor beletrizovaného Mozartova životopisu *Sbohem, krásný plameni* a spolupracovník na scénáři k slavnému Formanovu filmu *Amadeus*. Mozart žil ve Vídni celkem deset let (1781-1791), během kterých složil pro místní divadla a císařský dvůr čtyři opery, ale žádnou na základě zálohované objednávky, jak se mu to poštěstilo v Praze. Josef II. dával přednost dvornímu kapelníkovi Salierimu a dalším. Tomislav Volek proto ve své studii ve sborníku *Mozartovy opery pro Prahu* píše o jeho tíživé umělecké i ekonomické situaci. „Páni Vídeňané ať si nemyslí, že snad jsem na světě snad jen kvůli Vídni. Žádnému mocnáři na světě nesloužím tak rád jako císaři – ale žebrat o službu nechci," cituje Volek dopis Wolfganga Mozarta z té doby. Skladatel tehdy uvažoval o odchodu do Anglie. Obraz strádajícího umělce na pokraji bídy, kam ho uvrhla ignorance domovského města, ale nesdílejí někteří zahraniční znalci Mozartova života a díla. Například Němka Dorothea Leonhardtová ve své knize *Mozart, zamlčená tvář* popisuje, že svérázný umělec žil ve Vídni i bez záloh díky svým příjmům na vysoké noze, spolu se svou ženou patřil k nejlépe oblékaným obyvatelům města, ale brzy se katastrofálně zadlužil.

Ale vraťme se do doby, kdy mu jeho „Pražané rozuměli". (Pro tento často uváděný výrok však nejsou žádné doklady, byť se Mozart na adresu pražského publika vícekrát pochvalně vyjadřoval.) Pro Mozarta bylo podstatné, že mu rozuměl italský impresário pražského divadla Pasquale Bondini, který brzy po zdejším úspěchu *Figarovy svatby* uzavřel s Vídeňanem smlouvu na napsání nové opery. Z Prahy si podle dopisu svého otce odvážel tisíc zlatých – Volek v knize *Mozart a Praha* uvádí, že to bylo o sto dvacet zlatých víc, než obdržel od vídeňského dvora za své předchozí dvě opery *Únos ze serailu* a *Figarova svatba* dohromady. Na tuto zakázku dostal lhůtu osm měsíců. Nebylo to pro něj jednoduché období, právě umíral jeho otec. Přesto v té době dokázal složit své zřejmě nejznámější dílo a jednu z nejoptimističtějších skladeb, *Malou noční hudbu*. Když se v říjnu vracel se svou ženou Konstanze do Prahy, neměl *Dona Giovanniho* ještě hotového. Základnu si zřídil v pokoji hostince U Tří lvů nedaleko Nosticova divadla, volné chvíle trávil ve smíchovské vile Bertramka manželů Duškových. Zajímala ho především pěvkyně Josefina Dušková, která byla o dva roky starší než Mozart a o dvacet tři let mladší než její manžel František Dušek. Autor *Dona Giovanniho* pro ni na Bertramce složil koncertní árii *Bella mia fiamma, addio* (*Sbohem, můj krásný plameni*). Pod-

le autora mozartovské monografie Alfreda Einsteina poutalo skladatele k této ženě „snad víc než kamarádství". Na Bertramce Mozart dokončoval i partituru *Dona Giovanniho*. „*Don Juan* je psán pro Prahu – více netřeba říkat, abychom dokázali, jak vysoké mínění měl Mozart o hudebnosti Čechů," píše první český Mozartův životopisec František Xaver Němeček. Premiéra *Dona Giovanniho* se však musela o dva týdny odložit – velký Amadeus si v dopise příteli stěžoval na nepřipravenost souboru Nosticova divadla a na to, že „zdejší divadelní personál není tak zdatný jako vídeňský, aby mohl v tak krátkém čase nastudovat takovou operu". O okolnostech premiéry „opery oper" v Praze kolovalo několik nedoložených legend, které ukazují Mozarta jako nepříliš zodpovědného bohéma, jenž si za problémy kolem uvedení mohl sám. Podle jedné z nich nebyla ještě večer před premiérou hotová předehra, Mozart místo toho popíjel, dopisoval ji do ranních hodin a hudebníci v přeplněném Nosticově divadle noty dostali až čtvrt hodiny po plánovaném začátku. Nicméně premiéra, kterou podle některých pramenů zhlédl i v severočeském zámku Duchcov žijící Giacomo Casanova, měla podle dobových ohlasů obrovský úspěch.

V posledním roce svého života (1791) se Mozart objevil opět v Praze a prožil tu nepříliš radostné chvíle. (Mihl se tu i dva roky předtím během cesty do Berlína.) Navštívil místní zednářskou lóži, ale především se zde uváděla premiéra jeho opery *La Clemenza di Tito*, kterou si u něj objednali čeští stavové. Zdejší šlechta se totiž chtěla zviditelnit před nově nastupujícím panovníkem Leopoldem II. a Mozartova opera byla uvedena právě v den Habsburkovy korunovace. Premiéra, navštívena císařovnou Marií Luisou a dalšími vysokými představiteli monarchie, však neměla úspěch, už při druhém představení bylo divadlo poloprázdné. Čeští stavové vydali prohlášení, v němž tvrdili, že „u dvora se ukázal proti Mozartově skladbě předpojatý odpor", a zdejší monografisté vidí příčinu propadáku většinou stejně. „Pro vídeňský dvůr byl jako umělec a patrně i jako člověk nepřijatelný... Možná proto, že byl tak hrdý, možná nepříznivě působilo jeho zednářství, možná dvůr věděl o jeho dluzích nebo snad byla vinna jen jeho hudba, pro vídeňské publikum příliš těžká," píše Tomislav Volek. Podle Alfreda Einsteina však v případě *Tita* byl důvod prostší – byl to zkrátka Mozartův umělecký neúspěch. „Předpojatému odporu přímo protiřečí fakt, že slavnostní korunovace Leopolda II. českým králem se odehrála za zvuků Mozartovy mše dirigované Salierim," píše Dorothea Leonhardtová. Čtyři měsíce poté skladatel, který po návratu z Prahy ještě stačil dokončit operu *Kouzelná flétna*, ale už ne *Rekviem*, zemřel 5. prosince. Devět dní poté se na jeho počest hrál v kostele sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně smuteční koncert, který v narvaném chrámu navštívilo 4000 lidí. Vídeň, kde ležel ve společném hrobě se třemi dalšími nešťastníky, nic podobného nepřipravila. Tehdejší pražský tisk to neopomněl zdůraznit.

(Vladimír Ševela)

Ludvík VACULÍK — Zima na krku

Svatý Tadeášku, zima na krku, a já nemám peníze. Přivezou mi uhlí a musím mít nový zimník, potřebovala bych tak tisíc korun... – Tak prosila stará paní u zdi proseb před kostelem sv. Josefa na náměstí Republiky. Uslyšel ji tehdejší prezident Antonín Zápotocký, o němž se pravilo, že rád chodí mezi lid, a ten řekl: „Občanko, žádný svatý vám nepomůže, pomoct může vám jenom naše dělnická vláda." Vytáhl šrajtofli a dal jí pětistovku. Když odešel, babka pravila: „Svatý Tadeášku, děkuju ti za rychlou pomoc, ale příště mi to neposílej po komunistech, oni si polovičku strhli."

Zima na krku – to je klasické téma vhodné pro všecky žánry, existuje dokonce hudební skladba od Julia Fučíka, jiného: *Zimní bouře*. Myslím, že toto téma dnes není přijímáno a zpracováváno jako přirozená skutečnost, ale jako porucha, závada až katastrofa. „Silničáři zaspali," říkají každý rok řidičové, když správně měli zůstat doma nebo zapřáhnout do sání koně. Tento náš konflikt se zimou i rozumem vzniká tím, že umíněně jednáme, jako by zima už neměla být, když je tu internet. Ale tak to nebude, nemá být! Nejde-li elektřina, je to připomínka, že normální je sedět bez televize, číst při nějaké lampě nebo povídat si a zpívat.

Uvažuju o tom, kam tento zdokonalující se způsob zimy může vést, protože Země se bude bránit čím dál víc. Můžeme, například, položit vedení pod zem. Na krku totiž není jen tato zima, ale celé drsnější klimatické období, a možná i geologické; jestli mi rozumíte. Nemine ani dvě stě let, a zavrtáme se pod zem. A zdá se mi zvláštní, že inteligentní instinkt většinu lidí nevaruje, nevede, nevychovává: k poznání nynější krásy ještě a volnosti. A že jenom pět či šest roků chybí k tomu, než nám žreci zakáží vstup do lesa a chůzi podél řek. A do dvaceti let bude tu firma, které budeme platit paušál za vzduch: tak se vyvíjí politika, podle níž všecko musí být něčí. Toto jsem zpozoroval, když před několika lety z neznámého důvodu, jen z režimní pověry, přestaly vodovod a kanalizace být prostě obecní a musely se prodat. Jak se ke všemu někdo přisaje!

Neuhodli byste, co mě zas k tomuto uvažování postrčilo: byl to televizní pořad *Neváhej a toč!* To býval pořad, v němž vystupoval pan Hrubeš, autoři snímků a obecenstvo. Před nějakou dobou se tam začaly objevovat přikreslené figurky, které ten pořad zblbují na úroveň toho kreslíře. Někdo se zas přilepil. Pane řediteli televize Janečku, vy necítíte, že je to špína na čistém díle? – Čtenář se teď může divit takovémuto spojování velkého s malým: ale tak se nenápadné vyvíjí v nebezpečné. Už se to nedá snést, muset v deseti minutách pětkrát slyšet heslo vodafon. Je to násilí!

Samozřejmě nezapomínám ani na Big Pigs. A je to jedna z věcí, na jaké by člověk rád léčebně zapomněl, ale ony se připomínají. Tak onehdy v tramvaji mluvila trojice kluků velice sprostě. Lidem to vadilo, ale neměli ducha něco udělat. Já jsem k nim přistoupil a řekl jsem jim přátelsky, diskrétně: „Hoši, mluvte sprostě doma, s rodiči, tam je to přirozené. A nepracuje někdo z nich v *Nově*?" – „Nene!" ohradili se. A byli už tiše. Ale já sám nestačím uklízet po Big Pigs město.

Ale tak se nenápadné vyvíjí v nebezpečné. Už se to nedá snést, muset v deseti minutách pětkrát slyšet heslo vodafon. Je to násilí!

(Poslední slovo, 10. 1. 2006, LN)

Největší Belgičan? P. Damian de Veuster – misionář malomocných z ostrova Molokai

V poslední době se stalo atrakcí v různých zemích světa organizovat prostřednictvím sdělovacích prostředků celostátní ankety o tom, kdo je největší osobností toho kterého státu. Podobné ankety proběhly i na území Čech a Slovenska. Ve Francii zvítězil Charles de Gaulle, v Německu Adenauer, v Anglii Churchill, v Čechách Karel IV. Zatímco v mnohých státech vyhráli panovníci, politici, umělci či sportovci, v malém státě Evropy, Belgii, zvolili účastníci této ankety 1. prosince 2005 za největší osobnost své země misionáře malomocných, P. Da-

miana de Veuster. Tato zpráva mě naplnila nesmírnou radostí. Osm posledních let mého života jsem totiž věnoval studiu života a díla tohoto belgického kněze. Víc než 6 let konám o jeho odkazu diapřednášky na území celé střední Evropy a zanedlouho vyjde má kniha o tomto člověku a prostředí, ve kterém působil, pod názvem *Aina hemolele – svätá zem – Molokai*. P. Damian obětoval svůj život službě malomocným v kolonii, do které byli vyhnáni a odkázáni sami na sebe. Přišel tam jako dobrovolník v roce 1873 a žil uprostřed těchto lidí nepřetržitých 15 let, když sám nakažen malomocenstvím umírá. Přišel tam jako služebník lásky, která byla tak veliká, že lidé přestali nazývat Molokai peklem na zemi. Ještě za jeho života ho nazvali „Nebem na zemi" a toto pojmenování tam platí dodnes. „Nikdo nemá větší lásky, než když svůj život položí za své přátele." (Jan 15,13) – stojí na pomníku P. Damiana v Kalaupapě na Molokai. Belgie je malá země Evropy. Je však důležitá tím, že je centrem států Evropské unie. Té Unie, která se teď zamýšlí sama nad sebou, nad procesem rozšiřování a nad vlastní ústavou. Všude se vedou rozhovory o tom, jak by měla ta ústava vypadat, jestli se v ní mají nacházet výrazy jako **Bůh, Evangelium** ... Zdá se, že nikdo ze soudně smýšlejících lidí nepochybuje o křesťanských kořenech Evropy. Názory o tom, jestli mají být tyto kořeny vzpomenuty i ve společné ústavě EU, se však různí. Pro mne je symbolické, že právě v samém centru EU si lidé bez ohledu na názory politiků zvolí za největší osobnost svého národa člověka, který celý svůj život vybudoval na základech víry v Boha a na realizaci poslání, které věřícímu předkládá Evangelium Ježíše Krista. Symbolické je pro mne i to, že zatímco mnozí lidé v různých zemích Evropy – křesťanských či ateisticko-materialistických – považují za největší osobnosti svého národa lidi, kteří nadprůměrně vynikali svou státnickostí, vzdělaností, uměleckou či sportovní aktivitou a vlastnostmi, zvolí si jiný národ osobu „špinavého, sedláckého a tvrdohlavého kněze". Symbolické je pro mne i to, že tento jednoduchý vesnický kněz, který nenapsal žádný vědecký traktát, nevytvořil žádné umělecké dílo, nestál v čele mnohamiliónového národa, ale jen malé skupinky malomocných, předběhl v žebříčku belgických kandidátů takové osobnosti, jako např. světoznámého malíře Petera Paula Rubense (1577-1640), či slavného šansoniéra Jacquese Brela (1929-1978) nebo několikanásobného vítěze cyklistické Tour de France Eddyho Merckxe (1945). Nejsymboličtější je však pro mne to, že tento misionář malomocných oslovil budoucí a dnes již slavnou Matku Terezu z Kalkaty, která se podle jeho příkladu stala novodobou misionářkou lásky a mnohokrát v rozhovorech s novináři mluvila o P. Damianovi jako o svém největším vzoru. Co na tom, že tento muž stále ještě není zařazen mezi ty lidi, které katolická církev označuje titulem nejvznešenějším: **Svatý.** (V roce 1995 ho papež Jan Pavel II. vyhlásil za blahoslaveného, předstupeň svatosti.) Mnohem důležitější, cennější a úžasně výřečné je však fakt, že tento muž inspiroval tisíce a tisíce lidí po celém světě, že se stal jakoby „ALTER CHRISTUS" – druhý Kristus. Důležité je, že si ho dnes, v této tak sekularizované, zmatené a v honbě za blahobytem uštvané době, všimla většina obyvatel jednoho malého národa v Evropě a že si ho vybrala za svůj největší vzor. Kéž by si lidé jiných národů také začali všímat hodnot, které jsou trvalé a rozhodující pro spokojený život a kéž tyto hodnoty položí na svém žebříčku hodnot také na první místo.

(Peter Žaloudek, 8. 12. 2005, Vídeň)

Vážená redakce Klubu,

děkuji Vám za zprostředkování časopisu Klub pro studující. Dávám všechny exempláře dál, někdy se studenty a studentkami i leccos překládáme. Těší mě, že jste zveřejnili článek o 230. výročí vídeňské bohemistiky (Klub 12, prosinec 2005). K článku bych měla malou poznámku, již přikládám. Připojuji rovněž fotografii, pokud byste rozhodli o zveřejnění.

Pěkný pozdrav a poděkování za Vaši neúnavnou práci

Prof. Mag. Hana Sodeyfiová, Vídeň

Pro objasnění – v závěru článku Bohemistika slavila *(Klub 12, prosinec 2005, s. 56) je zmínka o staré hymně monarchie, což by v souvislosti s výročím nebylo od věci. Aby však bylo učiněno pravdě zadost: nápad s hymnami měli rakouští studující bohemistiky, absolventi prvního ročníku češtiny, zazpívali rakouskou hymnu česky a českou hymnu německy – viz fotografie, resp. článek rakouské tiskové agentury APA (http://www.dieuniversitaet-online.at/beitraege/news/230-jahre-bohemistik-an-der-universitat-wien/66.html).*

Vážená redakce,

když jsem pročítala zářijový *KLUB*, narazila jsem na článek *Ohlédnutí za Wiener Festwochen 2005*. Mám baletní školu u „Union" už 28 let a v rámci okresu již po 22. nebo 23. připravuji k Wiener Festwochen baletní vystoupení. Je to vždy celkově uzavřený balet s přestávkou a také jazzovým vystoupením. Vybírám sama hudbu, dělám návrhy kostýmů, (ušijí maminky či babičky), návrhy kulis, choreografii a baletní nastudování. Tančí u mě děti od pěti let, i ty vystoupí na jevišti, a také mládež do 25 let, jazz tančí i starší. Studovala jsem v Praze na pražské státní taneční konzervatoři. Letos – 2005 vyšla krásná kniha k výročí šedesáti let trvání pražské taneční konzervatoře 1945-2005, a jsou tam uvedeni všichni absolventi od roku 1949. Byla jsem angažovaná v městských divadlech pražských a zde ve Vídni po dobu sedmi let v Theater

an der Wien. Pak jsem začala vyučovat. Chtěla jsem již párkrát napsat a pozvat Vás na moje představení, ale jsem vždy tak vytížená, že jsem se k tomu zatím nedostala, až dnešním dopisem.

Přikládám na ukázku program.

Jitka Zezulová
Ballettlehrerin, Choreografin
Klass. a mod. Ballett,
Stepptanz, Ausdruckstanz
1100 Wien, Bleigasse 14/2/2
tel.: 61 51 571, 0676 786 89 88

Milá paní Zezulová,

děkujeme za Váš informativní dopis a jsme rádi, že jste se ozvala. Myslíme si, že se nebudete zlobit, když se o Vaší adresu podělíme s čtenáři Klubu. Třeba by někdo rád nechal své dítě učit tančit či sám se naučil stepovat, a neví kde. Oznamte nám prosím včas Vaše další chystané baletní vystoupení, abychom je mohli uveřejnit a děkujeme za pozvání, které rádi přijmeme.

Redakce

WIENER FESTWOCHEN
2005

UAB-BALLETT-ABEND

DER HOLZGESCHNITZTE PRINZ
Bela Bartok

DORNRÖSCHEN
Peter Iljitsch Tschaikowsky

JAZZTANZ

Choreographie, Einstudierung und Ausstattung
Jitka ZEZULA

Freitag, 10. Juni 2005, Beginn: 19.30 Uhr,
Haus der Begegnung 1200 Wien, Raffaelgasse 11-13
Ende: ca. 21.45 Uhr

Unterstützt aus Kulturförderungsmitteln des Bezirkes Brigittenau

Jako každoročně zdraví čtenáře *Klubu* z německého Neumünsteru náš věrný čtenář, vedoucí souboru KGS BIG BAND na Klaus-Groth-gymnasium pan Eric Vybíral (a band):

Nová próza

V nakladatelství VA bENE vydal svoji další prózu pod názvem *Für ein Leben zu viel* Milan Ráček. Relativně souvislý text, který interpretuje ve smyslu vyprávění či povídání ve 3. osobě životní osudy hlavní postavy prózy Franze Krepse. Tak jako v předcházejících Ráčkových prózách dochází i v této práci k míšení literatury s publicistikou, určité pasáže mají rysy reportáže. Autor více popisuje než rozebírá, do textu se dostávají i heslovité věty – klišé. Mírně detektivní zápletka s dialogy na začátku je však vzápětí nahrazena textem vzniklým metodou koláže – vyprávění a popis se střídají s dokumentárními úseky, které text rozglosovávají. Franz Kreps má to „štěstí", že jeho životní putování určují především společenské a politické změny. Prožívá lásku, soucit, přátelství, obdiv, úctu, ale také nátlak. Ráček zachycuje syrovou faktičnost, nastiňuje psychózu doby. Tento jakoby deník od začátku počítá se čtenářem, který si musí položit otázku, zda byl Franz Kreps člověk prohrávající, anebo ten, který uskutečnil svůj životní cíl. Ráčkova próza nepíše příběh, ale vydává svědectví.

(mb)

Opožděná fotografie k našemu článku *Opožděná zpráva* z prosincového čísla *Klubu*

Technickým nedopatřením nebyly k našemu článku *Opožděná zpráva* přidány fotografie. Redakce se omlouvá a tímto vynahrazuje. O výjimečném koncertu vítězů klavírní soutěže Prague Junior Note, který se konal 30. 9. minulého roku ve Vídni v mramorovém sále českého velvyslanectví, jsme již psali v prosincovém čísle *Klubu*. I když se věk interpretů pohyboval v rozmezí osmi až čtrnácti let, jejich výkon byl daleko za dětskou hranicí. Byli prostou dokumentací jevu talent, nadání a současně houževnatosti a píle a obdivuhodného vedení pedagogů. Všichni byli vynikající a již ve svém dětském věku jsou skvělými reprezentanty své země ve světě.

Koncert se konal na počest životního jubilea české klavírní virtuózky prof. Viktorie Švihlíkové, žijící ve Vídni, zakladatelky této soutěže, pod záštitou českého velvyslance dr. Rudolfa Jindráka, ve spolupráci Kulturního klubu s Konzertdirektion Lera Wien.

Zakladatelka soutěže Prague Junior Note prof. Viktorie Švihlíková obklopená vítězi roku 2005. Mladí interpreti: Anastasie Stoliarenko (8 let), Tomáš Vrána (11 let). Adam Gemrot (11 let), David Hausknecht (12 let), Bára Handzušová (12 let), Kristina Stepasjuková (14 let) a Kristýna Waldová (13 let)

Tomáš Vrána namaloval prof. Švihlíkové k narozeninám obrázek.

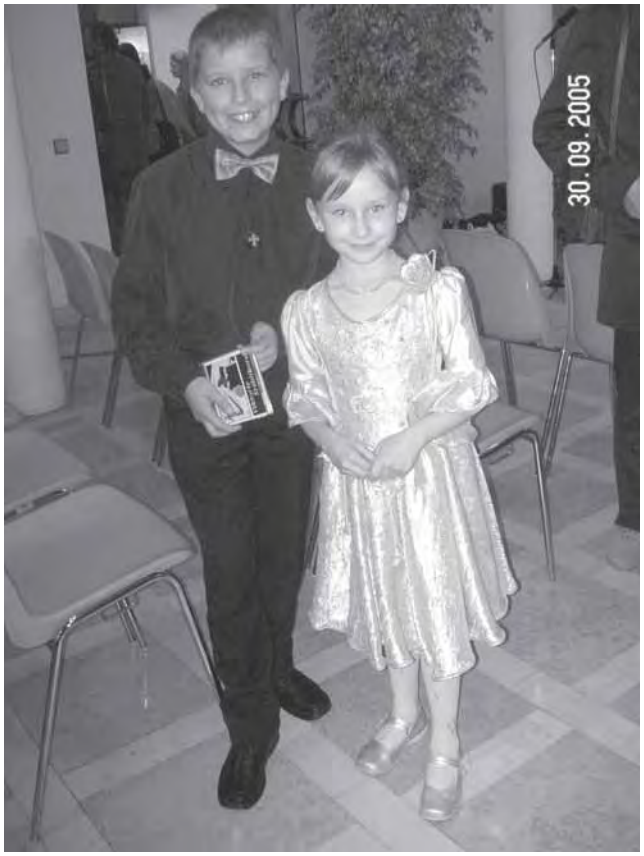

Nejmladší klavíristka Anastasie Stoliarenko (8 let) a Tomáš Vrána (11 let)

Národní divadlo

DER INTENDANT DES NATIONALTHEATERS PRAG, HERR AKAD.ARCH.DANIEL DVOŘÁK, BEEHRT SICH SIE ZUM

FESTIVAL "OTEVŘENÁ NÁRUČ"

(Offene Umarmung, spezielle Reihe des Nationaltheaters, welche Minderheiten gewidmet ist)

EINZULADEN.

Das Festival findet unter der Schirmherrschaft
des französischen Botschafters, S.E. Herrn Joël de Zorzi
der österreichischen Botschafterin, I.E. Frau Dr. Margot Klestil-Löffler
und des indischen Botschafters, S.E. Herrn P.S.Raghavana, statt.

3. Februar 2006, **LoCor de la Plana**, um 19 Uhr im Ständetheater
4. Februar 2006, **Vlastenecká omladina**, um 19 Uhr im Ständetheater
5. Februar 2006, **Divadlo Nablízko**, um 19 Uhr im Theater Kolowrat
8. Februar 2006, **Dhoad Gypsies from Rajastan**, um 19 Uhr im Nationaltheater

Vlastenecká omladina hostuje v Praze

Divadelní spolek Vlastenecká omladina bude poprvé ve svých dějinách vystupovat v Praze, a to hned na místě nejvyšším. V rámci projektu *Otevřená náruč* sehraje VO na scéně Národního divadla ve Stavovském divadle dne 4. 2. 2006 v 19 hodin představení rakouského autora Hermanna Bahra *Koncert*. Vídeňské publikum mělo možnost tuto hru zhlédnout v divadelním sále české školy Komenského v listopadu 2005.

2. MEZINÁRODNÍ PLES EUROPA MAGNA

(Fotoreportáž – fotografové: Vladimír Čevela a Kurt Mattola)

Vyslanecký sekretář Mgr. O. Elschek, paní Faselabendová, ministr a. D. Abg. z. NR Dr. W. Faselabend, velvyslanec ČR v Rakousku dr. R. Jindrák, delegace Parlamentu ČR: předseda Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí J. Hadrava, senátoři Ing. Josef Kalbáč, Mgr. Pavel Eybert a MUDr. Luděk Sefzig, 2. ř. MUDr. Petřík s manželkou

Velvyslanec ČR v Rakousku dr. R. Jindrák

Mgr. O. Elschek (velvyslanectví SR)

Předseda Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí Jan Hadrava

Slavnostní zahájení bylo „svěřeno" sopranistce paní R. Renzové-Jürgens

Vlastní taneční otevření plesu provedla taneční skupina taneční školy RUEFF a Don Bosco Club

Žáci ze třídy prof. Karla Musila zatančili polku ze Smetanovy opery *Prodaná nevěsta*

Slovenský spolupořadatel – Rakúsko-slovenský kulturný spolok – obohatil průběh plesu uvedením folklórního souboru z Bratislavy

Taneční škola RUEFF

V Modrém salónu paláce hrála a zpívala cimbálová muzika z Brna

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok a Slovenský školský spolok SOVA
ve spolupráci s městem Vídní a Slovenským inštitútem
srdečně zvou na

benefiční koncert „Slovenských virtuosů"

pod záštitou ministra kultury Slovenské republiky Františka Tótha.

15. 2. 2006, 19:30
ORF RadioKulturhaus, Argentinierstrasse 30a, 1040 Wien

Peter Dvorský – tenor, Martina Masaryková – soprán,
Tibor Kováč – violina, Daniel Buranovský – klavír,
Dalibor Karvay – violina, taneční soubor Lúčnica z Bratislavy,
orchestr Zlaté husle

Výtěžek koncertu obdrží slovenská národnostní skupina ve Vídni pro dětskou a mládežnickou činnost.

Vstupné: 20,- €
Rezervace: ORF – 501 70 377, nebo SI – 53 54 057
e-mail: rsks@slocavi.at
Další informace: volksgruppen.orf.at, www.slovaci.at

14. 2. – 11. 3.
Středoevropský divadelní kolotoč

Divadla z Česka, Polska, Slovenska a Maďarska

Tento divadelní festival je konfrontací současných uměleckých tendencí divadelních tvůrců z výše uvedených zemí. Každá země bude reprezentována třemi až čtyřmi vybranými divadly. V rámcovém programu budou zahrnuta scénická, popř. autorská čtení, pódiové diskuse a výstavy. Projekt bude podpořen Mezinárodním visegrádským fondem a bude se konat pod záštitou velvyslanců zúčastněných zemí. Detailní program naleznete v lednu na webových stránkách divadla Theater Brett:
www.theaterbrett.at

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 – Wien,
tel.: 01 5870663
Více o divadelním kolotoči se dozvíte v kapitole Informace.

Elektronický Speakers' Corner

Ministryně zahraničí Ursula Plassnik dne 8. ledna slavnostně uvedla do provozu na Ballhausplatzu „elektronický Speakers' Corner" v rámci „Peace vermutet – Europa in 50 Jahren". Zde může během půlročního rakouského předsednictva v radě EU kdokoliv zaujmout stanovisko k názorům pětadvaceti vybraných prominentních myslitelů, kteří se vyjadřují k budoucnosti Evropy a jejichž slova si mohou zájemci předčíst na velkém displeji. Jako první zahajující text byla vybrána úvaha Václava Havla o budoucnosti demokracie.

Do Telče brzo snadněji

Mezi památkové skvosty, na které se však bohužel často zapomíná, patří bezpochyby i starobylé město Telč. Jeho prohlídku by měla turistům usnadňovat nová zastávka vlaku na Starém Městě, díky níž se bez větších potíží dostanou například k židovskému hřbitovu, k památkovému objektu parního mlýna i k nedaleké rozhledně. Zřízení nové zastávky souvisí s revitalizací železniční trati mezi Kostelcem a Slavonicemi. I ta je ovšem součástí rozsáhlejšího projektu, který má umožnit obnovení přímého spojení Teče s Vídní. Dosud chybějící část železnice ze Slavonic na rakouské hranice má být vybudována v průběhu tohoto roku. Práce na rakouské straně spojené s oživením tohoto spojení by pak měly skončit v první polovině roku 2007, takže již příští rok si budou moci obyvatelé Vídně snadno udělat výlet do Telče vlakem. Mohou přitom navštívit nejen historicky cenné památky v samotném městě, ale i nesmírně cenný a pro turisty atraktivní renesanční telčský zámek, na kterém sídlili v minulosti páni z Hradce. Později zde žil proslulý Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, jeden z místodržících, kterého v roce 1618 vzbouření stavové vyhodili z okna Pražského hradu. V 18. století zde pak měli sídlo Podstatští-Lichtenštejnové, z nichž například Leopold proslul jako osvícenec a lidumil a také jako organizátor bezpečnostní služby ve Vídni v nelehkých časech napoleonské okupace. Ve sbírkách telčského zámku je chován i prapor jeho čety, se kterou bojoval v proslulé bitvě u Aspern v roce 1809. *(MaFr)*

Evropské právo v Olomouci i Salcburku

Spolupráce mezi českými a rakouskými vysokými školami probíhá bez větších problémů, i když ne vždy se daří využívat všechny vhodné příležitosti. Zajímavý projekt spustila Univerzita Palackého ve spolupráci s univerzitou v Salcburku. Oběma vysokým školám se podařilo získat akreditaci na evropská studia se zaměřením na evropské právo. Díky jejich partnerství budou tak mít olomoučtí studenti možnost strávit jeden semestr v Salcburku a naopak. Evropské právo jistě patří mezi mimořádně atraktivní obory, protože legislativa Evropské unie neustále nabývá nejen na významu, ale i na složitosti. Vývoj evropského práva ovšem probíhá velmi dynamicky, takže studenti nemůžou počítat s tím, že vystačí se znalostmi, které se jednou naučili. Jejich zaměření si naopak vyžádá neustálou snahu o další vzdělávání. Velmi důležitou roli také sehraje jejich ochota vnímat i chápat i rozdílné právní kultury. Právě

v tomto ohledu asi rakouským a českým studentům asi nepostačí stáže v obou zemích – přes odlišný politický vývoj v druhé polovině dvacátého století totiž v zásadě funguje stejný právní systém. Do evropského práva ovšem výrazně promlouvá i například anglosaské právní zvyklosti, které jsou v mnoha případech značně cizí jak Čechům, tak Rakušanům. Salcburská i olomoucká univerzita by tak asi potřebovaly ještě třetího partnera, nejspíše nějakou univerzitu z Anglie. Na druhé straně by však v takové konstelaci hrozilo, že absolventi studia evropského práva nebudou mít v hlavách jasnou představu o spravedlnosti a možnosti jejího prosazování v evropském měřítku, ale naprostý ničím neovladatelný zmatek. *(MaFr)*

Temelín

Rakouští protijaderní aktivisté tvrdí, že česká jaderná elektrárna není bezpečná. Proto také znovu protitemelínští aktivisté z několika rakouských ekologických sdružení opět blokovali hraniční přechod Dolní Dvořiště – Wullowitz. Prý tak chtějí donutit rakouskou vládu v čele s kancléřem Wolfgangem Schüsselem, aby se diplomatickou cestou začala domáhat odstranění údajných bezpečnostních nedostatků v Temelíně, případně dosáhla i zastavení provozu elektrárny. Temelín totiž podle aktivistů neodpovídá bezpečnostním standardům obvyklým v západní Evropě. Pokud bude kancléř k požadavkům mlčet, budou následovat i další blokády a protesty, tvrdí Hornorakouští aktivisté. Rakouští odpůrci elektrárny jsou přesvědčeni, že podobné akce na hranicích představují jedinou možnost, jak znovu vyburcovat veřejné mínění proti údajně nebezpečnému Temelínu a donutit politiky k činům.

Podle českých jaderných expertů přitom rakouští aktivisté blokují hranice s požadavkem, který není možné splnit. Odpůrci Temelína totiž tvrdí, že elektrárna nesplňuje západní bezpečnostní standardy. Tento pojem však údajně nemá žádné konkrétní naplnění. „Každá země totiž ve svých jaderných elektrárnách využívá různé prvky k zajištění jaderné bezpečnosti. To, co je běžné v Německu, není běžné ve Francii a naopak," řekla už dříve *LN* předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana Drábová. O sjednocení norem pro jaderná zařízení v EU se teprve uvažuje.

Jiří Gruša obdržel vyznamenání

Ředitel Diplomatické akademie ve Vídni Jiří Gruša obdržel 9. ledna v Praze vysoké německé státní vyznamenání – Velký kříž za zásluhy s hvězdou řádu. Dostal je za přínos k upevňování česko-německých vztahů a za celoživotní dílo. „Základní kameny komunikativní, jakési milníky, jsou položeny. Teď je potřeba se pohybovat volně, přátelsky a rychle na vytyčených cestách. Tam je spousta práce," řekl Gruša, který byl v minulosti českým velvyslancem v Německu a Rakousku. Rád by například viděl více Němců a Rakušanů mluvících česky a Čechů mluvících německy, k čemuž by mohly pomoci výměnné pobyty mládeže a více jazykové výuky ve školách. Grušu, který v emigraci získal i německé občanství, považuje německý prezident Horst Köhler za výjimečnou osobnost. Je to podle něj spisovatel a básník s pověstí moudrého a citlivého pozorovatele se smyslem pro humor i břitkost jazyka.

Ředitel Diplomatické akademie Jiří Gruša

Česká republika láká stále více turistů, Rakušanů však jezdí málo

Česká republika láme dlouhodobé rekordy v počtu turistů, kteří se rozhodli poznat její krásy, ale dávno pryč je doba, kdy mezi návštěvníky ze západní Evropy dominovali Rakušané. Podle údajů Českého statistického úřadu navštívilo v loňském roce Českou republiku přes šest miliónů osob, občané Rakouska se však v pomyslném žebříčku národů ubytovaných v českých hotelích podle údajů z roku 2004 ocitli až na desátém místě, i například za Nizozemci, Francouzi nebo Španěly. Vedoucí pozici si udržovali s velkým odstupem Němci, kteří tvořili skoro 26 % veškeré klientely v České republice, přes 10 % se dostali ještě Britové, které do Čech láká především laciné pivo a třetí příčku obsadili Italové. Překvapením je vedle nízkého počtu Rakušanů i malý podíl dalšího souseda – Poláků. Podle analytiků to způsobuje především skutečnost, že obyvatelé Rakouska i Polska jezdí do České republiky pouze na kratičké jednodenní výlety, většinou motivované snahou využít nižších cen zboží, případně levnějších služeb. Vládní agentura CzechTourism chce ovšem nepříznivou situaci zvrátit, a proto se rozhodla zaměřit svoji propagaci více

právě na Rakousko. Její billboardy připomínající návštěvy Wolfganga Amadea Mozarta napadli ovšem vídeňští Svobodní, kterým se nelíbil používaný výraz Tschechien. Problém ovšem spočívá do značné míry i v tom, že čeština výrazy Böhmen a Tschechien neodlišuje. Navíc minimálně v první polovině devatenáctého století s tím měli problémy i německy mluvící obyvatelé Čech – například pražský lékař Stelzig ve své lékařské topografii Prahy z dvacátých let 19. století používá pro česky mluvící Pražany označení „ursprüngliche Čechen". Svobodným však nepochybně nejde o historicko-lingvistickou debatu, ale spíše o určitou formu zviditelnění. Vraťme se ale k problému rakouského turismu do České republiky. Odborníci vidí v billboardu s Mozartem spíše jinou slabinu, kterou lze považovat za Achillovu patu celého českého cizineckého ruchu – Mozart totiž v Čechách navštívil pouze Prahu, byť se to stalo pětkrát. I v současnosti zůstává hlavní město České republiky snad až příliš dominujícím lákadlem. Podle údajů statistiků ho navštěvuje plných 60 % všech zahraničních turistů, zatímco ostatní regiony pouze paběrkují. Většina odborníků myslí, že návštěvníky ze zahraničí, včetně turistů z Rakouska, by mohly přilákat i další lokality, ty se však až v současnosti začínají ve větší míře propagovat. Rozbíhají se i různé regionální programy, jeden z těch pro rakouské občany velmi zajímavých začali nedávno realizovat na jižní Moravě. Významnou překážku v mnoha případech představují stávající služby v některých lokalitách, o čemž se bohužel mohla přesvědčit i řada rakouských krajanů. Tyto potíže se ovšem do určité míry týkají i Prahy. Situace se, i když v mnoha případech, jen velmi pomalu zlepšuje, ale napáchané škody se jen těžce napravují. Čeští taxikáři, zlodějští prodejci a chamtiví hoteliéři si již získaly smutnou mezinárodní proslulost a přispěly ke vzniku řady předsudků, které občany jiných zemí od návštěvy v České republice odrazují. Kampaň CzechTourismu snad pomůže toto prokletí zlomit a Česká republika bude moci v oblasti cizineckého ruchu vstoupit do definitivně nové epochy, což by se mohlo projevit i na růstu počtu občanů Rakouska, kteří se rozhodnou v ní pobýt několik dní. I když nemá Česká republika stejně jako Rakousko moře a na rozdíl od Rakouska se nemůže pochlubit ani velehorami, nabídka jeho krás představuje skutečně mimořádně širokou paletu. *(MaFr)*

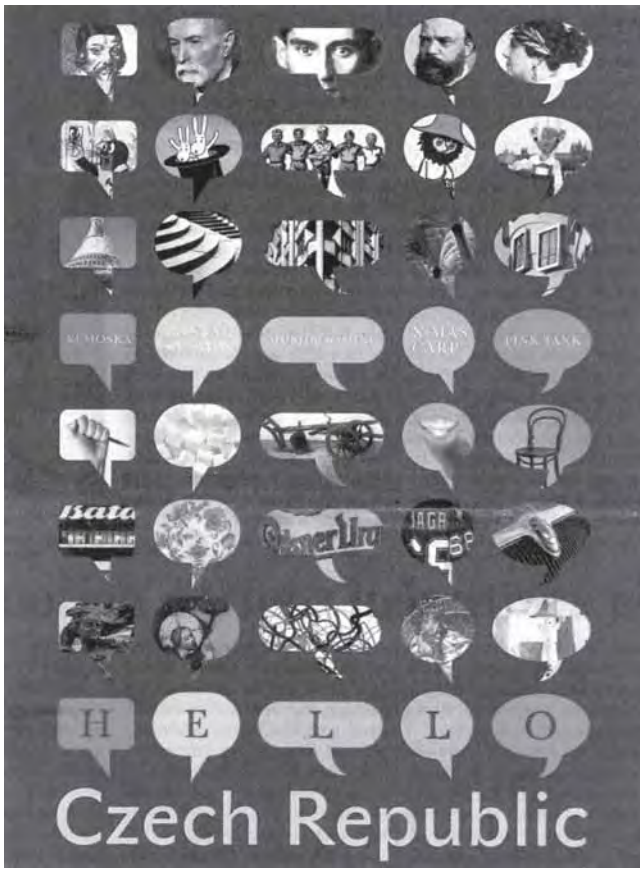

Česká republika má nové logo:
billboardová kampaň české turistické agentury CzechTourism

Rakouské předsednictví Evropské unie

Na prvním letošním plenárním zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku (16.-19. 1. 2006) seznámil europoslance kancléř Wolfgang Schüssel s prioritami rakouského předsednictví Evropské unie. Bude to jistě mít dopady i na českou ekonomiku, neboť se Rakousko podle jeho slov chce mimo jiné zaměřit hlavně na zajištění zdrojů energie, hospodářský růst a vytváření nových pracovních příležitostí. Vítáme podporu podnikání, růst vzdělanosti a v neposlední řadě také na jím kladený důraz na obnovitelné zdroje. Jedná se totiž o reakci na nedávnou krizi kolem dodávek ruského zemního plynu na Ukrajinu a výpadky dodávek do států Evropské unie. Předsednictví chce proto usilovat o snížení závislosti na jednom dodavateli, diverzifikaci, vytváření rezerv a bezpečnost energetických sítí, přičemž podle Schüssela je pro Evropu jedinou možností dlouhodobé řešení. Prioritou rakouského předsednictví je také nalezení dohody s parlamentem o novém sedmiletém rozpočtu EU na léta 2007 až 2013, neboť podle slov kancléře finanční výhled na sedm let přináší jistotu a možnost strategického plánování hlavně pro nově přistoupivší státy. Důležitá je i kontrola v oblasti zneužívání peněz z evropských fondů. V půlročním předsednickém období se bude Rakousko snažit i o určitý posun v diskusi o budoucnosti evropské integrace včetně ústavy. Wolfgang Schüssel také zdůraznil, že by Evropská unie měla více tlačit na to, aby měla vlastní financování a nebyla závislá na příspěvcích ze státních rozpočtů. Jako zdroj pro společný rozpočet EU mínil krátkodobě zdanit finanční transakce a mezinárodní letištní a námořní dopravu. Další snahou rakouského předsednictví bude zvýšení růstu důvěry občanů k evropským institucím. Podle vyjádření kancléře má mnoho lidí pocit, že Evropa pro ně příliš nedělá, měla by být zvýšena podpora hospodářského růstu a vytváření nových pracovních příležitostí. Rakouský představitel proto poukázal na příslušné programy, které předložily všechny vlády Unie, zároveň ale zdůraznil, že žádný politik dnes nemůže slibovat práci. Mohou být však vytvořeny rámcové podmínky. Česká republika musí být připravena na pro ni nepříjemnou záležitost, což je prodloužení přechodného období pro pohyb pracovních sil. V tomto smyslu se takto Wolfgang Schüssel již v kuloárech vyjádřil.

Podpora České republiky krajanům

Česká republika podpořila krajanské spolky a společnosti v zahraničí v roce 2005 částkou 21 miliónů 800 tisíc korun. Informaci ministra zahraničí Cyrila Svobody pro jednání

vlády cituje *Právo*. Finance Česko poskytlo na kulturní a vzdělávací projekty i údržbu a opravu objektů 131 krajanským spolkům ve 45 státech světa. Největší částku – 4,8 miliónu korun – stály opravy a vybavení 15 krajanských objektů ve 14 lokalitách chorvatského Daruvaru, uvádí deník.

Nové hraniční přechody usnadní výlety do jižních Čech

Nová smlouva mezi Českou republikou a Rakouskem výrazně usnadní občanům obou států turistické výlety na druhou stranu hranic. Díky ní budou letos na jaře znovu otevřeny historické přechody, jejichž činnost byla přerušena v padesátých letech. Jedná se celkem o 27 míst rozesetých od východu Moravy až po vrcholek Plechý ležící nedaleko hranic s Bavorskem. Většina z nich přitom Rakousko propojuje s Jihočeským krajem, proslulým přírodními i historickými památkami. Představitelé Jihočeského kraje, především ředitel krajského úřadu, předseda českých turistů v jedné osobě, Jan Stráský, pouze litují, že k podpisu došlo tak pozdě a nemohlo se proto s využíváním nových možností začít už při letošní zimě. Přitom běžecké stopy například na Bystřicku se začaly upravovat už loňský rok. Na jejich udržování dokázali zajistit více než milión korun z fondů Evropské unie. Nyní zbývá doplnit několik metrů na samotných hranicích a vznikne nádherná česko-rakouská trať. Udržování řady přechodů umožní další finance z Evropské unie, z fondů určených pro rozvoj regionů a regionální spolupráce. Na staronových hraničních přechodech bude fungovat pouze namátková kontrola, ale nesmí je využívat cizinci ze států, u kterých nebyla v Rakousku či v České republice zrušena vízová povinnost. Zjednoduší se i kontrola na přechodech pro motoristy, například v Nové Bystřici a ve Slavonicích díky zavedení společných česko-rakouských hlídek. Navazuje se tak na postup, který se již dříve osvědčil na česko-německých hranicích. Od nových dohod si většina obcí v českém příhraničí slibuje především významné zlepšení cestovního ruchu. Ale i rakouské vesnice a městečka v okolí hranic by mohla na zvýšeném zájmu českých turistů vydělat. Dávno pryč je už doba, kdy návštěvníci z Čech při podobných výletech prakticky neutráceli. Dá se navíc očekávat, že rozdíly podobného druhu, pokud ještě dosud přežívají, se budou zmenšovat čím dál rychleji. Na pomezí Dolních Rakous, Horních Rakous a Jižních Čech tak možná vznikne jednolitý turistický region, který bude patřit mezi pýchy střední Evropy a podle toho bude také vyhledáván. A obyvatelé obou metropolí, Prahy i Vídně, si budou mnout ruce, že něco podobného mají takřka za humny. *(MaFr)*

Z Brna do Vídně přes Mikulov?

V polovině prosince minulého roku schválili jihomoravští krajští zastupitelé zadání územního plánu Břeclavska, z něhož vyplývá, že se kraj definitivně přiklonil ke kontroverzní trase dálnice Brno – Vídeň okolo Mikulova. Její odpůrci přitom upozorňují, že plánovaná rychlosilnice vede prakticky paralelně s dálnicí D2 z Brna na Břeclav. Stávající komunikaci přitom považují za vhodnější základ spojnice mezi Brnem a Vídní, protože vedení trasy přes okolí Mikulova by mohlo nenapravitelně poškodit tamější přírodu. V každém případě výstavba dálnice Brno – Vídeň nyní vázne především kvůli české straně – na straně rakouské má být první etapa výstavby zahájena ještě letos a na uvedení celé trasy až k hraničnímu přechodu Drasenhofen – Mikulov se mohou řidiči těšit už v roce 2011. Spory ovšem neprovázejí jen dálniční stavby na jihu Moravy, ohnivé diskuse se vedly i o trasu dálnice z Prahy do jižních Čech, která má pokračovat přes České Budějovice do Rakouska. Zde se stal hlavním kamenem úrazu její průchod přes přírodně cenné Posázaví. Vláda se nakonec přiklonila k tzv. stabilizované variantě, která podle jejích zastánců umožní rychlou a relativně nepříliš nákladnou stavbu. Podpořil ji středočeský krajský úřad a většina vesnic v nejvíce zasaženém regionu, na Benešovsku. Naopak proti ní se staví především ministerstvo životního prostředí a ekologové, kteří se domnívají, že nenávratně poškodí ekologickou kvalitu krajiny. Dálnice z Prahy přes České Budějovice do Rakouska má celkově měřit 140 kilometrů, ale i zde realita za plány zřetelně zaostává – v současnosti slouží motoristům pouze devítikilometrový úsek u Tábora. Již letos by však mělo přibýt několik dalších kilometrů nové rychlosilnice. Jihočeský hejtman Jan Zahradník se při nedávném setkání s hejtmanem Horních Rakous Josefem Pühringerem shodl, že pro oba regiony zůstává výstavba nové spojovací rychlosilnice jednoznačnou prioritou. Její dokončení se však plánuje až na léta 2012-2014. Další významnou silniční stavbou ovlivňující spojení mezi Českou republikou a Rakouskem by se měla stát druhá část obchvatu Jihlavy v kraji Vysočina. Přestože jde o necelé tři kilometry, obyvatelé krajského města si od vybudování obchvatu slibují velké pozitivní změny ve městě v podobě odlehčení od značně zatěžujícího automobilového ruchu. První dvoukilometrová část, která stála 727 miliónů korun, funguje už od roku 2004, velké změny zatím nepřinesla, právě proto, že jí chybí nutné napojení. Na nové trase by mělo vzniknout mj. i šest mostů. Přesto však investor počítá s podstatně nižšími náklady než u prvního úseku – měly by se pohybovat pouze kolem 410 miliónů korun. Výstavbu kvalitních komunikací, zejména v hlavních směrech obchodu, považují ekonomové za jeden z nejvýznamnější počinů ve prospěch ekonomiky. Tempo budování česko-rakouských spojnic ovšem stále není nikterak závratné. Navíc není jasné, jaký vliv by v tomto ohledu měla případná výměna vládní garnitury v České republice po plánovaných volbách v letošním roce. Pokud by ODS skutečně jako vítězná strana chtěla naplnit své předvolební sliby, znamenalo by to s velkou pravděpodobností masivní škrty ve státních výdajích. Při podobných opatřeních pak bývá výstavba silnic a dálnic jednou z nejpostiženějších položek. *(MaFr)*

V Retzu se vyučuje češtině, České Velenice čekají rakouské žáky

Ve střední hotelové škole v městečku Retz vzdáleném pouhých patnáct kilometrů od rakousko-českých hranic si již před mnoha lety uvědomili, že k dobrým vztahům nutně patří i poznávání jazyka druhého národa. Postupně zde navíc přijaly i řadu českých žáků především z blízkého Znojma, ale i z dalších lokalit. Podle jejich vlastních slov přitom mezi nimi a jejich rakouskými spolužáky nepanuje žádná nevraživost, jen se občas hecují například kvůli fotbalu. Není přitom vyloučeno, že někteří rakouští školáci budou v příštím školním roce chodit naopak do školy na

českém území. Střední škola v Českých Velenicích se totiž rozhodla nabídnout studium v maturitním oboru mechanik silnoproudých zařízení i pro zájemce z druhé strany hranic. Ostatně od samotné budovy školy to není na hranice dále než tři sta metrů. Střední škola na české straně hranic nabízí rakouským žákům stejné podmínky jako domácím, tedy bezplatné studium. Pouze v případě ubytování na internátu si budou muset Rakušané plně hradit náklady na ubytování a stravu. Veleničtí počítají zejména s bilingvními dětmi ze smíšených rodin – vyučovacím jazykem totiž bude čeština, teprve od třetího ročníku musí žáci počítat s jedním odborným předmětem v němčině. Výuka cizích jazyků, němčiny a angličtiny, je však na škole významně posilněna. To má samozřejmě významně zlepšit možnosti uplatnění pro absolventy školy. Konkurence z rakouské strany se v Českých Velenicích zatím obávat nemusí – v okolí Gmündu ani v širokém regionu Waldviertelu podobná vzdělávací instituce neexistuje, přestože se řada místních firem již delší potýká s velkým nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. Elektrikáři z Českých Velenic se proto o své pracovní uplatnění bát nemusí, zvlášť když díky struktuře výuky budou dobře ovládat oba jazyky používané v regionu. *(MaFr)*

Památeční tatrovka Hanzelky a Zikmunda

Mezi největší poklady České republiky – na úroveň korunovačních klenotů – se před nedávnem dostal automobil Tatra 87, se kterým cestovatelé Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund objeli téměř celý svět. S platností od prvního ledna 2006 zařadila česká vláda na seznam národních kulturních památek pět vozů z Národního technického muzea. Vedením Technického muzea bylo doporučeno ministerstvu zařadit na seznam celou kolekci aut Kopřivnice. Mezi těmito vozy je nejstarší automobil NW President z roku 1898, vyrobený na území tehdejšího Rakouska-Uherska. Exponát, který je v Praze, byl až do roku 1918 v technickém muzeu ve Vídni. Dalším exemplářem je automobil Tatra 11 z roku 1925, jehož převratné konstrukční řešení se stalo výchozím bodem pro všechny další modely. Vůz Tatra 80 byl v roce 1935 vyroben jako luxusní typ v nepočetné sérii (model pro tehdejšího prezidenta T. G. Masaryka). Vůz Tatra 77 z roku 1937 je unikátní tím, že v jeho případě konstruktér Hans Ledwinka použil jako první na světě aerodynamickou karoserii u sériově vyráběného vozu. Automobil Tatra 87 z roku 1947 se proslavil nejen svojí konstrukcí, ale především tím, že v něm podnikali své tehdejší cesty kolem světa cestovatelé Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund.

Český prezident Václav Klaus lyžuje v Rakousku

Jak připomíná hornorakouský regionální tisk, hlava českého státu si užívá komfortu zdejších sjezdovek tak často, že to svědčí o jeho mimořádné náklonnosti k tomuto středisku. Klaus navštívil Hochficht i předminulý víkend a stejně jako několikrát v minulosti ho na sjezdovce doprovázel předseda poslaneckého klubu ODS Vlastimil Tlustý. „Hochficht je vysloveně nejoblíbenějším lyžařským střediskem českého prezidenta," napsaly po návštěvě noviny *Oberösterreichische Nachrichten*. Klaus si podle novin nejen dobře zalyžoval, ale stihl ještě v rozhovoru s ředitelem areálu Richardem Brillingerem pochválit slibně se rozvíjející spolupráci mezi Čechy a Rakušany v oblasti zimní turistiky. Na Hochfichtu, který patří z poloviny klášteru premonstrátů a z poloviny soukromé firmě, pravidelně lyžuje až 23 % Čechů. Co tedy může být lepší reklamou než pravidelné prezidentské návštěvy? Klausův mluvčí Petr Hájek ale tvrdí, že propagace areálu nevyužívá zcela přesných informací. Pan prezident údajně kvůli Hochfichtu rozhodně nezanevřel na české hory. „V Krkonoších lyžuje stejně často a řekl bych, že ještě častěji než na Hochfichtu," tvrdí Hájek. Rakouský areál má podle něj zejména tu výhodu, že z vyhlášených rakouských středisek leží nejblíže k Praze.

Vzpomínka: 50 let zpíváme koledy v českém kostele ve Vídni

Skončila jsem, po mohutném Narodil se Kristus Pán*, dirigování tradičních koled v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Vídeň 3... Od dětství jsem je každý rok o Vánocích zpívala se svým oblíbeným učitelem panem Otou Homolkou. Nikdy jsem si nemyslela, že jednou smím v tomto jeho díle pokračovat. Mezi radostným a srdce osvěžujícím množstvím dětí, mládeže, učitelů, absolventů a přátel české školy Komenský se ke mně protlačila žena s jemným úsměvem a představila se: „Já jsem Hana." – Neviděly jsme se desítky let, a proto jsem ji hned nepoznala. Dojatě jsme vzpomínaly a nemohly jsme skončit náš rozhovor. Výsledkem jsou tyto následující řádky. Paní Hana vyprávěla: „Stojím tu v českém kostele ve Vídni, jsou Vánoce. Všichni zpívají vánoční koledy. Stojím tu, chvíli se zamyslím a náhle ho vidím před sebou – svého otce. Dávno již tomu... Můj otec, Ota Homolka, se narodil 9. 8. 1905 jako syn obyčejného zámečníka ve Vídni, státní příslušnosti rakouské a národnosti české. Když mu byl jeden rok, zemřela mu maminka. Dědeček nevěděl, co si počít s tím nemluvnětem a dal ho do péče své sestře. Ta žila ve Všepadlech, to je malá vesnička mezi Plzní a Domažlicemi, odkud děda pocházel. Ale existoval jeden problém – problém, který se vyskytoval v naší rodině od nepaměti, nebyly peníze. A tak si teta Katka přivázala malého kluka na záda a chodila s ním žebrat. Po několika letech se dědeček znovu oženil a vzal si chlapce zpátky do Vídně. Kluk dorůstal a chtěl se stát učitelem. Dostal se potom do rakouského učitelského ústavu ve Strebersdorfu ve Vídni, byl to internát. Dědeček na jeho studium neměl, a tak to můj otec musel ve škole odpracovat, například topit, umývat nádobí apod. Otec vystudoval a odmaturoval, ale chtěl vyučovat na české škole. Československý stát mu tehdy jeho zkoušky neuznal a otec je musel opakovat všechny v češtině. Potom se konečně stal učitelem na české škole ve Vídni na Sebastianplatzu číslo 3. Učil tam na hlavní škole přírodopis, fyziku, chemii, kreslení a zpěv. Jeho láska vždy patřila zpěvu a národním písničkám. Sám rád zpíval, uměl hrát na housle a sbíral písničky. Ale mezitím přišel Hitler a nikomu už do zpěvu nebylo. Jako antifašista a ještě k tomu Čech se stále cítil pronásledován režimem. A to mělo svoje důvody. Na českých školách ve Vídni bylo stále méně dětí. Češi se neodvažovali zapsat své děti do českých škol a nakonec byly české školy zavřeny. – Ale jednoho dne bylo po válce. Nastala velká reemigrace rakouských Čechů do tehdejšího Československa. Bylo na-*

plánováno, že se vystěhujeme i my. Otec se mezitím oženil s Rakušankou, která se od něho naučila perfektně česky – a narodila jsem se já. Otec měl zamluvené místo jako učitel v Československu. Ale nešel tam. Zůstal s rodinou ve Vídni. Asi věděl proč. V Československu převzali moc komunisti a on byl rád, že tam nešel. Byl přesvědčeným demokratem a totalitu ve kterékoliv formě nenáviděl. České školy ve Vídni se zase otevřely. Otec sbíral národní písně a koledy, které dodnes zpíváme o Vánocích v českém kostele. Byl to původně dětský sbor, zpívali žáci a žákyně české školy. Můj otec ten sbor mnoho let dirigoval. Pokaždé, když jsme se na Hod Boží vánoční vypravili do kostela, měl otec obavy, jestli vůbec někdo přijde zpívat, a vždy byl kostel plný lidí. Také po letech, když se můj tatínek stal ředitelem české školy Komenský, zpíval s dětmi i dospělými, až do své penze. A nyní nám už dvacet pět let na něho zbyla jen vzpomínka. Ale české koledy, jak je on sestavil, se zpívají v českém kostele ve Vídni dosud. A tak tu stojím dnes jako před padesáti lety. Stojím tu, chvíli se zamyslím a náhle ho vidím před sebou – svého otce..."

(Vzpomínku připravily učitelka na české škole na Sebastianplatz, Vídeň 3, paní Pavla, rozená Novotná, a bývalá ředitelka na rakouské škole v Dietrichgasse, Vídeň 3, paní Hana, rozená Homolková.)

Křest v kostele řádu Maltézských rytířů

V předvečer první adventní neděle, 26. listopadu, přijal v kostele Maltézských rytířů na Kärtnerstrasse svátost křtu **Robin Constantin Alfred**, syn Dr. med. **Alfreda Klein-Watrycze** a Dipl. päd. **Katji Ritschka**. Svátost mu byla udělena českým duchovním správcem P. dr. Janem Horákem z Konfederace salesiánů Dona Bosca. Na obřadu se podíleli rodiče, příbuzní a přátelé rodiny. Otec obřad sám doprovázel na varhany. Již od svého útlého mládí doprovází české bohoslužby jak v tomto kostele, tak i v kostele na Rennwegu. Dvojjazyčné křtiny byly společnou prací pastorační asistentky pí. Pavly Carmignato a mladé matky. Malý Robin sledoval obřad s jistým zájmem a ani jednou nezaplakal.

Blahopřání k životnímu jubileu

Jenda Šeda oslavil 18. ledna 2006 své sedmdesáté narozeniny. K tomuto výročí všechno nejlepší přeje

manželka Luďka a rodina Poláškova

KRAJANSKÉ OHLÉDNUTÍ

2005

- 10. 11. byla v divadle Center Forum v Porzellangasse premiéra divadla Mobiles Theater für Kinder – MOKI hry *Der kleine Prinz* v režii St. Kulhánka. *(Pozn. red: Pozvánka přišla bohužel pozdě, a tak jsme Vás nemohli včas informovat.)*
- 16. 11. navštívila úřadující prezidentka Vídeňské městské školní rady Dr. S. Brandsteidl v doprovodu inspektorek HR. Mag. Kschwendt-Michel a Mag. Mangl školu Komenského.
- 22. 11. pořádal ZÚ ČR ve Vídni prezentaci sborníku *Energy for Sustainable Development*, který představuje první společné výzkumné studie Česko-rakouské energetické expertní skupiny.
- 23. 11. Ecoplus zval a představil novou iniciativu – program Internationalisierung im Erweiterungsraum. Jedním z hostů round table 1: Neue Chancen im erweiterten Europa byl ředitel kabinetu ministra ZV ČR mgr. Tomáš Podivínský.
- 24. 11. uspořádala Europäische Akademie für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft (ELIAZ) 5. mezinárodní konferenci na téma: *Soziales Europa zwischen Nostalgie une Zukunftsorientierung*. Hlavním hostem byl EU komisař dr. Vladimír Špidla.
- 24. 11. zval pater Dr. J. Horák SDB a pastorální asistentka p. P. Carmignato na Eltern-Forum II na téma „Gottesdienste in der tschechischen Kirche Wien Rennweg" (insbesondere Schulmessen).
- 25. 11. zvala Waldviertel Akademie v Drosedorfu na Kulturstammtisch s tématem *Die Roma heute – eine verschwindente Minderheit oder die ersten wirklichen Eu-*

ropäer? Jednou z referujících byla Mag. Zuzana Brejcha, moderoval Univ. Prof. Dr. W. Müller-Funk.

- 30. 11. školy bfi Vídeň – Margaretenstraße 65 v pátém vídeňském okresu zvaly na společnou prezentaci projektu minulého rok žáků a žákyň Bratislavy a Vídně. Téma práce bylo např. porovnání nabídek prázdninových možností výdělků, odměn a druhů zaměstnání. Do projektu byly také zahrnuty zkušenosti partnerských škol v České republice a Maďarsku. Prezentovali: Slávka Hutárová a Zuzana Smakalová z Bratislavy a Manuel Hlavinka, Michael Neumayr, Michael Hoffman a Ritz Tidoso z Vídně.
- 2. 12. Waldviertel Akademie zvala do Blaugelbe galerie v Zwettlu na diskusi *60 Jahre 2. Republik*. Na závěr byl promítnut film *Der dritte Mann* (Carol Reed, 1949).
- 3. 12. Mikulášská zábava Sokola Vídeň XVI/XVIII pro dospělé se sokolským čertíkem a pro děti bez čertíka.
- 6. 12. na velvyslanectví ČR ve Vídni byly uděleny předsedou České rady pro oběti nacismu (ČRON) O. Stránským, za účasti velvyslance ČR R. Jindráka, pánům dr. E. Schmitovi a univ. prof. dr. C. Jablonerovi vzpomínkové plakety za významnou zásluhu a humánní gesto českým obětem nacistického režimu.
- 9. 12. v kavárně Hotelu Pošta pokračovaly hovory Orla Vídeň se zástupci Župy Bauerovy z Valašského Meziříčí – Zašová.
- 9. 12. na zámku Mikulov bylo podepsáno pět mezinárodních smluv mezi Rakouskou a Českou republikou. *(Pozn. red.: Touto tématikou se zabývá náš korespondent.)*
- 13. 12. vyhrávali „Veselí důchodci" ze Znojma v Dělnickém domě, Rueckergasse 40, členům a hostům Českého srdce odborů X/XII, XV/XVI a Atzgersdorf. Krásnou a líbeznou vídeňskou češtinou, jak píší *Svobodné listy*, připomněly hostům ve svém programu ochotnice Českého srdce Líza Floriánová a Marie Strnadová Vánoce dětí a jejich rodičů. Originální vánoční příspěvek ve vídeňské němčině ukončil sváteční program.
- 18. 12. pořádal Akademický spolek a České srdce ve Slovanské besedě Vánoční besídku. V podání amatérského ženského sboru pod taktovkou sbormistra Jaroslava Zimáka z Otrokovic měli vděční hosté možnost poslechu koncertu vánočních písní a zpěvů z celého světa. Nechyběly ani americké spirituály v češtině a i lidové moravskoslovácké písně. Na památku všichni dostali i keramické zvonečky vyrobené postiženými, které sebou Otrokovičtí přivezli.
- Česká a rakouská vláda se v rámci Melkského protokolu dohodly na prosazování podpoře a financování společných projektů na poli energetické efektivnosti, propagace obnovitelných zdrojů energie a snižování emisí. Společná Česko-rakouská energetická expertní skupina (CZ-AT EEG) se skládá z řady českých a rakouských vědeckých pracovníků různých univerzit a institutů. CZ-AT EEG se schází na pravidelných zasedání jak v Rakousku, tak i v ČR a společně pracuje na energetických projektech společného zájmu. Prezentace se zúčastnil rektor UK, prof. I. Wilhelm, dále členové CZ-AT EEG, prof. Fr. Janouch a prof. S. Schleicher.
- Na jaře 2006 se vrátí exponáty Orla Vídeň XV a Jednoty sv. Metoděje zpátky do Vídně. Byly vystavovány v rámci výstavy *Český a slovenský exil XX. století* v Brně, Moskvě, Martině, Praze, Mnichově, Berlíně a Bukurešti.

HUDEBNÍ VÍDEŇ – JUBILEA

Berta Foersterová-Lautererová
11. 1. 1869, Praha – 9. 4. 1936, Praha
Sopranistka. Hudebně se vzdělávala na Žofínské akademii a pražské konzervatoři. V roce 1887 debutovala v ND jako Agáta. Od roku 1888 angažována na melodramatický obor. Triumf slavila jako Desdemona v první mimoitalské premiéře *Otella* i jako Taťána v pražské premiéře *Evžena Oněgina* (sám Čajkovskij její výkon vysoce ocenil).

V roce 1982 se provdala za J. B. Foerstera, 1893 odešla do opery v Hamburku, kde pod vedením G. Mahlera přispěla k uvedení Smetanovy *Prodané nevěsty*, v níž zpívala Mařenku. V roce 1901 ji G. Mahler angažoval do vídeňské Dvorní opery (do roku 1913). Zachovalo se několik gramofonových snímků.

Josef Ticháček (Tichatschek)
11. 7. 1807, Teplice u Broumova – 18. 1. 1886, Balsewitz
Tenorista. Sborista vídeňské Dvorní opery, sólista v Gratzu, předním tenoristou drážďanské opery, prvním představitelem Rienziho a Tannhäusera R. Wagnera, jehož byl pomocníkem a přítelem.

Míla Kočová
10. 6. 1989, Vídeň – 9. 2. 1951, Praha
Sopranistka. Od roku 1942 pravidelně hostovala v ND (angažmá od 1927). Byla první pražskou liškou Bystrouškou. Svůj pozoruhodný umělecký vývoj dovršila interpretací Aidy. Při premiéře (1938) měla na sobě originální, Verdim navržené divadelní šperky z milánské premiéry po Tereze Stolzové. Hostovala často v zahraničí. Po skončení pěvecké kariéry učila zpěv.

BEKANNTGABE
Anmeldung für die 5. Klasse des Bilingualen Oberstufenrealgymnasium des Schulvereines „Komensky" für das Schuljahr 2006/2007

Die Erziehungsberechtigten geben die Anmeldeunterlagen **zwischen Montag, dem 13. Februar und Freitag, dem 17. Februar 2006, 8:00-12:00 Uhr, in der Direktion des Gymnasium** (Mag. H. Huber) ab.

Anmeldeunterlagen:
1. Schulnachricht über das 1. Semester der IV. Klasse
2. Ausgefüllte Anmeldung (Formular liegt im Sekretariat, oder im Internet – www.komensky.at)

OZNÁMENÍ
Zápis do 5. třídy Bilingvního reálného gymnázia 2. stupně Školského spolku „Komenský" pro školní rok 2006/2007

Rodiče nebo zákonní zástupci odevzdají podklady k zápisu **v týdnu od pondělí 13. do pátku 17. února 2006, vždy od 8:00-12:00 hodin v ředitelně gymnázia** (Mag. H. Huber).

Podklady pro zápis:
1. Školní zpráva za 1. pololetí IV. třídy
2. Vyplněná přihláška (formuláře v kanceláři školy nebo na internetové stránce www.komensky.at)

Navnaděni úspěšnou výstavou „Praha – Vídeň – Bratislava v diplomacii 1920-2005" jsme se rozhodli připomenout a představit Vám Ferdinanda Marka, který působil v letech 1918-1938 jako první rakouský diplomat na území Československa.

Pražská mise Ferdinanda Marka v letech 1918-1938

Téměř dvacet let zastupoval Ferdinand Marek zájmy Rakouska na území Československa. Tento diplomat k tomu měl výjimečné předpoklady. Na troskách Rakouska-Uherska po první světové válce vzniklo několik nástupnických států, mezi nimi také Československo a Rakousko. Obě země si s sebou do vínku poválečné existence nesly mnoho společného – Češi a rakouští Němci se několik staletí stýkali a potýkali v rámci jedné mnohonárodnostní říše. Vytvoření zcela nového státního uspořádání ale vnímali docela jinak. V Praze zavládla euforie z nabyté samostatnosti a většina obyvatelstva oslavovala vznik Československé republiky jako završení národní i státní emancipace. Naproti tomu Vídeň se musela vyrovnávat s hořkostí porážky. Metropole na Dunaji najednou nebyla centrem imperiální říše, vedoucí velmocenskou politiku, ale hlavním městem podstatně menšího státu. Pocit pádu z velikosti do nepatrnosti dobře vyjadřoval soudobý vtip: „Projděme se trochu kolem Rakouska," navrhl jeden Tyrolák. „Ale ne," namítl druhý, „nechci být doma před obědem."

Obyvatelstvo ve své velké většině nový stát vůbec nechtělo. „Jsme neživotaschopní," znělo sborově Rakouskem a řešení bylo viděno tu v anšlusu, tu v nějaké formě podunajské federace. Varianta první, tedy připojení rakouského území k Německu, se těšila masové podpoře. Rakušané se chtěli spojit se západním sousedem už proto, že Němci, i když také poražení, budou v budoucnu opět velmocí, zatímco z Rakušanů se najednou stali pro ostatní pouze „nýmandi" a „žebráci", jak to trefně vyjádřil jeden tehdejší ministr. Vítězné spojenecké velmoci se však postavily proti anšlusu, a tak muselo Rakousko – respektive Německé Rakousko, jak se stát až do 10. září 1919 oficiálně nazýval – začít budovat samostatnou státní existenci.

Po ukončení válečného konfliktu převládaly v ČSR i v Rakousku vůči sousedovi spíše negativní nálady. Prozíravější politikové si ale přesto dobře uvědomovali, že vytvoření korektních vzájemných vztahů je v životním zájmu obou států. Proto nemálo záleželo na osobách prvních diplomatických zástupců v Praze, respektive ve Vídni; osoba vyslance měla v meziválečné době pro úroveň bilaterálních vztahů mnohdy mnohem podstatnější úlohu, než je tomu dnes.

Prvním diplomatickým zástupcem ČSR v Rakousku se stal Vlastimil Tusar, poměrně záhy byl vystřídán právníkem a významným diplomatem Robertem Flieder em, který do Vídně odjel s titulem chargé d'aflfaires; ani ten však československou legaci nevedl trvaleji. Přeložen byl koncem roku 1921. Po něm se v čele vyslanectví – až do roku 1938 – vystřídalo dalších sedm mužů. Střídání diplomatů v úřadech bylo jevem zcela normálním a praktikovala ho ministerstva zahraničí všech zemí. O to více proto překvapuje, že Ferdinand Marek stál v čele rakouského zastupitelského úřadu v Praze po celé meziválečné dvacetiletí. Jeho misi ukončil až 12. březen 1938, tedy anšlus Rakouska. Marek byl s diplomatickým posláním neoficiálně vyslán do Prahy vídeňskou vládou již koncem roku 1918, oficiální pověření funkcí rakouského diplomatického zástupce v Československu obdržel v lednu následujícího roku. Od dubna roku 1922, kdy předal pověřovací listiny prezidentu Masarykovi, působil jako rakouský vyslanec v Praze.

Vytříbený diplomat

Ferdinand Marek se narodil 25. ledna 1881 v Praze, kde jeho otec tehdy pracoval. Ferdinand chodil do německých i českých škol v Praze, Terezíně, Litoměřicích a Kolíně. Absolvoval několik semestrů na pražské univerzitě, studia práv dokončil doktorátem ve Vídni. Ani později však kontakt s českým prostředím neztratil. Po léta pracoval jako tajemník brněnské Obchodní a živnostenské komory. Češtinu samozřejmě ovládal naprosto plynně; Beneš občas v žertu říkával, že Marek mluví česky lépe než on sám. V úředních záležitostech spolu oba hovořili francouzsky, ačkoli Beneš mluvil velmi dobře německy. Jisté je, že pro funkci rakouského vyslance v ČSR byl Marek takřka ideálním kandidátem.

Musely to být zvláštní chvíle: zástupce rakouského státu si zdvořile potřásal rukama s muži, kteří vlastně ještě včera byli zrádci jejich společné vlasti. Nezbývalo však než novou realitu akceptovat. A Markovi se záhy povedlo navázat s prezidentem Masarykem i ministrem zahraničí Benešem kontakty, které byly mnohem lepší než soudobé vztahy jejich zemí. Ty totiž zůstávaly takřka celý rok 1919 napjaté. Platformou, na níž se postupně mohly začít rozvíjet k lepší podobě, se stala mírová smlouva s Rakouskem, podepsaná v září 1919 na zámku Saint-Germain-en-Laye u Paříže.

Marek se záhy stal bystrým pozorovatelem politického života první Československé republiky. Měl k tomu předpoklady; o některých už byla řeč. Především však měl kontakty, mnohé již z předválečné doby. Z některých známých se po převratu stali přední politici nového státu. Se zjevnou lehkostí se pohyboval i v kruzích českých Němců. Dveře honosných salonů pražské smetánky měl vždy otevřené.

Marek a Beneš

Markovým programem bylo pracovat na co nejlepším utváření rakousko-československých vztahů. Jeho diplomatické zprávy z Prahy byly od počátku korektní, bez tolik typické nacionální zášti. V charakteristikách prezidenta Masaryka i ministra zahraničí Beneše nechyběly sympatie. Ve zprávě pro své nadřízené na Benešovi ocenil, že u něj vůbec není patrný „šovinismus, nenávist nebo nevraživost vůči Vídni", tedy pocity, které se mnoha jiným politikům dostávaly měrou vrchovatou. Markova činnost významně přispěla k tomu, že již v lednu 1920 byl v Praze podepsán tajný protokol, ve kterém si obě země zajišťovaly vzájemnou diplomatickou a politickou podporu v případě ohrožení ze strany Maďarska. Tento flirt obou stran s tajnou kabinetní diplomacií však na dlouho utajený nezůstal; hned v den podpisu protokolu se jeho obsah objevil na stránkách budapešťského deníku *Az újság*. Pro československo-rakouské bilaterální vztahy byl důležitým počinem. Rakouský kancléř Karl Renner výsledky své pražské návštěvy ve vídeňském parlamentu spokojeně označil za „první průlom ve zdi nepřátelství, první otevřené dorozumění se sousedním státem".

Oba státy tedy spojila maďarská hrozba. Na vstup do Malé dohody ale Rakousko nepomýšlelo, i když československá diplomacie o této myšlence na čas uvažovala. Marek byl vždy přesvědčen o tom, že Beneš si je dobře vědom rakouské neochoty ke členství. Soudil proto, že upřednostní spíše vznik systému bilaterálních smluv ve střední Evropě. Markův odhad Benešových záměrů byl velmi přesný. Šéf pražského ministerstva zahraničí věděl, že prakticky žádný přední rakouský politik nepomýšlí na vstup své země do Malé dohody. Kancléř Renner jasně prohlásil:

„Střední Evropa pod slovanskou dominancí s vyloučením Německa, něco takového pro Rakousko nepřichází v úvahu."

Marek také dobře odhadl Benešovu budoucí vizi: uzavřít bilaterální smlouvy mezi středoevropskými státy, což bude jistá alternativa vůči stále se vynořujícím plánům podunajské konfederace. Již 16. prosince 1921 totiž Beneš spolu s novým rakouským kancléřem Johannesem Schoberem podepsal tzv. lánskou smlouvu, jež byla významným momentem ve vzájemných vztazích. Obě strany v ní krom jiného znovu uznaly svou územní integritu a přihlásily se k dodržování mírových smluv ze Saint-Germain a Trianonu. Československá strana také přislíbila těžce strádající rakouské ekonomice úvěr ve výši 500 miliónů korun. Skutečně hluboký posun v československo-rakouském poměru oproti době těsně poválečné dobře vyjadřuje obsáhlá Markova zpráva z roku 1921. „Naše diplomatické vztahy k Československu mohou být v současnosti označovány jako skutečně ty nejlepší," psal svým nadřízeným, „a mohu říci, že já, specielně u Dr. Beneše a v kanceláři prezidenta, nacházím vidy co největší vyjití vstříc a nejsrdečnější přijetí. Jaký pokrok nastal od prosince 1918, jaké překážky a zaujatosti, jakou nedůvěru a jaké resentimenty bylo přitom třeba překonat, je kapitola sama pro sebe." Tento pokrok se odrazil i ve formální rovině: dosavadní zastupitelské úřady byly povýšeny na vyslanectví. Marek tak na místo titulu chargé d'affaires získal hodnost vyslance, zatímco československým vyslancem ve Vídni se stal významný historik a diplomat Kamil Krofta.

V dalším období však zlověstně nabývaly na intenzitě hospodářské nesnáze alpské země. Situace byla takřka katastrofální. Bývalé hlavní město mocné habsburské říše hladovělo. Nový kancléř Ignaz Seipel, katolický kněz a univerzitní profesor, se musel na Evropu obrátit se žádostí o pomoc. Na mezinárodním úvěru pro Rakouskou republiku, stvrzeném v tzv. ženevských protokolech z října roku 1922, se významnou měrou podílela i ČSR, která přitom sama nebyla v nejrůžovější hospodářské situaci. Benešovi, jenž byl tehdy rovněž ministerským předsedou, dalo značnou práci celou operaci doma prosadit. Není divu, že Marek do Vídně psal, že Beneš na něj dělá dojem „velké otevřenosti a čestnosti. O jeho dobré vůli vůči nám jsem přesvědčen." Vedoucí diplomaté na vídeňském Ballhausplatzu, kde sídlilo rakouské ministerstvo zahraničních věcí, byli podobného názoru. Zvláště oceňovali právě ministrův podíl na sanaci rakouského hospodářství. Rakouská diplomatická centrála nešetřila uznáním ani na adresu svého pražského vyslance. Československý ministr zahraničí však chtěl posunout vzájemné vztahy ještě dále. Občas se o svých plánech zmínil Markovi, ale nezacházel do podrobností. Marek z mnoha útržkovitých narážek dedukoval, že Beneš bude usilovat o užší hospodářské a politické sblížení mezi ČSR a Rakouskem, k němuž by se v další fázi přidalo Maďarsko, Jugoslávie a Rumunsko. Rakouský diplomat se ve svých odhadech ani tentokráte nemýlil. V polovině dvacátých let se totiž Benešovy představy o středoevropském sblížení konkretizovaly. Ústřední roli v nich –jak Marek předvídal – hrálo Rakousko. Sblížení se Beneš snažil dosáhnout pomocí zavedení celních preferencí ve vzájemných hospodářských vztazích a později uzavřením středoevropského garančního paktu. Chtěl tak zajistit upevnění versaillského *statu quo* a konsolidaci střední Evropy. Československo by v celém projektu zaujalo dominantní postavení, zvláště když by se ho neúčastnilo Polsko. Beneš s Markem se nyní začali scházet k dlouhým, takřka každodenním rozhovorům, ve kterých šéf československé diplomacie své plány představoval. „Musí být hledána a nalezena zcela nová forma spolupráce, která by nám zajistila všechny výhody minulosti, aniž by nás vydala všanc nebezpečím této minulosti... Jedná se přece pouze o to," reprodukoval Marek ministrova slova, „vrátit nástupnickým státům výhody staré monarchie bez nevýhod, které učinily budoucnost nesnesitelnou." Ze svých plánů Beneš vylučoval velmoci. Usiloval o vzájemnou dohodu menších zemí. V těchto jednáních hrál Marek důležitou úlohu. Československé vyslanectví ve Vídni v tomto smyslu Beneš prakticky nevyužíval. Ne náhodou byl také v roce 1926 dekorován vysokým československým státním vyznamenáním, Řádem bílého lva I. třídy.

Ferdinand Marek u svého pracovního stolu v Praze

Rakouský vyslanec, který několik let detailně poznával proudy Benešových myšlenek, na jeho středoevropské plány nahlížel spíše skepticky. Potřebu konsolidace tohoto prostoru nepopíral, ale příliš nevěřil, že bude ve spleti protichůdných zájmů nalezen přijatelný kompromis. Uvědomoval si také značnou roli prestiže v Benešově politice.

Markovi nadřízení opravdu pro Benešovy záměry s Rakouskem neměli pochopení. Znamenaly by pro ně těsnější spojení s Prahou a potažmo Paříží a takováto jednostranná orientace rozhodně nebyla v programu vůdčích rakouských politiků. Na všech stranách sice hledali hospodářské výhody, a v tomto smyslu jim spolupráce s Československem vyhovovala, avšak prvním přikázáním jejich politiky bylo vyhnout se jednostranným závazkům, které by je vzdálily od Německa. Beneš se přesto nedal odradit a nadále o svých plánech s rakouským vyslancem rozmlouval. Jak už měl ve zvyku, svého partnera ke slovu příliš nepouštěl, a tak Marek převážně naslouchal.

Rakouská zdrženlivost se odrazila v československo-rakouských vztazích, ačkoli formálně zůstávaly korektní. Na rakouskou demokracii však už silně doléhala mračna vnitropolitického zápasu mezi křesťanskými sociály a sociálními demokraty, v němž Hrad vcelku nepokrytě podporoval opoziční socialisty. Na Vídeň také toužebně hleděl italský diktátor Benito Mussolini, který mnohostranně podporoval rakouské fašizující hnutí Heim-

wehr. Z Podunají si „duce" chtěl vytvořit svůj „lovecký revír", řečeno slovy jistého italského historika. S československou politikou vůči Rakousku byl diametrálně v rozporu také pokus o ustanovení německo-rakouské celní unie z března roku 1931. Akce neuspěla, ale stejný osud postihl i Benešovy plány na československo-rakouské sblížení, se kterými v ofenzívě proti plánu celní unie vystoupil.

Rakousko jde vlastní cestou

Ministr zahraničí nyní poznal, že jeho „milované dítě" světlo světa nespatří. Hledal tedy pro svou zemi oporu jinde; v únoru roku 1933 byl podepsán Organizační pakt států Malé dohody. Byl neklamným znamením neúspěchu středoevropské politiky Černínského paláce. Ve druhé polovině dvacátých let by totiž Beneš ochotně obětoval Malou dohodu ve prospěch dohody s Rakouskem a Maďarskem! Jelikož k tomu nedošlo, rozhodl se pro upevnění malodohodové aliance. Do budoucna se sice svých původních představ zcela nevzdával; ještě v roce 1935 Marka, který už byl jednoho pozdního večera „smrtelně unavený", při loveckém výletu doslova zatáhl stranou od ostatní bavící se společnosti a „společně s ním po dvě hodiny »zakládal Střední Evropu«". Nyní se však před ním netajil svým rozladěním. Mluvil s ním nezvykle úsečně: „Neměli jste mimo Seipela nikoho, kdo by věděl, co chce a co má chtít. Mimoto byli všichni tak slabí, že se nemohli ničeho odvážit. Máme toho teď dost, půjdeme svou cestou. Dělejte vy si, co chcete."

Těmto slovům nechyběla jistá symbolika a také nechtěná předvídavost. Rakouský vnitřní vývoj stále více směřoval k autoritativnímu zřízení, zatímco Československo zůstávalo demokratické. Praha sice nepřestala hrát roli vážné uchazečky o rakouskou přízeň, stále častěji však zůstávala spíše komparsistkou. Kolbiště musela vyklidit těžším váhám: Berlínu a Římu.

Markovu vynikající pozici ale československo-rakouské odcizení neohrozilo. Stal se doyenem pražského diplomatického sboru a o své privilegované postavení u ministra Beneše nepřišel. Z titulu své funkce ale musel začít řešit i méně příjemné problémy; po občanské válce, která se v únoru roku 1934 v Rakousku rozhořela, uprchlo do Československa mnoho rakouských sociálních demokratů a komunistů. Vyslanectví pak – na příkaz kancléřů Dollfusse a Schuschnigga – u československých úřadů mnohokrát zakročovalo proti jejich činnosti v emigraci. Tito utečenci u Marka žádnou pomoc nalézt nemohli, byť se na základě jeho deníkových záznamů můžeme domnívat, že upřednostňoval rakouský vnitropolitický smír.

Hnědý stín nacistického režimu Marka znepokojoval. Vzbuzoval v něm – na rozdíl od mnoha jeho krajanů – velké obavy. S prezidentem Benešem i ministrem zahraničí Kroftou o německé politice vedl řadu důvěrným hovorů. Ani v době, kdy se v Evropě již hrozivě smrákalo, nikdo z nich neočekával, že úplná tma nad jejich zeměmi nastane tak brzy. Hitlerův wehrmacht vpochodoval 12. března 1938 do Rakouska. „Finis Austriae," zapsala si Hedwiga Marková do deníku. „Vlajka s hákovým křížem vlaje dnes na našem vyslanectví, můj muž právě přišel za mnou vzlykaje, v nervovém šoku – miluji ho v takových okamžicích..."

Markovi dokonce hrozilo zatčení. Na přímluvu svých německých přátel ve Vídni se mu však vyhnul. Sám se pak postavil za své spolupracovníky. Nacisté Marka z diplomatických služeb propustili a nepřiznali mu žádnou penzi, čímž se jeho rodina dostala do finanční tísně. Pomohl mu prezident Beneš; zajistil mu členství v několika správních radách československých podniků, takže Marek mohl disponovat příjmem 5 000 korun měsíčně. I nadále se s Markem setkával. Při jednom hovoru se řeč stočila na těžkou mezinárodní pozici Československa. „Víte, Marku, co v tom je?" poklepal Beneš na šuplík svého psacího stolu. „Můj pakt s Francií! Jakmile první německá holinka vstoupí na českou půdu, pomašírují nám Francouzi na pomoc!" Marek však byl skeptický: „Pane prezidente, ctím Váš optimismus, ale nevěřím, že Francouzi kvůli Československu opustí svou Maginotovu linii."

Hořký konec

Osudný 15. březen 1939 změnil i Markovu situaci. Znovu musel řešit existenční starosti. Ani nyní mu nebyl zpočátku přiznán důchod za jeho diplomatické služby. Faktický vládce Protektorátu Čechy a Morava K. H. Frank si uvědomoval, že „ze zahraničně politického hlediska je žádoucí, aby Marek, jenž mluví plynně česky a zná veškeré prominenty bývalé československé vlády, žil v Protektorátu, místo aby v cizině jako »Rakušan« podporoval Benešovy snahy". Proto byla Markovi počátkem roku 1941 penze přece jen vyměřena, byť byla zkrácena o 25 %. Zřejmě se však musel zavázat, že tu a tam poskytne nějakou důvěrnou informaci Sicherheitsdienstu. Pokud můžeme soudit ze známých dokumentů, Marek se nikdy neprovinil ničím, co by nebylo v souladu s jeho morální integritou, a závazek ke spolupráci tak zůstal pouze formální. Avšak naděje na obnovení samostatného rakouského státu se nikdy nevzdal; ve svém bytě měl za knihovnou schovanou červeno-bílo-červenou rakouskou vlajku.

Již počátkem roku 1945 začal Marek spřádat plány na znovuzřízení rakouského diplomatického zastupitelství v Praze. Pražský Národní výbor s tím vyslovil souhlas, a tak mohla již 12. května nad původní budovou legace v Jungmannově ulici znovu zavlát zástava Rakouské republiky. A do čela úřadu se opět postavil Ferdinand Marek.

Šťastný vývoj byl náhle přerván 26. května. Toho dne byl Marek zatčen sovětskou kontrarozvědkou Směrš. Po krátké době jej převezli do vězení v Moskvě. Sověti Marka obvinili ze spolupráce s gestapem. Marek doznal, že pro gestapo skutečně vypracoval asi dvacet zpráv o zahraniční politice několika států. Za svou činnost však nikdy neobdržel žádnou peněžitou odměnu a ke spolupráci byl donucen. Nacisté ho vydírali. Hrozili represáliemi jemu i rodině; Hedwiga Marková byla Židovka. Stačila se sice uchýlit do Švýcarska, kde přečkala válku, nebezpečí ale hrozilo Markovým dětem a koneckonců – kvůli manželství s Židovkou – i jemu samému.

Ferdinand Marek zmizel v sovětských věznicích. Nebyl mu dovolen žádný písemný kontakt s rodinou ani s přáteli. V Moskvě byl pro spolupráci s gestapem vyšetřován, avšak 4. května roku 1947 zemřel. Příčinou smrti byla srdeční vada při rostoucím zánětu ledvin. Sovětská strana o Markově osudu odmítala poskytnout jakékoliv informace, a tak jeho příbuzní žili v neustálé nejistotě. Občas se dokonce vynořovaly zprávy o tom, že Marka v SSSR někdo viděl a poznal. Teprve v roce 1962 byla rodina Moskvou informována o jeho skutečném osudu. V roce 1993 ruské ministerstvo vnitra Marka rehabilitovalo, a tak přiznalo neoprávněnost původních obvinění.

(Dějiny a současnost. Kulturně historická revue 2/2005)

O autorovi:
Ondřej HOUSKA (nar. 1981) vystudoval historii a politologii na FF UK v Praze. V současné době je doktorandem Ústavu světových dějin FF UK.

14. 2. – 11. 3. Středoevropský divadelní kolotoč
Divadla z Česka, Polska, Slovenska a Maďarska

Theater Brett / Münzwardeingasse 2 / 1060 Wien / Tel. (01) 587 06 63 / vww.theaterbrett.at

Tento divadelní festival je konfrontací současných uměleckých tendencí divadelních tvůrců z výše uvedených zemí. Každá země bude reprezentována třemi až čtyřmi vybranými divadly. V rámcovém programu jsou zahrnuta scénická, popř. autorská čtení, pódiové diskuse a výstavy. Projekt je podpořen Mezinárodním visegrádským fondem a koná se pod záštitou velvyslanců zúčastněných zemí. Detailní program naleznete mj. na webových stránkách divadla Brett.

ERÖFFNUNGSABEND: **Di. 14. Februar 2006 19:30 Uhr**
Vernissage der Ausstellung *Mitteleuropäische Dramaturgie auf den slowakischen Bühnen*
Eröffnung: Mgr. Teodora Chmelová, Direktorin des Slowakischen Instituts.
Die Ausstellung des Theaterinstituts Bratislava präsentiert die berühmtesten Inszenierungen aus der österreichischen, polnischen, ungarischen und tschechischen Dramatik.
Autorin der Ausstellung: Mgr. Romana Maliti.
Bildnerische und technische Realisierung: Viera Burešová.
20:00 Uhr Sandór Rigó mit seinem Saxofon gibt dem Festival dem Ton an. Dr. Emil Brix spricht einleitende Worte.

ERÖFFNUNGSVORSTELLUNG: **Di. 14. Februar 2006 20:00 Uhr**
Theater KTO (Polen)**: *Ich verkaufe das Haus, in dem ich nicht mehr wohnen kann*** (nach Bohumil Hrabal)
Schauspiel ohne Worte. – Bohumil Hrabal schreibt: „Wozu Worte, wo doch die Sprache des Herzens so einfach ist, wozu Worte, da sich doch die Gedanken wie Schneeeulen aus den Baumwipfeln entgegenfliegen." Die Zartheit und die spröde Schönheit der einstündigen Aufführung des Theaters KTO ist im Schweigen jenes Königreiches leerer Räume.
Nach der Vorstellung lädt das Slowakische Institut zu einer Erfrischung.

SZENISCHE LESUNG: **Mi. 15. Februar 2006 20:00 Uhr**
Milena Oda: *Mehr als Meer*
Die Geschwister Eda und Albert leben in einem Zimmer mit einem einzigen Fenster und einer Aussicht auf die Container. Sie sammeln alle Sachen um die Container herum und häufen sie in ihrem Zimmer an. Dieses Einsammeln nennen sie Kunstwerk. Ihr Ziel: das Zimmer zu füllen und darin – im Kunstwerk – als Künstler zu sterben. Aber die Containeranlage wird aufgelöst...
Milena Oda (*1975 in Jičín, CZ) schreibt seit 2001 Prosa und Theaterstücke in deutscher Sprache. Das Theaterstück *Mehr als Meer* wurde 2005 für den Alfred Radok Theaterpreis nominiert.
Es lesen auf Deutsch: Wiener Schauspieler, Mitarbeiter des Theater Brett

THEATER: **Do. 16. und Fr. 17. Februar 2006 20:00 Uhr**
Ensemble Hólyagcirkusz / Blasenzirkus (Ungarn)**: *Csödcsicsergö / Künstlerin am Höhepunkt***
Eine mit Arien belastete Komödie nach Werken von Thomas Bernhard, Dezsö Kosztolányi und Sándor Márai. Die Produktion „Csödcsicsergö" holte fast alle Preise beim Festival der ungarischen Alternativtheater 2005. Im Stück verrichtet ein Orchester im Orchestergraben seine Arbeit: Es wartet darauf, dass seine Sängerin im letzten Moment eintrifft. Die Orchestermitglieder, manische Musik-Clowns, spielen während der Vorstellung die unwahrscheinlichsten Instrumente – all das gewürzt mit Hasstiraden von Thomas Bernhard. Die Produktionen des Ensembles balancieren im Grenzbereich zwischen Kammeroper, Zirkus, Performance, musikalischem Drama und Aktionstheater.

TANZ: **Sa. 18. Februar 2006 20:00 Uhr**
Tanztheater DAJV (Slowakei)**: *Stroke***
Modern Dance – Der Wille zu entdecken, Kontrastnähe. Schlag und Berührung, frei interpretiert. Wunderliches Lichtdesign und eine visuelle Projektion überwältigen uns mit der Kraft der multidimensionalen und bewegenden Poesie und der Realität der Kontraste.
Die Gründerin Marta Poláková, studierte Tanzpädagogik in Bratislava, studierte später in Paris (Théâtre de la dance contemporaine), Amsterdam (School for New Dance Development), Wien (T-Junction, Tanzwochen) und New York (Movement Research). Das Tanztheater DAJV war schon in Kopenhagen, London, Dublin und in anderen europäischen Städten zu Gast.

THEATER: **So. 19. Februar 2006 20:00 Uhr**
Farma v jeskyni (Tschechien)**: *Work Demonstration***
Regie und Leitung: Viliam Dočolomanský
„Work Demonstration" ist ein Theaterprojekt welches die Sehnsucht vieler Theaterliebhaber befriedigt. Es erinnert an antikes Theater, Theater des Jerzy Grotowski. Hier entsteht die Einheit der Gedanken und Gefühle sowohl beim Schauspieler als auch beim Zuschauer. Die Einheit erleben wir mit angehaltenem Atem. Die Inszenierungen von Farma v jeskyni kombinieren alle Ausdrucksmittel des Theaters: die Aktion, das Wort, das Lied, die Musik, den Ton und die Bewegung. „Die Bewegung ist materialisierte Musik. Die Musik ist die Bewegung der Seelen."

Viliam Dočolomanský bekam von der tschechischen Theaterzeitung eine Auszeichnung für die beste Choreographie 2005.

MUSIKTHEATER: **Mo. 20. Februar 2006 20:00 Uhr**
Klub teatr U przyaciól (Polen)**: *Koncert maszyn***
Musik: Artur Sosen Klimaszewski.
Das Stück ist eine musikalisch-theatralische Performance. Die Hauptdarsteller: Schreibmaschinen, Nähmaschinen etc. Außerdem 22 menschliche Darsteller. Die Gruppe aus Posen unter der Leitung von Thomasz Zajcher entwickelt ihre musikalische Präsenz von den ersten Tönen bis zur Symphonie der Geräte.

SZENISCHE LESUNG: **Di. 21. Februar 2006 20:00 Uhr**
László Krasznahorkai (Ungarn)**: *Im Norden ein Berg, im Süden ein See, im Westen Wege, im Osten ein Fluss***
Der Autor liest aus seinem Roman in deutscher Sprache.
*Im Süden Kyotos ist ein Kloster. Irgendwo hier müsste er sein, der schönste Garten der Welt. Das Kleine groß werden zu lassen, die Bedeutung zu erkennen, die selbst dem scheinbar Zufälligen innewohnt, das ordnende Prinzip im angeblichen Chaos zu benennen, all das leistet Krasznahorkai (*1954) bei seinem Ausflug in die japanische Landschaft und in Japans Ideen- und Gedankenwelt.*

THEATER: **Mi. 22. Februar 2006 20:00 Uhr**
Kagomi Kjógenkai / Japanische Kjógen-Farcen
Kjógen (wörtlich: verrückte Worte) wurde von der UNESCO zum kulturellen Erbe erklärt. Nagomi Kjógenkai wurde im Jahr 2001 unter dem Einfluss des Meisters Sigajamu und Hubert Krejčí gegründet. International ist es ein einzigartiges Projekt. Das Theater ist auch in Japan aufgetreten. Kakijamabusi (der Kakidieb), Kučimane (das Nachplappern) und Honekawa (der Mönch, das Skelett und seine Verpackung) sind Titel der Farcen, die während des Abends dargeboten werden.
Deutsch oder ins Deutsche übersetzt.

THEATER: **Do. 23. Februar 2006 20:00 Uhr**
Divadlo z Pasáže (Slowakei)**: *Túžba / Diagnose Sehnsucht***
Dieses Theater bereist die ganze Welt. Geistig behinderte Darsteller gemeinsam mit professionellen Schauspielern lassen unter der behutsamen Führung der Regisseurin Viera Dubačová den Betrachter in eine großartige Erlebniswelt eintauchen. Die Aufführung „Diagnose: Sehnsucht" ist als eine Art Zusammenarbeit von professionellen jungen Theatermachern und der Basisgruppe des Ensembles entstanden. Fünf Bühnenerzählungen im Verlauf eines Abends konfrontieren die Menschen mit der Umgebung, aber auch mit einem Rückblick in die Kindheit. Musik und Bewegung sind Hauptausdrucksformen der nonverbalen Aufführung.

THEATER: **Fr. 24. Februar 2006 20:00 Uhr**
Teatr realistyczny (Polen)**: *Tra-ta-ta***
Teatr realistyczny wurde nach dem Zweiten Weltkrieg gegründet, auf den Ruinen der Stadt Skierniewice, unter der Leitung des selbsternannten „Führers" Robek Paluchosky. Tra-ta-ta provoziert durch seine Bildgewalt die kopflosen Leser der modernen Magazine. Das Mädchen im Kontrast zu seiner militärischen Uniform. Die Erschießung der Gefangenen. Die allgegenwärtige Unterhaltungsmusik ist lauter als die Schüsse des Krieges. Das Schlussbild: eine leere Bühne, das Bühnenlicht, Blut, Nada-Nichts.
Großteils nonverbal, teils ins Deutsche übersetzt

SZENISCHE LESUNG: **Sa. 25. Februar 2006 20:00 Uhr**
Ryszard Kapuściński (Polen)**: *Meine Reisen mit Herodot*** (eine Lesung von Martin Pollacks Übersetzung)
*Der Autor (*1932 in Pinsk) gehört zu den berühmtesten Reportern der Gegenwart. Herodot gilt als erster Reporter der Geschichte. Das wunderbare Buch ist nicht nur eine brillante Abhandlung über Herodot und seine Zeit, sondern es gibt auch Eindrücke von den bereisten Ländern sowie von des Autors Arbeitsalltag als Reporter und vermittelt so, wie Kapuściński zu dem wurde, was er heute ist.*
Es lesen auf Deutsch: Wiener Schauspieler, Mitarbeiter des Theater Brett

KONZERT: **So. 26. Februar 2006 11:00 Uhr**
Ha Chucpa (Tschechien)**: *Matinée***
Durch das Gefühl der Heimatlosigkeit und der Sehnsucht, die jüdische Tradition in Brünn wieder zu beleben, gründete sich die Gruppe, um die alten Lieder im Zauber des Klezmer zu entdecken. Ha Chucpa präsentiert hebräische und jiddische Lieder und Texte mit Musik.
Sektfrühstück mit jüdischen Liedern. Deutsch, hebräisch, jiddisch.

PODIUMSDISKUSSION: **Mo. 27. Februar 2006 19:00 Uhr**
Theater in Mitteleuropa
Unter der Moderation von Hans Haider diskutieren Theaterpersönlichkeiten aus den beteiligten Ländern.
Deutsch.

THEATER: **Di. 28. Februar 2006 20:00 Uhr, Mi. 1. März 2006 20:00 Uhr**
Slovenské národné divadlo (Slowakei)**: *Ignorant a šialenec / Der Ignorant und der Wahnsinnige*** (von Thomas Bernhard)
Die erste Theateradresse in der Slowakei. Das „Slowakische Nationaltheater" kommt mit einer mehrfach ausgezeichneten Aufführung (die beste Inszenierung des Jahres – mährischer Regisseur Jan Antonín Pitínský) nach Wien. Für den österreichischen Liebhaber der Texte von Thomas Bernhard eine außergewöhnliche Möglichkeit, die Inszenierung zu genießen: Die wunderbare psychologische Groteske – aus der Garderobe

eines Opernstars – mit Menschen, die trotz ihres nicht zu bändigenden Redeflusses eigentlich gar nichts zu sagen haben...
Slowakisch mit deutschen Untertiteln.

THEATER: **Do. 2. und Fr. 3. März 2006 20:00 Uhr**
Theater Archa (Tschechien)**: *Chat***
Das Projekt des Theaters Archa beschäftigt sich mit den Fallen, die das Internet stellen kann. Der Manager einer Werbeagentur trifft sich im Laufe von vier Nächten mit einer Krankenschwester zum Chat. Beide kreieren ein paar virtuelle Figuren, in die sie ihre Sehnsüchte, Träume und Leidenschaften projizieren. Diese abenteuerlichen und verletzenden Treffen verursachen das brennende Verlangen, einander in der realen Welt kennen zu lernen. Die Geschichte wird mit der Sprache der Internetkommunikation erzählt. Die ganze Aufführung gewinnt somit die Form eines Theater-Comics. Für den Rhythmus des Stückes sorgt eine Beatbox, zusammengesetzt aus den Musikern der Hip-Hop-Szene, genannt Freaky, Jesus und Cossiga.
Mit Übersetzung ins Deutsche und Englische.

TANZTHEATER: **Sa. 4. März 2006 20:00 Uhr**
Réka Szabó (Ungarn)**: *From Scratch / Kratzer***
*Réka Szabó (*1969) ist Tänzerin, Choreographin, Tanzpädagogin. Sie gilt als anerkannte Persönlichkeit in der ungarischen zeitgenössischen Tanzszene. Als Mitglied verschiedener internationaler Formationen trat sie bereits auch in Wien auf. In dem Stück „Kratzer: Freie Ideen für Schauspieler und Tänzer" sucht sie gemeinsam mit SchauspielerInnen und TänzerInnen nach dem Verhältnis zwischen Text und Bewegung, den Möglichkeiten des abstrakten Theaters. „Auch wir sehen, wie laut, stets rasend, schrill, oft grob. Und dennoch, wie einsam, voll von Mauern, heruntergelassenen Rolläden. Hat ein schroffes Gesicht, ist trotzdem ausgeliefert. Seine Auslagen glänzen. Seine Arme, sein Gesicht woanders; seine Sehnsucht innen, sein Leben außen. Wir stehen Kopf, sehen es an, lachen."*
Texte werden in Englisch vorgetragen.

SZENISCHE LESUNG: **So. 5. März 2006 11:00 Uhr**
Viliam Klimáček (Slowakei)**: *Hypermarket***
Das Stück Hypermarket ist ein zeitgenössisches Drama: Beziehungen und Schicksale unserer Tage. In Bratislava sowie in Wien finden wir Bodyguards, die früher bei der Stasi gearbeitet haben. Eine Hure macht Karriere als Filmstar, ein erfolgreicher Manager wird zum Bettler, etc. Das Stück ist dynamisch, offen, modern.
Autor Viliam Klimáček (*1958 in Trenčín) ist Chirurg, Anästhesist. Ab 1985 Gründer, Leiter, Schauspieler und Regisseur des Theaters GUnaGU im Zentrum von Bratislava. Schreibt und publiziert erfolgreiche Prosa, Dichtungen und Theaterstücke.
Es lesen auf Deutsch: Wiener Schauspieler, Mitarbeiter des Theater Brett.

THEATER: **So. 5. und Mo. 6. März 2006 20:00 Uhr**
Theater Mumerus (Polen)**: *Laputa & Lagado (Gullivers dritte Reise)*** (nach Jonathan Swift)
Text und Regie: Wieslaw Holdys
Menschen aller Zeitepochen, also selbstverständlich auch unsere Zeitgenossen finden sich selbst in diesem außerordentlich grotesken Stück wieder. „Laputa & Lagado" ist die szenische Adaptierung des dritten Teils des Romans von Jonathan Swift – zum Schluss besucht Laputa das Land der Unsterblichen.
Das Theater Mumerus wurde 1999 von W. Holdys in Krakau gegründet.

THEATER: **Di. 7. März 2006 20:00 Uhr**
Theaterfakultät JAMU / Universität für Musik und Darstellende Kunst Brno (Tschechien)**: *Akvabely / Kunstschwimmer*** (von David Drábek)
*Der Absolventenjahrgang der Theaterfakultät der JAMU in Brünn, führt unter der Regie eines slowakischen Regisseurs (Marian Amsler) das Stück, das zu den Entdeckungen der zeitgenössischen Dramatik in der Tschechischen Republik gehört. Der Autor David Drábek (*1970) wurde mit dem „Alfréd Radok Preis" für das beste Stück des Jahres 2003 ausgezeichnet. Zum Inhalt: Drei erfolgreiche junge Männer kollabieren. Aber es kollabieren auch ihre Partner und Teilnehmer eines Fernseh-Wettbewerbes. Die drei „erfolgreichen" entdecken ein Wasserreservoir und beruhigen ihre Nerven als Kunstschwimmer...*
Slowakisch mit deutschen Untertiteln.

THEATER: **Mi. 8. März 2006 20:00 Uhr**
Theaterfakultät VŠMU / Universität für Musik und Darstellende Kunst Bratislava (Slowakei)**: *Top Dogs*** (von Urs Widmer)
JAMU und VŠMU sind Partnerschulen des österreichischen Reinhardt-Seminars. Es bietet sich die außerordentliche Möglichkeit, die Produktionen der neuen Schauspielergeneration in Mitteleuropa zu vergleichen. In diesem Fall präsentiert sich – unter der Regie von J. Nvota – der Absolventenjahrgang einer wichtigen internationalen Theaterakademie. Urs Widmers Zeitstück erregte die Zuschauergemüter. Die tragischen Helden des Dramas sind die Topmanager. Sie geraten in die Globalisierungsfalle. In Rollenspielen verliert selbst der gefasste Kontrolleur die Kontrolle. Wieso denn? Die Chancen für alle sind doch da! Wo bleiben Sie? Werden Sie schneller, flexibler, produktiver...
Slowakisch mit deutschen Untertiteln

THEATER: **Do. 9. März 2006 20:00 Uhr**
Theater Baltazár (Ungarn)**: *Múló rúsz***
Das Theater Baltazár, gegründet im Februar 1998, ist das einzige professionelle Theaterensemble in Ungarn, dessen Mitglieder geistig behindert sind. „Múló rúzs": Ein Kabarett über das Verrinnen der Zeit. Darüber, dass die uns angeborene Weisheit nicht verlorengegangen sei, wir vergessen sie bloß, indem wir langsam älter werden. Wir müssen den wahren, reinen Menschen in uns wiederfinden.

THEATER: **Fr. 10. und Sa. 11. März 2006 20:00 Uhr**
Béla Pintér Ensemble (Ungarn)**: *Parasztopera / Bauernopera***
Aus Wirklichkeit und Traum, Authentischem und Kitsch, sowie aus Elementen der ungarischen Volkskultur wird jene surreale Welt aufgebaut, die das frühere Werk charakterisiert. Das 1998 gegründete Ensemble gilt heute als eine der bedeutendsten und kreativsten Theaterwerkstätten. Die Bauernoper bearbeitet eine balladenhafte Geschichte in Opernform. Die Musik basiert auf dem bizarren, dennoch homogenen Gemisch von siebenbürgisch-ungarischen Volksliedern, Barock und Rock. Im Stück begegnen uns Menschen mit unglücklichem Schicksal, Leidenschaft und Humor, aber auch Mörder und Perverse.
Ungarisch mit deutschen Untertiteln.

AUSTRO-BOHEMIA KLUB

Steing. 24, 1030 Wien (P. O. Box 34, 1071 Wien)
Montag bis Donnerstag von 9 bis 16 Uhr: ++43-0-699 10596078
Fax: ++43-1-8123650, E-mail: pastrnak@mytrandir.net, http://www.pastrnak.at.tc

Nähere Informationen zu den Reisen und den Fahrtkosten finden Sie unter der Internetadresse: http://petr.mytrandir.net/rc.htm

25.-26. März 2006 PRAG
Ausstellung, mit Kulturprogramm, Sonntag: **DER HEILIGE BERG BEI PŘÍBRAM**, der einst größte und berühmteste Wallfahrtsort in Österreich-Ungarn ist eines der wertvollen Denkmäler des böhmischen Frühbarock. Die Kirche mit den Ambienten ... der anliegenden Residenz wurde in den Jahren 1658-1675 gegründet; **VYSOKÁ** – Denkmal des Komponisten Antonín Dvořák. Nachbildungen der Szenen von Dvořáks Opern und Kostüme der Gestalten der bekanntesten Oper *Rusalka* im Renaissance-Schloss, in der Nähe ein Wildpark mit dem Rusalka-See.

22.-23. April 2006 MÄHRISCHES KARST
Tropfsteinhöhlen sind Bestandteil eines reichen Systems von Karsterscheinungen, zu denen neben den Höhlen auch die sog. „žleby", Muldentäler, Schluchten und Flüsse gehören. **LYSICE**, ein Schloß mit im Stil der Zeit ausgestatteten Innenräumen und großen Sammlungen von Möbel, Porzellan, Gemälden und Waffen. Französischen Garten mit origineller Säulenkolonnade, Exposition historischer Spielzeuge und eine der österreichischen Schriftstellerin Maria von Ebner Eschenbach gewidmete Ausstellung. **KŘTINY** – Wallfahrtskirche ist ein Meisterwerk der mährischen Barockarchitektur und einer der schönsten Sakralbauten in der ČR, Sie wurde im Laufe des 18 Jahrhunderts gebaut.

23.-24. September 2006 Wallfahrtsort HARTMANITZ
Der alte Wallfahrtsort mit einem Heilwasserbrunnen liegt hoch über der Berggemeinde Hartmanice im Böhmerwald. Pilger sind hier ehemals zur Kirche des Heiligen Günther gekommen. Die Wände der Kirche schmücken vierzehn Glasplastiken des Kreuzweges. Unikate Glasaltar mit seinem Gewicht von fast vier Tonnen ist ein einzigartiges Werk.
KLATTAU, eine der wenigen tschechischen Städte mit einem quadratischen Marktplatz. Unter dem Barockdom der Heiligen Jungfrau und des heiligen Ignatius befinden sich die berühmten Katakomben mit Mumien.
SCHWIHAU – die schönste Wasserburg der Tschechischen Republik aus dem 15. Jahrhundert in den Ebenen in der Nähe des Flusses Angel. Einer der besten Festungen ihrer Zeit, die in ursprünglicher Form erhalten geblieben ist.

4.-5. November 2006 PRAG
Sonntag: Schloss **CTĚNICE** – Ausstellung „Für den Kaiser. Die Habsburger in den Böhmischen Ländern 1791-1914". Seit Mai 2005 ist im Schloss in Ctěnice am Rande von Prag eine ständige Exposition, diese einzigartige Ausstellung bringt den Besuchern diese bedeutsame Periode der Geschichte näher, mit Kulturprogramm.

Melden Sie sich so bald wie möglich an, da die Teilnehmerzahl begrenzt ist!

Galerie Auf der Pawlatsche
Spitalgasse 2-4/H.3
co Institut f. Slawistik
www.univie.ac.at/pawlatsche

Ľubica Lacinová (Bratislava)
Städtebilder Moskau – Kiew – Bratislava
bis 28. 2. 2006

Ľubica Lacinová, geb. in Bratislava, 1983 Abschluss des Studiums aus Kern- und Biophysik, 1988 Abschluss des Studiums der Künstlerischen Fotografie des tschechischen Fotografenverbandes in Prag (Abschlussarbeit mit dem Titel „Stadt" unter der Leitung von Vladimír Birgus). Derzeit leitet sie das Biophysikalische Laboratorium des Institutes für Molekularphysiologie und Genetik der slowakischen Akademie der Wissenschaften. In den 1980-er Jahren gewann sie Preise bei verschiedenen Fotowettbewerben. Teilnahme an verschiedenen Kollektivausstellungen im In- und Ausland. Veröffentlichungen in verschiedenen heimischen Zeitschriften. Zur Zeit arbeitet sie mit dem Verlag Aspekt und der Zeitschrift *Knihy a spoločnosť* (*Bücher und Gesellschaft*) zusammen.

Städtebilder

Die potentiellen Bewohner hatten bei den Bauten der sowjetischen Großstädte in den 80-er Jahren keinen Einfluss auf die Form ihrer Siedlungen. Ausschließlich die staatlichen Planer hatten das Sagen, sie bauten und rissen ab. Die Menschen bezogen ihre Wohnungen in den großen städtischen Siedlungen und nahmen ihre Gewohnheiten und Vorstellungen mit. Spuren ihres Lebens gruben sich gezielt und zufällig ein und formten die Atmosphäre. Das Ende der 80-er Jahre brachte eine gesellschaftliche Veränderung. Aber die Form der postkommunistischen Städte beeinflussen wieder nicht ihre Bewohner. Die neuen Bauherren lassen sich ohne Beschränkung durch irgendwelche Planungen oder Regulierungen ausschließlich von ihren eigenen ästhetischen und funktionellen Vorstellungen leiten. Nur die Spuren des Alltagslebens sprechen von den Ereignissen der Bewohner.

Kontakt: **lubica.lacinova@savba.sk**

Die Ausstellung des SKV Sokol München
„Künstler, Schneider, Diplomaten – Die vergessenen Tschechen in München"

– ein einmaliges Dokument über die tschechische Gemeinde in München und ihre Vereine um die Jahrhundertwende – ist zu sehen im ASZ Altstadt, Sebastiansplatz 12, München bis 9. März 2006.

Öffnungszeiten: Mo – Do 10-18 Uhr, Fr 10-16 Uhr.

Omluva

Vážení čtenáři, vážení přátelé, dámy a pánové!
Velice srdečně děkujeme za Vaše milá a povzbuzující blahopřání a zároveň se omlouváme, jestliže jste od nás žádné přání neobdrželi. Jaksi se nám při tom vánočním spěchu vánoční pozdravy a přání s novým rokem zatoulaly. Mrzí nás to a slibujeme polepšení.

Výbor a redakce Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

Slovenský inštitút / Slowakisches Institut

Wipplinger Straße 24-26, 1010 Wien
Öffnungszeiten: Mo. – Fr. 9.00 bis 17.00 Uhr
Tel.: 01 / 53 54 057, Fax: 01 / 53 54 057
E-Mail: si.wien@gmx.at, www.sivieden.mfa.sk

14. 2. 2006 19:00 Uhr
Vernissage zur Eröffnung des Theaterfestivals: ***Mitteleuropäische Dramen auf slowakischen Bühnen***
Die Ausstellung zum Theaterfestival bereitete das Theaterinstitut Bratislava vor und es werden die berühmtesten Inszenierungen aus der österreichischen, polnischen, ungarischen und tschechischen Dramatik in slowakischen Theatern präsentiert. Eröffnung: Direktorin des Slowakischen Institutes Mgr. Teodora Chmelová. Autorin der Ausstellung: Mgr. Romana Maliti. Bildnerische und technische Realisierung: Viera Burešová.
ORT: Theater Brett

15. 2. 2006 19:30 Uhr
Benefizkonzert: ***Slowakische Virtuosen***
Diese einzigartige Veranstaltung der Wiener Slowaken findet im Jahr der österreichischen Präsidentschaft der EU statt. Der Österreichisch-slowakische Kulturverein und der Slowakische Schulverein SOVA in Zusammenarbeit mit der Stadt Wien, der Volksgruppenredaktion Radio 1476 und dem Slowakischen Institut in Wien präsentieren die besten KünstlerInnen und InterpretInnen, deren Namen längst weit über die Grenzen der Slowakei bekannt sind. Der Gewinn aus dieser Veranstaltung wird den Kinder- und Jugendaktivitäten der slowakischen Volksgruppe in Wien zu Gute kommen. Den Ehrenschutz über diese Veranstaltung hat der Kulturminister der Slowakischen Republik, František Tóth, übernommen.
Aus dem Programm: Konzerteröffnung – Peter Dvorský (Tenor) – Tibor Kováč (Violine) – Daniel Buranovský (Klavier) – Dalibor Karvay (Violine) – Lúčnica (Tanzkunstensemble aus Bratislava) – Zlaté husle (Orchester) – Buffet mit slowakischen Spezialitäten.
ORT: ORF Radiokulturhaus, Argentinierstrasse 30a, 1040 Wien, Preis: 20,- €

18. 2. 2006 20:00 Uhr
Theatervorführung (Mitteleuropäisches Theaterkarussell): ***Tanztheater DAJV – Stroke***
Das Tanztheater DAJV war schon in Kopenhagen, London, Dublin und in anderen europäischen Städten zu Gast. Die Gründerin, Marta Poláková, absolvierte mit Uni-Diplom Tanzpädagogik in Bratislava, studierte später in Paris (Théâtre De La Dance Contemporaine), Amsterdam (School for New Dance Development), Wien (T-Junction, Tanzwochen) und New York (Movement Research). In Wien arbeitete sie mit Willi Dorner, eine lange Partnerschaft verbindet sie mit dem Musiker Jozef Vlk. Sie unterrichtet an der Akademie der Darstellenden Künste, Tanzatelier, Bratislava.
ORT: Theater Brett

22. 2. 2006 19:00 Uhr
Buchpräsentation & Diavortrag: ***Mária Pötz-Malíková: F. X. Messerschmidt – geheimnisvolle Charakterköpfe***
Der Bildhauer F. X. Messerschmidt (geb. 1736 in Wiesensteig – gest. 1783 in Bratislava) ist einer der interessantesten Künstler des 18. Jahrhunderts in Mitteleuropa. Sein Interesse galt vor allem dem Schaffen einer Reihe von Köpfen mit meist schwer deutbaren Grimassen, die nach seinem Tode den Verlegenheitstitel „Charakterköpfe" bekamen. Die Autorin des Buches *F. X. Messerschmidt - záhadné charakterové hlavy*, das im Jahr 2004 im A. Marenčin-Verlag PT, Edition Bratislava-Pressburg publiziert wurde, ist Prof. PhDr. Mária Pötzl-Malíková, DrSc. Zur Gast bei uns ist auch der Verlagsdirektor Albert Marenčin, der auch andere Bücher aus der Edition Bratislava-Pressburg vorstellen wird.
ORT: Slowakisches Institut

23. 2. 2006 20:00 Uhr
Theatervorführung (Mitteleuropäisches Theaterkarussell): ***Divadlo z Pasáže / Theater aus der Passage – Diagnóza: Túžba / „Diagnose: Sehnsucht"***
Diese Aufführung ist entstanden als Zusammenarbeit von professionellen jungen Theatermachern und der Basisgruppe des Ensembles. Fünf Bühnenerzählungen im Verlauf eines Abends konfrontieren die Menschen mit der Umgebung, aber auch mit einem Rückblick in die Kindheit. Musik und Bewegung sind Hauptausdrucksformen der nonverbalen Aufführung.
ORT: Theater Brett

27. 2. 2006 19:00 Uhr
Publikumsdiskussion: ***Theater in Mitteleuropa – Was wissen wir über den Theater in Mitteleuropa? Wie ist seine Situation ?***
Sie werden in dieser Publikumsdiskussion mit dem Vertretern des Theaters aus Österreich, Slowakei, Tschechien, Ungarn, Polen die einmalige Möglichkeit haben über alles was sie in Bezug auf Theater interessiert zu diskutieren. Die Slowakei wird von Dramaturg des Slowakischen Nationaltheaters, Regisseur und Übersetzer **Martin Porubjak** und von der Theatrologin und Übersetzerin **Anna Grusková** vertreten.
ORT: Theater Brett

28. 2. 2006 20:00 Uhr
Theatervorführung (Mitteleuropäisches Theaterkarussell): ***SND / Slowakisches Nationaltheater – Ignorant a šialenec / „Der Ignorant und der Wahnsinnige" von Thomas Bernhard***
Das Slowakische Nationaltheater kommt mit einer mehrfach ausgezeichneten Aufführung (die beste Inszenierung des Jahres vom mährischen Regisseur Jan Antonín Pitínský) nach Wien. Slowakisch mit deutschen Untertiteln.
ORT: Theater Brett

Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku
a Školský spolek Komenský
zvou celou krajanskou veřejnost na

REPREZENTAČNÍ A MATURITNÍ PLES,

který se koná **v sobotu 25. února 2006**
v Parkhotelu Schönbrunn, Hietzinger Hauptstraße 10-14, 1130 Wien

Slavnostní večeře v 18:00, otevření sálu ve 20:00, zahájení plesu v 21:00
Objednávky stolů: tel. **01 / 713 31 88 / 20,**
e-mail: **office@komensky.at**

Der Minderheitsrat der tschechischen
und slowakischen Volksgruppe in Österreich
und der Schulverein Komenský erlauben sich zum

REPRÄSENTATIONS- UND MATURABALL

am Samstag, den 25. Februar 2006
im Parkhotel Schönbrunn, Hietzinger Hauptstraße 10-14, 1130 Wien
einzuladen.

Festliches Abendessen um 18:00, Einlass ab 20:00, Ballbeginn 21:00
Tischreservierung: Tel. **01 / 713 31 88 / 20**
E-Mail: **office@komensky.at**

Eintrittspreise: Erwachsene: 30 €, Studierende: 20 €
Erwachsene + Essen: 60 €, Studierende + Essen: 50 €

Vídeň má novou operní scénu

Vídeň má další operní scénu – Theater an der Wien / Divadlo na Vídeňce. Inaugurační koncert provedl Vídeňský symfonický orchestr pod hudebním vedením Placida Dominga. Celoroční operní program počítá s jednou premiérou v každém měsíci. Opery se přitom budou hrát ve stále stejném obsazení od prvního do posledního představení, což by mělo garantovat stabilní vysokou kvalitu. První sezóna Divadla na Vídeňce bude přirozeně stát ve znamení Wolfganga Amadea Mozarta.

Dům na Wienzeile, otevřený od roku 1801, patřil sice k „divadlům na předměstí", ale byl tehdy nejmodernějším a největším divadlem města. Hrály se v něm opery i činohra, později se z něho stala vedoucí operetní scéna v Evropě. Např. zde jako subreta vystupovala česká zpěvačka a herečka Ljuba Hermanová. Opera se do Divadla na Vídeňce vrátila po druhé světové válce – dům se stal útočištěm pro Státní operu, jejíž budova byla zničena. V poslední době bylo divadlo využíváno převážně jako muzikálová scéna, i když se zde provozovaly zejména barokní opery.

Azylový zákon

Podmínky pro cizince žádající o útočiště v Rakousku výrazně zpřísní nový azylový zákon, jenž vstoupil v platnost 1. ledna 2006. Změny v legislativě mají především odradit běžence přicházející do země jen z ekonomických důvodů. Zákon například nařizuje žadatelům o azyl povinně absolvovat přinejmenším 300 hodin výuky němčiny a 30 hodin občanské nauky. Žadatelé si kursy musejí nejméně z poloviny platit sami.

Poslední telegram

Rakouská pošta rozeslala v prosinci 2005 poslední telegramy a od Nového roku přestane tuto službu poskytovat. Důvodem je podle firmy neustále klesající zájem zákazníků o tuto technologii doručení zprávy. Moderní faxy, e-maily a krátké telefonní sms zprávy vytlačily klasický telegram zcela na okraj. V současné době se pro něj v Rakousku rozhodne měsíčně jen něco kolem 10 tisíc zákazníků, zatímco ještě v roce 1984 činil objem rozeslaných telegramů přes milión kusů ročně.

15 let *Českého dialogu*

Časopis *Český dialog* vznikl v prosinci roku 1990 jako most pro obnovení a napravení vztahů mezi námi doma a krajany i Čechy žijícími v exilu a emigraci. Již od počátku existence se stal tribunou pro názory čtenářů z celého světa i z České republiky, jejich živým prostředníkem. Přináší rozmanité informace o životě českých komunit i významných osobností v zahraničí, komentáře k současné domácí politice a informace z kulturního dění doma i v krajanských organizacích. *Český dialog* vydává občanské sdružení Mezinárodní český klub. Šéfredaktorkou časopisu je nezávislá publicistka Eva Střížovská.

Své narozeniny si časopis *Český dialog* připomněl na přátelském setkání dnešních i bývalých spolupracovníků redakce, domácích i zahraničních čtenářů, členů Mezinárodního českého klubu a dalších přátel na vánočním setkání v Praze dne 9. 12. 2005.

Mezinárodní český klub, jak již bylo řečeno, je vydavatelem časopisu, ale zároveň i institucí, která dle svého názvu sdružuje zájemce o kontakty s Čechy ze světa. Pro ty krajany, kteří přijíždějí ze zahraničí do Prahy či zde část roku žijí, a pro všechny další domácí zájemce, organizuje řadu akcí. Pravidelně to jsou již čtvrtým rokem besedy v Městské knihovně s názvem Hovory bez hranic. Příležitostně klub organizuje výlety na historicky zajímavá místa po ČR, tematické víkendy (v Lipnici nad Sázavou s tématem Jaroslav Hašek a také identita emigrantských dětí) nebo pořádá koncerty apod.

K patnáctým narozeninám *Českého dialogu* připravil společně s knihovnou samizdatové literatury Libri prohibiti, slavící letos stejné výročí, výstavu v pražské Jindřišské věži.

Doufáme, že i v dalších letech bude moci *Český dialog* přispívat na svých stránkách k lepšímu porozumění mezi námi doma a Čechy ve světě.

(Martina Fialková)

Jarní veselice

TJ Sokol Vídeň XII/XV

neděle 26. června 2006 10:00
v zahradě české školy Komenského,
Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Maškarní ples – i bez kouzelného sluchátka!

„My jsme žáci z třetí bé, bereme však na sebe, podobu zajíce, žirafy či krabice. To je pěkná směsice." Pozor, pozor! Než vytáhnu kouzelné sluchátko, vypůjčené od Macha a Šebestové, abych se proměnila třeba v nic neříkající krabici, musím uvést věci na pravou míru.

Za prvé: školní lavice třetí bé jsme už dávno opustili a stali se dospěláky – organizátory z Vlastenecké omladiny spolu se Sokolem 16/18.

Za druhé: zaječí, žirafí či jiné podoby na sebe budeme brát k MAŠKARNÍMU PLESU, který se koná dne **4. března 2006 od 20 hodin v sokolovně ve Steinergasse 7.** Přidejte se k nám! Sluchátko ani nepotřebujete, stačí dostatečně bohatá fantazie a šikovné ruce. V případě nouze vypomohou i zruční příbuzní.

A za třetí: bude to opravdová směsice dobré zábavy, připravovaná dvorními baviči VO a taneční muzikou ze Znojma, která umí hrát pro všechna ouška i nožičky.

UŽ SE NA VÁS MOC TĚŠÍME!

(MaPf)

Tschechische Seminare in Český Krumlov

6-Tage-Seminar 20.-25. 3. 2006
Anfänger, leicht Fortgeschrittene, Fortgeschrittene
ca. 25 Std. Unterricht in Gruppen bis ca. 5 Personen
Anreise: Mo. bis 13 Uhr
(Seminarbeginn: 14 Uhr – Seminarende: Sa. 12 Uhr)
Abreise: frei
Seminarkosten: € 180,-
Seminarkosten verstehen sich ohne Unterkunft bzw. Verpflegung

15. Jubiläumsseminar 24. 7. – 4. 8. 2006
Anfänger, leicht Fortgeschrittene, Fortgeschrittene
ca. 25 / 50 Std. Unterricht in Gruppen bis ca. 5 Personen
(wochenweise Teilnahme möglich)
Anreise: jeweils am So bis 18 Uhr
(Seminarbeginn: Mo. 9 Uhr – Seminarende: Fr. 12 Uhr)
Wochenendprogramm: Ausflüge
Seminarkosten: 1 Woche € 180,- / 2 Wochen € 290,-
Seminarkosten verstehen sich ohne Unterkunft bzw. Verpflegung
Reichhaltiges Kulturprogramm in Krumau und Umgebung (im Sommer):
Festival der alten Musik, Klavierfestival im Schloss, Freilichttheater (Oper, Ballett), Schiele-Zentrum, Landeskunde (Ausflüge)
Anmeldungen an: rigotranslations@aon.at

Český kalendář

Jedenáctý tradiční *Český kalendář*, oblíbená publikace plná moudrého čtení, opět obsahuje zajímavé články:
- o výročích historických událostí
- o osobnostech s jubileem v r. 2006
- o české přírodě, památkách a tradicích.

Ilustrace dvanácti českých památek UNESCO vytvořil pro *Český kalendář* při návštěvách vlasti Carlos Stohr z Venezuely, další ilustrace jsou z dílny Přemysla Povondry, Josefa Poláčka aj.

V kalendáři dále najdete také:
- krátké povídky
- kvízy, křížovky, písničky
- recepty tradiční české kuchyně.

Cena 129 Kč + poštovné (tuzemsko) nebo 10 € /15 $ Evropa a zámoří (včetně poštovného).

Objednat můžete na adrese redakce:
ČESKÝ DIALOG, Sokolovská 179, 190 00 Praha 9,
tel./fax: **+ 420 266 311 241**
e-mail: **strizovska@seznam.cz**, **m.fialkova@centrum.cz**

K dispozici jsou též kalendáře 1997, 2000, 2001, 2005.

Český kalendář 2006 lze koupit ve všech knihkupectvích Academia v Praze, Brně a Ostravě a také v knihkupectví Fortuna, Ostrovní 30, Praha 1 a nakladatelství Jalna, Valdštejnská 4, Praha 1.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlösselgasse 18, A-1080 Wien,
tel. (záznamník): **++43-1-402 32 99,** fax: **++43-1-79 88 454,**
e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři v Rakousku,
příspěvek na rok 2006 činí **25,- €**.

Vážení čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR),
příspěvek na rok 2006 činí **25,- €** (**+ 20,- €** poštovné).

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**,
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY

Ceník:	Rozměry v cm	Cena v € (měsíčně)
	2,5 × 5,2	4,50
	3,3 × 10,0	11,25
	6,5 × 5,2	11,25
	7,5 × 6,4	16,50
	7,5 × 8,0	20,25
	7,5 × 10,0	25,50
	5,0 × 17,0	28,00
	12,7 × 17,0	70,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.
Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Při celoroční objednávce inzerce se platí pouze 10×. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajany.
Bankovní spojení:
- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát.**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová:**
tel. **++43-0-664 514 33 29**, fax **++43-1-79 88 454**
e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny
Čeština pro začátečníky i pokročilé.
Zájemci, hlaste se na tel. č. 6023651, dr. Malá.
Čeština – začátečníci i pokročilí.
Zájemci, hlaste se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy slovenského jazyka na Slovenskom inštitúte
začiatočníci: utorok 15:15 – 16:45
ľahko pokročilí: utorok 17:00 – 18:30
miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:
Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (německy)
Císařův pekař
Český Krumlov (německy)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (německy)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (německy)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (německy)
Nesmrtelná teta
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské jezulátko (německy)
Šakalí léta
Trhák
Všichni moji blízcí

Pohádky:
Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I
Mach a Šebestová II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček

Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic kluka
Krtečkova dobrodružství I-II
Neuvěřitelné situace – Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní Evu Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € à videokazeta, à 2 € na obnovu filmotéky.

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •
Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

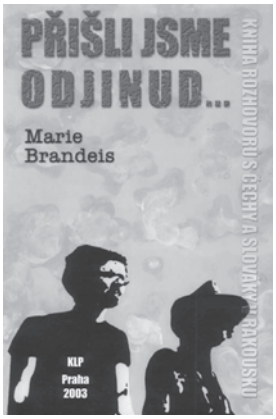

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví
Pastrňák's Austro-Bohemia Press,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
otevřeno: st, čt 17:00-18:30,
nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17.

KOREC und BLAŽEK OEG
Restaurant
PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00
Täglich Mittagsmenü
Spezialitäten aus der ganzen Monarchie
Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81
Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

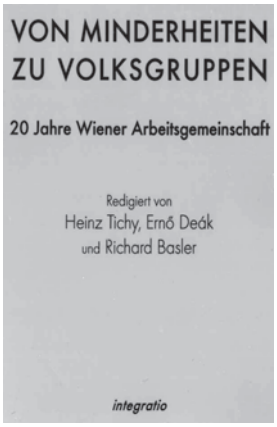

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk – právo – identita.
215 str., brož., německy, obr. příloha,
cena: 15 € + poštovné.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví
Pastrňák's Austro-Bohemia Press,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at,
nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17,
nebo v **Kulturním klubu**, Schlösselgasse 18,
1080 Wien, fax: 01 79 88 454,
e-mail: a9406826@unet.univie.ac.at.

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

BIERGARTEN · RESTAURANT
Schweizerhaus
Familie Karl Kolarik
seit 1920
1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52
Budweiser Budvar
Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett. at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-669 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

s' Powidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Theater moki
Mobiles
Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www. theater-moki.at

Atelier JAN -
Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

VÝHODNÉ UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI
M. Seďa, Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Studenti z UNI s několikaletou praxí nabízejí lekce houslí a klavíru. **Tel. 0650 863 16 71**

Prodám vilu ve stylu švýcarského domku ze 30. let v Kyjově (Gaia), ČR, 55 km od Brna, 120 km od Vídně. Přízemí: 4 + 1, obytná plocha 164 m², podkroví: 2 + 1, obytná plocha 70 m² + terasa, garáž: 35 m², zahrada: 1 500 m². Centrum, klidná zahradní čtvrť, vhodné i jako sídlo firmy. Cena: 110 000 €. Zn.: Písemné nabídky do redakce.

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.cz

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát
Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

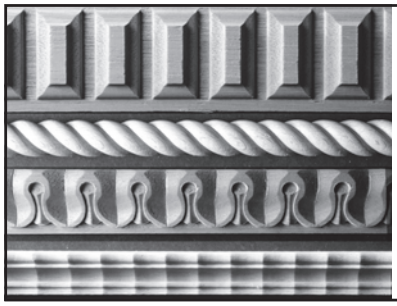

Dřevěné lišty a mřížky

Profilierte Holzleisten
KOLAR

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

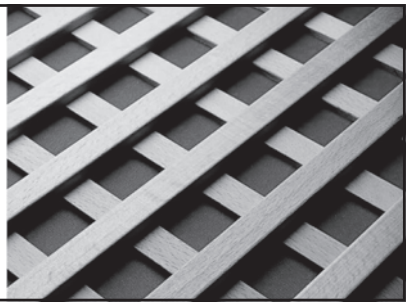

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ
Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE
Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER
TEL.+FAX 586 86 86
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI – STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH – TAPETEN
TEPPICHE – VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNIESEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN – LACKE – WERKZEUGE
>>> sleva pro krajany

sano tours
KUONI
Reisen zum Wohlfühlen

Reisebüro Zorika LOPREIS,
1030 Wien, Rennweg 21
tel. 715 95 55, fax: 715 95 56,
e-mail: sanotours@aon.at

Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

Restaurant
Böhmerwald
Böhmische Spezialitäten

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 10-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!
Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.
Těšíme se na Vaši návštěvu!

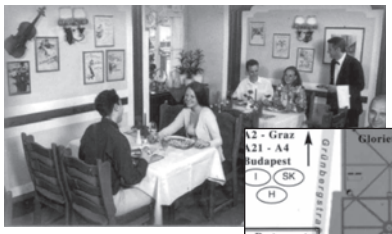

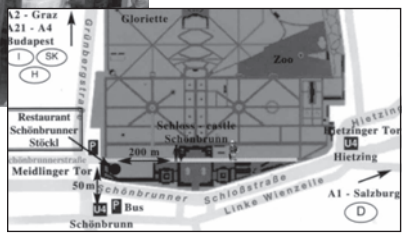

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,
tel./fax: +43-1-812 82 71, **www.schoenbrunnerstoeckl.com**

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenec

1080 Wien, Schlösselgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

KLEINES
WIENER CAFE
Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so 10:00-20:00
neděle zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581

Ověřené překlady dokumentů, dokladů, smluv, úředních listin a tlumočení

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku
Malá klubovna školy Komenského
1030 Wien, Sebastianplatz 3
středa 10:00-12:00, tel. 64 01 317
„sekretariát“: středa 16:00-18:00
(mimo školních prázdnin a svátků)

Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA
1030 Wien, Sebastianpl. 3, tel. 02273 7604

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at **www.slovaci.at**

Europäische Mittelschule Wien
European Middle School Vienna
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210
Direktion: Christine Schiller, M. A

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klasse Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule, 1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ,
Mag. Dr. Ladislav Nykl Ph.D.,
„Lektor na Vídeňské univerzitě a Masarykově univerzitě“
semináře růstu osobnosti, pomoc při sociálních problémech, depresích, psychosomatických problémech atd., praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833.
E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at, http://members.aon.at./nykl

DUCHOVNÍ SLUŽBA
České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů **Prof. P.ThDr. Jan Horák**
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:00** hodin platná na neděli.
KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmüllergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30 hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřezí 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV otevř. kaž. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

Školský spolek “Komenský”
1030 Vídeň,
Sebastianplatz 3, Tel. 713 31 88/20
Fax : 713 88 76/24
e-mail: office@komensky.at

Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)
školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org
školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna: 714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

Mateřská škola školského spolku Komenský
ředitelství: 713 31 88 / 40

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse 1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Drsata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odb. ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista – sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, Wien 1,
po, út, st 15:00-18.00, čt 9:30-12:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Dorota Stefanovic
kožná lekárka, medicínsko-kozmetický inštitút, akneinštitút a kožná ordinácia,
Spitalgasse 1A, Wien 1090,
po-pia 9:00-20:00,
tel. 406 34 99.

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Helena Hala
zubní lékařka, rovnání zubů, kosmetické (bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací na psychosomatiku a psychoterapii,
Rötzergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

Impressum
KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich
Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1080 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,
mobil: 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: **info@kulturklub.at**, **www.kulturklub.at**
Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler
Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis
Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)
Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola
Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek
Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Vojslav Ondříšek
Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltýnová

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Zastavte čas v Residence Classis!

Můžete se cítit mladší než jste?
V Residenci Classis ano! První obyvatelé tohoto **unikátního komplexu 62 bytů** pro seniory se o tom již přesvědčili.

Připojte se k nim. Získáte **krásné bydlení v atraktivním prostředí Průhonic.** V přírodě - a přece v dosahu Prahy.

Domov s potřebným soukromím i jistotou pomoci v případě potřeby.

Získáte služby, na jejichž kvalitu dohlíží **Swiss Tertianum International**, provozovatel soukromých residencí pro seniory ve Švýcarsku.

Získáte nový elegantní životní styl, který vás bude den co den příjemné překvapovat....

The ACRED Group, s.r.o.
nám. 14. října 17, Praha 5, 150 00
Tel.: +420 255 799 500, 736 682 212
e-mail: firma@acred.cz

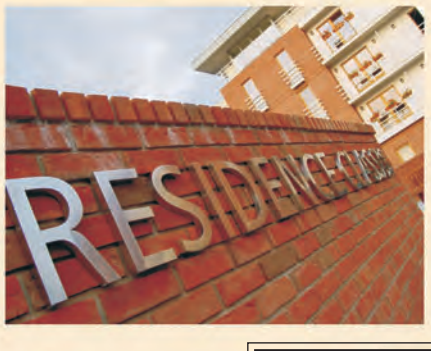

Tertianum

MediTERRA ...se slunečkem

RESIDENCE CLASSIS
The Acred Group, s. r. o.
nám. 14. října 17/642, 150 00 Praha 5
tel.: + 420 255 799 500
fax: + 420 255 799 555
e-mail: firma@acred.cz
www.acred.cz